

ΒΙΟ-ΕΡΓΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ & ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΤΟΥ

ΑΝΤΩΝΗ ΛΕΝΑΚΑΚΗ
ΤΟΥ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ

Αναπληρωτή Καθηγητή

στο γνωστικό αντικείμενο

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΑΓΩΓΗ

ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΤΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ
ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΜΑΪΟΣ 2024

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Α' ΜΕΡΟΣ: ΒΙΟ-ΕΡΓΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

1. [ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ](#)
2. [ΣΠΟΥΔΕΣ - ΤΙΤΛΟΙ ΣΠΟΥΔΩΝ](#)
3. [ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ](#)
4. [ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ - ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ-ΘΕΑΤΡΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ/ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ ΕΡΓΟ](#)
 - 4.1 ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ
 - 4.2 ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ-ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΟ - ΑΥΤΟΝΟΜΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ
 - 4.3 ΕΠΙΒΛΕΨΗ ΠΤΥΧΙΑΚΩΝ-ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ-ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
 - 4.4 ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΩΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΣ & ΕΜΨΥΧΩΤΗΣ
 - 4.5 ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ & ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
 - 4.6 ΘΕΑΤΡΙΚΑ ΔΡΩΜΕΝΑ
 - 4.7 ΛΟΙΠΟ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΚΑΙ ΘΕΑΤΡΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ/ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ ΕΡΓΟ
5. [ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ](#)
 - 5.1 ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ
 - 5.2 ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΕΚΠ/ΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
 - 5.3 ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΚΑΙ ΕΚΠ/ΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΛΛΩΝ ΦΟΡΕΩΝ
6. [ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΕΡΓΟ](#)
 - 6.1 ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΤΟΥ ΑΠΘ ΚΑΙ ΤΟΥ ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ
 - 6.2 ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΚΛΕΚΤΟΡΙΚΑ ΣΩΜΑΤΑ
 - 6.3 ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ ΚΑΙ ΦΕΣΤΙΒΑΛ
 - 6.4 ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΩΣ ΚΡΙΤΗΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΚΑΙ ΦΟΡΕΙΣ
 - 6.5 ΜΕΛΟΣ ΕΝΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΕΩΝ
7. [ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ-ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ](#)
 - I. ΒΙΒΛΙΑ
 - II. ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΒΙΒΛΙΑ
 - III. ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

IV. ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ

V. ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΛΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ

VI. ΛΟΙΠΕΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

VII. ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΕΣ ΔΕΙΓΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΕΣ

8. [ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ](#)

8.1 ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΣΕ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

8.2 ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΣΕ ΔΙΗΜΕΡΙΔΕΣ ΚΑΙ ΗΜΕΡΙΔΕΣ

9. [ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΣΤΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ-ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ Α.Λ.](#)

Β' ΜΕΡΟΣ

[ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ](#)

•

Α' ΜΕΡΟΣ: ΒΙΟ-ΕΡΓΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

1 ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ [\[ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ CV\]](#)

Ονοματεπώνυμο: Αντώνης Λενακάκης
 Όνομα Πατέρα: Ευστράτιος
 Όνομα Μητέρας: Χρυσή
 Ημερομηνία Γέννησης: 4-12-1971
 Επαγγελματική ιδιότητα: Αναπληρωτής καθηγητής Θεατρικής Τέχνης και Αγωγής
 Τμήματος Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης
 Α.Π.Θ.
 Διεύθυνση: Πύργος Παιδαγωγικής Σχολής Α.Π.Θ.
 Πανεπιστημιούπολη, 54124 Θεσσαλονίκη
 Τηλέφωνα: 2310 99 5036 - 69 77 70 62 91
 Email: alen@nured.auth.gr, alenakakis@gmail.com

2 ΣΠΟΥΔΕΣ – ΤΙΤΛΟΙ ΣΠΟΥΔΩΝ [\[ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ CV\]](#)

- 1990-94** Βασικές σπουδές στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης της Σχολής Επιστημών Αγωγής του Πανεπιστημίου Κρήτης - Πτυχίο με βαθμό «άριστα» (9,13)
- 1994** Φοιτητής ERASMUS στη Σχολή Επιστημών Αγωγής του Πανεπιστημίου της Φλωρεντίας Ιταλίας
- 1996-02** Σπουδές στη Σχολή Επιστημών Αγωγής, Ψυχολογίας και Αθλητικών Επιστημών του Πανεπιστημίου του Έσσεν Γερμανίας - *Diplom Pädagoge* [Επιστήμες της Αγωγής, Διαπολιτισμική Αγωγή, Πολιτισμικές Σπουδές και Κοινωνιολογία] με βαθμό «λίαν καλώς». Τίτλος διπλωματικής εργασίας: «Reflexion einer theaterpädagogischen Erfahrung in Griechenland» [Αντανάκλαση μιας θεατροπαιδαγωγικής εμπειρίας στην Ελλάδα]. Η εργασία εκπονήθηκε υπό την εποπτεία των καθηγητών κκ. Wilfried Breyvogel και Maria Dietzel-Papakyriakou
- 1997-03** Μεταπτυχιακές σπουδές στο Τμήμα Παιχνιδιού και Θεατροπαιδαγωγικής της Σχολής Παραστατικών Τεχνών του Πανεπιστημίου Καλών Τεχνών Βερολίνου Γερμανίας - *Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης στο Παιχνίδι και τη Θεατροπαιδαγωγική* (Spiel- und Theaterpädagogik) με βαθμό «λίαν καλώς». Τίτλος μεταπτυχιακής εργασίας: «*Spiel- und Theaterpädagogik und Interkulturelles Lernen*» [Παιχνίδι, Θεατροπαιδαγωγική και Διαπολιτισμική μάθηση]. Η μεταπτυχιακή εργασία εκπονήθηκε υπό την εποπτεία των καθηγητριών κκ. Ulrike Hentschel και Kristin Wardetzky
- 1998-03** Διδακτορικές σπουδές στη Σχολή Επιστημών Αγωγής και Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Καλών Τεχνών Βερολίνου Γερμανίας - *Διδακτορικό Δίπλωμα (Dr. phil.)*, ως υπότροφος του Ιδρύματος Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης, με βαθμό «magna cum laude». Τίτλος Διδακτορικής Διατριβής: «*Paedagogus ludens. Eine qualitativ-empirische Untersuchung der Spiel- und Theaterpädagogik in der Schule am Beispiel Berliner Lehrer(innen)*» [Ο παίζων παιδαγωγός. Μια ποιοτική-εμπειρική έρευνα πάνω στο Παιχνίδι και τη Θεατροπαιδαγωγική στο σχολείο με εκπαιδευτικούς του Βερολίνου]. Η διδακτορική διατριβή εποπτεύτηκε από τους καθηγητές κκ. Hans-Wolfgang Nickel και Dagmar Dörger

3 ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ [ΠΕΡΙΧΟΜΕΝΑ CV]

Τίτλος Υποτροφία Εξωτερικού για την εκπόνηση Διδακτορικής Διατριβής
Φορέας Κοινωφελές Ίδρυμα Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης
Έτη 2001 (Οκτώβριος) – 2003 (Ιούλιος)

4 ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ – ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ-ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ ΕΡΓΟ [ΠΕΡΙΧΟΜΕΝΑ CV]

4.1 ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ

- 2000-02** Εντεταλμένος Διδάσκων (*Lehrbeauftragte*) στον Τομέα Παιχνιδιού, Θεατροπαιδαγωγικής και σχολικής πράξης του Τμήματος Θεατροπαιδαγωγικής της Σχολής Παραστατικών Τεχνών του Πανεπιστημίου Καλών Τεχνών Βερολίνου Γερμανίας
- 2003-09** Διδάσκων με σύμβαση ορισμένου χρόνου στο Διδασκαλείο Γενικής και Ειδικής Αγωγής του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης, Σχολή Επιστημών Αγωγής, Πανεπιστήμιο Κρήτης
- 2004-05** Διδάσκων με σύμβαση ορισμένου χρόνου στο Πρόγραμμα «Εξομοίωση» του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης, Σχολή Επιστημών Αγωγής, Πανεπιστήμιο Κρήτης
- 2005-07** Διδάσκων με σύμβαση ορισμένου χρόνου στο Διδασκαλείο του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης, Σχολή Επιστημών Αγωγής, Πανεπιστήμιο Κρήτης
- 2007-09** Διδάσκων με το Π.Δ. 407/80 στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Σχολή Επιστημών Αγωγής, Πανεπιστήμιο Κρήτης
- 2009-10** Διδάσκων με το Π.Δ. 407/80 στο Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, Παιδαγωγική Σχολή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
 Διδάσκων με το Π.Δ. 407/80 στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Σχολή Επιστημών του Ανθρώπου, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
- 2010-12** Διδάσκων με ανάθεση στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Παιδαγωγική Σχολή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
 Διδάσκων με σύμβαση ορισμένου χρόνου στο Διδασκαλείο του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης «Δημήτρης Γληνός, Παιδαγωγική Σχολή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
- 2010-14** Λέκτορας στο Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, Παιδαγωγική Σχολή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης [ΦΕΚ 463/7-6-2010/τ.Γ']
- 2014-17** Επίκουρος Καθηγητής στο Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, Παιδαγωγική Σχολή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης [ΦΕΚ 531/22-4-2014/τ.Γ']
- 2017-19** Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής στο Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, Παιδαγωγική Σχολή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης [ΦΕΚ 1357/28-12-2018/τ.Γ']
- 2019-** Αναπληρωτής Καθηγητής στο Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, Παιδαγωγική Σχολή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης [ΦΕΚ 1943/22-10-2019/τ.Γ']
- 2023-** Συντονιστής της Θεματικής Ενότητας «ΠΑΤ67 Παραστατικές Τέχνες και Εκπαίδευση» και Μέλος ΣΕΠ του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών, εξαμηνιαίας διάρθρωσης, με τίτλο «Παραστατικές Τέχνες [ΠΑΤ]» της Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών του ΕΑΠ

4.2 ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ-ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΟ – ΑΥΤΟΝΟΜΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Συνολικά έχω διδάξει, σε προπτυχιακό επίπεδο για πάνω από **40** εξάμηνα [90 μαθήματα] και σε μεταπτυχιακό επίπεδο για πάνω από **12** εξάμηνα [20 μαθήματα], σε οκτώ διαφορετικά πανεπιστήμια σε τέσσερις χώρες [Ελλάδα, Γερμανία, Αυστρία και Κύπρος] μια σειρά από μαθήματα. Παρακάτω παρατίθενται αναλυτικά

2000-02 ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

- *Παιχνίδι και Θεατροπαιδαγωγική στο σχολείο. Σεμινάριο Διδακτικής* στο Τμήμα Παιχνιδιού και Θεατροπαιδαγωγικής της Σχολής Παραστατικών Τεχνών του Παν/μίου Καλών Τεχνών Βερολίνου (2 ώρες/εβδ.)

2003-09 ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ – ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟ – ΕΞΟΜΙΩΣΗ**Χειμερινό εξάμηνο 2003-04**

- *Ο εκπαιδευτικός επί σκηνής. Σκηνικός Αυτοσχεδιασμός* στο Διδασκαλείο Δ.Ε. του Παν/μίου Κρήτης (3 ώρες/εβδ.)

Εαρινό εξάμηνο 2003-04

- *Θεατροπαιδαγωγική στην πράξη* στο Διδασκαλείο Δ.Ε. του Παν/μίου Κρήτης (3 ώρες/εβδ.).
- *Θεατροπαιδαγωγικές τεχνικές* στο Πρόγραμμα «Εξομοίωση» του Παν/μίου Κρήτης (3 ώρες/εβδ.)

Χειμερινό εξάμηνο 2004-05

- *Θεατροπαιδαγωγική στην πράξη* στο Διδασκαλείο Δ.Ε. του Παν/μίου Κρήτης (3 ώρες/εβδ.)
- *Εργαστήριο Θεατροπαιδαγωγικής. Το Θέατρο στην Εκπαίδευση* στο Πρόγραμμα «Εξομοίωση» του Παν/μίου Κρήτης (3 ώρες/εβδ.)

Εαρινό εξάμηνο 2004-05

- *Ο εκπαιδευτικός επί σκηνής. Σκηνικός Αυτοσχεδιασμός* στο Διδασκαλείο Δ.Ε. του Παν/μίου Κρήτης (3 ώρες/εβδ.)

Χειμερινό εξάμηνο 2005-06

- *Θεατροπαιδαγωγική στην πράξη* στο Διδασκαλείο Δ.Ε. του Παν/μίου Κρήτης (3 ώρες/εβδ.)
- *Ο εκπαιδευτικός επί σκηνής – Θεατροπαιδαγωγικές τεχνικές* στο Διδασκαλείο Π.Ε. του Παν/μίου Κρήτης (3 ώρες/εβδ.)

Εαρινό εξάμηνο 2005-06

- *Θεατροπαιδαγωγική στο Νηπιαγωγείο* στο Διδασκαλείο Π.Ε. του Παν/μίου Κρήτης (3 ώρες/εβδ.)

Χειμερινό εξάμηνο 2006-07

- *Θεατροπαιδαγωγική I – Ο εκπαιδευτικός επί σκηνής* στο Διδασκαλείο Δ.Ε. του Παν/μίου Κρήτης (3 ώρες/εβδ.).
- *Θεατροπαιδαγωγική I* στο Διδασκαλείο Π.Ε. του Παν/μίου Κρήτης (3 ώρες/εβδ.)
- *Θεατροπαιδαγωγική II* στο Διδασκαλείο Π.Ε. του Παν/μίου Κρήτης (3 ώρες/εβδ.)

Εαρινό εξάμηνο 2006-07

- *Θεατρικό Εργαστήριο: Η πρό(σ)κληση της διαφορετικότητας* στο Διδασκαλείο Δ.Ε. του Παν/μίου Κρήτης (3 ώρες/εβδ.).
- *Θεατροπαιδαγωγική II* στο Διδασκαλείο Δ.Ε. του Παν/μίου Κρήτης (3 ώρες/εβδ.)
- *Θεατροπαιδαγωγική I* στο Διδασκαλείο Π.Ε. του Παν/μίου Κρήτης (3 ώρες/εβδ.)
- *Θεατροπαιδαγωγική II* στο Διδασκαλείο Π.Ε. του Παν/μίου Κρήτης (3 ώρες/εβδ.)

Χειμερινό εξάμηνο 2007-08

- *Θεατροπαιδαγωγικές πρακτικές στο σχολείο – Το θεατρικό παιχνίδι* στο ΠΤΔΕ του Παν/μίου Κρήτης (3 ώρες/εβδ.).
- *Σχολική Πρακτική IV: Αισθητική Αγωγή και δημιουργική απασχόληση* ως υπεύθυνος καθηγητής, στο ΠΤΔΕ του Παν/μίου Κρήτης
- *Θεατροπαιδαγωγική I – Ο εκπαιδευτικός επί σκηνής* στο Διδασκαλείο Δ.Ε. του Παν/μίου Κρήτης (3 ώρες/εβδ.)

Εαρινό εξάμηνο 2007-08

- *Κουκλοθέατρο: Κατασκευή και χρήση κούκλας* στο ΠΤΔΕ του Παν/μίου Κρήτης (6 ώρες/εβδ.)

Χειμερινό εξάμηνο 2008-09

- *Η Θεατροπαιδαγωγική στο σχολικό επετειακό βίο* στο ΠΤΔΕ του Παν/μίου Κρήτης (3 ώρες/εβδ.)
- *Σχολική Πρακτική IV: Αισθητική Αγωγή και δημιουργική απασχόληση* ως υπεύθυνος καθηγητής, στο ΠΤΔΕ του Παν/μίου Κρήτης
- *Θεατροπαιδαγωγικές πρακτικές στο δημοτικό σχολείο* στο Διδασκαλείο Δ.Ε. του Παν/μίου Κρήτης (3 ώρες/εβδ.)

2009-13 ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ – ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟ**Εαρινό εξάμηνο 2008-09**

- *Κουκλοθέατρο-Τεχνική-Θεματολογία* στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (2 ώρες/εβδ.).
- *Εικαστική έκφραση του παιδιού: Γλυπτική και εφαρμογές με έμφαση στη σκηνογραφία σχολικών παραστάσεων* στο ΠΤΔΕ του Παν/μίου Κρήτης (6 ώρες/εβδ.).

Χειμερινό εξάμηνο 2009-10

- *Εισαγωγή στη Θεατρική Τέχνη και Αγωγή* στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (2 ώρες/εβδ.)
- *Δραματική Τέχνη στην Εκπαίδευση* στο ΠΤΠΕ του Παν/μίου Θεσσαλίας (3 ώρες/εβδ.)

Εαρινό εξάμηνο 2009-10

- *Κουκλοθέατρο-Τεχνική-Θεματολογία* στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (2 ώρες/εβδ.)

Χειμερινό εξάμηνο 2010-11

- *Κουκλοθέατρο-Τεχνική-Θεματολογία* στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (2 ώρες/εβδ.).
- *Εισαγωγή στη Θεατρική Τέχνη και Αγωγή* στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (2 ώρες/εβδ.)

- Τέχνες στην Εκπαίδευση (συνδιδασκαλία) στο ΠΤΔΕ του ΑΠΘ (6 ώρες/εβδ.)
- Θεατρική Αγωγή I στο Δι/λείο Δ.Ε. του ΑΠΘ (3 ώρες/εβδ.)

Εαρινό εξάμηνο 2010-11

- Κουκλοθέατρο: Κατασκευή κούκλας στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (3 ώρες/εβδ.).
- Εργαστηριακή Έρευνα στην Ιστορία Θεάτρου-Θέατρο και Παιδεία στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (3 ώρες/εβδ.)
- Τέχνες στην Εκπαίδευση (συνδιδασκαλία) στο ΠΤΔΕ του ΑΠΘ (6 ώρες/εβδ.)
- Θεατρική Αγωγή II στο Δι/λείο Δ.Ε. του ΑΠΘ (3 ώρες/εβδ.)

Χειμερινό εξάμηνο 2011-12

- Κουκλοθέατρο-Τεχνική-Θεματολογία στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (2 ώρες/εβδ.).
- Εισαγωγή στη Θεατρική Τέχνη και Αγωγή στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (2 ώρες/εβδ.).
- Ιστορία Θεάτρου-Θέατρο και Παιδεία στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (2 ώρες/εβδ.).
- Τέχνες στην Εκπαίδευση στο ΠΤΔΕ του ΑΠΘ (6 ώρες/εβδ.).
- Θεατρική Αγωγή I στο Δι/λείο Δ.Ε. του ΑΠΘ (3 ώρες/εβδ.).

Εαρινό εξάμηνο 2011-12

- Κουκλοθέατρο: Κατασκευή κούκλας στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (3 ώρες/εβδ.).
- Εργαστηριακή Έρευνα στην Ιστορία Θεάτρου-Θέατρο και Παιδεία στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (3 ώρες/εβδ.).
- Τέχνες στην Εκπαίδευση στο ΠΤΔΕ του ΑΠΘ (6 ώρες/εβδ.).
- Θεατρική Αγωγή II στο Δι/λείο Δ.Ε. του ΑΠΘ (3 ώρες/εβδ.).

Χειμερινό εξάμηνο 2012-13

- Εισαγωγή στη Θεατρική Τέχνη και Αγωγή στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (2 ώρες/εβδ.).
- Κουκλοθέατρο-Τεχνική-Θεματολογία στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (2 ώρες/εβδ.).
- Ιστορία Θεάτρου-Θέατρο και Παιδεία στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (2 ώρες/εβδ.).

Εαρινό εξάμηνο 2012-13

- Θεατροπαιδαγωγική στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (3 ώρες/εβδ.).
- Εικαστικές δεξιότητες στην Προσχολική Ηλικία (συνδιδασκαλία) στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (2 ώρες/εβδ.).
- Εργαστηριακή Έρευνα στην Ιστορία Θεάτρου στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (3 ώρες/εβδ.).

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Εαρινό εξάμηνο 2012-13

- Διδασκαλία κατόπιν πρόσκλησης στο ΠΜΣ «Παιδαγωγικό Παιχνίδι και Παιδαγωγικό Υλικό στην Πρώτη Παιδική Ηλικία» του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης του Παν/μίου Θεσσαλίας. Τίτλος διάλεξης/εργαστηρίου: Η Θεατροπαιδαγωγική και η συμβολή της στη σύγχρονη Διδακτική (4 ώρες)

2013-17 ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Χειμερινό εξάμηνο 2013-14

- Θεατροπαιδαγωγική στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (5 ώρες/εβδ.).
- Εισαγωγή στη Θεατρική Τέχνη και Αγωγή στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (2 ώρες/εβδ.).
- Κουκλοθέατρο-Τεχνική-Θεματολογία στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (2 ώρες/εβδ.).

Εαρινό εξάμηνο 2013-14

- Θεατροπαιδαγωγική στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (5 ώρες/εβδ.).
- Εργαστηριακή Έρευνα στην Εισαγωγή στη Θεατρική Τέχνη και Αγωγή στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (3 ώρες/εβδ.).

Χειμερινό εξάμηνο 2014-15

- Θεατροπαιδαγωγική στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (5 ώρες/εβδ.).
- Θεατροπαιδαγωγικές πρακτικές και καινοτόμες δράσεις στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (5 ώρες/εβδ.).
- Κουκλοθέατρο-Τεχνική-Θεματολογία στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (2 ώρες/εβδ.).

Εαρινό εξάμηνο 2014-15

- Θεατροπαιδαγωγική στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (3 ώρες/εβδ.).
- Θεατροπαιδαγωγικές πρακτικές και καινοτόμες δράσεις στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (3 ώρες/εβδ.).

Χειμερινό εξάμηνο 2016-17

- Θεατροπαιδαγωγική στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (3 ώρες/εβδ.).
- Εφαρμοσμένη Προσχολική Παιδαγωγική II στο ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ, ομάδα Θέατρο και Ιστορία (6 ώρες/εβδ., συνδιδασκαλία με Κ. Τσιούμη)

Εαρινό εξάμηνο 2016-17

- Θεατροπαιδαγωγική στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (5 ώρες/εβδ.).
- Θεατροπαιδαγωγικές πρακτικές και καινοτόμες δράσεις στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (5 ώρες/εβδ.).

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Χειμερινό εξάμηνο 2013-14

- Θεατροπαιδαγωγική και Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στο Διατμηματικό ΠΜΣ «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση» του ΤΕΠΑΕ και του Τμήματος Βιολογίας του ΑΠΘ (3 ώρες/εβδ.).
- Διδασκαλία κατόπιν πρόσκλησης στο Διαπανεπιστημιακό ΠΜΣ με ειδίκευση στη Μουσειολογία του ΑΠΘ και του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας. Τίτλος διάλεξης/εργαστηρίου: Θεατροπαιδαγωγική και Μουσειοπαιδαγωγική (4 ώρες)

Χειμερινό εξάμηνο 2014-15

- *Κύκλος σεμιναρίων* (υπεύθυνος) στο Κοινό Ελληνογαλλικό ΠΜΣ «Διδακτικές της Πολυγλωσσίας και Γλωσσικές Πολιτικές» του ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ (3 ώρες/εβδ.)
- Διδασκαλία κατόπιν πρόσκλησης στο Διαπανεπιστημιακό ΠΜΣ με ειδίκευση στη Μουσειολογία του ΑΠΘ και του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας. Τίτλος διάλεξης/εργαστηρίου: *Θεατροπαιδαγωγική και Μουσειοπαιδαγωγική* (4 ώρες)

Χειμερινό εξάμηνο 2015-16

- *Θεατροπαιδαγωγική και Περιβαλλοντική Εκπαίδευση* στο Διατμηματικό ΠΜΣ «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση» του ΤΕΠΑΕ και του Τμήματος Βιολογίας του ΑΠΘ (3 ώρες/εβδ.)
- Διδασκαλία κατόπιν πρόσκλησης στο ΠΜΣ «Δραματική Τέχνη και Παραστατικές Τέχνες στην Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Τίτλος διάλεξης/εργαστηρίου: *Ο Θεατροπαιδαγωγός ως εμψυχωτής* (6 ώρες)
- Διδασκαλία κατόπιν πρόσκλησης στο ΠΜΣ «Dramapädagogik» του Kirchliche Pädagogische Hochschule Wien/Krems, στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus+, Staff Mobility for Teaching. Τίτλος διάλεξης/εργαστηρίου: *Drama/theatre pedagogy: A state-of-the-art (re)view and cross-European comparisons* (12 ώρες)

Εαρινό εξάμηνο 2014-15

- Διδασκαλία κατόπιν πρόσκλησης στο Διαπανεπιστημιακό ΠΜΣ με ειδίκευση στη Μουσειολογία του ΑΠΘ και του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας. Τίτλος διάλεξης/εργαστηρίου: *Θεατροπαιδαγωγική και Μουσειοπαιδαγωγική* (4 ώρες)

Χειμερινό εξάμηνο 2016-17

- *Θεατροπαιδαγωγική έρευνα και δράσεις* στο ΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής», Κατεύθυνση «Αισθητική Αγωγή: θεωρία και δράσεις» του ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ (3 ώρες/εβδ.)
- *Θέατρο για παιδιά: ιστορικές και ιδεολογικές συνιστώσες* στο ΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής», Κατεύθυνση «Πολιτισμικές Σπουδές και Περιβάλλοντα Αγωγής για το Παιδί» του ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ (3 ώρες/εβδ.)
- *Δρώμενα Αισθητικής Αγωγής* στο ΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής», Κατεύθυνση «Αισθητική Αγωγή: θεωρία και δράσεις» του ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ (3 ώρες/εβδ., συνδιδασκαλία με Ε. Παυλίδου)
- Διδασκαλία κατόπιν πρόσκλησης στο ΠΜΣ «Δραματική Τέχνη και Παραστατικές Τέχνες στην Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Τίτλος διάλεξης/εργαστηρίου: *Ο Θεατροπαιδαγωγός ως εμψυχωτής* (6 ώρες)
- Διδασκαλία κατόπιν πρόσκλησης στο Διαπανεπιστημιακό ΠΜΣ με ειδίκευση στη Μουσειολογία του ΑΠΘ και του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας. Τίτλος διάλεξης/εργαστηρίου: *Θεατροπαιδαγωγική και Μουσειοπαιδαγωγική* (4 ώρες)

2017-19 ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ**Χειμερινό εξάμηνο 2017-18**

- *Θεατροπαιδαγωγική* στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (5 ώρες/εβδ.)
- *Θεατροπαιδαγωγικές πρακτικές και καινοτόμες δράσεις* στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (5 ώρες/εβδ.)

Εαρινό εξάμηνο 2017-18

- *Θεατροπαιδαγωγική* στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (5 ώρες/εβδ.)
- *Θεατροπαιδαγωγικές πρακτικές και καινοτόμες δράσεις* στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (5 ώρες/εβδ.)
- Διδασκαλία κατόπιν πρόσκλησης στο ΠΠΣ της Σχολής Επιστημών Αγωγής και Κοινωνικών Επιστημών του Παν/μίου Frederic, Κύπρος, στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus+, Staff Mobility for Teaching. Τίτλοι διαλέξεων/εργαστηρίων (συνολικά 8 ώρες): *Από τον μύθο και το θεατροπαιχνίδι στη σκηνή*, στο πλαίσιο του μαθήματος «Ειδίκευση στο θέατρο στην εκπαίδευση II» (Α. Κωνσταντίνου)· *Θεατροπαιδαγωγικές πρακτικές στη διαχείριση θεμάτων υγείας*, στο πλαίσιο του μαθήματος «Το υγειαγωγό σχολείο» (Μ. Αποστολίδου)· *Η θεατρική κούκλα στη διδακτική της νεοελληνικής γλώσσας*, στο πλαίσιο του μαθήματος "Νεοελληνική Γλώσσα" (Μ. Χριστοδουλίδου)

Εαρινό εξάμηνο 2018-19

- *Θεατροπαιδαγωγική* στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (5 ώρες/εβδ.)
- *Θεατροπαιδαγωγικές πρακτικές και καινοτόμες δράσεις* στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (5 ώρες/εβδ.)

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ**Χειμερινό εξάμηνο 2017-18**

- *Θεατροπαιδαγωγική και Περιβαλλοντική Εκπαίδευση* στο Διατμηματικό ΠΜΣ «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση» του ΤΕΠΑΕ και του Τμήματος Βιολογίας του ΑΠΘ (3 ώρες/εβδ.)
- Διδασκαλία κατόπιν πρόσκλησης στο ΠΜΣ «Δραματική Τέχνη και Παραστατικές Τέχνες στην Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Τίτλος διάλεξης/εργαστηρίου: *Ο Θεατροπαιδαγωγός ως εμψυχωτής* (6 ώρες)

Εαρινό εξάμηνο 2017-18

- *Θεατροπαιδαγωγική έρευνα, παιχνίδια και δράσεις* στο ΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής», Κατεύθυνση «Αισθητική Αγωγή: θεωρία και δράσεις» του ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ (3 ώρες/εβδ.)
- Διδασκαλία κατόπιν πρόσκλησης στο ΠΜΣ «Δραματική Τέχνη και Παραστατικές Τέχνες στην Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Τίτλος διάλεξης/εργαστηρίου: *Σκηνικός αυτοσχεδιασμός* (6 ώρες)
- Διδασκαλία κατόπιν πρόσκλησης στο Διαπανεπιστημιακό ΠΜΣ με ειδίκευση στη Μουσειολογία

του ΑΠΘ και του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας. Τίτλος διάλεξης/εργαστηρίου: *Θεατροπαιδαγωγική και Μουσειοπαιδαγωγική* (4 ώρες)

Χειμερινό εξάμηνο 2018-19

- *Θεατροπαιδαγωγική έρευνα, παιχνίδια και δράσεις* στο ΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής», Κατεύθυνση «Αισθητική Αγωγή: θεωρία και δράσεις» του ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ (3 ώρες/εβδ.)
- *Θέατρο για παιδιά: ιστορικές και ιδεολογικές συνιστώσες* στο ΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής», Κατεύθυνση «Πολιτισμικές Σπουδές και Περιβάλλοντα Αγωγής για το Παιδί» του ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ (3 ώρες/εβδ.)
- *Δρώμενα Αισθητικής Αγωγής* στο ΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής», Κατεύθυνση «Αισθητική Αγωγή: θεωρία και δράσεις» του ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ (3 ώρες/εβδ., συνδιδασκαλία με Ε. Παυλίδου και Κ. Δογάνη)
- Διδασκαλία κατόπιν πρόσκλησης στο ΠΜΣ «Δραματική Τέχνη και Παραστατικές Τέχνες στην Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Τίτλος διάλεξης/εργαστηρίου: *Ο Θεατροπαιδαγωγός ως εμψυχωτής* (6 ώρες)
- Διδασκαλία κατόπιν πρόσκλησης στο Διαπανεπιστημιακό ΠΜΣ με ειδίκευση στη Μουσειολογία του ΑΠΘ και του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας. Τίτλος διάλεξης/εργαστηρίου: *Θεατροπαιδαγωγική και Μουσειοπαιδαγωγική* (4 ώρες)

2019- ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Χειμερινό εξάμηνο 2019-20

- *Εφαρμοσμένη Προσχολική Παιδαγωγική ΙΙ* στο ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ, κατεύθυνση «Θέατρο στην εκπαίδευση» (3 ώρες/εβδ.)
- *Θεατροπαιδαγωγική στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ* (3 ώρες/εβδ.)

Εαρινό εξάμηνο 2019-20

- *Θεατροπαιδαγωγική* στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (3 ώρες/εβδ.)
- *Θεατροπαιδαγωγικές πρακτικές και καινοτόμες δράσεις* στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (3 ώρες/εβδ.)

Χειμερινό εξάμηνο 2020-21

- *Θεατροπαιδαγωγική* στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (3 ώρες/εβδ.)
- *Θεατροπαιδαγωγικές πρακτικές και καινοτόμες δράσεις* στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (3 ώρες/εβδ.)

Εαρινό εξάμηνο 2020-21

- *Θεατροπαιδαγωγική* στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (3 ώρες/εβδ.)
- *Θεατροπαιδαγωγικές πρακτικές και καινοτόμες δράσεις* στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (3 ώρες/εβδ.)

Χειμερινό εξάμηνο 2021-22

- *Θεατροπαιδαγωγική* στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (3 ώρες/εβδ.)
- *Θεατροπαιδαγωγικές πρακτικές και καινοτόμες δράσεις* στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (3 ώρες/εβδ.)

Χειμερινό εξάμηνο 2022-23

- *Θεατροπαιδαγωγική* στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (3 ώρες/εβδ.)
- *Θεατροπαιδαγωγικές πρακτικές και καινοτόμες δράσεις* στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (3 ώρες/εβδ.)

Χειμερινό εξάμηνο 2023-24

- *Θεατροπαιδαγωγική* στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (3 ώρες/εβδ.)
- *Θεατροπαιδαγωγικές πρακτικές και καινοτόμες δράσεις* στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (3 ώρες/εβδ.)

Εαρινό εξάμηνο 2023-24

- *Θεατροπαιδαγωγική* στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (3 ώρες/εβδ.)
- *Θεατροπαιδαγωγικές πρακτικές και καινοτόμες δράσεις* στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ (3 ώρες/εβδ.)

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Εαρινό εξάμηνο 2018-19

- Διδασκαλία κατόπιν πρόσκλησης στο ΠΜΣ «Δραματική Τέχνη και Παραστατικές Τέχνες στην Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Τίτλος διάλεξης/εργαστηρίου: *Σκηνικός αυτοσχεδιασμός* (6 ώρες)
- Διδασκαλία κατόπιν πρόσκλησης στο Διαπανεπιστημιακό ΠΜΣ με ειδίκευση στη Μουσειολογία του ΑΠΘ και του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας. Τίτλος διάλεξης/εργαστηρίου: *Θεατροπαιδαγωγική και Μουσειοπαιδαγωγική* (4 ώρες)

Χειμερινό εξάμηνο 2019-20

- *Θεατροπαιδαγωγική και Περιβαλλοντική Εκπαίδευση* στο Διατμηματικό ΠΜΣ «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση» του ΤΕΠΑΕ και του Τμήματος Βιολογίας του ΑΠΘ (3 ώρες/εβδ.)
- Διδασκαλία κατόπιν πρόσκλησης στο ΠΜΣ «Δραματική Τέχνη και Παραστατικές Τέχνες στην Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Τίτλος διάλεξης/εργαστηρίου: *Ο Θεατροπαιδαγωγός ως εμψυχωτής* (6 ώρες)

Χειμερινό εξάμηνο 2020-21

- Διδασκαλία κατόπιν πρόσκλησης στο ΠΜΣ «Δραματική Τέχνη και Παραστατικές Τέχνες στην Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Τίτλος διάλεξης/εργαστηρίου: *Ο Θεατροπαιδαγωγός ως εμψυχωτής* (6 ώρες)
- Διδασκαλία κατόπιν πρόσκλησης στο Διαπανεπιστημιακό ΠΜΣ με ειδίκευση στη Μουσειολογία του ΑΠΘ και του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας. Τίτλος διάλεξης/εργαστηρίου: *Θεατροπαιδαγωγική και Μουσειοπαιδαγωγική* (4 ώρες)

Εαρινό εξάμηνο 2020-21

- Διδασκαλία κατόπιν πρόσκλησης στο ΠΜΣ «Δραματική Τέχνη και Παραστατικές Τέχνες στην

- Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Τίτλος διάλεξης/εργαστηρίου: *Σκηνικός αυτοσχεδιασμός* (6 ώρες)
- Διδασκαλία κατόπιν πρόσκλησης στο Διαπανεπιστημιακό ΠΜΣ με ειδίκευση στη Μουσειολογία του ΑΠΘ και του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας. Τίτλος διάλεξης/εργαστηρίου: *Θεατροπαιδαγωγική και Μουσειοπαιδαγωγική* (4 ώρες)

Χειμερινό εξάμηνο 2021-22

- Διδασκαλία κατόπιν πρόσκλησης στο ΠΜΣ «Δραματική Τέχνη και Παραστατικές Τέχνες στην Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Τίτλος διάλεξης/εργαστηρίου: *Ο Θεατροπαιδαγωγός ως εμψυχωτής* (6 ώρες)

Εαρινό εξάμηνο 2021-22

- Διδασκαλία κατόπιν πρόσκλησης στο ΠΜΣ «Δραματική Τέχνη και Παραστατικές Τέχνες στην Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Τίτλος διάλεξης/εργαστηρίου: *Σκηνικός αυτοσχεδιασμός* (6 ώρες)
- Διδασκαλία κατόπιν πρόσκλησης στο Διαπανεπιστημιακό ΠΜΣ με ειδίκευση στη Μουσειολογία του ΑΠΘ και του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας. Τίτλος διάλεξης/εργαστηρίου: *Θεατροπαιδαγωγική και Μουσειοπαιδαγωγική* (4 ώρες)

Χειμερινό εξάμηνο 2022-23

- Διδασκαλία κατόπιν πρόσκλησης στο ΠΜΣ «Δραματική Τέχνη και Παραστατικές Τέχνες στην Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Τίτλος διάλεξης/εργαστηρίου: *Ο Θεατροπαιδαγωγός ως εμψυχωτής* (6 ώρες)
- Εισήγηση και βιωματικό εργαστήριο κατόπιν πρόσκλησης στο ΠΜΣ «Ελληνικό και Παγκόσμιο Θέατρο: Δραματοουργία, Παράσταση, Εκπαίδευση» του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Τίτλος εισήγησης: *Θεατροπαιδαγωγική έρευνα, θεωρία και πρακτική* (2 ώρες)

Εαρινό εξάμηνο 2022-23

- Εισήγηση με τίτλο «Θεατροπαιδαγωγική και δημιουργικότητα» στο πλαίσιο του μαθήματος «Δημιουργικότητα και τέχνες στην εκπαίδευση» του ΠΜΣ «Έρευνα και Πράξη στα σύγχρονα μεταβαλλόμενα περιβάλλοντα μάθησης» του ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ (6 ώρες)

Χειμερινό εξάμηνο 2023-24

- «ΠΑΤ67 Παραστατικές Τέχνες και Εκπαίδευση» στο ΠΜΣ, εξαμηνιαίας διάρθρωσης, με τίτλο «Παραστατικές Τέχνες [ΠΑΤ]» της Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών του ΕΑΠ
- «Θεατροπαιδαγωγική έρευνα, παιχνίδι και δρώμενα» στο ΠΜΣ «Έρευνα και Πράξη στα σύγχρονα μεταβαλλόμενα περιβάλλοντα μάθησης: Τέχνες στην Εκπαίδευση» του ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ (3 ώρες/εβδ.)
- Διδασκαλία κατόπιν πρόσκλησης στο ΠΜΣ «Δραματική Τέχνη και Παραστατικές Τέχνες στην Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Τίτλος διάλεξης/εργαστηρίου: *Ο Θεατροπαιδαγωγός ως εμψυχωτής* (6 ώρες)

Εαρινό εξάμηνο 2023-24

- «ΠΑΤ67 Παραστατικές Τέχνες και Εκπαίδευση» στο ΠΜΣ, εξαμηνιαίας διάρθρωσης, με τίτλο «Παραστατικές Τέχνες [ΠΑΤ]» της Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών του ΕΑΠ
- Διδασκαλία κατόπιν πρόσκλησης στο ΠΜΣ «Δραματική Τέχνη και Παραστατικές Τέχνες στην Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Τίτλος διάλεξης/εργαστηρίου: *Σκηνικός αυτοσχεδιασμός* (6 ώρες)

4.3 ΕΠΙΒΛΕΨΗ ΠΤΥΧΙΑΚΩΝ-ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ-ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

4.3.1 ΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- 2005-** ➤ Κύριος επιβλέπων σε περισσότερες από πενήντα (50) πτυχιακές εργασίες

4.3.2 ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΔΙΑΤΡΙΒΕΣ

- 2011-** ➤ Κύριος επιβλέπων σε περισσότερες από εκατό (100) μεταπτυχιακές εργασίες
 ➤ Μέλος της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής σε περισσότερες από εκατό (100) μεταπτυχιακές εργασίες

4.3.3 ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΕΣ ΔΙΑΤΡΙΒΕΣ

ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΕΣ

- Κολτσίδα, Μ. (2022). *Η συμβολή της θεατροπαιδαγωγικής στη διαπραγμάτευση της κοινωνικής ταυτότητας από μεικτές ομάδες αναπήρων και μη αναπήρων*. ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ (**1^{ος} επιβλέπων**)
- Χολέβα, Α. (2022). *Η συμβολή του θεατροπαιδαγωγικού εργαστηρίου στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε ζητήματα εκπαίδευσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα*. ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ (**1^{ος} επιβλέπων**)
- Μόσχου, Χρ. (2021). *Αγωγή του πολίτη και δημοκρατία: Ικανότητες κοινωνικής αλληλεπίδρασης εφήβων μαθητών. Μια δια-πολιτισμική μελέτη μέσω του κοινωνικού θεάτρου*

- στο Μεξικό και την Ελλάδα. Universidad Veracruzana, Μεξικό και ΑΠΘ [Επιβλέποντες: Roberto Anaya και Κωνσταντίνα Ριτσάτου] (μέλος της **τριμελούς** εξεταστικής επιτροπής για το ΑΠΘ)
- Κομπιάδου, Ε. (2021). *Κείμενα ταυτότητας και ερευνητικές προσεγγίσεις τους στο νηπιαγωγείο*. ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ [1^η επιβλέπουσα: Π. Τσοκαλίδου] (μέλος της **τριμελούς** συμβουλευτικής επιτροπής)
 - Δημητριάδης, Δ. (2021). *Η διδακτική της ιστορίας μέσω της δραματικής τέχνης στην διαπολιτισμική εκπαίδευση των μαθητών της Δ΄ Δημοτικού*. Τμήμα Επικοινωνίας, Μέσων και Πολιτισμού, Σχολή Διεθνών Σπουδών, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών [1^η επιβλέπουσα: Χρ. Αυλάμη] (μέλος της **επταμελούς** εξεταστικής επιτροπής)
 - Αλεφαντινού, Ε. (2021). *Η καλλιέργεια της δημιουργικότητας μέσω της θεατρικής αγωγής με τη χρήση του κωμικού στοιχείου. Μια πειραματική έρευνα σε μαθητές Δημοτικού*. Τμήμα Θεατρικών Σπουδών ΕΚΠΑ [1^η επιβλέπουσα: Κ. Διαμαντάκου] (μέλος της **επταμελούς** εξεταστικής επιτροπής)
 - Γιαννουλάτου, Ι. (2020). *Οι εγκαταστάσεις (Installation Art) στην εκπαίδευση και ο ρόλος τους στη διδακτική των φυσικών επιστημών*. ΤΕΑΠΗ ΕΚΠΑ [1^η επιβλέπουσα: Α. Παρούση] (μέλος της **τριμελούς** συμβουλευτικής επιτροπής)
 - Λαμπάκη, Ο. (2017). *Η φυσική αγωγή μέσα από τη φιλοσοφία της «εκπαίδευσης για τον κόσμο»: Ένα παρεμβατικό πρόγραμμα στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση*. ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ (μέλος της **επταμελούς** εξεταστικής επιτροπής)
 - Κυπριανού, Ν. (2017). *Παραστάσεις αρχαίου δράματος στο πλαίσιο των παγκύπριων σχολικών αγώνων θεάτρου (1982-2014)*. Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου (μέλος της **πενταμελούς** εξεταστικής επιτροπής)
 - Βίτσου, Μ. (2016). *Το κουκλοθέατρο ως επικοινωνιακό και διαπολιτισμικό εργαλείο στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης ή ως ξένης γλώσσας. Μια μελέτη περίπτωσης στους μαθητές προσχολικής ηλικίας των τμημάτων εκμάθησης ελληνικής γλώσσας στη Στοκχόλμη*. Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Παν/μιο Πελοποννήσου (μέλος της **επταμελούς** εξεταστικής επιτροπής)
 - Παπαγεωργίου, Ε. (2013). *Απόψεις και πρακτικές σχετικά με τη γλώσσα του ηθοποιού του 20ού αιώνα, σκηνοθετών που αντλούν έμπνευση από τον ηθοποιό της Κομέντια ντελ Άρτε: οι περιπτώσεις των Κοπώ, Μεγερχόλντ και Στρέλερ*. Τμήμα Θεάτρου ΑΠΘ (μέλος της **επταμελούς** εξεταστικής επιτροπής)
 - Κατσαρίδου, Μ. (2011). *Η μέθοδος της δραματοποίησης στη διδασκαλία της λογοτεχνίας*. ΠΤΔΕ ΑΠΘ (μέλος της **επταμελούς** εξεταστικής επιτροπής)

ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ

- Ασημίδου, Αι. *Η συμβολή της θεατροπαιδαγωγικής στην ανάπτυξη της αυτοπεποίθησης των εφήβων. Έρευνα δράσης στο Μουσικό Σχολείο Πειραιά*. ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ (**1^{ος} επιβλέπων**)
- Γιαννοπούλου, Ε. *Η καλλιέργεια της δημιουργικότητας μέσω του κουκλοθέατρου: η περίπτωση του θεάτρου των αντικειμένων. Μια έρευνα δράσης σε μαθητές δημοτικού σχολείου*. Τμήμα Θεατρικών Σπουδών ΕΚΠΑ (**1^{ος} επιβλέπων**)
- Γιαννακούλη, Κ. *Η συμβολή του αυτοσχέδιου θεάτρου στην καλλιέργεια προσωπικών δεξιοτήτων επίλυσης προβλημάτων σε ενήλικες*. Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Πανεπιστημίου Πελοποννήσου (**1^{ος} επιβλέπων**)
- Δήμα, Αι. *Η συμβολή του διαδικαστικού δράματος στην ενίσχυση των δεξιοτήτων κριτικής σκέψης των μαθητών δημοτικού σχολείου*. Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου (**1^{ος} επιβλέπων**)
- Θεοχαρόπουλος, Χ. *Το κουκλοθέατρο ως εργαλείο ανάπτυξης της ενσυναίσθησης σε μαθητές/τριες Δημοτικού σχολείου: Μια έρευνα δράσης στη Δ΄ τάξη των Δημοτικών σχολείων της Αττικής*. Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Σχολή Καλών Τεχνών, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου [(**1^{ος} επιβλέπων**)
- Φελεκίδου, Κ. *Παιχνιδοποίηση της εκπαίδευσης και συμπερίληψη*. ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ (1^{ος} επιβλέπων) – διακοπή φοίτησης 2022
- Ταμπού, Σ. *Η διδασκαλία της αγγλικής ως δεύτερης γλώσσας στην προσχολική ηλικία, μέσω θεατρικών τεχνικών*. Τμήμα Θεατρικών Σπουδών ΕΚΠΑ (μέλος της **τριμελούς** συμβουλευτικής επιτροπής)
- Κόρδαρη, Α. *Κούκλα, κουκλοπαίκτης, κοινό: Διερεύνηση στο εκπαιδευτικό πλαίσιο*. ΤΕΑΠΗ ΕΚΠΑ [1^η επιβλέπουσα: Α. Παρούση] (μέλος της **τριμελούς** συμβουλευτικής επιτροπής)
- Χουζουράκη, Α. *Εκπαίδευση γυναικών προσφύγων στα θεμελιώδη δικαιώματα και την πολιτεότητα: σχεδιασμός και εφαρμογή εκπαιδευτικής έρευνας-δράσης, αξιοποιώντας το σώμα και τις αναπαραστάσεις του*. Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής, Σχολή Κοινωνικών,

Ανθρωπιστικών Επιστημών και Τεχνών, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας [1^η επιβλέπουσα: Ι. Παπαβασιλείου] (μέλος της **τριμελούς** συμβουλευτικής επιτροπής)

- Δάμπα, Α. *Η επίδραση του παιχνιδιού και των θεατροπαιδαγωγικών τεχνικών στην ανάπτυξη δεξιοτήτων προσωπικής ασφάλειας σε παιδιά προσχολικής ηλικίας με και χωρίς αναπτυξιακές διαταραχές*. Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού Σερρών, Σχολή Επιστημών Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης [1^η επιβλέπουσα: Π. Γιαγκάζογλου] (μέλος της **τριμελούς** συμβουλευτικής επιτροπής)
- Κεντρωτή-Λάββα, Ε. *Κινητικό Θέατρο στην προσχολική ηλικία: Ένα πρόγραμμα ψυχοκινητικής και μουσικοκινητικής αγωγής για την υποστήριξη της παιγνιώδους συμπεριφοράς των νηπίων*. Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού Σερρών, Σχολή Επιστημών Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης [1^η επιβλέπουσα: Αι. Μουρατίδου] (μέλος της **τριμελούς** συμβουλευτικής επιτροπής)
- Στεφάνου, Π. *Το οικολογικό αποτύπωμα ως εκπαιδευτικό εργαλείο για το περιβάλλον και την αειφορία στο πλαίσιο της τοπικής κοινότητας: Μελέτη περίπτωσης αστικής και μη αστικής κοινότητας*. ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ [1^η επιβλέπουσα: Α. Δημητρίου] (μέλος της **τριμελούς** συμβουλευτικής επιτροπής)
- Δίγκα, Π. *Αποτελεσματικότητα ενός προγράμματος βιωματικής μάθησης με παιχνίδια θεατροπαιδαγωγικές δραστηριότητες στην κατανόηση της διαφορετικότητας των χρόνιων νοσημάτων σε μαθητές σχολικής ηλικίας*. Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού Σερρών, Σχολή Επιστημών Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης [1^η επιβλέπουσα: Π. Γιαγκάζογλου] (μέλος της **τριμελούς** συμβουλευτικής επιτροπής)
- Τζοβενάκη, Μ. *Η μαθητική θεατρική παράσταση σε λύκεια της Κύπρου: Σκοπός, η επιλογή του έργου, ο ρόλος του/της εκπαιδευτικού-σκηνοθέτη/τριας και της διεύθυνσης, η σύνθεση της ομάδας, το μοντέλο οργάνωσης και η μέθοδος εργασίας*. Τμήμα Επιστημών Αγωγής, Σχολή Επιστημών της Αγωγής και των Κοινωνικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Frederick [1^η επιβλέπουσα: Α. Κωνσταντίνου] (μέλος της **τριμελούς** συμβουλευτικής επιτροπής)
- Στέφα, Ευ. *Η αξιοποίηση της θεατρικής αγωγής στη διδασκαλία των φυσικών επιστημών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση*. Τμήμα Θεάτρου, Σχολή Καλών Τεχνών, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης [1^η επιβλέπουσα: Μυρτώ Πίγκου-Ρεπούση] (μέλος της **τριμελούς** επιτροπής)

4.4 ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ & ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΩΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΣ & ΕΜΨΥΧΩΤΗΣ

Έχω διατελέσει εκπαιδευτής/εμψυχωτής εργαστηρίων αισθητικής διαπαιδαγώγησης και θεατροπαιδαγωγικής, εναλλακτικών μορφών διδασκαλίας και μάθησης και καινοτόμων δράσεων στην εκπαίδευση σε ερευνητικά-επιμορφωτικά προγράμματα, σε προγράμματα διά βίου μάθησης και σε επιμορφωτικά προγράμματα του ΥΠΕΠΘ-Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής για πάνω από χίλιες (1.000) ώρες

- 2004** ➤ «Θεατρική Αγωγή», συνολικά 32 ώρες, στο Πρόγραμμα Επιμόρφωσης Νεοδιόριστων Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης του Π.Ε.Κ. Ηρακλείου, κατά την Α' φάση Εισαγωγικής Επιμόρφωσης (Νοέ.-Δεκ. 2004) σε Ηράκλειο, Μοίρες, Χανιά και Ρέθυμνο
- «Εργαστήριο Θεατροπαιδαγωγικής», συνολικά 16 ώρες, στο πλαίσιο των επιμορφωτικών σεμιναρίων για εκπαιδευτικούς του Φεστιβάλ «Παιδική Άνοιξη», στις 21 και 22/8 και στις 11 και 12/9/2004 στο Ρέθυμνο
- 2005** ➤ «Θεατρική Αγωγή, Αισθητική Αγωγή», συνολικά 28 ώρες, στο Πρόγραμμα Επιμόρφωσης Νεοδιόριστων Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης του Π.Ε.Κ. Ηρακλείου, κατά την Α' φάση Εισαγωγικής Επιμόρφωσης (Νοέ.-Δεκ. 2005) σε Μοίρες, Ρέθυμνο και Χανιά
- «Η προσέγγιση του άλλου μέσω θεατροπαιδαγωγικών πρακτικών», 2 ώρες, στο πλαίσιο του 2ου Πανελληνίου Συνεδρίου «Δραματική Τέχνη και Διαπολιτισμικότητα» του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, στις 25-27/11/2005 στο Βόλο
- 2006** ➤ «Θεατρική Αγωγή» και «Αισθητική Αγωγή», συνολικά 38 ώρες, στο Πρόγραμμα Επιμόρφωσης Νεοδιόριστων Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης του Π.Ε.Κ. Ηρακλείου, κατά την Α' φάση Εισαγωγικής Επιμόρφωσης (Νοέ. 2006-Ιαν. 2007) σε Χανιά, Ρέθυμνο και Ηράκλειο
- «Καινοτόμες Δράσεις - Βιωματική προσέγγιση του θεατρικού φαινομένου», 4 ώρες, με ομογενείς μαθητές/εκπαιδευτικούς, στο πλαίσιο του Προγράμματος Παιδεία Ομογενών ΙΙΙ του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. του Πανεπιστημίου Κρήτης, στις 9/11/2006 στο Ρέθυμνο
- «Θεατροπαιχνίδια και ελληνικοί παραδοσιακοί χοροί», συνολικά 6 ώρες, με ομογενείς μαθητές/εκπαιδευτικούς, στο πλαίσιο του Προγράμματος Παιδεία Ομογενών ΙΙΙ του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. του Πανεπιστημίου Κρήτης, στις 2, 6 και 10/11/2006 στο Ρέθυμνο
- «Θεατρική Παιδεία - Θεατρικό Παιχνίδι», 5 ώρες, με ομογενείς εκπαιδευτικούς, στο πλαίσιο του

Προγράμματος *Παιδεία Ομογενών III* του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. του Πανεπιστημίου Κρήτης, στις 11/7/2006 στο Ρέθυμνο

- «*Καινοτόμες Δράσεις - Βιωματική προσέγγιση του θεατρικού φαινομένου*», 4 ώρες, με ομογενείς μαθητές/εκπαιδευτικούς, στο πλαίσιο του Προγράμματος *Παιδεία Ομογενών III* του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. του Πανεπιστημίου Κρήτης, στις 18/7/2006 στο Ρέθυμνο
- «*Διαπολιτισμικότητα και Σκηνικός Αυτοσχεδιασμός*», 3 ώρες, με ομογενείς μαθητές/εκπαιδευτικούς, στο πλαίσιο του Προγράμματος *Παιδεία Ομογενών III* του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. του Πανεπιστημίου Κρήτης, στις 26/7/2006 στο Ρέθυμνο

2007

- «*Θεατρική Αγωγή*» και «*Αισθητική Αγωγή*», συνολικά 60 ώρες, στο Πρόγραμμα *Επιμόρφωσης Νεοδιόριστων Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης* του Περιφερειακού Επιμορφωτικού Κέντρου (Π.Ε.Κ.) Ηρακλείου, κατά την Α' φάση Εισαγωγικής Επιμόρφωσης (Νοέ. -Δεκ. 2007) σε Χανιά, Ρέθυμνο και Ηράκλειο
- «*Πολιτιστικές Εκδηλώσεις*», συνολικά 22 ώρες, σε δασκάλους, στο πλαίσιο του *Ταχύρυθμου Επιμορφωτικού Προγράμματος Εκπαιδευτικών στα ΔΕΠΠΣ-ΑΠΣ και τα Νέα Διδακτικά Πακέτα* του ΥΠΕΠΘ, το Σεπτέμβριο 2007 στο Ρέθυμνο
- «*Θεατροπαιχνίδια και χορευτικά δρώμενα*», συνολικά 10 ώρες, σε ομογενείς μαθητές/εκπαιδευτικούς, στο πλαίσιο του Προγράμματος *Παιδεία Ομογενών III* του Εργαστηρίου Διαπολιτισμικών και Μεταναστευτικών Μελετών (Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ.) του Πανεπιστημίου Κρήτης. Τα εργαστήρια διεξήχθησαν στις 2, 3, 17 και 25/10/2007 και 6/11/2007 στο Ρέθυμνο
- «*Εργαστήρι Αισθητικής Αγωγής & Θεατροπαιδαγωγικής*», συνολικά 18 ώρες, με φοιτήτριες και φοιτητές της Σχολικής Πρακτικής Ι και ΙΙΙ του Π.Τ.Δ.Ε. του Πανεπιστημίου Κρήτης, κατά το εαρινό εξάμηνο 2006-07
- «*Δειγματικές διδασκαλίες Θεατρικής Αγωγής*», συνολικά 8 ώρες, με μαθήτριες και μαθητές των Γ', Δ', Ε' και ΣΤ' τάξεων του 1^{ου} Δ.Σ. Κρουσώνα Ηρακλείου, οι οποίες οργανώθηκαν από το Σχολικό Σύμβουλο της 3^{ης} Περιφέρειας Ν. Ηρακλείου, διεξήχθησαν στις 21 και 22/3/2007, μεταδόθηκαν ζωντανά με τη διαδικασία της τηλεδιάσκεψης στο διαδίκτυο μέσω του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου (www.sch.gr) και βρίσκονται ως εκπαιδευτικό υλικό στη Βιντεοθήκη του ίδιου ιστότοπου (Βλ. <http://vod.sch.gr/video/view/553>, <http://vod.sch.gr/video/view/554>, <http://vod.sch.gr/video/view/317>)
- «*Το θέατρο ως Πρακτική Τέχνη στην Εκπαίδευση - Θεατρικό Παιχνίδι (μακιγιάζ/ενδυματολογία)*», συνολικά 10 ώρες, με ομογενείς εκπαιδευτικούς, στο πλαίσιο του Προγράμματος *Παιδεία Ομογενών III* του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. του Πανεπιστημίου Κρήτης, στις 4 και 13/7/2007 στο Ρέθυμνο
- «*Το θέατρο στο σχολείο*», 4 ώρες, με ομογενείς μαθητές/εκπαιδευτικούς, στο πλαίσιο του Προγράμματος *Παιδεία Ομογενών III* του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ., στις 5/7/2007 στο Ρέθυμνο

2008

- «*Θεατρική Αγωγή*» και «*Ευαισθητοποίηση για τη διαχείριση ιδιαιτεροτήτων μέσω θεατροπαιδαγωγικών πρακτικών*», συνολικά 44 ώρες, σε εκπαιδευτικούς, στο πλαίσιο της Α', Β' και Γ' φάσης Εισαγωγικής Επιμόρφωσης Νεοδιόριστων και Αναπληρωτών Νηπιαγωγών και Δασκάλων (Φεβρ.-Σεπτ. 2008) σε Ρέθυμνο, Ηράκλειο και Χανιά
- «*Θεατροπαιχνίδια και χορευτικά δρώμενα*», συνολικά 4 ώρες, σε ομογενείς μαθητές/εκπαιδευτικούς, στο πλαίσιο του Προγράμματος *Παιδεία Ομογενών III* του Εργαστηρίου Διαπολιτισμικών και Μεταναστευτικών Μελετών (Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ.) του Πανεπιστημίου Κρήτης. Τα εργαστήρια διεξήχθησαν στις 3 και 15/4/2008 στο Ρέθυμνο
- «*Το θέατρο ως Πρακτική Τέχνη στην Εκπαίδευση - Θεατρικό Παιχνίδι (μακιγιάζ/ενδυματολογία)*», συνολικά 11 ώρες (μαζί με Τ. Μουδατσάκι), με ομογενείς εκπαιδευτικούς, στο πλαίσιο του Προγράμματος *Παιδεία Ομογενών III* του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. του Πανεπιστημίου Κρήτης, στις 1 και 16/7/2008 στο Ρέθυμνο
- «*Δραματοποίηση και θεατρική δημιουργία*», συνολικά 4 ώρες (με Τ. Μουδατσάκι), με ομογενείς μαθητές, στο πλαίσιο του Προγράμματος *Παιδεία Ομογενών III* του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. του Πανεπιστημίου Κρήτης, στις 9/7/2008 στο Ρέθυμνο
- «*Το θέατρο στο σχολείο*», 4 ώρες (με Τ. Μουδατσάκι), με ομογενείς μαθητές/εκπαιδευτικούς, στο πλαίσιο του Προγράμματος *Παιδεία Ομογενών III* του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ., στις 15/7/2008 στο Ρέθυμνο

2010

- «*Βασικές αρχές διαχείρισης σχολικής τάξης*» και «*Προγραμματισμός και οργάνωση διδακτέας ύλης*», συνολικά 22 ώρες, στο Πρόγραμμα Εισαγωγικής Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Σχολικού Έτους 2010-11 (Οκτ. -Δεκ. 2010) του 1^{ου} Περιφερειακού Επιμορφωτικού Κέντρου (Π.Ε.Κ.) Θεσσαλονίκης, στη Θεσσαλονίκη

- 2011**
- «Νέα Προγράμματα Σπουδών: Επιστημονικό πεδίο 'Πολιτισμός-Τέχνες' – Φάση Α», συνολικά 8 ώρες, με εκπαιδευτικούς καλλιτεχνικών μαθημάτων στις 21 και 22/11/2011 στη Θεσσαλονίκη. Το έργο ως «εκπαιδευτής εκπαιδευτικών» ανατέθηκε στον Α.Λ. μετά από υποψηφιότητά του σε πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για τις ανάγκες της Πράξης «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21^{ου} αιώνα) – Πιλοτική Εφαρμογή» του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΣΠΑ 2007-2013\Ε.Π. Ε&ΔΒΜ\Α.Π. 1-2-3, με κωδικό MIS 295379 και κωδικό ΣΑΕ 2010ΣΕ04580613), καθώς και, στη συνέχεια, μετά από επιτυχή παρακολούθηση σχετικού επιμορφωτικού σεμιναρίου σχετικά με την παιδαγωγική και τα καινοτόμα στοιχεία των νέων Προγραμμάτων Σπουδών, διάρκειας 21 ωρών, στις 21, 22 και 23/10/2011 στο 3^ο ΠΕΚ Αθήνας
 - «Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών» ως Εκπαιδευτής Επιμορφωτών Εκπαιδευτικών (Εκπαιδευτής Α1), στο πλαίσιο της ομώνυμης πράξης του πρώην Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, με 20 εκπαιδευτικούς του κλάδου ΠΕ 70. Το επιμορφωτικό έργο περιλάμβανε (α) 32 ώρες διδασκαλίας στη Διδακτική των μαθημάτων του Δημοτικού Σχολείου και στις καινοτόμες προσεγγίσεις στην εκπαίδευση, (β) τη γραπτή ανατροφοδότηση δύο γραπτών εργασιών του κάθε μέλους της ομάδας και (γ) την εξ αποστάσεως συμβουλευτική υποστήριξη τους καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος (Μάιος-Δεκέμβριος 2011). Το διά ζώσης επιμορφωτικό έργο δόθηκε στις 21-22/5/2011, 3-5/6/2011 και 2-4/9/2011 στην Αθήνα
 - «Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών» ως Επιμορφωτής Εκπαιδευτικών (Εκπαιδευτής Β), στο πλαίσιο της ομώνυμης πράξης του πρώην Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, με 20 εκπαιδευτικούς του κλάδου ΠΕ 70. Το επιμορφωτικό έργο περιλάμβανε (α) την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στη Διδακτική των μαθημάτων του Δημοτικού Σχολείου και στις καινοτομίες στην εκπαίδευση, συνολικής διάρκειας 200 ωρών (56 διδασκαλίας και 144 εξ αποστάσεως διδασκαλίας), (β) τη γραπτή ανατροφοδότηση δύο γραπτών εργασιών των εκπαιδευτικών και (γ) την υποστήριξη τους καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος (Ιούνιος-Νοέμβριος 2011). Το διά ζώσης επιμορφωτικό έργο δόθηκε στις 15-17/6/2011, 5-7/9/2011 και 24-26/11/2011 στη Θεσσαλονίκη
 - «Θεατρική Τέχνη και Αγωγή», 6 ώρες, με ομογενείς εκπαιδευτικούς από ΗΠΑ, Καναδά & Ευρωπαϊκές χώρες, στο πλαίσιο του Προγράμματος «Ελληνόγλωσσα Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση στη Διασπορά» του Εργαστηρίου Διαπολιτισμικών και Μεταναστευτικών Μελετών (Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ.) του Παιδαγωγικού Τμήματος Δ.Ε. του Πανεπιστημίου Κρήτης, στις 7/7/2011 στο Ρέθυμνο
 - «Δειγματικές διδασκαλίες Θεατρικής Αγωγής», συνολικά 4 ώρες, με μαθήτριες και μαθητές των Β', και Ε' τάξεων του 15^{ου} Δημ. Σχ. Ηρακλείου και του 2^{ου} Δημ. Σχ. Βουτών Ηρακλείου Κρήτης αντίστοιχα, οι οποίες οργανώθηκαν από τον Προϊστάμενο Επιστημονικής-Παιδαγωγικής Καθοδήγησης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Κρήτης, διεξήχθησαν στις 25 και 26/1/2011, μεταδόθηκαν ζωντανά με τη μέθοδο της τηλεδιάσκεψης στο διαδίκτυο μέσω του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου (www.sch.gr) και βρίσκονται ως εκπαιδευτικό υλικό στη Βιντεοθήκη του ίδιου ιστότοπου (Βλ. <http://vod.sch.gr/video/view/877> και <http://vod.sch.gr/video/view/876>)
- 2012**
- «Θεατροπαιδαγωγική και η επίδρασή της στο Σύλλογο Διδασκόντων ενός σχολείου», 4 ώρες, με τους εκπαιδευτικούς του Παιδικού Κέντρου του Α.Π.Θ. στις 10/12/2012 στο Παιδικό Κέντρο του Α.Π.Θ.
 - «Θεατρική Αγωγή και Διαπολιτισμικότητα», 3 ώρες, με εκπαιδευτικούς στο πλαίσιο του κύκλου 'Θεματικές Παρασκευές' που διοργάνωσε το 'Πολύδρομο: ομάδα και περιοδική έκδοση για τη διγλωσσία και τον πολυπολιτισμό στην εκπαίδευση και την κοινωνία' στις 30/3/2012 στον Πύργο Παιδαγωγικής Σχολής του Α.Π.Θ.
 - «Καλλιτεχνικά δρώμενα» και «Θεατροπαιχνίδια και δρώμενα», συνολικά 12 ώρες, με μαθητές Νηπιαγωγείων και Δημοτικών Σχολείων της Θεσσαλονίκης στις 6/3/2012, 12/3/2012, 11/5/2013 και 17/5/2013 στο Βαφοπούλειο Πνευματικό Ίδρυμα και συνεργάτης στα εκπαιδευτικά προγράμματα της Παιδικής Βιβλιοθήκης του ίδιου Ιδρύματος κατά το ακαδημαϊκό έτος 2012-13. Η παρέμβαση υλοποιήθηκε από ομάδα φοιτητριών/ών και τον Α.Λ. με στόχο το άνοιγμα της Παιδαγωγικής Σχολής σε εκπαιδευτικούς και πολιτιστικούς φορείς της πόλης
 - «Διδακτική της ελληνικής γλώσσας μέσω θεατροπαιδαγωγικών πρακτικών», 5 ώρες, με καθηγητές της ελληνικής γλώσσας στο Σχολείο Νέας Ελληνικής Γλώσσας του Α.Π.Θ., στις 11/2/2012 στη Θεσσαλονίκη
 - «Νέα Προγράμματα Σπουδών: Επιστημονικό πεδίο 'Πολιτισμός-Τέχνες' – Φάση Β», συνολικά 7 ώρες, με εκπαιδευτικούς καλλιτεχνικών μαθημάτων στις 21/2/2012 στη Θεσσαλονίκη. Το έργο ως «εκπαιδευτής εκπαιδευτικών» ανατέθηκε στον Α.Λ. μετά από αίτησή του σε πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για τις ανάγκες της Πράξης «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21^{ου} αιώνα) – Πιλοτική Εφαρμογή» του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΣΠΑ 2007-2013\Ε.Π. Ε&ΔΒΜ\Α.Π. 1-2-3, με κωδικό MIS 295379 και κωδικό ΣΑΕ 2010ΣΕ04580613), καθώς και, στη συνέχεια, μετά από επιτυχή παρακολούθηση σχετικού επιμορφωτικού σεμιναρίου σχετικά με την παιδαγωγική και τα καινοτόμα στοιχεία των νέων Προγραμμάτων Σπουδών,

διάρκειας 21 ωρών, στις 21, 22 και 23/10/2011 στο 3^ο ΠΕΚ Αθήνας

- 2013**
- «Δημιουργώντας ρόλους με υλικά ζωής και ονείρου: Θεατροπαιδαγωγικό Εργαστήριο», συνολικά 12 ώρες, με εκπαιδευτικούς, στο πλαίσιο του ερευνητικού Προγράμματος Θαλής «Το θέατρο ως μορφοπαιδευτικό αγαθό και καλλιτεχνική έκφραση στην Εκπαίδευση και την Κοινωνία» του Ε.Κ.Π.Α. (επιστημονικός υπεύθυνος: Θόδωρος Γραμματάς) στις 13/4/13 στην Αλεξανδρούπολη και στις 20/4/13 στο Ηράκλειο Κρήτης
 - «Θεατροπαιδαγωγικές πρακτικές στη Διδακτική της Ελληνικής Γλώσσας ως Δεύτερης», 4 ώρες, με εκπαιδευτικούς, του ερευνητικού Προγράμματος «Εκπαίδευση Αλλοδαπών και Παλιννοστούντων Μαθητών» της Δράσης «Ενίσχυση της ελληνομάθειας» του Α.Π.Θ. (Επιστ. υπεύθυνη: Άννα Αναστασιάδη-Συμεωνίδη), στις 7/4/2013 στη Θεσσαλονίκη
 - «Δειγματικές διδασκαλίες με θέμα τη διαφορετικότητα – παιδιά ρομά – με θεατροπαιδαγωγικές πρακτικές», συνολικά 12 ώρες, στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος «Εκπαίδευση Παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες της Κεντρικής, Δυτικής και Ανατολικής Μακεδονίας και της Θράκης» (επιστημονική υπεύθυνη: Ευαγγελία Τρέσσου), στις 1, 2, 8 και 9/4/2013 στο 4^ο Νηπιαγωγείο Περαίας Θεσσαλονίκης και στο 4^ο και το 12^ο Νηπιαγωγείο Σερρών
 - «Ο άλλος που δεν είναι άλλος: Θεατροπαιδαγωγικό Εργαστήριο», 4 ώρες, με εκπαιδευτικούς του Προγράμματος «Εκπαίδευση Αλλοδαπών και Παλιννοστούντων Μαθητών» της Δράσης «Ενίσχυση της ελληνομάθειας» του Α.Π.Θ. (Επιστ. υπεύθυνη: Άννα Αναστασιάδη-Συμεωνίδη) στις 24/2/2013 στη Θεσσαλονίκη
 - «Θεατρικό Παιχνίδι», 4 ώρες, στο πλαίσιο του Διημέρου Επιστήμης και Διάδρασης με τίτλο «Διγλωσσία/Πολυγλωσσία και Εκπαίδευση» στις 31/5/2013 στη Θεσσαλονίκη
- 2014**
- «Θεατροπαιδαγωγική: Στόχοι, αρχές και μεθοδολογία» και «Η Θεατροπαιδαγωγική ως εργαλείο διερεύνησης, συνειδητοποίησης και αξιοποίησης διαφορετικών πολιτισμικών κεφαλαίων», 8 ώρες, στο πλαίσιο Επιστημονικού Κύκλου Σεμιναρίων για ερευνητές και εκπαιδευτικούς στο ΠΟΛΥΣΤΕΚΙ της ομάδας «Πολύδρομο», στις 6 και 15/11/2014 στη Θεσσαλονίκη
 - «Η κούκλα ως όχημα σημασίας και επικοινωνίας», 6 ώρες, στο πλαίσιο Επιστημονικού Κύκλου Σεμιναρίων για ερευνητές και εκπαιδευτικούς στο ΠΟΛΥΣΤΕΚΙ της ομάδας «Πολύδρομο», στις 6/12/2014 στη Θεσσαλονίκη
 - «Εργαστήριο θεατρικού παιχνιδιού», 2 ώρες, με μαθητές/τριες Α΄ τάξης του 11^{ου} Γυμνασίου Θεσσαλονίκης, στο πλαίσιο εκπαιδευτικού προγράμματος του Σχολείου με θέμα το Παιχνίδι, στις 25/2/2014
 - «Παιχνίδια και Θεατροπαιχνίδια», 2 ώρες, με νήπια, από την ομάδα Paedagogus Ludens, φοιτήτριες του ΤΕΠΑΕ και τον Α.Λ., στο πλαίσιο Διημερίδας του ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ με θέμα «Παιχνίδι & Μάθηση στην παιδική ηλικία», στις 27 και 28 Μαρτίου 2014 στον Πύργο Παιδαγωγικής ΑΠΘ
 - «Παιχνίδια με βιβλία και κούκλες», 6 ώρες, με μαθητές/τριες δημοτικού, από την ομάδα Paedagogus Ludens και τον Α.Λ., στο πλαίσιο αντίστοιχου προγράμματος εμπύχωσης στις 8/4 και 13/5/2014 στο Βαφοπούλειο Πνευματικό Κέντρο Θεσσαλονίκης
 - «Εκπαιδευτικός τουρισμός: Σχεδιασμός και υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων - θεατροπαιδαγωγικές δράσεις», 12 ώρες, στο πλαίσιο του προγράμματος της Πράξης Πρόγραμμα Επικαιροποίησης Γνώσεων Αποφοίτων του ΑΠΘ, με τίτλο «Σύγχρονες μορφές ανάπτυξης Τουρισμού: Καινοτόμες δράσεις», στις 4, 9, 10 και 16/5/2014 στη Θεσσαλονίκη
 - «Θεατροπαιχνίδια» για 100 περίπου μαθητές/τριες νηπιαγωγείων και δημοτικών σχολείων της Θεσσαλονίκης, 4 ώρες, από την ομάδα Paedagogus Ludens, φοιτητές/τριες του ΤΕΠΑ και τον Α.Λ., στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Τεχνών της Παιδαγωγικής Σχολής ΑΠΘ, στις 29/5/2014 στον Πύργο Παιδαγωγικής Σχολής
 - Δειγματικές διδασκαλίες με θέμα τη διαφορετικότητα – παιδιά ρομά – με θεατροπαιδαγωγικές πρακτικές», συνολικά 24 ώρες, στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος «Εκπαίδευση Παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες της Κεντρικής, Δυτικής και Ανατολικής Μακεδονίας και της Θράκης» (επιστημονική υπεύθυνη: Ευαγγελία Τρέσσου), στις 12 και 13/3, στις 9/4 και στις 3, 4 και 6/6/2014 στο Νηπιαγωγείο Αγίας Σοφίας, στο 2^ο Νηπιαγωγείο Μενεμένης, στο 6^ο και 8^ο Νηπιαγωγείο Περαίας και στο 18^ο και 22^ο Νηπιαγωγείο Κατερίνης
- 2017**
- Θεατροπαιδαγωγικό πρόγραμμα τεσσάρων ωρών με θέμα το βιβλίο και το σχολείο από την ομάδα Paedagogus Ludens με τη συμμετοχή 100 μαθητών/τριών δημοτικών σχολείων της Θεσσαλονίκης, στις 9 και 15-5-2017 στο Βαφοπούλειο Πνευματικό Κέντρο Θεσσαλονίκης
 - Θεατροπαιδαγωγικό πρόγραμμα μιας με θέμα το παιδί, το παιχνίδι και τη μάθηση από την ομάδα Paedagogus Ludens και τη συμμετοχή παιδιών-ασθενών, στις 12-5-2017 στην Α΄ Παιδιατρική Κλινική και το Παιδοογκολογικό Τμήμα του Γ.Ν.Θ. Ιπποκράτειο
 - Θεατροπαιδαγωγικό πρόγραμμα δύο ωρών με θέμα το παιδί, το αντικείμενο και το παιχνίδι και

- την κατασκευή και εμφύχωση θεατρικής κούκλας από την ομάδα Paedagogus Ludens και τη συμμετοχή 40 νηπίων στις 22-5-2017 στο Νηπιαγωγείο του Στροτοπέδου "Νταλίπη" στη Θεσσαλονίκη
- Θεατροπαιδαγωγικό πρόγραμμα μίας ώρας με θέμα την πολιτιστική κληρονομιά από την ομάδα Paedagogus Ludens και τη συμμετοχή 20 παιδιών στις 21-5-2017 στο Παιδικό Μουσείο Θεσσαλονίκης
 - Θεατροπαιδαγωγικό πρόγραμμα δύο ωρών με θέμα την τρίτη ηλικία από την ομάδα Paedagogus Ludens και τη συμμετοχή 50 γιαγιάδων και παππούδων στις 27-5-2017 στο Χαρίσειο Γηροκομείο Θεσσαλονίκης
 - Θεατροπαιδαγωγικό πρόγραμμα δύο ωρών με θέμα την κατασκευή και εμφύχωση γιγαντόκουκλας από την ομάδα Paedagogus Ludens, σε συνεργασία με το Παιδικό Κέντρο ΑΠΘ, και τη συμμετοχή πάνω από 200 νηπίων, στο πλαίσιο του θεσμού "ΑΠΘ την Κυριακή" στις 14-6-2017 στον Πύργο Παιδαγωγικής Σχολής ΑΠΘ
- 2018** ➤ Θεατροπαιδαγωγικό εργαστήριο πέντε ωρών με θέμα «Οι ποιότητες του θεατροπαιδαγωγού-εμπυχωτή», στις 21-1-2018 στην Παιδαγωγική Σχολή ΑΠΘ. Στο εργαστήριο συμμετείχαν εμπυχωτές του εκπαιδευτικού/ερευνητικού προγράμματος ευαισθητοποίησης στα ανθρώπινα δικαιώματα και σε θέματα προσφύγων του Πανελληνίου Δικτύου για το Θέατρο στην Εκπαίδευση και της Ύπατης Αρμοστίας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα με τίτλο «Κι αν ήσουν εσύ;». <https://www.humanrights.theatroedu.gr/>
- 2023** ➤ Βιωματικά εργαστήρια Θεατροπαιδαγωγικής και κουκλοθέατρου, διάρκειας 9 ωρών, τα οποία υλοποιήθηκαν με τη μορφή δειγματικών διδασκαλιών στα εννέα τμήματα των τριών πρώτων τάξεων του 8^{ου} Δημοτικού Σχολείου Θεσσαλονίκης με τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών του σχολείου. <http://8dim-thess.thess.sch.gr/?p=1354> [ΑΠΟΔΕΙΞΗ]

4.5 ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΩΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ & ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

- 2003-04** ➤ Δάσκαλος Προβαθμίδας στο 1^ο 6/θέσιο Ειδικό Δημοτικό Σχολείο Ρεθύμνου και υπεύθυνος πολιτιστικών εκδηλώσεων στο ίδιο σχολείο. Η ανάθεση των αρμοδιοτήτων έγινε από τη Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Ρεθύμνης και το Σύλλογο Διδασκόντων του Σχολείου αντίστοιχα
- 2004-06** ➤ Δάσκαλος Δ2 και Ε2 με απόσπαση στο 2^ο 12/θέσιο Δημοτικό Σχολείο Ρεθύμνου και υπεύθυνος πολιτιστικών εκδηλώσεων στο ίδιο σχολείο. Η ανάθεση των αρμοδιοτήτων έγινε από τη Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Ρεθύμνης και από τη Διεύθυνση και το Σύλλογο Διδασκόντων του Σχολείου αντίστοιχα
- Δάσκαλος *Αισθητικής Αγωγής* (Εικαστικά και Θεατρική Αγωγή) στο Στ2 τμήμα του 2^{ου} Δ.Σ. Ρεθύμνου, μία ώρα εβδομαδιαίως. Η ανάθεση της διδασκαλίας έγινε από τη Διεύθυνση και το Σύλλογο Διδασκόντων του Σχολείου
 - Υπεύθυνος του *Εικαστικού και Θεατρικού Εργαστηρίου* στο 2^ο Δ.Σ. Ρεθύμνου. Η ανάθεση της αρμοδιότητας έγινε από τη Διεύθυνση και το Σύλλογο Διδασκόντων του Σχολείου
- 2006-07** ➤ Αποσπασμένος δάσκαλος και υπεύθυνος μιας ομάδας Σχολικής Πρακτικής ΙV με κατεύθυνση την *Αισθητική Αγωγή*, κατά το χειμ. εξ. 2006-07, στο Π.Τ.Δ.Ε. της Σχολής Επιστημών Αγωγής του Πανεπιστημίου Κρήτης. Η ανάθεση των αρμοδιοτήτων έγινε από το ΥΠΕΠΘ και τη Γενική Συνέλευση του Π.Τ.Δ.Ε. του Πανεπιστημίου Κρήτης αντίστοιχα
- Δάσκαλος *Αισθητικής Αγωγής* (Εικαστικά και Θεατρική Αγωγή) στο Στ2 τμήμα του 2^{ου} Δ. Σ. Ρεθύμνου, μία ώρα εβδομαδιαίως. Η ανάθεση της διδασκαλίας έγινε από τη Διεύθυνση και το Σύλλογο Διδασκόντων του Σχολείου, μετά από έγκριση της Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Ρεθύμνης
- 2007-08** ➤ Δάσκαλος Α2 τμήματος με απόσπαση στο 2^ο 12/θέσιο Δημοτικό Σχολείο Ρεθύμνου και υπεύθυνος πολιτιστικών εκδηλώσεων στο ίδιο σχολείο. Η ανάθεση των αρμοδιοτήτων έγινε από τη Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Ρεθύμνης και από τη Διεύθυνση και το Σύλλογο Διδασκόντων του Σχολείου αντίστοιχα
- Δάσκαλος *Αισθητικής Αγωγής* (Εικαστικά και Θεατρική Αγωγή) στα Στ2 και Στ3 τμήματα του 2^{ου} Δ.Σ. Ρεθύμνου, μία ώρα εβδομαδιαίως για το κάθε τμήμα. Η ανάθεση της διδασκαλίας έγινε από τη Διεύθυνση και το Σύλλογο Διδασκόντων του Σχολείου
- 2008-09** ➤ Δάσκαλος με απόσπαση στο Γραφείο Σχολικών Συμβούλων Προσχολικής Αγωγής και Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Ρεθύμνης. Η ανάθεση των αρμοδιοτήτων έγινε από το ΥΠΕΠΘ
- 2009-10** ➤ Δάσκαλος Στ2 τμήματος με απόσπαση στο 1^ο Δημ. Σχ. Φιλύρου Θεσσαλονίκης

4.6 ΘΕΑΤΡΙΚΑ ΔΡΩΜΕΝΑ

Έχω οργανώσει και παρουσιάσει περισσότερα από **100** θεατρικά, κουκλοθεατρικά και πολύτεχνα δρώμενα με μαθητές/τριες πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, και φοιτητές/τριες-μέλη της θεατροπαιδαγωγικής ομάδας της Παιδαγωγικής Σχολής του ΑΠΘ «Paedagogus Ludens» την οποία έχω ιδρύσει και συντονίζω επί σειρά ετών. Τα παραπάνω δρώμενα έχουν παρουσιαστεί σε διαφορετικούς εκπαιδευτικούς, κοινωνικούς και πολιτιστικούς χώρους, στο πλαίσιο εκδηλώσεων πολιτισμού, κοινωνικής ευαισθητοποίησης, συνεδρίων και επιστημονικών ημερίδων και καλλιτεχνικών φεστιβάλ

- 2003** ➤ «Γιορτινά Μαγικο-μαγειρεύματα» (80 λεπτά). Θεατρικό δρώμενο βασισμένο στο έργο του Ε. Τριβιζά «Η μάγισσα Φρικαντέλα που μισούσε τα κάλαντα». Η παράσταση δόθηκε από τους μαθητές, τους εκπαιδευτικούς και τον Α.Λ. στις 19/12/2003 στο 1ο Ειδικό Σχολείο Ρεθύμνου, στο πλαίσιο πολιτιστικής εκδήλωσης του Σχολείου με θέμα τα Χριστούγεννα
- 2004** ➤ «Δεν σε λυπάμαι» (15 λεπτά). Δραματοποίηση του ομότιτλου ποιήματος του Δ. Μανθόπουλου, η οποία παρουσιάστηκε από τους μαθητές του Δ2 του 2ου Δ.Σ. Ρεθύμνου στις 2/12/2004 στο Ειδικό Σχολείο Ρεθύμνου, στο πλαίσιο εκδήλωσης πολιτισμού με αφορμή την Ημέρα για Άτομα με εμποδία στη ζωή και τη μάθηση
- «Το Μαυρούλι» (65 λεπτά). Δραματοποίηση του κειμένου «Μάνα και ψυχομάνα» της Γεωργίας Ταρσούλη από το βιβλίο «Οι φίλοι μας τα ζώα». Η παράσταση δόθηκε από τους μαθητές του Δ2 του 2ου Δ.Σ. Ρεθύμνου στις 2/12/2004 στο Ειδικό Σχολείο Ρεθύμνου, στο πλαίσιο εκδήλωσης πολιτισμού με αφορμή την Ημέρα για Άτομα με εμποδία στη ζωή και τη μάθηση
- «Του πολυτεχνείου η γενιά» (75 λεπτά). Θεατρικό δρώμενο από τους μαθητές του Δ2 του 2ου Δ.Σ. Ρεθύμνου, βασισμένο σε ιστορικά και λογοτεχνικά κείμενα και ηχητικά ντοκουμέντα της εξέγερσης του Πολυτεχνείου. Η παράσταση δόθηκε στις 17/11/2004 στο 2ο Δ.Σ. Ρεθύμνου, στο πλαίσιο σχετικής εκδήλωσης πολιτισμού του Σχολείου
- «Πόλεμος» (45 λεπτά). Δραματοποίηση των κειμένων «Έτσι είναι ο πόλεμος» του Ηλία Βενέζη και «Ελληνικός όρθρος» του Νίκου Σφυρόερα. Παρουσιάστηκε από τους μαθητές του Δ2 του 2ου Δ.Σ. Ρεθύμνου στις 27/10/2004 στο Σχολείο, στο πλαίσιο πολιτιστικής εκδήλωσης σχετικής με την 28η Οκτωβρίου 1940
- «Ο γάμος της ποντικούλας» (50 λεπτά). Θεατρικό δρώμενο βασισμένο στο ομώνυμο παραμύθι του Μ. Φιλιππάκη. Η παράσταση δόθηκε από τη Δώρα Τσιμούνη και τον Α.Λ. στις 3/12/2004 στο Ειδικό Σχολείο Ρεθύμνου, στο πλαίσιο εκδήλωσης πολιτισμού με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Ατόμων με Αναπηρία
- «Ο Διογένης ο Πεταλούδιστος» (75 λεπτά). Κουκλοθέατρο με θέμα τους δασκάλους και τους μαθητές του Ειδικού Σχολείου Ρεθύμνου. Η παράσταση δόθηκε από τον Α.Λ. (ο οποίος είχε ολοκληρή την επιμέλεια της παράστασης, π.χ. κατασκευή κούκλας, κείμενα) στις 11/6/2004, στο πλαίσιο πολιτιστικής εκδήλωσης του Σχολείου με αφορμή τη λήξη του σχολικού έτους
- 2005** ➤ «Χριστούγεννα εδώ, εκεί & παραπέρα» (55 λεπτά). Θεατρικό δρώμενο από τους μαθητές του Ε2 του 2ου Δ.Σ. Ρεθύμνου, βασισμένο σε ποιήματα νεοελλήνων λογοτεχνών, σε ύμνους, σε παραμύθια και κυρίως στις ιδέες των ίδιων των μαθητών για τα Χριστούγεννα. Η παράσταση δόθηκε στις 22/12/2005 στο Ωδείο Ρεθύμνου, στο πλαίσιο πολιτιστικής εκδήλωσης του Σχολείου με θέμα τα Χριστούγεννα
- «Άσυλο» (60 λεπτά). Θεατρικό Αναλόγιο από τους μαθητές του Ε1 και Ε2 του 2ου Δ.Σ. Ρεθύμνου, βασισμένο στο θεατρικό έργο του Γ. Σμυρνιωτάκη «Πολυτεχνείο». Η παράσταση δόθηκε στις 17/11/2005 στο Σχολείο, στο πλαίσιο πολιτιστικής εκδήλωσης του Σχολείου με θέμα το Πολυτεχνείο
- «Μουσικοχορευτικό δρώμενο» (30 λεπτά) από τους μαθητές του Ε2 και του ΣΤ1 του 2ου Δ.Σ. Ρεθύμνου, βασισμένο σε ελληνικούς λαϊκούς χορούς και παραδόσεις. Η παράσταση δόθηκε στις 16/6/2005 στο Θέατρο «Ερωφίλη» της Φορτέτσας στο Ρέθυμνο, στο πλαίσιο πολιτιστικής εκδήλωσης του Σχολείου με αφορμή τη λήξη του σχολικού έτους
- «Μεταμορφώσεις» (25 λεπτά). Θεατρικό και χορευτικό δρώμενο από τους μαθητές του Δ2 του 2ου Δ.Σ. Ρεθύμνου, αναφερόμενο σε «πιθανές» μεταμορφώσεις της σχολικής μάθησης και διδασκαλίας με τη χρήση παιχνιδιού και θεάτρου. Η παράσταση δόθηκε στις 16/6/2005 στο Θέατρο «Ερωφίλη» της Φορτέτσας στο Ρέθυμνο, στο πλαίσιο πολιτιστικής εκδήλωσης του Σχολείου με αφορμή τη λήξη του σχολικού έτους
- «Η Συνάντηση» (90 λεπτά). Θεατρικό δρώμενο από τους μαθητές του Δ2 του 2ου Δ.Σ. Ρεθύμνου, βασισμένο στα αποτελέσματα βιβλιογραφικής έρευνάς τους για τις σχέσεις Κύπρου-Κρήτης από την αρχαιότητα έως σήμερα. Η παράσταση δόθηκε στις 25/5/2005 στο θέατρο

«Ερωφίλη» της Φορτέτσας στο Ρέθυμνο, στο πλαίσιο πολιτιστικής εκδήλωσης του Σχολείου με αφορμή την ολοκλήρωση του προγράμματος εξ αποστάσεως εκπαίδευσης «Οδυσσέας» του Πανεπιστημίου Κρήτης (Επικ. Καθηγητής Π. Αναστασιάδης) ανάμεσα στο 2ο Δ.Σ. Ρεθύμνου και ένα Σχολείο της Κύπρου. Μεταξύ άλλων παραβρέθηκαν οι Κύπριοι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στο πρόγραμμα

- 2006**
- «Παλιός και νέος χρόνος» (35 λεπτά). Θεατρικό δρώμενο με θέμα την αλλαγή του χρόνου. Η παράσταση δόθηκε από τους μαθητές του Α1 τμήματος του 2ου Δ.Σ. Ρεθύμνου στις 21/12/2006 στο Ωδείο Ρεθύμνου, στο πλαίσιο χριστουγεννιάτικης εκδήλωσης του Σχολείου
 - «Καλικαντζαράκια» (30 λεπτά). Μαύρο θέατρο βασισμένο στον εν λόγω μύθο. Η παράσταση δόθηκε από τους μαθητές του Α2 τμήματος του 2ου Δ.Σ. Ρεθύμνου στις 21/12/2006 στο Ωδείο Ρεθύμνου, στο πλαίσιο χριστουγεννιάτικης εκδήλωσης του Σχολείου
 - «Μικρός τυμπανιστής» (20 λεπτά). Μουσικό δρώμενο με βιολί και κιθάρα, βασισμένο στο ομώνυμο μουσικό κομμάτι. Η παράσταση δόθηκε από μαθητές του Δ1 τμήματος του 2ου Δ.Σ. Ρεθύμνου στις 21/12/2006 στο Ωδείο Ρεθύμνου, στο πλαίσιο χριστουγεννιάτικης εκδήλωσης του Σχολείου
 - «Τα αληθινά πνεύματα των Χριστουγέννων» (35 λεπτά). Δραματοποίηση με βάση τις απόψεις διαφορετικών ανθρώπων και πολιτισμών για τα Χριστούγεννα. Η παράσταση δόθηκε από τους μαθητές του Στ2 τμήματος του 2ου Δ.Σ. Ρεθύμνου στις 21/12/2006 στο Ωδείο Ρεθύμνου, στο πλαίσιο χριστουγεννιάτικης εκδήλωσης του Σχολείου
 - «Εδώ Πολυτεχνείο» (20 λεπτά). Δραματοποίηση του ομώνυμου ποιήματος του Β. Ρώτα. Η παράσταση δόθηκε από τους μαθητές του Β1 τμήματος του 2ου Δ.Σ. Ρεθύμνου στις 16/11/2006 στο Σχολείο, στο πλαίσιο πολιτιστικής εκδήλωσης για το Πολυτεχνείο
 - «Η Άνοιξη» (15 λεπτά). Μουσικοχορευτικό δρώμενο με θέμα την υποδούλωση και την ελευθερία. Η παράσταση δόθηκε από τους μαθητές του Γ1 τμήματος του 2ου Δ.Σ. Ρεθύμνου στις 16/11/2006 στο Σχολείο, στο πλαίσιο πολιτιστικής εκδήλωσης για το Πολυτεχνείο
 - «Αν θέλεις να λέγεσαι άνθρωπος» (15 λεπτά). Δραματοποίηση του ομώνυμου ποιήματος του Τ. Λειβαδίτη. Η παράσταση δόθηκε από τους μαθητές του Β1 τμήματος του 2ου Δ.Σ. Ρεθύμνου στις 16/11/2006 στο Σχολείο, στο πλαίσιο πολιτιστικής εκδήλωσης για το Πολυτεχνείο
 - «Είμαστε... χίλιοι δεκατρείς» (15 λεπτά). Χορευτικό δρώμενο με θέμα την αντίσταση. Η παράσταση δόθηκε από τους μαθητές του Ε2 τμήματος του 2ου Δ.Σ. Ρεθύμνου στις 16/11/2006 στο Σχολείο, στο πλαίσιο πολιτιστικής εκδήλωσης για το Πολυτεχνείο
 - «Τι είναι δικτατορία, μαμά;» (25 λεπτά). Δραματοποίηση, με βάση τις γραπτές και προφορικές μαρτυρίες ανθρώπων, που έζησαν τα γεγονότα του Πολυτεχνείου. Η παράσταση δόθηκε από τους μαθητές του Στ2 τμήματος του 2ου Δ.Σ. Ρεθύμνου στις 16/11/2006 στο Σχολείο, στο πλαίσιο πολιτιστικής εκδήλωσης για το Πολυτεχνείο
 - «Μνήμες και οράματα» (25 λεπτά). Μαύρο θέατρο, βασισμένο στις εμπειρίες με μια τάξη για δύο συνεχόμενα σχολικά έτη, οι οποίες δημιουργήθηκαν με τη χρήση θεατροπαιδαγωγικών μεθόδων κατά τη διδασκαλία. Η παράσταση δόθηκε από τους μαθητές του Ε2 τμήματος του 2ου Δ.Σ. Ρεθύμνου στις 15/6/2006 στο Θέατρο «Ερωφίλη» της Φορτέτσας στο Ρέθυμνο, στο πλαίσιο πολιτιστικής εκδήλωσης με αφορμή τη λήξη του σχολικού έτους
 - «Δρώμενο αποχαιρετισμού για τους μαθητές της Στ' τάξης» (25 λεπτά). Η παράσταση δόθηκε από τους μαθητές του Ε2 τμήματος του 2ου Δ.Σ. Ρεθύμνου στις 15/6/2006 στο Θέατρο «Ερωφίλη» της Φορτέτσας στο Ρέθυμνο, στο πλαίσιο πολιτιστικής εκδήλωσης με αφορμή τη λήξη του σχολικού έτους
 - «Μουσικοχορευτικά δρώμενα» (18 λεπτά) από τους μαθητές των τμημάτων Στ1 και Στ2 του 2ου Δ.Σ. Ρεθύμνου, βασισμένο σε ελληνικούς λαϊκούς και σύγχρονους χορούς και παραδόσεις. Η παράσταση, την οποία αποτελούσαν έξι (6) τρίλεπτες χορογραφίες, δόθηκε στις 15/6/2006 στο Θέατρο «Ερωφίλη» της Φορτέτσας στο Ρέθυμνο, στο πλαίσιο πολιτιστικής εκδήλωσης του Σχολείου με αφορμή τη λήξη του σχολικού έτους
 - «Λεπίδα ευλογημένη ή Χαϊδεύοντας την παράδοση» (45 λεπτά). Θεατρικό δρώμενο βασισμένο στην τέχνη του κεραμοποιού και τα στάδια επεξεργασίας του αργίλου. Η παράσταση δόθηκε από τους μαθητές του Ε2 τμήματος του 2ου Δ.Σ. Ρεθύμνου στις 3/4/2006 σε παραδοσιακό κεραμείο στις Μαργαρίτες Ρεθύμνου
- 2007**
- «Πολιτιστική Εκδήλωση για το πολυτεχνείο» (80 λεπτά). Σειρά έξι (6) θεατρικών-χορευτικών δρώμενων, τα οποία παρουσίασαν, με τη συμμετοχή φοιτητών της ΣΠΑ ΙV της ομάδας του Α.Λ., έξι (6) τμήματα του 2ου Δ. Σ. Ρεθύμνου (συνολικά 130 μαθητές). Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε στις 16/11/2007 στο Σχολείο
 - «Δρώμενο αποχαιρετισμού μιας δασκάλας» (25 λεπτά) με τραγούδια και ποιήματα που έγραψαν, τραγούδησαν και απήγγειλαν οι μαθητές του Ε2 τμήματος του 2ου Δ.Σ. Ρεθύμνου. Η παράσταση

δόθηκε στις 13/6/2007 στο Θέατρο «Ερωφίλη» της Φορτέσας στο Ρέθυμνο, στο πλαίσιο πολιτιστικής εκδήλωσης του Σχολείου με αφορμή τη λήξη του σχολικού έτους

- «Μουσικοχορευτικά δρώμενα» (65 λεπτά) από τους μαθητές των Ε1, Στ1 και Στ2 τμημάτων του 2ου Δ.Σ. Ρεθύμνου, βασισμένο σε παραδοσιακά και λαϊκά τραγούδια, χορούς και παραδόσεις. Η παράσταση δόθηκε στις 13/6/2007 στο Θέατρο «Ερωφίλη» της Φορτέσας στο Ρέθυμνο, στο πλαίσιο πολιτιστικής εκδήλωσης του Σχολείου με αφορμή τη λήξη του σχολικού έτους
- 2010**
 - «Θεατρικά Δρώμενα με θέμα τη σωματική τιμωρία στα παιδιά» (90 λεπτά) από τις φοιτήτριες του Τμήματος Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, στο πλαίσιο μαθήματος του Α.Λ. Η παράσταση δόθηκε στις 29 και 30/4/2010 στο ισόγειο του Πύργου της Παιδαγωγικής Σχολής και στην Αίθουσα «Πάυλος Ζάννας» του κινηματογράφου «Ολύμπιον» στη Θεσσαλονίκη, στο πλαίσιο διήμερων εκδηλώσεων της Παιδαγωγικής Σχολής του Α.Π.Θ., με αφορμή την 30ή Απριλίου, Παγκόσμια Ημέρα κατά της Σωματικής Τιμωρίας των Παιδιών
 - «Θεατρικά Δρώμενα με θέμα τη μετάβαση από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο» (90 λεπτά) με κείμενα, εικόνες, μαύρο θέατρο και χορό από τους μαθητές του Στ2 τμήματος του 1ου Δημ. Σχ. Φιλύρου Θεσσαλονίκης. Η παράσταση δόθηκε στις 11/6/2010 στο προαύλιο του Σχολείου, στο πλαίσιο πολιτιστικής εκδήλωσης του Σχολείου με αφορμή τη λήξη του σχολικού έτους
- 2011**
 - «Κουκλοθεατρικά Δρώμενα στον Πύργο» (6 ώρες) από τις φοιτήτριες και τους φοιτητές της Παιδαγωγικής Σχολής του ΑΠΘ, στο πλαίσιο αντίστοιχου μαθήματος του Α.Λ. Η παράσταση περιείχε δεκάλεπτα πρωτότυπα και αυτοσχέδια κουκλοθεατρικά δρώμενα ποικίλης θεματολογίας και τεχνικών των φοιτητών και φοιτητριών και δόθηκε στις 25/5/2011 στην Αίθουσα Λόγου και Τέχνης του Πύργου Παιδαγωγικής
 - «Κουκλοθεατρικά Δρώμενα στον Πύργο» (6 ώρες) από τις φοιτήτριες και τους φοιτητές της Παιδαγωγικής Σχολής του ΑΠΘ, στο πλαίσιο αντίστοιχου μαθήματος του Α.Λ. Η παράσταση περιείχε δεκάλεπτα πρωτότυπα και αυτοσχέδια κουκλοθεατρικά δρώμενα ποικίλης θεματολογίας και τεχνικών των φοιτητών και φοιτητριών και δόθηκε στις 13/1/2011 στην Αίθουσα Λόγου και Τέχνης του Πύργου Παιδαγωγικής
 - «Το μαύρο σύννεφο». Θεατρικό Δρώμενο για την 25η Μαρτίου (45 λεπτά) με τους μαθητές και τις μαθήτριες της Στ' τάξης του 2ου Δημ. Σχολείου Νεάπολης Θεσσαλονίκης. Η παράσταση δόθηκε στις 24/3/2011 στην αίθουσα εκδηλώσεων του σχολείου. Η ίδια παράσταση αποτέλεσε μέρος εκπαιδευτικού προγράμματος που διήρκεσε τέσσερις εβδομάδες και περιείχε έρευνα στις πηγές και στα βιβλία της Γλώσσας, της Ιστορίας και της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής της Ε' και Στ' τάξης, εξοικείωση με ποικίλες θεατροπαιδαγωγικές πρακτικές και συζήτηση/αξιολόγηση από τους μαθητές και τις μαθήτριες, τη δασκάλα της τάξης και τον Α.Λ.
 - «Ταυτοπροσώπιες». Θεατρικό δρώμενο (10 λεπτών) από την ομάδα *Paedagogus Ludens* με θέμα τις προκαταλήψεις και τα στερεότυπα. Η παράσταση δόθηκε στο πλαίσιο του 1ου Διεθνούς Συνεδρίου «Σταυροδρόμι Γλωσσών και Πολιτισμών: Μαθαίνοντας εκτός σχολείου» στις 8/4/2011 στον Πύργο Παιδαγωγικής Σχολής του Α.Π.Θ.
 - «Το σκασμένο λάστιχο». Θεατρικό δρώμενο (10 λεπτών) από την ομάδα *Paedagogus Ludens* με θέμα τις προκαταλήψεις και τα στερεότυπα. Η παράσταση δόθηκε στο πλαίσιο του 1ου Διεθνούς Συνεδρίου «Σταυροδρόμι Γλωσσών και Πολιτισμών: Μαθαίνοντας εκτός σχολείου» στις 10/4/2011 στον Πύργο Παιδαγωγικής Σχολής του Α.Π.Θ.
- 2012**
 - «Το ποτάμι που στέρεψε». Κουκλοθεατρικό δρώμενο (20 λεπτών) από την ομάδα *Paedagogus Ludens* με θέμα τη μόλυνση του περιβάλλοντος, στο πλαίσιο εκδήλωσης του Συλλόγου Κατοίκων Πεύκων Θεσσαλονίκης 'ΟΙΚΟ-ΟΡΑΜΑ' στις 16/12/2012 στο Δημοτικό Σχολείο Πεύκων Θεσσαλονίκης
 - «Η Γαλαζένια και το φιλί». Μικτό κουκλοθεατρικό δρώμενο (15 λεπτών) από την ομάδα *Paedagogus Ludens*, στο πλαίσιο Ημερίδας με θέμα: «Εθιμα του κόσμου. Customs of the world. Ημερολόγιο Πολύδρομο 2013» με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα για τα Δικαιώματα του Παιδιού, στις 20/11/2012 στον Πύργο της Παιδαγωγικής Σχολής του Α.Π.Θ. Διοργανωτές: Ομάδα *Πολύδρομο* και Παιδαγωγική Σχολή του Α.Π.Θ.
 - «Συνάντηση/Begegnung». Δίγλωσσο Θεατρικό δρώμενο (30 λεπτών) με σύμπραξη της ομάδας *Paedagogus Ludens* και μιας ομάδας γερμανών φοιτητών/τριών στο πλαίσιο της 3ης *Ελληνο-Γερμανικής Συνέλευσης* στις 15/11/2012 στο Συνεδριακό Κέντρο «Δ. Γερμανός», Περίπτερο 8 της Διεθνούς Έκθεσης Θεσσαλονίκης. Το δρώμενο αποτέλεσε μέρος της συνεργασίας του ΤΕΠΑΕ και της Παιδαγωγικής Σχολής του Α.Π.Θ. με την *Ελληνο-Γερμανική Συνέλευση* και δημιουργήθηκε μετά από εβδομαδιαία άσκηση Ελλήνων και Γερμανών φοιτητών και φοιτητριών στους χώρους της Παιδαγωγικής Σχολής, ενώ βασίστηκε σε κείμενα Ελλήνων και Γερμανών ποιητών
 - «Οι βλαβερές συνέπειες των ειδικών». Θεατρικό δρώμενο (10 λεπτών) από την ομάδα

Paedagogus Ludens με θέμα τις πολιτισμικές αλλαγές από τη ματιά του παιδιού, στο πλαίσιο Ημερίδας της Ο.Μ.Ε.Ρ. Θεσσαλονίκης με τίτλο «Πώς να κρυφτείς απ' τα παιδιά; Έτσι κι αλλιώς τα ξέρουν όλα... Οικογένεια-Σχολείο-Οικονομική Κρίση» στις 16/3/2012 στον Πύργο της Παιδαγωγικής Σχολής του Α.Π.Θ.

- «Η ιστορία του Μπλερίμ και του Μήτρου». Δίγλωσσο κουκλοθεατρικό δρώμενο (30 λεπτών) από την ομάδα *Paedagogus Ludens* με θέμα τη διαπολιτισμική συνάντηση, στο πλαίσιο εκδήλωσης του Συλλόγου Αλβανών Μεταναστών "Μητέρα Τερέζα" Θεσσαλονίκης με αφορμή την έναρξη κύκλου μαθημάτων αλβανικής γλώσσας σε παιδιά μεταναστών (2012-13) στις 14/10/2012 στον Πύργο Παιδαγωγικής Σχολής του Α.Π.Θ.
 - «Πουλι-πολιτισμικό Μπαμ». Κουκλοθεατρικό δρώμενο (30 λεπτών) από την ομάδα *Paedagogus Ludens*, στην 4η Συνάντηση Ελλήνων Νέων Κουκλοπαιχτών του Διεθνούς Φεστιβάλ Κουκλοθεάτρου και Παντομίμας Κιλκίς στις 29/9/2012 στο Κιλκίς. Η συμμετοχή στο Φεστιβάλ έγινε μετά από αίτηση και πρόκριση της αίτησης από την επιτροπή κριτών του Φεστιβάλ (Βλ. <http://www.kilkis-festival.gr/festival/index.php/el/component/content/article/36-140-festival-2012/108-4i-sinantisi-neon-ellinon-kouklopaixon.html>)
 - «Κουκλοθεατρικά Δρώμενα στον Πύργο» (6 ώρες) από τις φοιτήτριες και τους φοιτητές της Παιδαγωγικής Σχολής του Α.Π.Θ., στο πλαίσιο αντίστοιχου μαθήματος του Α.Λ. Η παράσταση περιείχε δεκάλεπτα πρωτότυπα και αυτοσχέδια κουκλοθεατρικά δρώμενα ποικίλης θεματολογίας και τεχνικών των φοιτητών και φοιτητριών και δόθηκε στις 30/5/2012 στην Αίθουσα Λόγου και Τέχνης του Πύργου Παιδαγωγικής
 - «Ο Βιντάλ, η Ανατολή και η Δύση». Θεατρικό/αφηγηματικό δρώμενο (20 λεπτών). βασισμένο στη ζωή των Σεφαρδιτών της Θεσσαλονίκης, από την ομάδα *Paedagogus Ludens*, στο πλαίσιο Ημερίδας με τίτλο «Ο Βιντάλ και οι δικοί του: Οι Εβραίοι της Θεσσαλονίκης και η κουλτούρα τους. Μιλώντας για το Ολοκαύτωμα μέσα από τα παιδικά βιβλία» στις 26/4/2012 στον Πύργο της Παιδαγωγικής Σχολής. Διοργανωτές: Τ.Ε.Π.Α.Ε. και Παιδαγωγική Σχολή του Α.Π.Θ.
 - «(Χ)άσμα(τα) Πολιτισμών». Κουκλοθεατρικό δρώμενο (15 λεπτών) από την ομάδα *Paedagogus Ludens* με θέμα τη συνάντηση γλωσσών και πολιτισμών, στο πλαίσιο του 2ου Διεθνούς Συνεδρίου «Σταυροδρόμι Γλωσσών και Πολιτισμών: Ελληνοαλβανική επαφή» στις 9/4/2012 στον Πύργο Παιδαγωγικής Σχολής του Α.Π.Θ.
 - «Στη χώρα Αλ και στη χώρα Ελ». Δίγλωσσο κουκλοθεατρικό δρώμενο (15 λεπτών) από την ομάδα *Paedagogus Ludens* με θέμα την ελληνοαλβανική επαφή από τα μάτια των παιδιών, στο πλαίσιο του 2ου Διεθνούς Συνεδρίου «Σταυροδρόμι Γλωσσών και Πολιτισμών: Ελληνοαλβανική επαφή» στις 9/4/2012 στον Πύργο Παιδαγωγικής Σχολής του Α.Π.Θ.
 - «Τρία θεατρικά δρώμενα» από τη θεατροπαιδαγωγική ομάδα *Paedagogus Ludens* στο πλαίσιο της καμπάνιας του Α.Π.Θ. με τίτλο «Μηδενική Ανοχή στη Σεξουαλική Παρενόχληση» με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας. Τα δρώμενα παρουσιάστηκαν στις 6, 7 και 8/3/2012 στην Αίθουσα Λόγου και Τέχνης της Παιδαγωγικής Σχολής, στο Κέντρο Διάδοσης Ερευνητικών Αποτελεσμάτων του Α.Π.Θ. και στην Αίθουσα 'Παύλος Ζάννας' του κινηματογράφου 'Ολύμπιον' στη Θεσσαλονίκη. Διοργανωτές: Παιδαγωγική Σχολή Α.Π.Θ. & Επιτροπή για θέματα Φύλου και Ισότητας του Α.Π.Θ. (Βλ. http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=19JQqxrNSqA)
 - «Αφορμήσεις από τη Λογοτεχνία». Δύο θεατρικά δρώμενα (15 λεπτών έκαστο) από τη θεατροπαιδαγωγική ομάδα της Παιδαγωγικής Σχολής Α.Π.Θ. *Paedagogus Ludens*. Η παράσταση δόθηκε στο πλαίσιο του 10ου Σεμιναρίου Θεατρικής Παιδείας με τίτλο «Το θέατρο συναντά τη Λογοτεχνία» στις 17-2-2012 στο 1ο ΓΕΛ Συκεών Θεσσαλονίκης. Φορέας διοργάνωσης: Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ανατολικής και Δυτικής Θεσσαλονίκης & Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση
 - «Κουκλοθεατρικά Δρώμενα στον Πύργο» (6 ώρες) από τις φοιτήτριες και τους φοιτητές της Παιδαγωγικής Σχολής του ΑΠΘ, στο πλαίσιο αντίστοιχου μαθήματος του Α.Λ. Η παράσταση περιείχε δεκάλεπτα πρωτότυπα και αυτοσχέδια κουκλοθεατρικά δρώμενα ποικίλης θεματολογίας και τεχνικών των φοιτητών και φοιτητριών και δόθηκε στις 26/1/2012 στην Αίθουσα Λόγου και Τέχνης του Πύργου Παιδαγωγικής
 - «Υποδοχή». Θεατρικά δρώμενα (30 λεπτών) από την ομάδα *Paedagogus Ludens*, στο πλαίσιο εκδήλωσης του ΤΕΠΑΕ για την υποδοχή των πρωτοετών φοιτητών/τριών στο τμήμα μας στις 1/10/2012 στον Πύργο Παιδαγωγικής
- 2013**
- «Μπουχάρα». Κουκλοθεατρικό δρώμενο (15 λεπτών) από την ομάδα *Paedagogus Ludens* με θέμα τις καταναλωτικές/υλιστικές νοοτροπίες, στο πλαίσιο εκδήλωσης της ομάδας *Πολύδρομο* με τίτλο «Πολύ-Γέλιο» στις 26/2/2013 στο *Δέντρο στο Βαρ* στη Θεσσαλονίκη
 - «Απρόβλεπτη μεταμόρφωση». Κουκλοθεατρικό δρώμενο (15 λεπτών) από την ομάδα *Paedagogus Ludens* με θέμα την ανεργία, στο πλαίσιο εκδήλωσης της ομάδας *Πολύδρομο* με τίτλο «Πολύ-Γέλιο» στις 26/2/2013 στο *Δέντρο στο Βαρ* στη Θεσσαλονίκη

- «Υποδοχή». Θεατρικά δρώμενα (30 λεπτών) από την ομάδα Paedagogus Ludens, στο πλαίσιο εκδήλωσης του ΤΕΠΑΕ για την υποδοχή των πρωτοετών φοιτητών/τριών στο τμήμα μας στις 23/9/2013 στον Πύργο Παιδαγωγικής
- 2014**
- «Κουκλοθεατρικά Δρώμενα στον Πύργο» (5 ώρες) από τις φοιτήτριες και τους φοιτητές της Παιδαγωγικής Σχολής του ΑΠΘ, στο πλαίσιο αντίστοιχου μαθήματος του Α.Λ. Η παράσταση περιείχε δεκάλεπτα πρωτότυπα και αυτοσχέδια κουκλοθεατρικά δρώμενα ποικίλης θεματολογίας και τεχνικών των φοιτητών και φοιτητριών και δόθηκε στις 22/1/2014 στην Αίθουσα Λόγου και Τέχνης του Πύργου Παιδαγωγικής
 - «Θεατρικά Δρώμενα στον Πύργο» (11 ώρες) από τις φοιτήτριες και τους φοιτητές της Παιδαγωγικής Σχολής του ΑΠΘ, στο πλαίσιο αντίστοιχου μαθήματος του Α.Λ. Η παράσταση περιείχε δεκάλεπτα πρωτότυπα και αυτοσχέδια θεατρικά δρώμενα ποικίλης θεματολογίας και τεχνικών των φοιτητών και φοιτητριών και δόθηκε στις 21 και 23/1/2014 στην Αίθουσα Λόγου και Τέχνης του Πύργου Παιδαγωγικής
 - «Η Καμήλα». Θεατρικό δρώμενο (25 λεπτών) από την ομάδα Paedagogus Ludens με θέμα τον αραβικό πολιτισμό και την αραβική γλώσσα, στο πλαίσιο αντίστοιχης εκδήλωσης για την Παγκόσμια Ημέρα Μετανάστη και την Ημέρα Αραβικής Γλώσσας που διοργάνωσε η ομάδα *Πολύδρομο* στις 18/12/2014 στη Θεσσαλονίκη
 - «Τρένο» και «Το Δίχτυ». Θεατρικά δρώμενα (30 λεπτών) από την ομάδα Paedagogus Ludens, στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Παιδαγωγικής Σχολής ΑΠΘ 2014, στις 29/5/2014 στην Αίθουσα Λόγου και Τέχνης του Πύργου Παιδαγωγικής
 - «Υποδοχή». Θεατρικά δρώμενα (30 λεπτών) από την ομάδα Paedagogus Ludens, στο πλαίσιο εκδήλωσης του ΤΕΠΑΕ για την υποδοχή των πρωτοετών φοιτητών/τριών στο τμήμα μας στις 30/9/2014 στον Πύργο Παιδαγωγικής
 - «Ο Πύργος». Θεατρικό δρώμενο (10 λεπτών) από την ομάδα Paedagogus Ludens, στο πλαίσιο εκδήλωσης του ΤΕΠΑΕ για τα [100 χρόνια ΤΕΠΑΕ](#) στις 30-10-2014 στην Αίθουσα Λόγου και Τέχνης του Πύργου Παιδαγωγικής
- 2015**
- «Θεατρικά Δρώμενα στον Πύργο» (4 ώρες) από τις φοιτήτριες και τους φοιτητές του ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ, στο πλαίσιο αντίστοιχου μαθήματος του Α.Λ. Η παράσταση περιείχε δεκάλεπτα πρωτότυπα και αυτοσχέδια θεατρικά δρώμενα ποικίλης θεματολογίας και τεχνικών των φοιτητών και φοιτητριών και δόθηκε στις 13/1/2015 στην Αίθουσα Λόγου και Τέχνης του Πύργου Παιδαγωγικής
 - «Κουκλοθεατρικά Δρώμενα στον Πύργο» (5 ώρες) από τις φοιτήτριες και τους φοιτητές του ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ, στο πλαίσιο αντίστοιχου μαθήματος του Α.Λ. Η παράσταση περιείχε δεκάλεπτα πρωτότυπα και αυτοσχέδια κουκλοθεατρικά δρώμενα ποικίλης θεματολογίας και τεχνικών των φοιτητών και φοιτητριών και δόθηκε στις 14/1/2015 στην Αίθουσα Λόγου και Τέχνης του Πύργου Παιδαγωγικής
 - «Γιατί εμένα;». Θεατρικό δρώμενο (30 λεπτών) με θέμα τη τον εκφοβισμό και τη βία από την ομάδα Paedagogus Ludens στο πλαίσιο του 2^{ου} Διημέρου Επιστήμης και Διάδρασης με τίτλο «Βία και Επικοινωνία σε πουπολιτισμικά περιβάλλοντα», στις 15/5/2015 στη Θεσσαλονίκη
 - «Υποδοχή». Θεατρικά δρώμενα (30 λεπτών) από την ομάδα Paedagogus Ludens, στο πλαίσιο εκδήλωσης του ΤΕΠΑΕ για την υποδοχή των πρωτοετών φοιτητών/τριών στο τμήμα μας στις 28/9/2015 στον Πύργο Παιδαγωγικής
- 2016**
- «Υποδοχή». Πολύτεχνο δρώμενο (60 λεπτών) από την ομάδα Paedagogus Ludens, σε συνεργασία με τις Καλλιτεχνικές Ομάδες της Παιδαγωγικής Σχολής, στο πλαίσιο εκδήλωσης του ΤΕΠΑΕ για την υποδοχή των πρωτοετών φοιτητών/τριών στο τμήμα μας στις 29/9/2016 στον Πύργο Παιδαγωγικής
 - «Θεατρικά Δρώμενα στον Πύργο» (8 ώρες) από τις φοιτήτριες και τους φοιτητές του ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ, στο πλαίσιο αντίστοιχου μαθήματος του Α.Λ. Η παράσταση περιείχε δεκάλεπτα πρωτότυπα και αυτοσχέδια θεατρικά δρώμενα ποικίλης θεματολογίας και τεχνικών των φοιτητών και φοιτητριών και δόθηκε στις 6 και 7/12/2016 στην Αίθουσα Λόγου και Τέχνης του Πύργου Παιδαγωγικής
 - «Κουκλοθεατρικά Δρώμενα στον Πύργο» (5 ώρες) από τις φοιτήτριες και τους φοιτητές του ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ, στο πλαίσιο αντίστοιχου μαθήματος του Α.Λ. Η παράσταση περιείχε δεκάλεπτα πρωτότυπα και αυτοσχέδια κουκλοθεατρικά δρώμενα ποικίλης θεματολογίας και τεχνικών των φοιτητών και φοιτητριών και δόθηκε στις 8/12/2016 στην Αίθουσα Λόγου και Τέχνης του Πύργου Παιδαγωγικής
- 2017**
- «Κουκλοθεατρικά δρώμενα» (35 λεπτών) με θέμα το βιβλίο και το σχολείο από την ομάδα Paedagogus Ludens, στις 9 και 15-5-2017 στο Βαφοπούλειο Πνευματικό Κέντρο Θεσσαλονίκης
 - «Κουκλοθεατρικό δρώμενο» (20 λεπτών) με θέμα το παιδί, το παιχνίδι και τη μάθηση από την

ομάδα Paedagogus Ludens, στις 12-5-2017 στην Α΄ Παιδιατρική Κλινική και το Παιδοογκολογικό Τμήμα του Γ.Ν.Θ. Ιπποκράτειο

- «Μικτό θεατρικό δρώμενο (30 λεπτών) με θέμα το παιδί, το αντικείμενο και το παιχνίδι από την ομάδα Paedagogus Ludens στις 22-5-2017 στο Νηπιαγωγείο του Στροτοπέδου "Νταλίη" στη Θεσσαλονίκη
- «Κουκλοθεατρικό δρώμενο» με θέμα την πολιτιστική κληρονομιά από την ομάδα Paedagogus Ludens στις 21-5-2017 στο Παιδικό Μουσείο Θεσσαλονίκης
- «Μικτό θεατρικό δρώμενο» (30 λεπτών) με θέμα την Τρίτη ηλικία από την ομάδα Paedagogus Ludens στις 27-5-2017 στο Χαρίσειο Γηροκομείο Θεσσαλονίκης
- «Εξουσία... σε εξέλιξη». Θεατρικό δρώμενο (45 λεπτών) με θέμα τις σχέσεις εξουσίας στην οικογένεια, την κοινωνία και την εκπαίδευση από την ομάδα Paedagogus Ludens, στις 1-6-2017 στην Αίθουσα Λόγου και Τέχνης της Παιδαγωγικής Σχολής ΑΠΘ
- «Τρία μικτά θεατρικά δρώμενα με κούκλες» από την ομάδα Paedagogus Ludens, στο πλαίσιο του θεσμού "ΑΠΘ την Κυριακή" στις 14-6-2017 στον Πύργο Παιδαγωγικής Σχολής ΑΠΘ
- «Εισροές, Εκροές, Απορροές και Διαρροές». Θεατρικο-μουσικό δρώμενο (10 λεπτών) από την ομάδα Paedagogus Ludens, σε συνεργασία με τις ομάδες «Μουσικοί Σχοινοβάτες» και «Χοροδιάδραση» του ΤΕΠΑΕ, στο πλαίσιο εκδήλωσης του ΤΕΠΑΕ για την υποδοχή των πρωτοετών φοιτητών/τριών στο Τμήμα μας στις 2/10/2017 στον Πύργο Παιδαγωγικής
- 2018-**
 - «Θεατρικά Δρώμενα στον Πύργο» (8 ώρες) από τις φοιτήτριες και τους φοιτητές του ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ, στο πλαίσιο αντίστοιχου μαθήματος του Α.Λ. Η παράσταση περιείχε δεκάλεπτα πρωτότυπα και αυτοσχέδια θεατρικά δρώμενα ποικίλης θεματολογίας και τεχνικών των φοιτητών και φοιτητριών και δόθηκε στις 9 και 16/1/2018 στην Αίθουσα Λόγου και Τέχνης του Πύργου Παιδαγωγικής
 - «Κουκλοθεατρικά Δρώμενα στον Πύργο» (5 ώρες) από τις φοιτήτριες και τους φοιτητές του ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ, στο πλαίσιο αντίστοιχου μαθήματος του Α.Λ. Η παράσταση περιείχε δεκάλεπτα πρωτότυπα και αυτοσχέδια κουκλοθεατρικά δρώμενα ποικίλης θεματολογίας και τεχνικών των φοιτητών και φοιτητριών και δόθηκε στις 8 και 16/1/2018 στην Αίθουσα Λόγου και Τέχνης του Πύργου Παιδαγωγικής
 - «Κρουαζιέρα θα σε πάω». Μικτό κουκλοθεατρικό δρώμενο» από την ομάδα Paedagogus Ludens σε παππούδες και γιαγιάδες στις 11-1-2018 στη Μονάδα Υποστήριξης Ηλικιωμένων Θεσσαλονίκης «Άγιος Ελευθέριος»
 - «Καυστική... Απόφαση». Μικτό κουκλοθεατρικό δρώμενο» από την ομάδα Paedagogus Ludens σε παππούδες και γιαγιάδες στις 19-1-2018 στο Χαρίσειο Γηροκομείο Θεσσαλονίκης
 - «Θεατρικά Δρώμενα στον Πύργο» (8 ώρες) από τις φοιτήτριες και τους φοιτητές του ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ, στο πλαίσιο αντίστοιχου μαθήματος του Α.Λ. Η παράσταση περιείχε δεκάλεπτα πρωτότυπα και αυτοσχέδια θεατρικά δρώμενα ποικίλης θεματολογίας και τεχνικών των φοιτητών και φοιτητριών και δόθηκε στις 22 και 29/5/2018 στην Αίθουσα Λόγου και Τέχνης του Πύργου Παιδαγωγικής
 - «Κουκλοθεατρικά Δρώμενα στον Πύργο» (5 ώρες) από τις φοιτήτριες και τους φοιτητές του ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ, στο πλαίσιο αντίστοιχου μαθήματος του Α.Λ. Η παράσταση περιείχε δεκάλεπτα πρωτότυπα και αυτοσχέδια κουκλοθεατρικά δρώμενα ποικίλης θεματολογίας και τεχνικών των φοιτητών και φοιτητριών και δόθηκε στις 21/5/2018 στην Αίθουσα Λόγου και Τέχνης του Πύργου Παιδαγωγικής
 - «Εισροές, Εκροές, Απορροές και Διαρροές». Θεατρικο-μουσικό δρώμενο (10 λεπτών) από την ομάδα Paedagogus Ludens, στο πλαίσιο εκδήλωσης του ΤΕΠΑΕ για την υποδοχή των πρωτοετών φοιτητών/τριών στο Τμήμα μας στις 1/10/2018 στον Πύργο Παιδαγωγικής
- 2019-**
 - Σειρά θεατροπαιδαγωγικών δρώμενων με διαπολιτισμικά θέματα από την ομάδα *Paedagogus Ludens*, στο πλαίσιο των εξής εκδηλώσεων:
 - Ημερίδα με διεθνή συμμετοχή με τίτλο «Τέχνη, Δημιουργικότητα και Διαδίκτυο: 'Διασυνδέοντας' τη σχολική τάξη με Μουσεία Τέχνης», η οποία υλοποιήθηκε στο πλαίσιο παρουσίασης των πνευματικών προϊόντων που εξήχθησαν στο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα «Get Creative with Art Online (GCAO)» (Erasmus+, Key Action 2) (<https://www.getcreativewithart.org/>). Η ημερίδα πραγματοποιήθηκε στη Θεσσαλονίκη στις 29-11-2022.
 - Εσπερίδα με τίτλο «Τέχνες στην εκπαίδευση: Ψηφιακή πρόσβαση και δημιουργική έκφραση» που έλαβε χώρα στο 8^ο Δημοτικό Σχολείο Θεσσαλονίκης, στις 26-4-2023. <http://8dim-thess.thess.sch.gr/?p=1413>

4.7 ΛΟΙΠΟ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ & ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ ΕΡΓΟ

- 1999-02** ➤ Διδάσκων την Ελληνική Γλώσσα στη Λαϊκή Επιμόρφωση (Volkshochschule) Kreuzberg και Mitte Βερολίνου
- 2004** ➤ Τ. Μουδατσάκι «Τα επιφάνεια του δακτυλιδιού της Βασιλοπούλας» (σκηνικό δοκίμιο βασισμένο σε ποιητικά κείμενα), ως βοηθός σκηνοθέτης και σκηνογράφος της παράστασης. Η παράσταση δόθηκε στις 25/6/2004 στο δάσος της Πανεπιστημιούπολης στου Γάλλου, στο πλαίσιο του διεθνούς ομογενειακού φεστιβάλ θεάτρου που είχε προγραμματίσει το Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. του Πανεπιστημίου Κρήτης. Οι προετοιμασίες της παράστασης διήρκεσαν ένα εξάμηνο
- 2005** ➤ Χριστουγεννιάτικη Συναυλία με την παιδική χορωδία της Ένωσης Αθλητών Ρεθύμνου (Ε.Α.Ρ.) και τη συμμετοχή του κουιντέτου χάλκινων πνευστών οργάνων «Creta Brass», ως υπεύθυνος του εικαστικού-σκηνογραφικού και σκηνοθετικού μέρους (βλ. άνω). Η εκδήλωση διοργανώθηκε από την Ε.Α.Ρ. και πραγματοποιήθηκε στις 20/12/2005 στο Ωδείο Ρεθύμνου
- Τ. Μουδατσάκι «Η κάθε φράση φέρνει νέα δάκρυα» (σκηνικό δοκίμιο βασισμένο σε λογοτεχνικά κείμενα), ως βοηθός σκηνοθέτης και σκηνογράφος της παράστασης. Η παράσταση δόθηκε στις 30/6/2005 στο δάσος της Πανεπιστημιούπολης στου Γάλλου. Οι προετοιμασίες της παράστασης διήρκεσαν ένα εξάμηνο
- Ευριπίδη «Αλκυστις», Θέατρο των ViVi, ως βοηθός σκηνοθέτης και σκηνογράφος της παράστασης. Η παράσταση δόθηκε το Θέρος 2005 στο Ηράκλειο, στο Ρέθυμνο, στα Χανιά κ.α.
- 2006** ➤ Ευριπίδη «Ηρακλής Μαινόμενος», Θέατρο των ViVi. Ο Α.Λ. επιμελήθηκε το σκηνικό της παράστασης, η οποία δόθηκε το Θέρος 2006 στην Πάφο, στη Λεμεσό, στο Ηράκλειο, στο Ρέθυμνο κ.α.
- Πασχαλινή Συναυλία με την παιδική χορωδία του Κέντρου Νέων του Δήμου Ρεθύμνου και τη συμμετοχή του κουιντέτου χάλκινων πνευστών οργάνων «Creta Brass», ως υπεύθυνος του εικαστικού-σκηνογραφικού και σκηνοθετικού μέρους (βλ. άνω). Η εκδήλωση διοργανώθηκε από το Δήμο Ρεθύμνου και πραγματοποιήθηκε στις 19/4/2006 στο Ωδείο Ρεθύμνου
- 2007** ➤ Ν. Καζαντζάκη «Μέλισσα», Θέατρο των ViVi. Ο Α.Λ. επιμελήθηκε τα σκηνικά εξαρτήματα της παράστασης, η οποία δόθηκε το Θέρος 2007 στον Άγιο Νικόλαο, στο Ηράκλειο, στο Ρέθυμνο κ.α.
- Πασχαλινή Συναυλία με την παιδική χορωδία του Κέντρου Νέων του Δήμου Ρεθύμνου και τη συμμετοχή του κουιντέτου χάλκινων πνευστών οργάνων «Creta Brass», ως υπεύθυνος του εικαστικού-σκηνογραφικού και σκηνοθετικού μέρους (: επιλογή και προβολή σε οθόνη σχετικών με το κάθε μουσικό κομμάτι εικόνων, επιλογή και αφήγηση ανάλογων συνοδευτικών λογοτεχνικών κειμένων, διαμόρφωση σκηνικού χώρου, θέση-είσοδοι-έξοδοι μουσικών και χορωδίας, φωνητική προετοιμασία κ.ά.). Η εκδήλωση διοργανώθηκε από το Δήμο Ρεθύμνου και πραγματοποιήθηκε στις 4/4/2007 στο Ωδείο Ρεθύμνου
- 2010-15** ➤ Συνιδρυτής μαζί με τη Νηπιαγωγό Δήμητρα Κατσούλη, καλλιτεχνικός & επιστημονικός υπεύθυνος του προγράμματος και εμπνευστής στα «ΜΗΛΑΡΟΝΙΑ», Εργαστήρι Πολιτισμού, Τέχνης και Δημιουργίας στο Χωριό και τη Φύση. Τα ΜΗΛΑΡΟΝΙΑ ιδρύθηκαν το καλοκαίρι του 2010 και λειτούργησαν έως το 2015, δύο μήνες κάθε καλοκαίρι και από δύο εβδομάδες το Πάσχα και τα Χριστούγεννα. Έχουν φιλοξενηθεί πάνω από 300 παιδιά ηλικίας από 3 έως 12 χρόνων. Οι άξονες του προγράμματος είναι τρεις: (1) Λαϊκός πολιτισμός και λαϊκή παράδοση, (2) Συνάντηση ανθρώπων διαφορετικών ηλικιών και διαφορετικών ικανοτήτων, (3) Μητέρα Γη (τοπική χλωρίδα και πανίδα). Δείτε τα βιντεάκια στο youtube στον εξής υπερσύνδεσμο:
https://youtube.com/playlist?list=PLbLz3tKOhkDD_aLLeTXwYYXomOR_vif5&si=t7NrvysjmxblM6dq
- 2010-** ➤ Ιδρυτής και υπεύθυνος της θεατροπαιδαγωγικής Ομάδας της Παιδαγωγικής Σχολής του Α.Π.Θ. «Paedagogus Ludens». Η ομάδα έχει συνεργαστεί με διαφορετικούς πολιτιστικούς και εκπαιδευτικούς φορείς της Ελλάδας και του εξωτερικού και έχει παρουσιάσει πολλά θεατρικά δρώμενα [πρβλ. § 4.6 «Θεατρικά δρώμενα» ή Δημοσίευση υπ' αριθμό III.6]
- 2014** ➤ Μέλος της ομάδας οργάνωσης και επιστημονικής-καλλιτεχνικής υποστήριξης του Φεστιβάλ Παιδαγωγικής Σχολής ΑΠΘ, το οποίο υλοποιήθηκε στις 29/5/2014 στον Πύργο της Παιδαγωγικής Σχολής. Στο πρωινό πρόγραμμα εμπύχωσης του Φεστιβάλ συμμετείχαν πάνω από 300 μαθητές/τριες νηπιαγωγείων και δημοτικών σχολείων της Θεσσαλονίκης, ενώ στο βραδινό πρόγραμμα το κοινό της Θεσσαλονίκης παρακολούθησε ένα τρίωρο πρόγραμμα με θεατρικά, μουσικά, εικαστικά και κινητικά δρώμενα

5 ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ [ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ CV]

(ως επιστημονικός-καλλιτεχνικός υπεύθυνος ή συνεργάτης)

5.1 ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

- 2005-06** ➤ **Επιστημονικός και καλλιτεχνικός συνεργάτης** στο Ερευνητικό πρόγραμμα Παιδεία Ομογενών ΙΙΙ (Κ.Α. 2221) του Εργαστηρίου Διαπολιτισμικών και Μεταναστευτικών Μελετών (Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ.) του Πανεπιστημίου Κρήτης, ως καλλιτεχνικός συνεργάτης και επιμορφωτής-εμπυχωτής (επιστημονικός υπεύθυνος: Μιχάλης Δαμανάκης) για την περίοδο από 1/7/2006 έως 31/7/2006.
- Ο ειδικότερος τομέας απασχόλησης του Α.Λ. ήταν το 7^ο Διεθνές Ομογενειακό Φεστιβάλ Μαθητικού Θεάτρου, το οποίο πραγματοποιήθηκε από τις 19-22/7/2006 στην Πανεπιστημιούπολη Γάλλου στο Ρέθυμνο και στο οποίο διετέλεσε ως:
- μέλος της Επιτροπής Επιλογής οκτώ (8) από συνολικά είκοσι (20) θεατρικών ομάδων που είχαν υποβάλει υποψηφιότητα·
 - διευθυντής σκηνής του Φεστιβάλ με σκοπό την οργανωτική και καλλιτεχνική υποστήριξη των θεατρικών ομάδων και
 - μέλος της Επιτροπής Αξιολόγησης των θεατρικών ομάδων του Φεστιβάλ
- **Επιστημονικός συνεργάτης** στο Πρόγραμμα μάθησης από απόσταση «Οδυσσέας 2005-2006» (επιστημονικός υπεύθυνος: Παναγιώτης Αναστασιάδης) για το σχολικό έτος 2005-06. Στο πλαίσιο του προγράμματος υλοποίησε με την τάξη του (Ε2 2ου Δ.Σ. Ρεθύμνου) συνεργατικές δραστηριότητες μάθησης από απόσταση μέσω τηλεδιάσκεψης με θέμα τη θάλασσα, με το ΣΤ1 του 1ου Δ.Σ. Αίγινας. Η συμμετοχή του στο πρόγραμμα έληξε με εισήγηση στο πλαίσιο σχετικής ημερίδας στο Πανεπιστήμιο Κρήτης (Ρέθυμνο) στις 24/5/2006
- 2006-07** ➤ **Επιστημονικός και καλλιτεχνικός συνεργάτης** στο Ερευνητικό πρόγραμμα Παιδεία Ομογενών ΙΙΙ (Κ.Α. 2221) του Εργαστηρίου Διαπολιτισμικών και Μεταναστευτικών Μελετών (Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ.) του Πανεπιστημίου Κρήτης, ως καλλιτεχνικός συνεργάτης και επιμορφωτής-εμπυχωτής (επιστημονικός υπεύθυνος: Μιχάλης Δαμανάκης) για την περίοδο από 15/6/2007 έως 31/7/2007. Ο ειδικότερος τομέας απασχόλησης του Α.Λ. ήταν το 8^ο Διεθνές Ομογενειακό Φεστιβάλ Μαθητικού Θεάτρου, το οποίο πραγματοποιήθηκε από τις 9-13/7/2007 στην Πανεπιστημιούπολη Γάλλου στο Ρέθυμνο και στο οποίο διετέλεσε ως:
- μέλος της Επιτροπής Επιλογής εννιά (9) από συνολικά είκοσι (25) θεατρικών ομάδων που είχαν υποβάλει υποψηφιότητα·
 - διευθυντής σκηνής του Φεστιβάλ με σκοπό την οργανωτική και καλλιτεχνική υποστήριξη των θεατρικών ομάδων και
 - μέλος της Επιτροπής Βράβευσης των θεατρικών ομάδων του Φεστιβάλ
- **Επιστημονικός συνεργάτης** στο Πρόγραμμα μάθησης από απόσταση «Οδυσσέας 2007» (επιστημονικός υπεύθυνος: Παναγιώτης Αναστασιάδης) για το σχολικό έτος 2006-07. Στο πλαίσιο του προγράμματος υλοποίησε με το Στ2 τμήμα του 2ου Δ.Σ. Ρεθύμνου συνεργατικές δραστηριότητες μάθησης από απόσταση μέσω τηλεδιάσκεψης με θέμα «Σύγχρονες τοπικές βιογραφίες», με τη ΣΤ' τάξη του 1ου Δ.Σ. Αίγινας. Η συμμετοχή του στο πρόγραμμα έληξε με εισήγηση στο πλαίσιο σχετικής ημερίδας στο Πανεπιστήμιο Κρήτης (Ρέθυμνο) στις 29/5/2007
- 2008** ➤ **Επιστημονικός και καλλιτεχνικός συνεργάτης** στο Ερευνητικό πρόγραμμα Παιδεία Ομογενών ΙΙΙ (Κ.Α. 2221) του Εργαστηρίου Διαπολιτισμικών και Μεταναστευτικών Μελετών (Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ.) του Πανεπιστημίου Κρήτης, ως καλλιτεχνικός συνεργάτης και επιμορφωτής-εμπυχωτής (επιστημονικός υπεύθυνος: Μιχάλης Δαμανάκης) για την περίοδο από 15/3/2008 έως 10/8/2008. Ο ειδικότερος τομέας απασχόλησης του Α.Λ. ήταν το 9^ο Διεθνές Ομογενειακό Φεστιβάλ Μαθητικού Θεάτρου, το οποίο πραγματοποιήθηκε από τις 12-16/7/2008 στην Πανεπιστημιούπολη Γάλλου στο Ρέθυμνο και στο οποίο διετέλεσε ως:
- μέλος της Επιτροπής Επιλογής δέκα (10) θεατρικών ομάδων από το σύνολο των ομάδων που είχαν υποβάλει υποψηφιότητα·
 - υπεύθυνος για την οργανωτική και καλλιτεχνική υποστήριξη των θεατρικών ομάδων και
 - μέλος της Επιτροπής Βράβευσης των θεατρικών ομάδων του Φεστιβάλ
- 2013-15** ➤ **Επιστημονικός συνεργάτης και εκπαιδευτής** στο ερευνητικό πρόγραμμα «Εκπαίδευση Παιδιών Ρομά» στις Περιφέρειες της Κεντρικής, Ανατολικής και Δυτικής Μακεδονίας και της Θράκης, με επιστημονική υπεύθυνη την Ευαγγελία Τρέσσου. Το έργο περιλάμβανε τη διεξαγωγή δειγματικών διδασκαλιών σε τάξεις Νηπιαγωγείου με θέμα τη διαχείριση της

διαφορετικότητας μέσω θεατροπαιδαγωγικών πρακτικών και την εκπόνηση εκπαιδευτικού υλικού, προκειμένου να δημοσιευθεί στην ιστοσελίδα του προγράμματος (<http://roma.eled.auth.gr/>)

- **Επιστημονικός συνεργάτης και εκπαιδευτής** στο ερευνητικό πρόγραμμα «Θαλής» με τίτλο «Το θέατρο ως μορφοπαιδευτικό αγαθό και μορφή καλλιτεχνικής έκφρασης στην εκπαίδευση και την κοινωνία», με επιστημονικό υπεύθυνο τον Θόδωρο Γραμματά. Το έργο του Α.Λ. περιλαμβάνει τη συμμετοχή του ως επιμορφωτή/εμπυχωτή σε σεμινάρια με εκπαιδευτικούς, την εκπόνηση εκπαιδευτικού υλικού για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών και την εκπόνηση επιστημονικών ανακοινώσεων και δημοσιεύσεων

- 2014** ➤ **Επιστημονικός συνεργάτης και εκπαιδευτής** στο διαγενεακό πρόγραμμα διά βίου μάθησης στον κοινωνικό και ψηφιακό γραμματισμό ευπαθών ομάδων «Διάδρασις» της Γενικής Γραμματείας Διά Βίου Μάθησης και του ΑΠΘ, με επιστημονικό υπεύθυνο τον Αργύρη Κυρίδη. Το έργο περιλάμβανε: εκπόνηση εκπαιδευτικού υλικού και διά ζώσης επιμορφωτικές συναντήσεις με διαγενεακές και πολιπολιτισμικές ομάδες (περίοδος έργου: Ιανουάριος-Ιούλιος 2014) (<http://diadrasis.web.auth.gr/diadrasis/el>)

- **Επιστημονικός συνεργάτης και εκπαιδευτής** στο Πρόγραμμα της Πράξης Πρόγραμμα Επικαιροποίησης Γνώσεων Αποφοίτων του ΑΠΘ με τίτλο «Σύγχρονες μορφές ανάπτυξης τουρισμού: καινοτόμες δράσεις», με επιστημονικό υπεύθυνο τον Γιώργο Δογάνη (κωδικός έργου: 84619, περίοδος έργου: Μάιος-Ιούνιος 2014)

- 2015** ➤ **Επιστημονικός συνεργάτης** στο ερευνητικό έργο με τίτλο «Ολοκληρωμένη Υπηρεσία Ελληνικού Συσσωρευτή Ακαδημαϊκών Ηλεκτρονικών βιβλίων» με κωδικό 68/1161, που υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση», Υποέργο 1 της πράξης «Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα», με επιστημονικό υπεύθυνο τον Ν. Μήτρου, ΕΚΠΑ. Η συμμετοχή στο πρόγραμμα αφορούσε σε κριτική ανάγνωση του συγγράμματος «**Θέατρο και Επιστήμη στην Εκπαίδευση**» (κωδικός: 9804), στο πλαίσιο της Πρόσκλησης 5 – «Ανθρωπιστικές και Νομικές Επιστήμες, Επιστήμες Τεχνών και Γραμμάτων». Το έργο ξεκίνησε στις 15/1/2015 και ολοκληρώθηκε στις 2/11/2015

- 2017** ➤ **Επιστημονικός συνεργάτης** στο έργο «Μέτρα για βελτίωση κοινωνικής και εκπαιδευτικής ένταξης παιδιών τρίτων χωρών στην Κύπρο» (CY/2017/AMIF/SO2.NO2.3.1), που συγχρηματοδοτήθηκε από το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης και την Κυπριακή Δημοκρατία και υλοποιήθηκε από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο της Κύπρου. Η συμμετοχή στο πρόγραμμα αφορούσε στη συγγραφή ενός κεφαλαίου με θέμα «Θεατροπαιδαγωγική και ετερότητα κάτω από την ίδια στέγη» για να συμπεριληφθεί στον Οδηγό για τη διαχείριση της κοινωνικοπολιτισμικής ετερότητας στο σχολείο, ο οποίος αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της Δράσης 2: Συστηματική επιμόρφωση εκπαιδευτικών και στελεχών εκπαίδευσης σε ζητήματα διαχείρισης της κοινωνικοπολιτισμικής ετερότητας. Το έργο ξεκίνησε στις 20/10/2017 και ολοκληρώθηκε στις 20/05/2018. <https://mefesi.pi.ac.cy/>

- 2018** ➤ **Μέλος διεθνούς επιστημονικής ομάδας** στο πλαίσιο του έργου με τίτλο «The performative arts and pedagogy project. Towards the development of an international Glossary». Το έργο περιλαμβάνει συναντήσεις εργασίας πανεπιστημιακών δασκάλων από πανεπιστήμια της Γερμανίας, της Ελβετίας, της Αυστρίας, της Ιρλανδίας και της Ελλάδας με στόχο την εκπόνηση ενός πολύγλωσσου λεξικού/οδηγού των κεντρικών όρων και των τάσεων στον κλάδο της θεατροπαιδαγωγικής. Η πρώτη συνάντηση πραγματοποιήθηκε τον Απρίλιο 2016 στο Ανόβερο και η δεύτερη τον Μάρτιο 2019 στο Κορκ της Ιρλανδίας.

- 2019** ➤ **Μέλος της ομάδας έργου** του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ως επιστημονικού εταίρου στο έργο «Erasmus+ KA3 Projects» με τίτλο «Building School-Wide Inclusive, Positive and Equitable Learning Environments Through A Systems-Change Approach» [Οικοδομώντας Θετικά, Ενταξιακά και Ισότιμα Μαθησιακά Περιβάλλοντα μέσω της Προσέγγισης 'Σχολικό Σύστημα Προώθησης Θετικής Συμπεριφοράς' (Σύστημα ΠροΘΕΣυ), με επιστημικά υπεύθυνο τον Α. Γρηγοριάδη. Κωδικός Έργου: 606687-EPP-1-2018-2-CY-EPPKA3-PI-POLICY. Συντονιστικό Ίδρυμα: CARDET (Centre for Advancement of Research and Development in Educational Technology LTD-CARDET). Διάρκεια προγράμματος: 2019-2022.

- 2019** ➤ **Επιστημονικά υπεύθυνος** του έργου «Εκπαίδευση με Θ.Ε.Μ.Α. (Θεατροπαιδαγωγική, Εκπαιδευτικούς, Μαθητές & Ανθρώπινα δικαιώματα)» [κωδικός έργου 99095] του Άξονα Προτεραιότητας «Βελτίωση της Ποιότητας και Αποτελεσματικότητας του Εκπαιδευτικού Συστήματος» της πράξης ΕΔΒΜ103 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020». Διάρκεια προγράμματος: 17/12/2019 – 15/10/2021. Η δημόσια δαπάνη της πράξης που εγγράφεται στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων ανέρχεται σε 41.541,50 ευρώ. Η πράξη

συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ.

- 2021** ➤ **Επιστημονικά υπεύθυνος** του προγράμματος ERASMUS+ KA227 με τίτλο «Get Creative with Art Online» [GCAO] (Γίνε δημιουργικός με την τέχνη στο διαδίκτυο), ένα πρόγραμμα που στοχεύει να φέρει σε επαφή τους μαθητές με σημαντικά έργα τέχνης που υπάρχουν στις Εθνικές Πινακοθήκες και να τους δημιουργήσει συναρπαστικές ευκαιρίες να εξερευνήσουν την τέχνη μέσα από μια σειρά θεμάτων, και μέσω αυτών να αναπτύξουν μια διά βίου αγάπη για την τέχνη. Στο πρόγραμμα το οποίο ξεκίνησε τον Μάρτιο του 2021 και έχει διετή διάρκεια, συμμετέχουν ως συντονίστρια χώρα η Αγγλία (Global Learning Association), και ως εταίροι η Ελλάδα (ΑΠΘ), η Σουηδία (CEE AUTO-LEARN) και η Ιταλία (Crewative). <https://www.getcreativewithart.org/>
- 2022** ➤ **Μέλος της ομάδας έργου** του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ως επιστημονικού εταίρου στο Ερευνητικό Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Erasmus+ KA220-HED – Cooperation partnerships in higher education με τίτλο «CARE/ss Critical Arts Education for Sustainable Societies» (Κριτική εκπαίδευση στις τέχνες για βιώσιμες κοινωνίες) και επιστημονικά υπεύθυνη τη Μ. Ιωαννίδου. Κωδικός Έργου: 72717. Συντονιστικό Ίδρυμα: FREDERICK UNIVERSITY. Διάρκεια προγράμματος: 2021-2024. <https://care-ss.frederick.ac.cy/index.php>
- 2024** ➤ **Επιστημονικά υπεύθυνος** του προγράμματος ERASMUS+ KA210-SCH με τίτλο «Puppet Theatre INTERGRation in school education for social inclusion of vulnerable and marginalized groups», το οποίο εγκρίθηκε στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πρόσκλησης Υποβολής Προτάσεων για το έτος 2023 (ΕΑΨ/Α10/2022). Στους στόχους του προγράμματος, προϋπολογισμού 60.000 ευρώ, είναι η αξιοποίηση του κουκλοθέατρου ως μορφής καλλιτεχνικής έκφρασης και ως παιδαγωγικού εργαλείου παρέμβασης σε ζητήματα συμπεριληψής σε εκπαιδευτικό πλαίσιο. Το πρόγραμμα συντονίζεται από το ΑΠΘ, έχει διάρκεια 18 μήνες, με έναρξη τον Απρίλιο 2024 και συμμετέχουν ως εταίροι η καλλιτεχνική ομάδα «Πράσιν άλογα» και το Πανεπιστήμιο Adam Mickiewicz στο Poznan της Πολωνίας.

5.2 ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΕΚΠ/ΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

- 2010-12** ➤ **«Εκπαιδευτής εκπαιδευτικών»** σε εκπαιδευτικούς καλλιτεχνικών μαθημάτων για τα «Νέα Προγράμματα Σπουδών: Επιστημονικό πεδίο 'Πολιτισμός-Τέχνες' – Α' & Β' Φάση». Το παραπάνω έργο ανατέθηκε στον Α.Λ. μετά από αίτησή του σε πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για τις ανάγκες της Πράξης «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21^{ου} αιώνα) – Πιλοτική Εφαρμογή» του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΣΠΑ 2007-2013\Ε.Π. Ε&ΔΒΜ\Α.Π. 1-2-3, με κωδικό MIS 295379 και κωδικό ΣΑΕ 2010ΣΕ04580613), καθώς και, στη συνέχεια, μετά από επιτυχή παρακολούθηση σχετικού επιμορφωτικού σεμιναρίου σχετικά με την παιδαγωγική και τα καινοτόμα στοιχεία των νέων Προγραμμάτων Σπουδών, διάρκειας 21 ωρών, στις 21, 22 και 23/10/2011 στο 3^ο ΠΕΚ Αθήνας. Το επιμορφωτικό έργο που παρείχε διήρκεσε 15 ώρες στις 21 και 22/11/2011 (Α' φάση) και στις 21/2/2012 (Β' φάση) στη Θεσσαλονίκη
- **Μέλος της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων** στο επιστημονικό πεδίο «Πολιτισμός» του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, για την ανάπτυξη/εκπόνηση προγραμμάτων σπουδών στο Υποέργο 1 με τίτλο «Εκπόνηση προγραμμάτων Σπουδών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και Οδηγών για τον Εκπαιδευτικό Έργαλεία Διδακτικών Προσεγγίσεων», της ενταγμένης Πράξης (απόφαση έναξης 11279/28-7-2010 της Ε.Υ.Δ. του ΕΠ: ΕΔΒΜ, όπως αυτή τροποποιήθηκε με την αριθμ. Πρωτ. 21885/21-12-2011 της Ε.Υ.Δ.) με τίτλο: «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21^{ου} αιώνα) – Νέο Πρόγραμμα Σπουδών» στους Άξονες Προτεραιότητας 1,2,3-Οριζόντια Πράξη και κωδικούς ΟΠΣ: 295450, ΣΑΕ: 2010ΣΕ04580066, η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο), που υλοποιούσε το Π.Ι. και σήμερα υλοποιεί το Ι.Ε.Π., ως Τελικός Δικαιούχος, στο πλαίσιο του ΕΠ: ΕΔΒΜ του ΕΣΠΑ 2007-13.
- Ο Α.Λ. συμμετείχε στην ομάδα Εμπειρογνομόνων στο Επιστημονικό Πεδίο «Πολιτισμός-Δραστηριότητες Τέχνης για την Υποχρεωτική Εκπαίδευση», με επιστημονικό υπεύθυνο τον Μένη Θεοδωρίδη. Η πρόταση του Α.Λ. για το γνωστικό αντικείμενο «Θέατρο στην Υποχρεωτική Εκπαίδευση» συμπεριελήφθη στα δημοσιευμένα στον ιστοτόπο «Ψηφιακό Σχολείο» του ΥΠΘΠΑ. [Πρβλ. Δημοσίευση υπ' αριθμό 7.Ι.3]
- **Μέλος της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων Εκπαιδευτικής Πρακτικής και Εφαρμογών (Α1)**, στο πλαίσιο της Πράξης «Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών» του πρώην Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και του νυν Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής του ΥΠΘΠΑ. Το έργο περιλάμβανε για τον Α.Λ. (α) τη συμμετοχή του στην εκπόνηση δύο διδακτικών εγχειριδίων [Πρβλ. Δημοσιεύσεις υπ' αριθμό 4 και 5], (β) την επιμόρφωση ομάδας εκπαιδευτών (Επιμορφωτών Β) διάρκειας 35 ωρών, (γ) τη γραπτή ανατροφοδότηση (αξιολόγηση) δύο γραπτών εργασιών των Επιμορφωτών Β' και (δ) τη διά ζώσης και εξ

αποστάσεως συμβουλευτική υποστήριξη τους κατά τη διάρκεια του προγράμματος. Η επιλογή για τη θέση αυτή έγινε κατόπιν αίτησης και υποβολής υπομνήματος του Α.Λ. Αίτηση υπέβαλαν 216, επιλέχτηκαν 10 και ο Α.Λ. κατέλαβε την 2η θέση (μαζί με άλλον έναν υποψήφιο)

- **Μέλος της ομάδας Επιμορφωτών Επιμορφούμενων (Επιμορφωτής Β')**, στο πλαίσιο της Πράξης «Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών» του πρώην Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και του νυν Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής του ΥΠΘΠΑ. Το έργο περιλάμβανε για τον Α.Λ. (α) την επιμόρφωση των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών κλάδου ΠΕ 70 συνολικής διάρκειας 200 ωρών (56 διὰ ζώσης και 144 εξ αποστάσεως διδασκαλίας), (β) τη γραπτή ανατροφοδότηση (αξιολόγηση) δύο γραπτών εργασιών των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών και (γ) τη διὰ ζώσης και εξ αποστάσεως υποστήριξη τους κατά τη διάρκεια του προγράμματος. Η επιλογή για τη θέση αυτή έγινε κατόπιν αίτησης και υποβολής υπομνήματος του Α.Λ. Αίτηση υπέβαλαν 871, επιλέχτηκαν 220 και ο Α.Λ. κατέλαβε την 7η θέση

2011-12

- **«Σύμβουλος Προώθησης - Εμπειρογνώμονας** για την Υποστήριξη, Παρακολούθηση και εσωτερική/διαμορφωτική αξιολόγηση της πιλοτικής εφαρμογής των νέων Προγραμμάτων Σπουδών, στο πλαίσιο της Πράξης "ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα) - Πιλοτική Εφαρμογή» στους Άξονες Προτεραιότητας 1,2,3, -Οριζόντια Πράξη - MIS 295379" για το Δημοτικό Σχολείο, το Επιστημονικό πεδίο "Πολιτισμός-Τέχνες", το Διδακτικό Αντικείμενο "Πολιτισμός-Τέχνες" και Σχολεία παρακολούθησης το 4ο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο Κιλκίς και το 1ο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο Πανοράματος Θεσσαλονίκης.

Το έργο του Συμβούλου Προώθησης, το οποίο διήρκεσε από 23/12/2011 έως 30/05/2012, περιλάμβανε επιμόρφωση του Α.Λ., διὰ ζώσης εποπτεία και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών καλλιτεχνικών μαθημάτων των δύο παραπάνω Δημοτικών Σχολείων για τα νέα Προγράμματα Σπουδών, επιπλέον τη διανομή και διεξαγωγή ερωτηματολογίου και συνέντευξης αντίστοιχα, και αξιολόγησή τους μέσω της σύνταξης και υποβολής στο Π.Ι. μίας αξιολογικής έκθεσης για κάθε σχολείο. Η εποπτεία και επιμόρφωση έγινε τους μήνες Μάρτιο και Απρίλιο 2012, ενώ οι δύο εκθέσεις υποβλήθηκαν στο Π.Ι. το Μάιο 2012

2014-15

- **«Ειδικός Επιστήμονας-Αξιολογητής** των Προγραμμάτων Σπουδών και των Οδηγών για τον εκπαιδευτικό για το μάθημα [Καλλιτεχνική Παιδεία: Στοιχεία Θεατρολογίας της Α' τάξης του Γενικού Ενιαίου Λυκείου](#)», στο πλαίσιο του υποέργου 10 της πράξης «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21^{ου} αιώνα) – Νέο Πρόγραμμα σπουδών» με κωδικό ΟΠΣ 295450». Το έργο ξεκίνησε στις 21/7/2014 και ολοκληρώθηκε στις 2/2/2015.
- **«Ειδικός Επιστήμονας-Συντονιστής Αξιολογητής** για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού υλικού Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης για τη Θεατρική Αγωγή», στο πλαίσιο της δράσης του υποέργου 6 με τίτλο «Αξιολόγηση υπάρχοντος υλικού υποχρεωτικής εκπαίδευσης» της Πράξης "ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα) – Νέο πρόγραμμα σπουδών" με κωδικό ΟΠΣ 295450. Το έργο του συντονιστή αξιολογητή περιλάμβανε τον συντονισμό των εργασιών των αξιολογητών του γνωστικού αντικείμενου «Θεατρική Αγωγή Δημοτικού» και την τελική σύνθεση των παραδοτέων τους. Το έργο ξεκίνησε στις 23/6/2014 και ολοκληρώθηκε στις 30/11/2015
- **«Ειδικός Επιστήμονας-Συντονιστής Αξιολογητών και Αξιολογητής** των Προγραμμάτων Σπουδών και των Οδηγών για τον εκπαιδευτικό για τα Καλλιτεχνικά Γυμνάσια», στο πλαίσιο του υποέργου 6 με τίτλο «Αξιολόγηση υποχρεωτικής εκπαίδευσης» της πράξης «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21^{ου} αιώνα) – Νέο Πρόγραμμα Σπουδών». Το έργο που ανατέθηκε περιλάμβανε: 1. Τον προσδιορισμό της φιλοσοφίας και των σκοπών του προγράμματος, καθώς και των αξόνων, των αρχών και των κριτηρίων για τη σύνταξη των νέων ΠΣ και των Οδηγών για τον εκπ/κό. 2. Τη σύνταξη οδηγιών για την αξιολόγηση των νέων ΠΣ και των Οδηγών για τον εκπ/κό. 3. Την επιλογή των ειδικών επιστημόνων-εκπαιδευτών των νέων ΠΣ και των Οδηγών για τον εκπ/κό. 4. Την παρακολούθηση τόσο των αξιολογητών όσο και των εκπαιδευτών εκάστου γνωστικού αντικείμενου του Καλλιτεχνικού Γυμνασίου. 5. Τη σύνταξη και κατάθεση τελικής αξιολογικής έκθεσης. Τα γνωστικά αντικείμενα που εποπτεύθηκαν και για τα οποία εκπονήθηκαν ΠΣ και Οδηγοί ήταν τα εξής: Αγωγή Προφορικού Λόγου-Ορθοφωνία-Φωνητική-Τραγούδι, Υποκριτική-Αυτοσχεδιασμός, Θεατρικό Παιχνίδι-Δραματοποίηση κειμένων, Θεατρολογία και Δημιουργική Γραφή. Το έργο ξεκίνησε στις 15/12/2014 και ολοκληρώθηκε στις 17/7/2015.
- **Ειδικός Επιστήμονας – Εμπειρογνώμονας και Συντονιστής** για τα γνωστικά αντικείμενα «Θεατρική Αγωγή Δημοτικού» και «Θεατρολογία-Καλλιτεχνική παιδεία (και για τα καλλιτεχνικά σχολεία)», στο πλαίσιο του υποέργου 1 της πράξης 62 για την ανάπτυξη μεθοδολογίας και δειγματικών ψηφιακών σεναρίων για τα γνωστικά αντικείμενα της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Γενικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και τη δημιουργία σχετικής Ψηφιακής Πλατφόρμας. Το έργο που ανατέθηκε αφορούσε: 1. Στην εξειδίκευση των γενικών προδιαγραφών εκπόνησης δειγματικών ψηφιακών σεναρίων και 2.

Στον συντονισμό της ομάδας των σχολικών συμβούλων και εκπαιδευτικών. Το έργο ξεκίνησε στις 1/3/2014 και ολοκληρώθηκε στις 8/11/2015.

- 2013-** ➤ **Μέλος της ομάδας συγγραφής του νέου-πολλαπλού βιβλίου** μαθητή και εκπαιδευτικού για το μάθημα της Θεατρικής Αγωγής για τις τάξεις Α'-Δ' Δημοτικού Σχολείου, με εκδότη τον Θεόδωρη Κουλεδάκη της ΚΑΠΑ Εκδοτικής. [ΑΠΟΔΕΙΞΗ]

5.3 ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΑ & ΕΚΤ/ΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΛΛΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

- 1993** ➤ Πρόγραμμα Καλλιτεχνικών δρώμενων με παιδιά ηλικίας 5 έως 12 ετών στο Παιδικό Πολιτιστικό Κέντρο Ρεθύμνου (ΠΠΚ). Το πρόγραμμα διήρκεσε την περίοδο Ιουνίου-Σεπτέμβριος 1993 και διοργανώθηκε από το ΠΠΚ Ρεθύμνου, τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και το Δήμο Ρεθύμνου
- 2002-03** ➤ Πρόγραμμα «Το θέατρο στην εκπαίδευση» στα Ολοήμερα Κρατικά Ευρωπαϊκά Σχολεία Όμηρος και Αθηνά Βερολίνου Γερμανίας. Η έγκριση του προγράμματος και η ανάθεση της διδασκαλίας έγινε από τις Διευθύνσεις των εν λόγω σχολείων και τη Διεύθυνση Εκπαιδευτικών Θεμάτων του ομοσπονδιακού υπουργείου παιδείας του Βερολίνου και του εκπαιδευτικού ακόλουθου της Ελληνικής Πρεσβείας στο Βερολίνο και διήρκεσε την περίοδο Σεπτ. 2002-Ιούν. 2003 και Σεπτ. 2002-Ιαν. 2003 αντίστοιχα (2 ώρες εβδομαδιαίως)
- 2004-06** ➤ Πρόγραμμα Λαϊκού Πολιτισμού «... και το χρώμα έγινε πηλός», ως επιστημονικός και καλλιτεχνικός συνεργάτης, το οποίο οργανώθηκε από την Ελληνική Εταιρία Προστασίας Περιβάλλοντος και πολιτιστικής κληρονομιάς και τον Πολιτιστικό Οργανισμό «Το Σπίτι των Κουρήτων» και διήρκεσε κατά τα σχολικά έτη 2004-05 και 2005-06. Η συμμετοχή του με το Δ2 και Ε2 τμήμα του 2ου Δ.Σ. Ρεθύμνου περιλάμβανε επισκέψεις, εργαστήρια και δρώμενα σε παραδοσιακά και σύγχρονα κεραμεία και παραδοσιακούς οικισμούς στα Τζανακιανά και στις Μαργαρίτες (Ν. Ρεθύμνης) και είχε ως στόχο την ευαισθητοποίηση των μαθητών στα αγαθά του Λαϊκού Πολιτισμού και της τοπικής πολιτιστικής κληρονομιάς. Ολοκληρώθηκε με σχετική ημερίδα στις 8/4/2006 στις Μαργαρίτες, στην οποία ο Α.Λ. συμμετείχε ως εισηγητής, παρουσιάζοντας επιπλέον με τους μαθητές του σχετικό θεατρικό δρώμενο
- Πρόγραμμα «Θεατροπαιδαγωγική στο Σύλλογο Διδασκόντων ενός σχολείου», ως επιστημονικός υπεύθυνος και εκπαιδευτής-εμπυχωτής. Διήρκεσε κατά το σχολικό έτος 2004-05 (3 ώρες κάθε δεύτερη εβδομάδα) και συμμετείχαν οι εκπαιδευτικοί του 2ου Δ.Σ. Ρεθύμνου. Στόχος ήταν η δημιουργία επικοινωνιακού κλίματος και συνεργασίας μεταξύ των μελών του Συλλόγου Διδασκόντων μέσω θεατροπαιδαγωγικών πρακτικών (ασκήσεων και παιχνιδιών). Η πρωτοβουλία αυτή βρισκόταν σε διάλογο με ένα άλλο πρόγραμμα ενδοσχολικής επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών του ίδιου Σχολείου σε θέματα εφαρμογής του υλικού «Μελίνα», του οποίου ήταν υπεύθυνος
- Πρόγραμμα «Θεατροπαιδαγωγική στη διδακτική πράξη», ως επιστημονικός υπεύθυνος και εμπυχωτής. Πραγματοποιήθηκε στο 2ο Δ.Σ. Ρεθύμνου και διήρκεσε κατά τα σχολικά έτη 2004-05 και 2005-06. Στο πλαίσιο του προγράμματος αυτού, ο Α.Λ. εφαρμόζε συστηματικά μεθόδους από το ρεπερτόριο της Θεατροπαιδαγωγικής κατά τη διδασκαλία όλων των γνωστικών αντικειμένων, ενώ διεξήγαγε δειγματικές διδασκαλίες αφενός σε εκπαιδευτικούς του 2ου Δ.Σ. Ρεθύμνου, αφετέρου σε φοιτητές του Π.Τ.Δ.Ε. του Πανεπιστημίου Κρήτης, στο πλαίσιο της Πρακτικής τους Άσκησης. Δύο από τις διδασκαλίες αυτές βιντεοσκοπήθηκαν και βρίσκονται ως dvd στο Εργαστήριο Οπτικοακουστικών Μέσων της Σχολής Επιστημών Αγωγής του Πανεπιστημίου Κρήτης. Των διδασκαλιών αυτών ακολουθούσε σχετική εισήγηση και συζήτηση
- 2006-07** ➤ Πρόγραμμα «Πολιτιστικές εκδηλώσεις στο 2ο Δ.Σ. Ρεθύμνου», ως καλλιτεχνικός και επιστημονικός υπεύθυνος. Στο πλαίσιο του προγράμματος αυτού ο Α.Λ. ανέλαβε την οργάνωση και διεξαγωγή τριών πολιτιστικών εκδηλώσεων του Σχολείου, ως εξής: (1.) Πολιτιστική εκδήλωση για το Πολυτεχνείο με τίτλο «4+1=7», εμπλέκοντας στα σκηνικά και εικαστικά δρώμενα 120 μαθητές από πέντε τμήματα του Σχολείου. Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε στις 16/11/2006 στο Σχολείο. (2.) Χριστουγεννιάτικη εκδήλωση, εμπλέκοντας 90 μαθητές από τέσσερα τμήματα. Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε στις 21/12/2006 στο Ωδείο Ρεθύμνου. (3.) Εκδήλωση με αφορμή τη λήξη του σχολικού έτους, εμπλέκοντας 92 μαθητές από τέσσερα τμήματα. Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε στις 13/6/2007 στο θέατρο «Ερωφίλη» στη Φορτέτσα Ρεθύμνου
- 2011** ➤ Εκπαιδευτικό πρόγραμμα σε μια έκτη τάξη Δημοτικού με φαναράκι τη Θεατροπαιδαγωγική. Το πρόγραμμα διήρκεσε τέσσερις εβδομάδες (Μάρτιος 2011) και σκοπός του ήταν: (α) η καλλιέργεια ερευνητικού πνεύματος των μαθητών και μαθητριών με μελέτη στις πηγές και στα διδακτικά εγχειρίδια της Γλώσσας, της Ιστορίας, της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής της Ε' και της Στ' τάξης του Δημοτικού Σχολείου, (β) η εξοικείωση με ποικίλες

θεατροπαιδαγωγικές πρακτικές και (γ) η δημιουργία θεατρικού δρώμενου. Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε στην ΣΤ΄ τάξη του 2^{ου} 7/θέσιου Δ.Σ. Νεάπολης Θεσσαλονίκης με υπεύθυνη δασκάλα την Ξανθή Κουβάτα

- 2011-13** ➤ Επιστημονικός συνεργάτης στα Εκπαιδευτικά Προγράμματα του Βαφοπούλειου Πνευματικού Κέντρου του Δήμου Θεσσαλονίκης με συμμετοχή ομάδων φοιτητριών/των της θεατροπαιδαγωγικής ομάδας *Paedagogus Ludens* της Παιδαγωγικής Σχολής του Α.Π.Θ. με καλλιτεχνικές δράσεις για/με παιδιά
- 2013-14** ➤ Επιστημονικός συνεργάτης και εκπαιδευτής σε εκπαιδευτικό πρόγραμμα με τίτλο «Βιωματικές Δράσεις – Συνθετικές Δημιουργικές Εργασίες», το οποίο υλοποιήθηκε το σχολικό έτος 2013-14 στην Α΄ τάξη του 11ου Γυμνασίου Θεσσαλονίκης (υπεύθυνη: Βάσω Τουμπέκη)
- 2018** ➤ Επιστημονικός συνεργάτης και εκπαιδευτής στο πρόγραμμα ευαισθητοποίησης στα ανθρώπινα δικαιώματα και σε θέματα προσφύγων με τίτλο «Κι αν ήσουν εσύ;», του Πανελληνίου Δικτύου για το Θέατρο στην Εκπαίδευση και της Ύπατης Αρμοστίας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα. <https://www.humanrights.theatroedu.gr/>
- 2022-** ➤ Εκπαιδευτικό-επιμορφωτικό πρόγραμμα με εκπαιδευτικούς και μαθητές του 8^{ου} Δημοτικού Σχολείου Θεσσαλονίκης με θεματική τη Θεατροπαιδαγωγική, τις τέχνες και την εκπαίδευση, ως επιστημονικός υπεύθυνος και εκπαιδευτής. Το πρόγραμμα διήρκεσε κατά το σχολικό έτος 2022-23 και περιλάμβανε: Α) Επιμορφωτικό σεμινάριο, σε συνεργασία με τη συντονίστρια ΕΕ ΠΕ70, κα Αιμιλία Κέκια, με τους εκπαιδευτικούς των Α΄ Β΄ και Γ΄ τάξεων του σχολείου στις 13-02-2023 με τίτλο «Τέχνες και πολιτισμός στη σχολική μάθηση και ζωή: μία εκπαιδευτική παρέμβαση για την ανάπτυξη ατομικών και κοινωνικών δεξιοτήτων (δεξιοτήτων ζωής)» [[ΑΠΟΔΕΙΞΗ](http://8dim-thess.thess.sch.gr/?p=1354)]. Β) Σειρά δειγματικών διδασκαλιών στα εννέα τμήματα των τριών πρώτων τάξεων του σχολείου με τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών του σχολείου [<http://8dim-thess.thess.sch.gr/?p=1354>]. Γ) Εσπερίδα με τίτλο «Τέχνες στην εκπαίδευση: Ψηφιακή πρόσβαση και δημιουργική έκφραση» που έγινε στο σχολείο στις 26-4-2023 [<http://8dim-thess.thess.sch.gr/?p=1413>]
- Εκπαιδευτικό πρόγραμμα «κι αν ήσουν εσύ;», ένα πρόγραμμα ευαισθητοποίησης στα ανθρώπινα δικαιώματα και σε θέματα προσφύγων με βιωματικές δραστηριότητες, και τεχνικές θεάτρου και εκπαιδευτικού δράματος, του Πανελληνίου Δικτύου για το Θέατρο στην Εκπαίδευση και της Ύπατης Αρμοστίας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, για το έτος 2023-24 ως επιστημονικός συνεργάτης εκ μέρους του ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ [[ΑΠΟΔΕΙΞΗ](http://8dim-thess.thess.sch.gr/?p=1413)]

6 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΕΡΓΟ [[ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ CV](#)]

6.1 ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΤΟΥ ΑΠΘ ΚΑΙ ΤΟΥ ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ

- 2010-** ➤ Διευθυντής του Τομέα Αισθητικής Παιδείας του ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ (2020-2021) [Διαπιστωτική πρυτανική πράξη 32652/3.9.2020 - ΦΕΚ ΥΟΔΔ 731/14.9.2020] και 2023-σήμερα [Αποφ. πρυτανικού Συμβουλίου 91549/30.8.2023 - ΦΕΚ Υ.Ο.Δ.Δ.]
- Συντονιστής της Επιτροπής Παρακολούθησης Αναθεωρημένου Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών και Φοιτητικών Ζητημάτων του ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ (2020-2021)
- Συντονιστής της Επιτροπής Σχέσεων με τους Κοινωνικούς, Παραγωγικούς και Πολιτιστικούς Φορείς και Εκδηλώσεων του ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ (2014-2019)
- Συντονιστής της Επιτροπής Ερευνητικής Πολιτικής του ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ (2018-2020) και μέλος της ίδιας Επιτροπής (2013-2017 και 2020-2021)
- Συντονιστής (μαζί με Α. Καρακίτσιο και Α. Κυρίδη) Διδακτορικών Σπουδών στο ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ (2016-2021)
- Συντονιστής της ομάδας οργάνωσης και υλοποίησης των εκδηλώσεων υποδοχής των πρωτοετών φοιτητών/τριών του ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ (2012-2022 και 2023-2024)
- Μέλος της Επιτροπής Πολιτιστικής Πολιτικής ΑΠΘ (2015-2017)
- Μέλος της Επιτροπής Πολιτισμού και Επικοινωνίας ΑΠΘ (2017-2020)
- Μέλος της Επιστημονικής Επιτροπής του Παιδικού Κέντρου ΑΠΘ (2014-σήμερα)
- Μέλος της Ειδικής Διατμηματικής Επιτροπής του Διαπανεπιστημιακού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ με τίτλο «Ψυχοπαιδαγωγική της ένταξης: Ένα

- σχολείο για όλους» (2014-2015)
- Μέλος της Ειδικής Διατμηματικής Επιτροπής του Διαπανεπιστημιακού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών της Αρχιτεκτονικής Σχολής ΑΠΘ με τίτλο «Μουσειολογία – Διαχείριση Πολιτισμού» (2017-2023)
- Μέλος της Ειδικής Διατμηματικής Επιτροπής Προγράμματος Σπουδών του Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του ΤΕΠΑΕ και του Τμήματος Βιολογίας του ΑΠΘ με τίτλο «Εκπαίδευση για την Αειφορία – Επιστήμες της Αγωγής» (2023-2025)
- Ιδρυτής και επικεφαλής της θεατροπαιδαγωγικής ομάδας της Παιδαγωγικής Σχολής ΑΠΘ «Paedagogus Ludens» (2011-σήμερα)
- Μέλος της Επιτροπής Ιστότοπου του ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ (2016-2019)
- Μέλος της Επιτροπής Στρατηγικού Σχεδιασμού του ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ (2022-σήμερα)
- Μέλος της Επιτροπής Συμβούλων Σπουδών του ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ (2023-σήμερα)
- Μέλος της Επιτροπής 2^{ου} & 3^{ου} Κύκλου Σπουδών του ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ (2023-σήμερα)
- Μέλος της Επιστημονικής Επιτροπής του Θερινού Προγράμματος Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών της Παιδαγωγικής Σχολής ΑΠΘ (2018-σήμερα)

6.2 ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΚΛΕΚΤΟΡΙΚΑ ΣΩΜΑΤΑ

- 2011** ➤ Τακτικό εσωτερικό μέλος του Εκλεκτορικού Σώματος για την πλήρωση μιας θέσης ΔΕΠ στη βαθμίδα του Λέκτορα, του Τομέα Αισθητικής Παιδείας του ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ, στο γνωστικό αντικείμενο «Εικαστικά: Τεχνικές και εκπαιδευτικές εφαρμογές» στις 16-12-2011 και στις 14-6-2013 [επανάκριση]
- 2013** ➤ Τακτικό εσωτερικό μέλος του Εκλεκτορικού Σώματος για την πλήρωση μιας θέσης ΔΕΠ στη βαθμίδα του Λέκτορα, του ΠΤΔΕ ΑΠΘ, στο γνωστικό αντικείμενο «Τέχνη στην Εκπαίδευση» στις 26-6-2013
- 2016** ➤ Μέλος της τριμελούς επιτροπής αξιολόγησης και επιλογής ακαδημαϊκού υποτρόφου, του Τομέα Αισθητικής Παιδείας του ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ, για τις ανάγκες του μαθήματος βάσης «Εικαστική Αγωγή και Δημιουργία» τον Σεπτέμβριο 2016
- 2017** ➤ Μέλος της τριμελούς εισηγητικής επιτροπής για την εκλογή μιας θέσης με το ΠΔ 407/80, του Τομέα Αισθητικής Παιδείας του ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ, για τις ανάγκες του μαθήματος βάσης «Εικαστική Αγωγή και Δημιουργία» τον Ιανουάριο 2017
- Μέλος της τριμελούς επιτροπής αξιολόγησης και επιλογής ακαδημαϊκού υποτρόφου, του Τομέα Αισθητικής Παιδείας του ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ, για τις ανάγκες του μαθήματος βάσης «Εικαστική Αγωγή και Δημιουργία» τον Σεπτέμβριο 2017
- Μέλος της τριμελούς επιτροπής αξιολόγησης και επιλογής ακαδημαϊκού υποτρόφου, του Τομέα Αισθητικής Παιδείας του ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ, για τις ανάγκες του μαθήματος βάσης «Μουσειακή Εκπαίδευση» τον Φεβρουάριο 2018
- 2019** ➤ Τακτικό εσωτερικό μέλος του Εκλεκτορικού Σώματος και μέλος της τριμελούς εισηγητικής επιτροπής για τη μονιμοποίηση της κ. Μάρθας Ιωαννίδου στη βαθμίδα του Λέκτορα, του ΠΤΔΕ ΑΠΘ, στο γνωστικό αντικείμενο «Τέχνη στην Εκπαίδευση». Ημερομηνία ορισμού του εκλεκτορικού σώματος: 16/04/2019, αριθμ. πρωτ. 1164. Ημερομηνία ορισμού της τριμελούς εισηγητικής επιτροπής: 19/04/2019
- 2020** ➤ Τακτικό εξωτερικό μέλος του Εκλεκτορικού Σώματος για μια θέση ΔΕΠ στη βαθμίδα του Επίκουρου Καθηγητή του ΠΤΔΕ ΑΠΘ, στο γνωστικό αντικείμενο «Τέχνη στην Εκπαίδευση». Ημερομηνία ορισμού του εκλεκτορικού σώματος: 21-9-2020, αριθμ. πρωτ. 73
- Τακτικό εξωτερικό μέλος του Εκλεκτορικού Σώματος για μια θέση ΔΕΠ στη βαθμίδα του Επίκουρου Καθηγητή στο Τμήμα Παραστατικών και Ψηφιακών Τεχνών, της Σχολής Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, στο γνωστικό αντικείμενο «Χώρος, σκηνογραφία και επιτέλεση: ιστορία, καλλιτεχνική πράξη και κοινωνικές εφαρμογές» (Κωδικός ανάρτησης ΑΠΕΛΛΑ APP17252). Ημερομηνία ορισμού του εκλεκτορικού σώματος: 03/12/2020, αριθμ. πρωτ. 277
- Τακτικό εξωτερικό μέλος του Εκλεκτορικού Σώματος για μια θέση ΔΕΠ στη βαθμίδα του Αναπληρωτή Καθηγητή στο Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία του Πανεπιστημίου Πατρών, στο γνωστικό αντικείμενο «Θεατρική έκφραση, ρυθμός και κίνηση στην Προσχολική Αγωγή». (Κωδικός ανάρτησης ΑΠΕΛΛΑ APP18309). Ημερομηνία ορισμού του εκλεκτορικού σώματος: 28/12/2020, αριθμ. πρωτ. 12

- Αναπληρωματικό εξωτερικό μέλος του Εκλεκτορικού Σώματος για μια θέση ΔΕΠ στη βαθμίδα του Επίκουρου Καθηγητή στο Τμήμα Παραστατικών και Ψηφιακών Τεχνών, της Σχολής Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, στο γνωστικό αντικείμενο «Σκηνοθεσία, Υποκριτική και Επιτέλεση: Καλλιτεχνική Έρευνα και Πράξη» (Κωδικός ανάρτησης ΑΠΕΛΛΑ APP17251). Ημερομηνία ορισμού του εκλεκτορικού σώματος: 03/12/2020, αριθμ. πρωτ. 278
 - Τακτικό εσωτερικό μέλος του Εκλεκτορικού Σώματος για μια θέση ΔΕΠ στη βαθμίδα του Επίκουρου Καθηγητή στο ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ, στο γνωστικό αντικείμενο «Μουσειακή Εκπαίδευση στην Προσχολική και Πρώτη Σχολική Ηλικία» (Κωδικός ανάρτησης ΑΠΕΛΛΑ APP16282). Ημερομηνία ορισμού του εκλεκτορικού σώματος: 25/08/2020, αριθμ. πρωτ. 22
- 2021**
- Τακτικό εξωτερικό μέλος του Εκλεκτορικού Σώματος για μια θέση ΔΕΠ στη βαθμίδα του Επίκουρου Καθηγητή στο Τμήμα Παραστατικών και Ψηφιακών Τεχνών, της Σχολής Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, στο γνωστικό αντικείμενο «Χορός: Τεχνικές και Χορογραφικές Πρακτικές και Πολυμέσα» (Κωδικός ανάρτησης ΑΠΕΛΛΑ APP17254). Ημερομηνία ορισμού του εκλεκτορικού σώματος: 22/01/2021, αριθμ. πρωτ. 380
 - Τακτικό εξωτερικό μέλος του Εκλεκτορικού Σώματος και μέλος της τριμελούς εισηγητής επιτροπής για μια θέση ΔΕΠ στη βαθμίδα του Αναπληρωτή Καθηγητή στο ΠΤΔΕ, της Σχολής Επιστημών Αγωγής του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, στο γνωστικό αντικείμενο «Παιδαγωγική του θεάτρου» (Κωδικός ανάρτησης ΑΠΕΛΛΑ APP19825). Ημερομηνία ορισμού του εκλεκτορικού σώματος: 13/04/2021, αριθμ. πρωτ. 9. Ημερομηνία ορισμού της τριμελούς εισηγητικής επιτροπής: 27/4/2021, αριθμ. πρωτ. ΔΠΘ/ΠΤΔΕ/47605/1353
 - Μέλος της τριμελούς εισηγητικής επιτροπής για την επιλογή μιας θέσης υποστήριξης των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων του Τομέα Αισθητικής Παιδείας του ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ κατά το ακαδημαϊκό έτος 2020-2021 με την ενσωμάτωση ενισχυτικής διδασκαλίας επιπρόσθετα των κύριων διαλέξεων, στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2014-2020», που συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (Ε.Κ.Τ.). Ημερομηνία υποβολής της εισήγησης: 29-04-2021 με προτεινόμενη την υποψ. Διδακτόρισα Α. Χολέβα
 - Τακτικό εξωτερικό μέλος του Εκλεκτορικού Σώματος και μέλος της τριμελούς εισηγητής επιτροπής για τη μονιμοποίηση της κ. Κλειώς Φανουράκη στη βαθμίδα της Επίκουρης Καθηγήτριας Τμήμα Θεατρικών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του ΕΚΠΑ, στο γνωστικό αντικείμενο «Θεατρολογία - Διδακτική του θεάτρου: θεωρία και πράξη» (Κωδικός ανάρτησης ΑΠΕΛΛΑ APP20462). Ημερομηνία ορισμού του εκλεκτορικού σώματος: 19/05/2021. Ημερομηνία ορισμού της τριμελούς εισηγητικής επιτροπής: 08/06/2021
 - Τακτικό εξωτερικό μέλος του Εκλεκτορικού Σώματος για μια θέση ΔΕΠ στη βαθμίδα του Αναπληρωτή Καθηγητή στο Τμήμα Αγωγής και Φροντιδας στην Προσχολική Ηλικία του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, στο γνωστικό αντικείμενο «Μουσική Αγωγή» (Κωδικός ανάρτησης ΑΠΕΛΛΑ APP17242). Ημερομηνία ορισμού του εκλεκτορικού σώματος: 05/10/2021, αριθμ. πρωτ. 136
- 2022**
- Τακτικό εξωτερικό μέλος του Εκλεκτορικού Σώματος και μέλος της τριμελούς εισηγητής επιτροπής για τη μονιμοποίηση της κ. Μυρτώς Πίγκου-Ρεπούση στη βαθμίδα της Επίκουρης Καθηγήτριας στο Τμήμα Θεάτρου της Σχολής Καλών Τεχνών του ΑΠΘ, στο γνωστικό αντικείμενο «Θέατρο στην εκπαίδευση» (Κωδικός ανάρτησης ΑΠΕΛΛΑ APP28176). Ημερομηνία ορισμού του εκλεκτορικού σώματος: 19/07/2022. Ημερομηνία ορισμού της τριμελούς εισηγητικής επιτροπής: 22/07/2022
 - Τακτικό εξωτερικό μέλος του Εκλεκτορικού Σώματος για τη μονιμοποίηση της κ. Μάρθας Κατσαρίδου στη βαθμίδα της Επίκουρης Καθηγήτριας στο ΠΤΠΕ της Σχολής Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, στο γνωστικό αντικείμενο «Θέατρο στην εκπαίδευση: Παιδαγωγικές και Βιωματικές Προσεγγίσεις» (Κωδικός ανάρτησης ΑΠΕΛΛΑ APP27919). Ημερομηνία ορισμού του εκλεκτορικού σώματος: 15/07/2022
 - Τακτικό εσωτερικό μέλος του Εκλεκτορικού Σώματος για μια θέση ΔΕΠ στη βαθμίδα του Επίκουρου Καθηγητή στο ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ, στο γνωστικό αντικείμενο «Τέχνες και Τεχνολογίες Τέχνης» (Κωδικός ανάρτησης ΑΠΕΛΛΑ APP28260). Ημερομηνία ορισμού του εκλεκτορικού σώματος: 06/10/2022, αριθμ. πρωτ. 04
- 2023**
- Τακτικό εξωτερικό μέλος του Εκλεκτορικού Σώματος και συντονιστής της τριμελούς εισηγητικής επιτροπής για μια θέση ΔΕΠ στη βαθμίδα του Αναπληρωτή Καθηγητή στο ΠΤΔΕ του Πανεπιστημίου Αιγαίου, στο γνωστικό αντικείμενο «Θεατρική Αγωγή στην Α/θμια Εκπαίδευση» (Κωδικός ανάρτησης ΑΠΕΛΛΑ APP4469). Ημερομηνία ορισμού του εκλεκτορικού σώματος: 19.06.2023, αριθμ. Πρωτ. 18. Ημερομηνία ορισμού της εισηγητικής επιτροπής: 13-07-2023

- Τακτικό εξωτερικό μέλος του Εκλεκτορικού Σώματος και συντονιστής της τριμελούς εισηγητικής επιτροπής για μια θέση ΔΕΠ στη βαθμίδα του Επίκουρου Καθηγητή στο Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, στο γνωστικό αντικείμενο «Θεατρική τέχνη και εκπαίδευση» (κωδικός ανάρτησης ΑΠΕΛΛΑ APP 34440). Ημερομηνία ορισμού του εκλεκτορικού σώματος: 01-09-2023, αριθμ. πρωτ. 407. Ημερομηνία ορισμού της εισηγητικής επιτροπής: 11-09-2023
- Τακτικό εξωτερικό μέλος του Εκλεκτορικού Σώματος για μια θέση ΔΕΠ στη βαθμίδα του Επίκουρου Καθηγητή στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του ΕΚΠΑ, στο γνωστικό αντικείμενο «Ψηφιακά μέσα και ερευνητικές μέθοδοι στη σύγχρονη θεατρική παιδεία» (Κωδικός ανάρτησης ΑΠΕΛΛΑ APP 34256). Ημερομηνία ορισμού του εκλεκτορικού σώματος: 15-09-2023
- Τακτικό εξωτερικό μέλος του Εκλεκτορικού Σώματος και μέλος της τριμελούς εισηγητικής επιτροπής για μια θέση ΔΕΠ στη βαθμίδα του Αναπληρωτή Καθηγητή στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του ΕΚΠΑ, στο γνωστικό αντικείμενο «Θεατρολογία - Διδακτική του θεάτρου: θεωρία και πράξη» (Κωδικός ανάρτησης ΑΠΕΛΛΑ APP 35617). Ημερομηνία ορισμού του εκλεκτορικού σώματος: 15-11-2023. Ημερομηνία ορισμού της εισηγητικής επιτροπής: 07-12-2023

6.3 ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ ΚΑΙ ΦΕΣΤΙΒΑΛ

- 1998** ➤ Μέλος της επιστημονικής και οργανωτικής επιτροπής του Symposium Theatertheorie. Universität der Künste Berlin. Berlin, 1-4/10/1998
- 1999** ➤ Μέλος της επιστημονικής και οργανωτικής επιτροπής του Symposium Spiel und Wissenschaft. Universität der Künste Berlin. Berlin, 21-24/4/1999
- 2001** ➤ Μέλος της επιστημονικής και οργανωτικής επιτροπής του Fachkongress zur Analyse von spiel- und theaterpädagogischer Praxis και του Symposium zur Theorie der Spiel- und Theaterpädagogik. Universität der Künste Berlin. Berlin, 21-23/2/2001 και 23-25/2/2001 αντίστοιχα
- 2012-16** ➤ Μέλος της επιστημονικής και οργανωτικής επιτροπής του [Διεθνούς Φεστιβάλ Παντομίμας και Κουκλοθεάτρου Κιλκίς](#)
- Μέλος της επιστημονικής επιτροπής της [7ης Διεθνούς Συνδιάσκεψης για το Θέατρο στην Εκπαίδευση](#). Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση. Αθήνα, 23-25/11/2012
- Μέλος της επιστημονικής επιτροπής του [3ου Διεθνούς Συνεδρίου «Σταυροδρόμι Γλωσσών και Πολιτισμών: Ζητήματα Δι/πολυγλωσσίας, διαγλωσσικότητας και γλωσσικές πολιτικές στην εκπαίδευση»](#). ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ. Πύργος Παιδαγωγικής ΑΠΘ, 30 και 31/5/2014
- Μέλος της επιστημονικής και οργανωτικής επιτροπής του Πανελληνίου Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή με τίτλο «Αναστοχασμοί για την Παιδική Ηλικία». ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ. Θεσσαλονίκη, 31/10-1/11/2014
- Μέλος της επιστημονικής και οργανωτικής επιτροπής του Φεστιβάλ Τεχνών της Παιδαγωγικής Σχολής. Παιδαγωγική Σχολή ΑΠΘ. Θεσσαλονίκη, 29/5/2014
- Μέλος της διεθνούς οργανωτικής επιτροπής του 4ου Διεθνούς Συνεδρίου Κριτικής Παιδαγωγικής «Κριτική Παιδαγωγική σε περιόδους κρίσης». ΠΤΔΕ ΑΠΘ. Θεσσαλονίκη, 23-26/6/2014
- Μέλος της επιστημονικής επιτροπής του 2ου Forum Νέων Επιστημόνων με τίτλο «Θέατρο και Θεατρικές Τεχνικές στην Αγωγή και την Εκπαίδευση». ΠΤΔΕ ΕΚΠΑ και Πρόγραμμα ΘΑΛΗΣ. Αθήνα, 21-23/11/2014

- Μέλος της επιστημονικής επιτροπής του 5ου Πανελληνίου Συνεδρίου της Εταιρείας Επιστημών Αγωγής Δράμας με θέμα «Η Δημιουργικότητα στην Εκπαίδευση». ΕΕΑΔ. Δράμα, 28-29/11/2014
 - Μέλος της επιστημονικής και οργανωτικής επιτροπής του Διεθνούς Συμποσίου «Τόποι για εμπειρίες μάθησης: Έρευνα, Δημιουργία, Αλλαγή». ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ. Θεσσαλονίκη, 9-10/1/2015
 - Μέλος της επιστημονικής και οργανωτικής Επιτροπής του Διήμερου Επιστήμης & Διάδρασης με τίτλο «Βία & Επικοινωνία σε Πολυπολιτισμικά Περιβάλλοντα». ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ, Κοινό Ελληνο-γαλλικό ΠΜΣ ΤΕΠΑΕ και ομάδα «Πολύδρομο». Θεσσαλονίκη, 15-16/5/2015
 - Μέλος της επιστημονικής επιτροπής του Πανελληνίου Συνεδρίου με διεθνή συμμετοχή με τίτλο «Κρήτη-Χανιά 2015: Εμπειρίες, Οπτικές, Προοπτικές στη Διά Βίου Μάθηση-Εκπαίδευση Ενηλίκων-Κοινωνική Ενδυνάμωση και στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών». ΕΔΕΕΚ και Πολυτεχνείο Κρήτης. Χανιά, 12-14/06/2015
 - Μέλος της επιστημονικής Επιτροπής της Ημερίδας με τίτλο «Τέχνη και Πολιτισμός στο Σχολείο του 21^{ου} αιώνα». Πρόγραμμα ΘΑΛΗΣ-ΕΚΠΑ. Αθήνα, 13-14/6/2015
- 2017**
- Μέλος της επιστημονικής και οργανωτικής επιτροπής του Διεπιστημονικού Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή «Χώροι για το παιδί ή χώροι του παιδιού;». Αρχιτεκτονική Σχολή και ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ. Θεσσαλονίκη, 19-21/5/2017. <http://childspace2017.web.auth.gr/>
 - Μέλος της επιστημονικής επιτροπής του 16ου Διεθνούς Συνεδρίου Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας με τίτλο «Μετανάστευση και Γλωσσική Εκπαίδευση». Ελληνική Εταιρεία Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας, Θεσσαλονίκη, 6-8/10/2017. <http://www.enl.auth.gr/gala/2017/workshop.asp>
 - Μέλος της επιστημονικής επιτροπής του 4ου Συνεδρίου «Νέος Παιδαγωγός». Αθήνα, 1-2/4/2017. http://users.sch.gr/synedrio/Praktika_Synedriou_04_Synedrio_Neos_Paidagogos_2017.pdf
- 2018**
- Μέλος της επιστημονικής επιτροπής του 5ου Διεθνούς Συνεδρίου «Σταυροδρόμι Γλωσσών & Πολιτισμών». ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Κρήτης και ομάδα «Πολύδρομο». Ρέθυμνο, 1-3/6/2018. <https://clc5.ediamme.edc.uoc.gr/el/>
 - Μέλος της επιστημονικής επιτροπής του 4^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου «Νέος Παιδαγωγός». Επιστημονικός Σύλλογος «Νέος Παιδαγωγός». Αθήνα, 28-29/4/2018. http://neospaidagogos.gr/first_an.html
 - Μέλος της επιστημονικής επιτροπής της 8^{ης} Διεθνούς Συνδιάσκεψης του Πανελληνίου Δικτύου για το Θέατρο στην Εκπαίδευση σε συνεργασία με τον Διεθνή Οργανισμό για το Θέατρο στην Εκπαίδευση (IDEA) και το ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ με θέμα «Θέατρο και Παραστατικές Τέχνες στην Εκπαίδευση: Ουτοπία ή Αναγκαιότητα», Αθήνα, 23-25/11/2018. <https://goo.gl/AqMWDc>
 - Μέλος της επιστημονικής επιτροπής στο Διεπιστημονικό Συνέδριο με Διεθνή Συμμετοχή με θέμα «Αθλητισμός & Τέχνη. Επιστημονικός & Καλλιχνικός Διάλογος», Ιωάννινα, 5-7/4/2019. <http://sportsart.conf.uoi.gr/>
 - Μέλος της επιστημονικής επιτροπής στην 29th Conference of EECERA «Early Years: Making it 'count'», Thessaloniki, 20-23/8/2019. <https://www.eecera2019.org/>
- 2022**
- Μέλος της επιστημονικής επιτροπής του 3ου Πανελληνίου Συνεδρίου Κριτικής Εκπαίδευσης «Κριτική εκπαίδευση για την ελπίδα και την κοινωνική χειραφέτηση», Θεσσαλονίκη, 4-8/7/2022. <http://pcce.eled.auth.gr/index.htm>
 - Επιστημονικά υπεύθυνος της Ημερίδας με διεθνή συμμετοχή με τίτλο «Τέχνη, Δημιουργικότητα και Διαδίκτυο: 'Δια-συνδέοντας' τη σχολική τάξη με Μουσεία Τέχνης», η οποία υλοποιήθηκε στο πλαίσιο παρουσίασης των πνευματικών προϊόντων που εξήχθησαν στο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα «Get Creative with Art Online (GCAO)» (Erasmus+, Key Action 2) (<https://www.getcreativewithart.org/>). Η ημερίδα πραγματοποιήθηκε στη Θεσσαλονίκη στις 29-11-2022. <https://www.auth.gr/news/imerida-me-diethni-symmetochi-tech/>
- 2023**
- Μέλος της επιστημονικής επιτροπής και υπεύθυνος οργάνωσης της Εσπερίδας με τίτλο «Τέχνες στην εκπαίδευση: Ψηφιακή πρόσβαση και δημιουργική έκφραση» που έλαβε χώρα στο 8^ο Δημοτικό Σχολείο Θεσσαλονίκης, στις 26-4-2023. <http://8dim-thess.thess.sch.gr/?p=1413>
 - Μέλος της επιστημονικής επιτροπής του 13^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή της OMEP με τίτλο «Κατανοώντας και προωθώντας το παιδικό παιχνίδι στον 21ο αιώνα, για ένα καλύτερο μέλλον», Θεσσαλονίκη, 26-28/05/2023. <https://tinyurl.com/2m7zl9lx>
 - Μέλος της επιστημονικής επιτροπής του 7^{ου} Πανελληνίου Θεατρολογικού Συνεδρίου με τίτλο «Το θέατρο και οι τέχνες του: ιστορία, θεωρία και πράξη», Θεσσαλονίκη, 27-30/09/2023. <https://www.thea.auth.gr/theatrologiko-synedrio/>

- 2024
- Μέλος της επιστημονικής επιτροπής του 4^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Κριτικής Εκπαίδευσης με τίτλο «Η Κριτική Εκπαίδευση στον 21^ο αι.: προκλήσεις και προτάσεις», Αθήνα, 15-17/12/2023. <https://www.pcce.primedu.uoa.gr/>
 - Μέλος της επιστημονικής επιτροπής του Διεθνούς Συνεδρίου του Πανεπιστημίου Κρήτης με τίτλο «Γλώσσα, εκπαίδευση και τεχνητή νοημοσύνη», 10-12/04/2024. <https://le-ai.edc.uoc.gr/>
 - Μέλος της επιστημονικής επιτροπής του Παιδαγωγικού Συνεδρίου της Διεύθυνσης ΠΕ Δυτικής Θεσσαλονίκης με τίτλο «Διδασκαλία και μάθηση: Σύγχρονες προκλήσεις και προοπτικές», Θεσσαλονίκη, 18-19/06/2024. <https://syndmdt.sites.sch.gr/>
 - Μέλος της επιστημονικής και οργανωτικής επιτροπής της Ημερίδας με Διεθνή Συμμετοχή του ΠΤΔΕ ΑΠΘ με τίτλο «Κριτική Εκπαίδευση στις Τέχνες για Βιώσιμες Κοινωνίες», Πύργος Παιδαγωγικής Σχολής, 23/05/2024. <https://tinyurl.com/2b5v9qq6>

6.4 ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΚΑΙ ΦΟΡΕΙΣ

- 2011-
- Διευθυντής έκδοσης του 7^{ου} και του 8^{ου} τεύχους του επιστημονικού περιοδικού [Διάλογοι! Θεωρία και Πράξη στις Επιστήμες Αγωγής και Εκπαίδευσης](#) του ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ
 - Ιδρυτικό μέλος και μέλος της επιστημονικής και συντακτικής επιτροπής του επιστημονικού περιοδικού [Διάλογοι! Θεωρία και Πράξη στις Επιστήμες Αγωγής και Εκπαίδευσης](#) του ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ και υπεύθυνος ηλεκτρονικής έκδοσης του 1^{ου}, 2^{ου}, 3^{ου}, 4^{ου}, 5^{ου} και 6^{ου} τεύχους
 - Μέλος της επιστημονικής επιτροπής των περιοδικών
 - [Εκπαίδευση & Θέατρο](#) που εκδίδει το Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση
 - [Πολύδρομο](#) που εκδίδει η Διαπανεπιστημιακή Ομάδα για τη Διγλωσσία και τον Πολυπολιτισμό στην Εκπαίδευση και την Κοινωνία Πολύδρομο
 - Κριτής επιστημονικών άρθρων στα εξής περιοδικά:
 - [International Journal for Education & the Arts](#), a publication of Penn State and the University Libraries Open Publishing
 - [Research in Drama Education, The Journal of Applied Theatre and Performance](#), is published by Taylor & Francis
 - [Zeitschrift für Theaterpädagogik](#) που εκδίδει ομάδα γερμανών πανεπιστημιακών δασκάλων που θεραπεύουν τη Θεατροπαιδαγωγική
 - [Journal of Monolingual and Bilingual Speech \(JMBS\)](#)
 - [Εκπαίδευση & Θέατρο / Education & Theatre](#) που εκδίδει το Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση
 - [Επιστήμες Αγωγής](#) που εκδίδει το Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. του Πανεπιστημίου Κρήτης
 - [Επιστημονική Επετηρίδα](#) που εκδίδει το ΠΤΝ του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
 - [Πολύδρομο](#) που εκδίδει η Διαπανεπιστημιακή Ομάδα για τη Διγλωσσία και τον Πολυπολιτισμό στην Εκπαίδευση και την Κοινωνία Πολύδρομο
 - [EDUCATIONEXT](#)
 - [Preschool and Primary Education / Προσχολική και Σχολική Εκπαίδευση](#) που εκδίδει το Π.Τ.Π.Ε. του Πανεπιστημίου Κρήτης
 - [Hellenic Journal of Research in Education / Έρευνα στην Εκπαίδευση](#) που εκδίδει το ΤΕΕΠΗ του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης
 - [Διάλογοι! Θεωρία και Πράξη στις Επιστήμες Αγωγής και Εκπαίδευσης](#) που εκδίδει το ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ
 - Κριτής υποψηφιοτήτων και προγραμμάτων σε Α.Ε.Ι.
 - Μέλος της τριμελούς επιτροπής αξιολόγησης υποψηφίων μελών Σ.Ε.Π. για τα ακαδημαϊκά έτη 2014-2017 της ενότητας «Νεοελληνικό Θέατρο (1600-1940) – Κινηματογράφος» του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό» της Σχολής Ανθρωπιστικών Σπουδών του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου
 - Εξωτερικός αξιολογητής του μεταπτυχιακού προγράμματος «Theaterpädagogik. Methode Drama in pädagogischen und sozialen Berufsfeldern» του Kirchliche Pädagogische Hochschule Wien/Krems
 - Αξιολογητής πέντε διδακτορικών προτάσεων στον τομέα των Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών για υποτροφίες του Ι.Κ.Υ. στο πλαίσιο της Πράξης «Ενίσχυση ανθρώπινου

ερευνητικού δυναμικού μέσω της υλοποίησης διδακτορικής έρευνας» - 2^{ος} Κύκλος, ΕΣΠΑ 2014-2020 (2018)

- Μέλος της Γνωμοδοτικής Επιτροπής για την εξέταση προτάσεων επιχορήγησης ή/και Αιγίδας για πολιτιστικές ή καλλιτεχνικές δράσεις ή προγράμματα που απευθύνονται σε παιδιά και εφήβους (έως 18 ετών), αρμοδιότητας της Διεύθυνσης Ανάπτυξης Σύγχρονης Δημιουργίας του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού. Ημερομηνία ορισμού: 19-03-2021. ΑΔΑ: ΩΚΓ14653Π4-2⁶
- Μέλος της Γνωμοδοτικής Επιτροπής για την εξέταση προτάσεων επιχορήγησης ή/και Αιγίδας για πολιτιστικές ή καλλιτεχνικές δράσεις ή προγράμματα που απευθύνονται σε παιδιά και εφήβους (έως 18 ετών), αρμοδιότητας της Διεύθυνσης Ανάπτυξης Σύγχρονης Δημιουργίας του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού. Ημερομηνία ορισμού: 25-02-2022. ΑΔΑ: Ψ7ΦΒ4653Π4-ΔΦ4
- Αξιολογητής προτάσεων / προγραμμάτων του Κέντρου Επιμόρφωσης και Διά Βίου Μάθησης του ΑΠΘ (Ιαν. 2022)
- Τακτικό μέλος του Δ' Περιφερειακού Συμβουλίου Επιλογής Συμβούλων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Ημερομηνία ορισμού: 30-06-2022. ΑΔΑ: 6ΙΑΗ46ΜΤΛΗ-ΑΧΦ

6.5 ΜΕΛΟΣ ΕΝΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΕΩΝ

- 2010-**
- Deutscher Bundesverband Theaterpädagogik e.V.
 - UNIMA Deutschland e. V.
 - Πανελλήνιο Δίκτυο για το θέατρο στην εκπαίδευση
 - Διαπανεπιστημιακή Ομάδα για τη Διγλωσσία και τον Πολυπολιτισμό «Πολύδρομο»
 - Πανελλήνιος Επιστημονικός Σύλλογος Θεατρολόγων

7 ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ-ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ [\[ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ CV\]](#)

Συνολικά κατατίθενται **87 επιστημονικές εργασίες**. Αυτές περιλαμβάνουν: **10 βιβλία** [2 μονογραφίες (1 στα γερμανικά και 1 στα ελληνικά), 5 επιμέλειες συλλογικών τόμων (1 στα γερμανικά, 1 στα αγγλικά και 2 στα ελληνικά), 2 διδακτικά εγχειρίδια/οδηγούς εκπαιδευτικού στα ελληνικά και 1 πρόγραμμα σπουδών], **25 κεφάλαια** σε βιβλία [7 σε διεθνείς τόμους και 18 σε ελληνικούς εκ των οποίων οι 2 αναδημοσίευση], **27 άρθρα** σε επιστημονικά περιοδικά (10 στα ελληνικά, 12 στα αγγλικά, 3 στα γερμανικά, και 2 στα ελληνικά και αγγλικά), **25 κεφάλαια** σε πρακτικά συνεδρίων (20 στα ελληνικά, 4 στα αγγλικά και 1 στα γερμανικά). Στο δημοσιευμένο έργο συμπεριλαμβάνονται, πέραν των 87 αυτών εργασιών, και **19 άλλες εργασίες** [7 δημοσιευμένες εργασίες ως καλές πρακτικές σε συλλογικούς τόμους, **6** λοιπές δημοσιεύσεις χωρίς ανώνυμη κρίση και **6** δημοσιευμένες δειγματικές διδασκαλίες].

I. ΒΙΒΛΙΑ

1. **Lenakakis, A.**, & Nickel, H.-W. (Eds.). (2002). *Theorie und Empirie der Spiel- und Theaterpädagogik. Materialien aus dem Berliner Fachkongress und dem Symposium vom Februar 2001* [Θεωρία και πράξη του παιχνιδιού και της θεατροπαιδαγωγικής. Πρακτικά Συνδιάσκεψης και Συμποσίου]. Institut für Spiel- und Theaterpädagogik. Universität der Künste Berlin (213 σελίδες) (**ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ**) [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
2. **Lenakakis, A.** (2004). *Paedagogus ludens. Erweiterte Handlungskompetenz von Lehrer(inne)n durch Spiel- und Theaterpädagogik* [Ο παίζων παιδαγωγός. Διευρυμένες δυνατότητες δράσης των εκπαιδευτικών μέσω παιχνιδιού και θεατροπαιδαγωγικής]. Schibri (242 σελίδες) (**ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΑ**) [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] – Βλ. επίσης: **Lenakakis, A.** (2003). *Paedagogus ludens. Eine qualitativ-empirische Untersuchung der Spiel- und Theaterpädagogik in der Schule – am Beispiel Berliner Lehrerinnen und Lehrer* [Ο παίζων παιδαγωγός. Μια ποιοτική-εμπειρική έρευνα για το παιχνίδι και τη θεατροπαιδαγωγική στο σχολείο με εκπαιδευτικούς του Βερολίνου] (Αδημοσίευτη Διδακτορική Διατριβή). Fakultät Erziehungs- und Gesellschaftswissenschaften, Universität der Künste, Berlin [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
3. Γραμματάς, Θ., **Λενακάκης, Α.**, Μπεκιάρης, Γ., Τζαμαριάς, Π., Φραγκή, Μ., & Χολέβα, Α. (2011). *Νέα προγράμματα σπουδών. Επιστημονικό πεδίο: Πολιτισμός και τέχνες στην υποχρεωτική εκπαίδευση*. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο [<http://ebooks.edu.gr/new/ps.php>] (118 + 61 σελίδες) (**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ**) [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ 1](#)] & [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ 2](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]

4. Καλογρίδη, Σ., Αναστόπουλος, Χ., Δακοπούλου, Α., Κουτρομάνος, Γ., **Λενακάκης, Α.**, Μανούσου, Ε., Παρασκευόπουλος, Μ., Πήλιουρας, Π., Σοφός, Α., & Τερεζάκη, Χ. (2011). *Εκπαίδευση και διά βίου μάθηση: Βασικό επιμορφωτικό υλικό του μείζονος προγράμματος επιμόρφωσης εκπαιδευτικών. Τόμος Β: Ειδικό μέρος – ΠΕ 70*. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (104 σελίδες) (βλ. και ebook στο <https://goo.gl/AfKjmr>) [**ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ**] [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
5. Καλογρίδη, Σ., Αναστόπουλος, Χ., Δακοπούλου, Α., Κουτρομάνος, Γ., **Λενακάκης, Α.**, Μανούσου, Ε., Παρασκευόπουλος, Μ., Πήλιουρας, Π., Σοφός, Α., & Τερεζάκη, Χ. (2012). *Εκπαίδευση και διά βίου μάθηση: Συμπληρωματικό επιμορφωτικό υλικό του μείζονος προγράμματος επιμόρφωσης εκπαιδευτικών – ΠΕ 70*. Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (296 σελίδες) (ebook στο <https://goo.gl/XqPWrs>) [**ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ**] [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
6. **Λενακάκης, Α.**, & Παρούση, Α. (2019). *Η τέχνη του κουκλοθέατρου στην εκπαίδευση: Παιχνίδι συγκλίσεων και αποκλίσεων*. Gutenberg. ISBN: 78-960-01-2035-6 (510 σελίδες) (**ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΑ**) [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
7. Παρούση, Α., & **Λενακάκης, Α.** (Επιμ.). (2021). *Σύγχρονες τάσεις στο ελληνικό κουκλοθέατρο. Μια άτυπη μορφή εκπαίδευσης;* (ebook). ΤΕΑΠΗ ΕΚΠΑ. ISBN: 978-960-466-243-2 (451 σελίδες). <https://doi.org/10.12681/ecdnkua.75> (**ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΤΟΜΟΥ**) [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
8. **Λενακάκης, Α.**, & Κανάρη, Χ. (Επιμ.). (2023). *Πολιτισμός, τέχνες και συμπερίληψη: Θεωρητικές προσεγγίσεις και εφαρμογές*. Σοφία. ISBN: 978-960-633-069-8 (728 σελίδες) (**ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΤΟΜΟΥ**) [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
9. Parousi, A., & **Lenakakis, A.** (Eds.). (2023). *Current trends in Greek puppet theatre. An unformal educational approach?* (ebook). DECE NKUA. ISBN: 978-618-80640-8-9 (415 σελίδες). <https://doi.org/10.12681/ecdnkua.192> (**ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΤΟΜΟΥ**) [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
10. **Λενακάκης, Α.** (Επιμ.). (2024). *Τέχνη, διαδίκτυο και δημιουργικότητα: Εκπαιδευτικές προσεγγίσεις και εφαρμογές*. ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ. ISBN: 978-960-243-747-6 (410 σελίδες). <https://doi.org/10.12681/sece-auth.209> (**ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΤΟΜΟΥ**) [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]

II. ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΒΙΒΛΙΑ

1. **Lenakakis, A.** (2003). Zu Geschichte und Entwicklung der Spiel- und Theaterpädagogik unter dem Einfluss von Hans-Wolfgang Nickel. Eine persönliche Würdigung und eine bibliografische Synopsis [Ιστορία και εξέλιξη του παιχνιδιού και της θεατροπαιδαγωγικής υπό την επίδραση του Hans-Wolfgang Nickel και μια βιβλιογραφική σύνοψη του έργου του]. In U. Hentschel & H. M. Ritter (Eds.), *Entwicklungen und Perspektiven der Spiel- und Theaterpädagogik* (pp. 312-327). Schibri [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
2. **Λενακάκης, Α.** (2008). Η θεατροπαιδαγωγική ως νέο μοντέλο παρέμβασης στην αγωγή ατόμων με εμπόδια στην ζωή και στη μάθηση. Στο Η. Κουρκούτας & J. P. Chaertier (Επιμ.), *Παιδιά και έφηβοι με ψυχοκοινωνικές και μαθησιακές διαταραχές* (σσ. 455-470). Τοπίο [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
3. **Λενακάκης, Α.** (2012). Η διδακτική των τεχνών στο δημοτικό σχολείο. Στο Σ. Καλογρίδη et al., *Εκπαίδευση και διά βίου μάθηση: Συμπληρωματικό επιμορφωτικό υλικό του μείζονος προγράμματος επιμόρφωσης εκπαιδευτικών – ΠΕ 70*. Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (σσ. 267-275) [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
4. **Λενακάκης, Α.** (2013). Η μορφοπαιδευτική αξία του παιχνιδιού και του θεάτρου στην εκπαίδευση. Στο Θ. Γραμματάς (Επιμ.), *Το θέατρο ως μορφοπαιδευτικό αγαθό και καλλιτεχνική έκφραση στην εκπαίδευση και την κοινωνία* (σσ. 58-77). ΕΚΠΑ [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
5. **Λενακάκης, Α.** (2014). Ο θεατροπαιδαγωγός: Το προφίλ ενός καινοτόμου εκπαιδευτικού. Στο Θ. Γραμματάς (Επιμ.), *Το θέατρο στην εκπαίδευση. Καλλιτεχνική έκφραση και παιδαγωγία* (σσ. 172-215). Διάδραση [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
6. Κομπιάδου, Ε., & **Λενακάκης, Α.** (2014). Πολιτισμική και γλωσσική ετερογένεια υπό το πρίσμα διαδραστικών και πολυαισθητηριακών πρακτικών. Στο Α. Κυρίδης (Επιμ.), *Ευπαθείς κοινωνικές ομάδες και διά βίου μάθηση* (σσ. 280-302). Gutenberg [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
7. **Λενακάκης, Α.** (2014). Θεατροπαιχνίδια και αντικείμενα στο νηπιαγωγείο. Σχεδιασμός, υλοποίηση, αναστοχασμός και θεωρητική υποστήριξη εκπαιδευτικού προγράμματος. Στο Α. Καρακίτσιος (Επιμ.), *Εκπαιδευτικές παρεμβάσεις μέσω του θεάτρου, της μουσικής, των εικαστικών και της παιδικής λογοτεχνίας σε νηπιαγωγεία με παιδιά Ρομά* (σσ. 193-225). Πρόγραμμα Εκπαίδευσης Παιδιών Ρομά [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
8. **Lenakakis, A.** (2015). Unbekannte Lebenswelten - Milaronia, ein Zentrum der Kultur, der Künste und des Schaffens im Dorf und in der Natur [Αγνωστοί κόσμοι – Μηλαρόνια, ένα κέντρο πολιτισμού, τεχνών και δημιουργίας στο χωριό και τη φύση]. In H.-W. Nickel (Ed.), *Spiel-Theater-Medien in*

- Kindheitspädagogik und sozialer Arbeit* (pp. 50-57). Schibri [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
9. **Λενακάκης, Α.** (2015). Θεατροπαιδαγωγική και διαπολιτισμικότητα. Στο Κ. Μπίκος & Ε. Ταρατόρη (Επιμ.), *Μελετήματα και ερωτήματα της παιδαγωγικής επιστήμης* (σσ. 347-364). Κυριακίδης [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
 10. **Λενακάκης, Α.** (2016). Παιχνίδι και παιδαγωγός. Στο Ρ. Μαρτίδου (Επιμ.), *Σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις στην προσχολική και πρωτοσχολική εκπαίδευση* (σσ. 30-38). Δίσιγμα [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
 11. **Λενακάκης, Α.**, Βασαρμίδου, Δ., & Σπαντιδάκης, Γ. (2016). Ο ρόλος και η σημασία της θεατροπαιδαγωγικής στη δημιουργία περιβαλλόντων κοινωνικο-πολιτισμικής και γνωστικής μαθητείας για την παραγωγή γραπτού λόγου. Στο Ε. Χοντολίδου, Ρ. Τσοκαλίδου, Φ. Τεντολούρης, Α. Κυρίδης, & Κ. Βακαλόπουλος (Επιμ.), *Μνήμη Σωφρόνη Χατζησαββίδη. Γλωσσ(ολογ)ικές & παιδαγωγικές προσεγγίσεις* (σσ. 529-551). Gutenberg [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
 12. Κομπιάδου, Ε., **Lenakakis, A.**, & Tsokalidou, R. (2017). Diadrasis: An interactive project on language teaching to immigrant families in a Greek school. In J. Crutchfield & M. Schewe (Eds.), *Going performative in intercultural education. International contexts, theoretical perspectives and models of practice* (pp. 41-58). Multilingual Matters [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
 13. **Lenakakis, A.**, Argyropoulou, I., Loula, M., Papadimitriou-Vogiatzi, M.-E., Sidiropoulou, Chr., & Tsolaki, I. (2017). Puppet theatre and diversity: A research conducted with elementary school students / Lutkarsko pozoriste I ranznoikost: Istrazivanje sprovedeno s ucenicima osnovne skole. In S. Jelusic & M. Radonjic (Eds.), *Theatre for children – Artistic phenomenon. A collection of papers / Pozoriste za decu – Umetnicki fenomen. Zbornik radova* (pp. 43-67). International Festival of Children's Theatres, Subotica, Serbia [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
 14. **Λενακάκης, Α.** (2018). Θεατροπαιδαγωγική και ετερότητα κάτω από την ίδια στέγη. Στο Στ. Τσιπλάκου (Επιμ.), *Οδηγός διαχείρισης κοινωνικοπολιτισμικής ετερότητας στο σχολείο* (σσ. 157-173). Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
 15. Χολέβα, Ν., & **Λενακάκης, Α.** (2019). Η συμβολή της βασικής θεατροπαιδαγωγικής επιμόρφωσης του προγράμματος «Κι αν ήσουν εσύ;» στην καθημερινή πρακτική των εκπαιδευτικών για μια εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα. Στο Ν. Χολέβα (Επιμ.), *«Κι αν ήσουν εσύ;». Θεατροπαιδαγωγικές δραστηριότητες για την ευαισθητοποίηση στα ανθρώπινα δικαιώματα και σε θέματα προσφύγων* (σσ. 49-65). Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση & UNHCR [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
 16. Choleva, N., & **Lenakakis, A.** (2021). The contribution of basic theatre/drama-in-education training offered through the It Could Be Me – It Could Be You project in teachers' daily practice for human rights education. In N. Choleva (Ed.), *"It Could Be Me – It Could Be You" - Drama/theatre in education methodologies and activities for raising awareness on human rights and refugees* (pp. 49-65). Hellenic Theatre/Drama & Education Network (TENet-Gr) [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
 17. Παρούση, Α., & **Λενακάκης, Α.** (2021). Μήνες ενηλίκων από ήρωες-κούκλες: Γυρνώντας πίσω τον χρόνο. Στο Θ. Γραμματάς (Επιμ.), *Ο χρόνος στο θέατρο. Θεατρική μνήμη ενός άχρονου παρόντος* (σσ. 305-321). Παπαζήσης [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
 18. Παρούση, Α., **Λενακάκης, Α.**, & Τσελφές, Β. (2021). Σύγχρονες τάσεις στο ελληνικό κουκλοθέατρο. Ανιχνεύοντας τα άτυπα εκπαιδευτικά χαρακτηριστικά τους. Στο Α. Παρούση & Α. Λενακάκης (Επιμ.), *Σύγχρονες τάσεις στο ελληνικό κουκλοθέατρο. Μια άτυπη μορφή εκπαίδευσης;* (ebook) (σσ. 426-442). ΕΚΠΑ. <https://doi.org/10.12681/ecdnkua.75> [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
 19. Parousi, A., **Lenakakis, A.**, & Tselfes, V. (2023). Contemporary trends in Greek puppetry. Detecting their informal educational characteristics. In A. Parousi & A. Lenakakis (Eds.), *Current trends in Greek puppet theatre. An informal educational approach?* (pp. 390-404). DECE ΝΚΥΑ. <https://doi.org/10.12681/ecdnkua.192> [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
 20. **Λενακάκης, Α.**, & Κανάρη, Χ. (2023). Προωθώντας τον διάλογο πολιτισμού, τέχνης και συμπερίληψης: Μια εισαγωγή. Στο Α. Λενακάκης & Χ. Κανάρη (Επιμ.), *Πολιτισμός, τέχνες και συμπερίληψη. Θεωρητικές προσεγγίσεις και εφαρμογές* (σσ. 6-42). Σοφία [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
 21. **Lenakakis, A.** (2024). The contribution of drama/theatre pedagogy in revealing and enhancing the social role of art in education. In V. Pavlou (Ed.), *Critical arts education for sustainable societies*. Frederick Univiersity, Cyprus [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
 22. **Λενακάκης, Α.** (2024). Τέχνες, διαδίκτυο και δημιουργικότητα στην εκπαίδευση: Μια εισαγωγή. Στο Α. Λενακάκης (Επιμ.), *Τέχνες, διαδίκτυο και δημιουργικότητα: Εκπαιδευτικές προσεγγίσεις και εφαρμογές* (ebook) (σσ. 5-20). ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ. <https://doi.org/10.12681/sece-auth.209> [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
 23. Ασημίδου, Αι., & **Λενακάκης, Α.** (2024). «Ο αλυσοδεμένος ελέφαντας»: Θεατροπαιδαγωγικές πρακτικές για την ενίσχυση της γενικής αυτοπεποίθησης των εφήβων στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Στο Μ.

Πουρκός (Επιμ.), *Δημιουργώντας πολυφωνικούς τόπους νοήματος, μάθησης και ανάπτυξης: Παιγνιώδεις εναλλακτικές-βιωματικές και ενσώματες-πολυτροπικές ψυχοπαιδαγωγικές προσεγγίσεις*. ΠΤΠΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]

24. **Λενακάκης, Α.** (2024). Αρχές και πρακτικές εμφύχωσης ενός πολύτεχνου-θεατροπαιδαγωγικού εργαστηρίου. Στο Α. Λενακάκης (Επιμ.), *Τέχνες, διαδίκτυο και δημιουργικότητα: Εκπαιδευτικές προσεγγίσεις και εφαρμογές* (ebook) (σσ. 21-39). ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ. <https://doi.org/10.12681/sece-auth.209> (ΑΝΑΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ) [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
25. **Λενακάκης, Α.** (2024). Η θεατροπαιδαγωγική στο μουσείο. Στο Α. Λενακάκης (Επιμ.), *Τέχνες, διαδίκτυο και δημιουργικότητα: Εκπαιδευτικές προσεγγίσεις και εφαρμογές* (ebook) (σσ. 40-68). ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ. <https://doi.org/10.12681/sece-auth.209> (ΑΝΑΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ) [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]

III. ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

1. **Λενακάκης, Α.** (1999). Σκέψεις για ένα πρόγραμμα θεάτρου στην εκπαίδευση. *Διαβάζω*, 393, 40-43 [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
2. **Lenakakis, A.** (2001). Spielerische Freiheit und theatrales Disziplinieren [Ελευθερία στο παιχνίδι και κανόνας στο θέατρο]. *blz. Zeitschrift der GEW Berlin*, 10, 28-29 [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
3. **Λενακάκης, Α.** (2001). Το παιχνίδι και το θέατρο στη διδασκαλία της (ελληνικής ως) ξένης γλώσσας. Μια διδακτική πρόταση. *Παιδαγωγικός Λόγος*, 3, 81-105 [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
4. **Lenakakis, A.** (2003). Zur Wirkung der Spiel- und Theaterpädagogik auf Lehrer(innen) [Η επίδραση του παιχνιδιού και της θεατροπαιδαγωγικής σε εκπαιδευτικούς]. *Korrespondenzen. Zeitschrift für Theaterpädagogik*, 43, 25-28 [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
5. **Lenakakis, A.** (2006). Entwicklungen und Perspektiven des Theaters in der Schule in Griechenland. Eine kritische Betrachtung und ein Plädoyer für den Paedagogus ludens [Εξελίξεις και προοπτική του θεάτρου στην εκπαίδευση στην Ελλάδα. Μια κριτική ματιά κι ένα plädoyer για τον παίζοντα παιδαγωγό]. *Korrespondenzen. Zeitschrift für Theaterpädagogik*, 49, 20-25 [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
6. **Λενακάκης, Α.** (2013). Η θεατροπαιδαγωγική ομάδα της Παιδαγωγικής Σχολής του Α.Π.Θ. *Paedagogus Ludens: Το μικρό αδερφάκι του Πολύδρομου. Πολύδρομο*, 6, 43-53 [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
7. **Λενακάκης, Α.** (2013). Η διεθνής συμφωνία περί δεοντολογίας και συμπεριφοράς του θεατροπαιδαγωγού ως αφορμή για διάλογο και προτάσεις. *Εκπαίδευση & Θέατρο*, 14, 127-134 [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
8. Kondoyianni, A., **Lenakakis, A.**, & Tsiotsos, N. (2013). Intercultural and lifelong learning based on educational drama. Prepositions for multidimensional research projects. *Scenario*, 7(2), 27-46. <https://doi.org/10.33178/scenario.7.2.3> [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
9. **Λενακάκης, Α.** (2013). Η θεατροπαιδαγωγική στην εκπαίδευση: Τάσεις και στάσεις. Μια έρευνα με αφορμή τα σεναρία για τη συνέντευξη των υποψηφίων σχολικών συμβούλων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. *Παιδαγωγικά Ρεύματα στο Αιγαίο*, 6(1), 69-81. <https://doi.org/10.12681/revmata.31130> [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
10. **Λενακάκης, Α.** (2014). Ο Hans-Wolfgang Nickel και η θεατροπαιδαγωγική: Η ιστορία και η εξέλιξη του παιχνιδιού και του θεάτρου στην εκπαίδευση στη Γερμανία. *Εκπαίδευση & Θέατρο*, 15, 35-43 [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
11. Αραμπατζίδου, Φ., Γεωργόπουλος, Α., **Λενακάκης, Α.**, & Μπακιρτζής, Κ. (2015). Το θέατρο του καταπιεσμένου στην περιβαλλοντική εκπαίδευση. *Εκπαίδευση & Θέατρο*, 16, 124-131 [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
12. Giotaki, M., & **Lenakakis, A.** (2016). Theatre pedagogy as an area of negotiating and understanding complex concepts by kindergartners in times of crisis: an intervention-based research study. *Preschool & Primary Education*, 4(2), 323-334. <http://dx.doi.org/10.12681/ppei.8837> [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
13. **Lenakakis, A.**, & Koltsida, M. (2017). Disabled and non-disabled actors working in partnership for a theatrical performance: A research on theatrical partnerships as enablers of social and behavioural skills for persons with disabilities. *Research in Drama Education: The Journal of Applied Theatre and Performance*, 22(2), 251-269. <http://dx.doi.org/10.1080/13569783.2017.1286975> [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]

14. Koltsida, M., & **Lenakakis, A.** (2017). Contemporary performance by and for those with disabilities: the case of Greece. *Research in Drama Education: The Journal of Applied Theatre and Performance*, 22(3), 339-344. <https://doi.org/10.1080/13569783.2017.1326809> [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
15. **Lenakakis, A.**, Howard, J. L., & Felekidou, K. (2018). Play and inclusive education: Greek teachers' attitudes. *European Journal of Special Education Research*, 3(3), 129-163. <https://doi.org/10.5281/zenodo.1243040> [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
16. **Λενακάκης, Α.**, & Παναγή, Α. (2018). Η θεατροπαιδαγωγική στο μουσείο: Ζητήματα έρευνας, θεωρίας και πράξης. *Εκπαίδευση & Θέατρο*, 19, 88-101 / **Lenakakis, A.**, & Panaghi, A. (2018). Drama/theatre pedagogy in museum: Research, theory and practice issues. *Education & Theatre*, 19, 88-101 [στα ελληνικά και αγγλικά]. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ](#)] [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ ΣΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
17. **Λενακάκης, Α.**, Παρούση, Α., & Τσελφές, Β. (2018). Θεσμικά και πολιτισμικά σχήματα που περιγράφουν τη μεταβαλλόμενη παρουσία του κουκλοθέατρου στον εκπαιδευτικό χώρο των ελληνικών Νηπιαγωγείων. *Μέντορας*, 16, 48-94. <https://tinyurl.com/246vpst> [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
18. **Lenakakis, A.**, Kousi, D., & Panges, I. (2019). 'Do women know how to drive?' A research on how theatre pedagogy contributes to dealing with gender stereotypes. *Preschool & Primary Education*, 7(1), 19-36. <http://dx.doi.org/10.12681/ppej.19347> [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
19. Κολτσιδά, Μ., & **Λενακάκης, Α.** (2019). «Λευκές δυστοπίες» και «ψάρια στη γυάλα»: Ζητήματα σκηνικής αναπαράστασης της αναπηρίας. *Εκπαίδευση & Θέατρο*, 20, 52-63. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
20. Χολέβα, Α., **Λενακάκης, Α.**, & Πίγκου-Ρεπούση, Μ. (2021). Κίνητρα συμμετοχής και ικανοποίηση των εκπαιδευτικών σε μια θεατροπαιδαγωγική επιμόρφωση. *Εκπαίδευση & Θέατρο*, 22, 15-23 / Choleva, N., **Lenakakis, A.**, & Pigkou-Repousi, M. (2021). Teachers' participations motivations and satisfaction in drama-in-education training. *Education & Theatre*, 22, 16-23 [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ](#)] [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ ΣΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
21. Asimidou, A., **Lenakakis, A.**, & Tsiaras, A. (2021). The contribution of drama pedagogy in developing adolescents' self-confidence: A case study. *NJ: Drama Australia Journal*, 45(1), 45-58. <https://doi.org/10.1080/14452294.2021.1978145> [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
22. Choleva, N., **Lenakakis, A.**, & Pingou-Repousi, M. (2021). Communicating vessels: Drama and human rights education in in-service teacher training. *Human Rights Education Review*, 4(3), 65-88. <http://doi.org/10.7577/hrer.4186> [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
23. **Lenakakis, A.**, Paroussi, A., & Tselfes, V. (2022). Puppet theatre in Greek preschool education: Kindergarten teacher views. *International Journal of Education & the Arts*, 23(12). <http://doi.org/10.26209/ijea23n12> [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
24. Φελεκίδου, Κ., & **Λενακάκης, Α.** (2022). Παιχνιδοποίηση στην εκπαίδευση: Μια βιβλιογραφική έρευνα. *Επιστήμες της Αγωγής*, 2/2002, 225-250. https://elocus.lib.uoc.gr/dlib/7/c/6/attached-metadata-dlib-1488886900-665149-23391/EPISTHMES_AGOGIS_2_2022.pdf [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
25. **Lenakakis, A.**, & Sarafi, S. (2023). Drama/theatre pedagogy, bullying at school and team spirit building among teenagers. *International Journal of Education and the Arts* (υπό έκδοση) [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
26. **Lenakakis, A.**, Christodoulou, M., Koltsida, M., Choleva, N., & Kanari, Ch. (2024). Arts-based professional development. Enhancing teachers' critical reflexivity and creativity. *International Journal of Education Through Art* (υπό έκδοση) [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
27. **Lenakakis, A.**, & Partsakoulaki, V. (2024). Puppet theatre and creativity. *NJ: Drama Australia Journal* (υπό έκδοση) [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]

IV. ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

1. **Lenakakis, A.** (2002). Untersuchung zu Alltagstheorien von Lehrer(inne)n / Spielleiter(inne)n: Wie verstehen sie Pädagogik, Fachtheorie und ihre eigene Praxis? [Έρευνα πάνω στις προσωπικές θεωρίες των εκπαιδευτικών / εμπυχωτών παιχνιδιού και θεάτρου: Ποιες είναι οι αντιλήψεις τους για την παιδαγωγική, τη θεωρία του παιχνιδιού και της θεατροπαιδαγωγικής και πώς ερμηνεύουν τη διδακτική τους πράξη;]. In A. Lenakakis & H.-W. Nickel (Eds.), *Theorie und Empirie der Spiel- und Theaterpädagogik. Materialien aus dem Berliner Fachkongress und dem Symposium vom Februar 2001* (pp. 142-149). Institut für Spiel- und Theaterpädagogik, Universität der Künste Berlin [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
2. **Λενακάκης, Α.** (2003). Θεατρική παιδαγωγική και διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας. Στα *Πρακτικά του 1ου διεθνούς συνεδρίου για τη διδασκαλία της νέας ελληνικής ως ξένης γλώσσας* (σσ. 391-396). Φιλοσοφική Σχολή ΕΚΠΑ [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]

3. **Λενακάκης, Α.** (2004). Θεατροπαιδαγωγική επιμόρφωση και μεταμόρφωση του εκπαιδευτικού. Μια πρόκληση δημιουργικότητας στην εκπαίδευση. Στο Ν. Γκόβας (Επιμ.), *Δημιουργικότητα και μεταμορφώσεις. Πρακτικά της 4ης διεθνούς συνδιάσκεψης για το θέατρο και τις παραστατικές τέχνες στην εκπαίδευση* (σσ. 110-116). Δίκτυο για το θέατρο στην εκπαίδευση [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
4. Αναστασιάδης, Π., Μανούσου, Ε., **Λενακάκης, Α.**, Φιλιπούσης, Γ., Κουκούλης, Ν., Τομαζινάκης, Α., Γκίτζα, Π., Μαστοράκη, Ε., & Καρβούνης, Λ. (2007). Η διαδραστική τηλεδιάσκεψη στην υπηρεσία της διαθεματικής διδασκαλίας στο Δημοτικό Σχολείο. Από την θεωρία στην πράξη: «ΟΔΥΣΣΕΑΣ 2007» Στο Α. Λιοναράκης (Επιμ.), *Πρακτικά του 4ου Διεθνούς Συνεδρίου Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης*, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης. Αθήνα 23-25 Νοεμβρίου 2007 [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
5. **Λενακάκης, Α.** (2012). Οι αντιστάσεις μας στο ανοίκειο ως πρόκληση: Ευκαιρίες διαπολιτισμικής συνάντησης και επικοινωνίας μέσω θεατροπαιδαγωγικής. Στο Γ. Ανδρουλάκης, Σ. Μητακίδου, & Ρ. Τσοκαλίδου (Επιμ.), *Σταυροδρόμι γλωσσών & πολιτισμών: Μαθαίνοντας εκτός σχολείου. Πρακτικά 1ου διεθνούς συνεδρίου* (σσ. 114-128). Πολύδρομο, Παιδαγωγική Σχολή Α.Π.Θ. Προσβάσιμο στο <https://goo.gl/xF7YyY> [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
6. **Λενακάκης, Α.**, & Τσιπούρας, Σ. (2014). Δημιουργικότητα και τέχνες στην εκπαίδευση. Το παράδειγμα του Διδασκαλείου Θηλέων Θεσσαλονίκης. Στο Κ. Σαραφίδου (Επιμ.), *Δημιουργικότητα στην εκπαίδευση. Πρακτικά 5ου πανελληνίου συνεδρίου εταιρείας επιστημών αγωγής Δράμας* (σσ. 1082-1105). Εταιρεία Επιστημών Αγωγής Δράμας [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
7. **Λενακάκης, Α.**, & Λουλά, Μ. (2014). Κουκλοθέατρο και δημιουργικότητα. Μια ερευνητική προσέγγιση. Στο Κ. Σαραφίδου (Επιμ.), *Δημιουργικότητα στην εκπαίδευση. Πρακτικά 5ου πανελληνίου συνεδρίου εταιρείας επιστημών αγωγής Δράμας* (σσ. 1069-1081). Εταιρεία Επιστημών Αγωγής Δράμας [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
8. **Λενακάκης, Α.**, Αργυροπούλου, Ι., Λουλά, Μ., Μπαλλή, Β., Παπαδημητρίου-Βογιατζή, Μ.-Ε., Πένκη, Μ.,... Τσολάκη, Ι. (2014). Κούκλες και κουκλοθέατρο στην εκπαίδευση. Στο Μ. Τζεκάκη & Μ. Κανατσούλη (Επιμ.), *Πρακτικά του πανελληνίου συνεδρίου με διεθνή συμμετοχή «Ανα-στοχασμοί για την παιδική ηλικία»* (σσ. 148-166) (ebook). ΤΕΠΑΕ, ΑΠΘ. Προσβάσιμο στο <https://goo.gl/Usuk1s> [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
9. Τσιπούρας, Σ., & **Λενακάκης, Α.** (2014). 'Το παιδί, ο αγαπητός προλετάριος': Η προφητική και διαχρονικά επίκαιρη ρήση του Μίλτου Κουντουρά. Στο Μ. Τζεκάκη & Μ. Κανατσούλη (Επιμ.), *Πρακτικά του πανελληνίου συνεδρίου με διεθνή συμμετοχή: Ανα-στοχασμοί για την παιδική ηλικία* (σσ. 1496-1499) (Ebook). ΤΕΠΑΕ, ΑΠΘ. Προσβάσιμο στο <https://goo.gl/Usuk1s> [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
10. **Λενακάκης, Α.**, & Τσιπούρας, Σ. (2015). Αγωγή προς δημιουργούσα τέχνη: Το παιδαγωγικό αξίωμα του Μίλτου Κουντουρά και οι παιδαγωγικές και καλλιτεχνικές διαστάσεις του στην αγωγή και παιδεία των παιδιών και νέων σήμερα. Στο Γ. Γρόλλιος, Α. Λιάμπας, & Π. Παυλίδης (Επιμ.), *Πρακτικά 4ου διεθνούς συνεδρίου για την κριτική εκπαίδευση με θέμα: «Η κριτική εκπαίδευση στην εποχή της κρίσης»* (ebook) (σσ. 667-689). Προσβάσιμο στο <https://goo.gl/oyoC84> [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
11. **Λενακάκης, Α.**, & Λουλά, Μ. (2015). Κουκλοθέατρο και επικοινωνία. Μια ερευνητική προσέγγιση για τον ρόλο της θεατρικής κούκλας στην προώθηση της επικοινωνιακής χρήσης της γλώσσας. Στο Σ. Παπαδόπουλος (Επιμ.), *Θέατρο και θεατρικές τεχνικές στην αγωγή και την εκπαίδευση. 2ο Forum Νέων Επιστημόνων* (ebook) (σσ. 357-373). Θαλής-ΕΚΠΑ. Προσβάσιμο στο <http://goo.gl/IXJrqb> [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
12. **Λενακάκης, Α.**, & Τσολάκη, Ι. (2016). Κουκλοθέατρο και φυσικές επιστήμες. Στο Σ. Παπαδόπουλος (Επιμ.), *Τέχνη και πολιτισμός στο σχολείο του 21ου αιώνα. Πρακτικά επιστημονικής ημερίδας* (σσ. 91-103). ΘΑΛΗΣ-ΕΚΠΑ [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
13. **Λενακάκης, Α.**, & Χρίστου, Α. (2017). Η συμβολή της persona doll στην καλλιέργεια διαπολιτισμικής ενσυναίσθησης. Στο Κ. Σαραφίδου (Επιμ.), *Σύγχρονες τάσεις και πρακτικές στη διαχείριση της σχολικής τάξης* (σσ. 475-487). Εταιρεία Επιστημών Αγωγής Δράμας [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
14. Καστρινάκη, Α, Παυλίδου, Ε., & **Λενακάκης, Α.** (2018). ΣΑΡΕΒ θα πει φίλια: Ένα πολύτεχνο πρόγραμμα συνάντησης πολιτισμών. Στο Σ. Γρόσδος & Α. Τσιβάς (Επιμ.), *Σχολείο ανοικτό στις κοινωνικές και παιδαγωγικές προκλήσεις. Πρακτικά Συνεδρίου* (ebook) (σσ. 272-285). Περιφερειακή Διεύθυνση Π.Ε. & Δ.Ε. Κεντρικής Μακεδονίας. Προσβάσιμο στο <https://goo.gl/2EdYyQ> [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
15. Χολέβα, Α., **Λενακάκης, Α.**, & Ε. Κρητικού (2018). Η συμβολή του θεατροπαιδαγωγικού εργαστηρίου στην ανάπτυξη της διαπολιτισμικής δεξιότητας των εκπαιδευτικών. Στο Σ. Πανταζής, Ε. Μαράκη, Μ. Καδιανάκη, Ε. Μπελαδάκης, Γ. Στριλιγκάς, Ι. Τζωρτζάκης, Π. Σιφακάκης, & Χ. Ντρουμπογιάννης (Επιμ.), *Δημοκρατία, δικαιώματα και ανισότητες στην εποχή της κρίσης. Προκλήσεις στον χώρο της έρευνας και της εκπαίδευσης. Πρακτικά 4ου Διεθνούς Συνεδρίου Ι.Α.Κ.Ε.*, τ. Α' (σσ. 387-397). Ινστιτούτο

Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών (ΙΑΚΕ). <https://iake.weebly.com/praktika2018.html#> [ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ] [ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ]

16. **Λενακάκης, Α.,** & Κολτσιδά, Μ. (2019). Το θεατροπαιδαγωγικό εργαστήριο ως τόπος κοινωνικής και πολιτικής εξάσκησης. Στο Γ. Κατσιαμούρα, Α. Λιάμπας, & Π. Παυλίδης (Επιμ.), *Η κριτική εκπαίδευση για το σχολείο των κοινωνικών αλλαγών* (σσ. 422-433). Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, ΑΠΘ [ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ] [ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ]
17. Βεντούλη, Κ., **Λενακάκης, Α.,** & Βουγιούκας, Κ. (2019). Η επίδραση της θεατροπαιδαγωγικής στην αυτοαντίληψη παιδιών Ε' και Στ' τάξης δημοτικού σχολείου. Στο Π. Γιαννούλη & Μ. Κουκουνάρας-Λιάγκης (Επιμ.), *Θέατρο και παραστατικές τέχνες στην εκπαίδευση: Ουτοπία ή αναγκαιότητα;* (σσ. 141-147). Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση [ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ] [ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ]
18. Choleva, A., & **Lenakakis, A.** (2019). 'I felt and learned!'. Education on human rights through drama: A research on primary and secondary education teachers. In B. Giannouli & M. Koukounaras-Liagkis (Eds.), *Theatre/drama and performing arts in education: Utopia or necessity?* (pp. 264-273). Hellenic Theatre/Drama Education Network [ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ] [ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ]
19. Κομπιάδου, Ε., & **Λενακάκης, Α.** (2020). Ο Ελντιβάνο: Ζητήματα πολυαισθητηριακής επικοινωνίας και έκφρασης στη βάση ενός πολύτεχνου προγράμματος σε νηπιαγωγεία με παιδιά Ρομά. Στο Ε. Γουργιώτου, Δ. Κακανά, Μ. Μπιρμπίλη, & Κ.-Α. Χατζοπούλου (Επιμ.), *Πρακτικά 2^{ου} πανελληνίου συνεδρίου του δικτύου πρακτικών ασκήσεων. 'Εκπαίδευση εκπαιδευτικών και παιδαγωγικά τμήματα, 30 χρόνια μετά: Αντιμετωπίζοντας τις νέες προκλήσεις'* (σσ. 678-692). Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας [ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ] [ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ]
20. **Λενακάκης, Α.,** & Κολτσιδά, Μ. (2021). Θεατροπαιδαγωγική και αναπηρία: Μια έρευνα για τον ρόλο της θεατρικής σύμπραξης ανάπηρων και μη ανάπηρων ηθοποιών στη δημιουργία μιας θεατρικής παράστασης. Στο Μ. Βελιώτη-Γεωργοπούλου, Β. Γεωργοπούλου, Ι. Καραμάνου, Μ. Κοτζαμάνη, Θ. Μπλέσιος, & Α. Τσιάρας (Επιμ.), *Θέατρο και ετερότητα. Θεωρία, δραματολογία & θεατρική πρακτική. Πρακτικά 6^{ου} Πανελληνίου Θεατρολογικού Συνεδρίου, 17-20 Μαΐου 2017, Τόμος Γ'* (σσ. 509-523). Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου [ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ] [ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ]
21. Choleva, N., **Lenakakis, A.,** & Ρίγγου-Repousi, Μ. (2021). Teaching human rights through educational drama; How difficult can it be? A quantitative research with in-service teachers in Greece. *Proceedings of the 2nd World Conference on Research in Social Sciences, Budapest, Hungary* (pp. 75-89). Diamond Scientific Publishing <https://www.dpublication.com/wp-content/uploads/2021/03/28-5388.pdf> [ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ] [ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ]
22. Ασλάνη, Α., & **Λενακάκης, Α.** (2024). Η διερεύνηση των έμφυλων στερεοτύπων μέσω της αξιοποίησης της θεατροπαιδαγωγικής στην εκπαίδευση για την αειφορία. Στο Ευ. Κανταρτζή & Θ. Φουργκατσιώτης (Επιμ.), *Το εκπαιδευτικό παιχνίδι και η τέχνη στην εκπαίδευση και στον πολιτισμό. Πρακτικά 4^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου, τ. Α'* (σσ. 143-154). Μουσείο Σχολικής Ζωής και Εκπαίδευσης του ΕΚΕΔΙΣΥ [ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ] [ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ]
23. Choleva, A., **Lenakakis, A.,** & Koltsida, Μ. (2024). "Why do bats hang upside down?" Initiating prospective preschool educators in drama/theatre pedagogy and human rights education. In I. Engdahl, E. Katsikonouri, V. Pliogou, A. Vellopoulou, S. Saiti, E. Paschalidou, V. Mantzouratou, & K. Fragki (Eds.), *Proceedings of the 74th OMEP World Conference Early Childhood Education in the 21st century: new perspectives and dilemmas* (pp. 14-23). OMEP Greece. <https://www.omep.gr> [ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ] [ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ]
24. Γιαννοπούλου, Π., & **Λενακάκης, Α.** (2024). «Την αγάπησα την κούκλα μου· εννοώ το δημιουργημά μου!». Μια έρευνα για την επίδραση ενός προγράμματος κουκλοθέατρου/θέατρου αντικειμένων σε μαθητές/τριες δημοτικού σχολείου Στο Μ. Πίγκου-Ρεπούση, Μ. Φράγκου, & Κωνσταντινάκου, Π. (Επιμ.), *«Το θέατρο και οι τέχνες του: ιστορία, θεωρία και πράξη»*, Πρακτικά του 7^{ου} Πανελληνίου Θεατρολογικού συνεδρίου (27 Σεπτεμβρίου – 1 Οκτωβρίου 2023). Τμήμα Θεάτρου ΑΠΘ [ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ] [ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ]
25. Stefanou, P., Dimitriou, A., & **Lenakakis, A.** (2024). The guided visioning method as an educational tool in environmental and sustainability education for future sustainable communities with low ecological footprint. Στο Ε. Μαράκη (Επιμ.), *Κοινωνική και εκπαιδευτική προσαρμοστικότητα. Μετανάστευση, ένταξη, αειφορία και ψηφιακές τεχνολογίες. Πρακτικά 10ου Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου. ΙΑΚΕ (υπό έκδοση).* [ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ] [ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ]

V. ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΛΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ

1. **Λενακάκης, Α.** (2012). Ρομ σο σουκάρ ντε πενέντουκε ή τόσο διαφορετικοί και τόσο όμοιοι. Στο Σ. Καλογρίδη et al. (βλ. Δημοσίευση υπ' αριθμό Ι.5, σσ. 186-204) [ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ] [ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ]
2. **Λενακάκης, Α.** (2012). Οδηγός περαιτέρω μελέτης. Στο Σ. Καλογρίδη et al., *Εκπαίδευση και διά βίου μάθηση: Συμπληρωματικό επιμορφωτικό υλικό του μείζονος προγράμματος επιμόρφωσης εκπαιδευτικών*

- ΠΕ 70. Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (σσ. 285-296) [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
3. Κανάρη, Χ., **Λενακάκης, Α.**, Κολτσιδα, Μ., & Χολέβα, Ν.(2024). Μουσεία, διαδίκτυο και δημιουργικές δράσεις και εφαρμογές. Στο Α. Λενακάκης (Επιμ.), *Τέχνες, διαδίκτυο και δημιουργικότητα: Εκπαιδευτικές προσεγγίσεις και εφαρμογές* (ebook) (σσ. 198-213). ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ. <https://doi.org/10.12681/sece-auth.209> [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
 4. **Λενακάκης, Α.**, Κανάρη, Χ., Κολτσιδα, Μ., & Χολέβα, Ν.(2024). Ελευθερία. Στο Α. Λενακάκης (Επιμ.), *Τέχνες, διαδίκτυο και δημιουργικότητα: Εκπαιδευτικές προσεγγίσεις και εφαρμογές* (ebook) (σσ. 166-181). ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ. <https://doi.org/10.12681/sece-auth.209> [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
 5. **Λενακάκης, Α.**, Κανάρη, Χ., Κολτσιδα, Μ., & Χολέβα, Ν.(2024). Πρόσφυγες και μετανάστες. Στο Α. Λενακάκης (Επιμ.), *Τέχνες, διαδίκτυο και δημιουργικότητα: Εκπαιδευτικές προσεγγίσεις και εφαρμογές* (ebook) (σσ. 182-197). ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ. <https://doi.org/10.12681/sece-auth.209> [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
 6. Ioannidou, M., **Lenakakis, A.**, & Mitakidou, S. (2024). Aristotle University of Thessaloniki - Socially engaged arts. In R. Vella (Ed.), *Socially engaged arts curricula for teacher training programmes* (pp. 67-73, 119-123, & 184-193). Frederick University, Cyprus [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
 7. Ioannidou, M., Mitakidou, S., **Lenakakis, A.**, Christodoulou, M., & Bougatzeli E. (2024). Training and implementation - Aristotle University of Thessaloniki, Greece. In M. Ioannidou (Ed.), *Teacher education delivery. Case studies* (pp. 65-115). Frederick University, Cyprus [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]

VI. ΛΟΙΠΕΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

1. **Λενακάκης, Α.** (2001). Ο επιστήμονας και άνθρωπος Johannes Irmscher. Στο Τ. C. Lounghis & Α. G. C. Savvidés (Επιμ.), *Hommage à Johannes Irmscher* (σσ. 295-303). Paris [βλ. επίσης *Mésogeios*, 13-14]. (ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΕ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ ΤΟΜΟ-ΑΦΙΕΡΩΜΑ) [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
2. **Λενακάκης, Α.** (2001). Νίκος Καζαντζάκης: Μια κρητική και παγκόσμια μορφή. *Hellenic Themes*, 13 (Ιούν. 2001: Α' μέρος, σ. 3) και 14 (Σεπτ. 2001: Β' μέρος, σ. 4) [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
3. **Λενακάκης, Α.** (2002). Ολυμπιακή παιδεία. *Hellenic Themes*, 15 (Μάρτιος 2002), σ. 2κ.εξ. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
4. **Λενακάκης, Α.** (2003, Δεκ. 24). Η θεατροπαιδαγωγική στο 1ο ειδικό δημοτικό σχολείο Ρεθύμνου. *Ρεθεμνιώτικα Νέα*, 4 [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
5. **Λενακάκης, Α.** (2004). Παρουσίαση και κριτική του συλλογικού τόμου των U. Hentschel και H. M. Ritter (Eds.). (2003). *Entwicklungen und Perspektiven der Spiel- und Theaterpädagogik. Festschrift für Hans Wolfgang Nickel*. Schibri. *Εκπαίδευση & Θέατρο*, 5, 57 [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]
6. Επιμέλεια των εξής δύο προγραμμάτων θεάτρου:
 1. Θέατρο των ViVi (Τ. Μουδατσάκης) (2006). *Ευριπίδου «Ηρακλής Μαινόμενος»*. Γραφοτεχνική Κρήτης Α.Ε.Ε. (80 σελίδες)
 2. Θέατρο των ViVi (Τ. Μουδατσάκης) (2007). *Ν. Καζαντζάκη «Μέλισσα»*. Δετοράκης Γ. ΑΕΒΕ (80 σελίδες) [[ΠΑΡΑΣΤΑΤΙΚΟ](#)] [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]

VII. ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΕΣ ΔΕΙΓΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΕΣ [[ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ](#)]

1. *Δειγματική διδασκαλία θεατρικής αγωγής με μαθητές/τριες Δ' τάξης δημοτικού σχολείου* από 21/3/2007 (Διαθέσιμη έως το 2021 στη Βιντεοθήκη του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου στο <http://vod.sch.gr/video/view/554>) και τώρα στον εξής σύνδεσμο: <https://youtu.be/bcbpMsoavn>
2. *Δειγματική διδασκαλία θεατρικής αγωγής με μαθητές/τριες Γ' τάξης δημοτικού σχολείου* από 21/3/2007 (Διαθέσιμη έως το 2021 στη Βιντεοθήκη του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου στο <http://vod.sch.gr/video/view/553>) και τώρα στον εξής σύνδεσμο: <https://youtu.be/plfsUEA5rU4>
3. *Δειγματική διδασκαλία θεατρικής αγωγής με μαθητές/τριες ΣΤ' τάξης δημοτικού σχολείου* από 22/3/2007 (Διαθέσιμη έως το 2021 στη Βιντεοθήκη του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου στο <http://vod.sch.gr/video/view/317>) και τώρα στον εξής σύνδεσμο: <https://youtu.be/eu8Qt06RukI>
4. *Δειγματική διδασκαλία θεατρικής αγωγής με μαθητές/τριες Β' τάξης δημοτικού σχολείου* από 25/1/2011 (Διαθέσιμη έως το 2021 στη Βιντεοθήκη του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου στο <http://vod.sch.gr/video/view/876>) και τώρα στον εξής σύνδεσμο: <https://youtu.be/RsRsiqMrjRM>

5. Δειγματική διδασκαλία θεατρικής αγωγής με μαθητές/τριες Ε΄ τάξης δημοτικού σχολείου από 26/1/2011 (Διαθέσιμη έως το 2021 στη Βιντεοθήκη του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου στο <http://vod.sch.gr/video/view/877> και τώρα στον εξής σύνδεσμο: <https://youtu.be/rX4xzdJQNpM>
6. Θεατροπαιδαγωγικό εργαστήριο: Χτίζοντας ρόλους με υλικά ζωής και ονείρου από 20/4/2013. Βλ. Εγχειρίδιο σημειώσεων θεατρικής παιδείας για εκπαιδευτικούς α/βάθμιας και β/βάθμιας εκπαίδευσης σε ψηφιακή μορφή, στο πλαίσιο του προγράμματος ΘΑΛΗΣ 'Το θέατρο ως μορφοπαιδευτικό αγαθό στην εκπαίδευση και την κοινωνία'. Dvd2 [16'.05"-28'.50"]. Το εργαστήριο είναι διαθέσιμο και στον εξής σύνδεσμο: <https://youtu.be/BnTXQdpTC8c>

8 ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ [\[ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ CV\]](#)

8.1. ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΣΕ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

1. «Θεατρική Παιδαγωγική και η Ελληνική ως Ξένη Γλώσσα». 1^ο **Διεθνές Συνέδριο της Ελληνικής ως Ξένης Γλώσσας**. Διατμηματικό Πρόγραμμα Διδασκαλίας της Νέας Ελληνικής ως Ξένης Γλώσσας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Αθήνα, 25-26/9/2000
2. «Untersuchungen zur Spiel- und Theaterpädagogik in der Schule». **Fachkongress zur Analyse von spiel- und theaterpädagogischer Praxis**. Institut für Spiel- und Theaterpädagogik der Universität der Künste Berlin. Βερολίνο, 21-23/2/2001. [«Ερευνητικές προσεγγίσεις του θεάτρου στο σχολείο».]
3. «Θεατροπαιδαγωγική επιμόρφωση και μεταμόρφωση του εκπαιδευτικού». 4^η **Διεθνής Συνδιάσκεψη για το Θέατρο και τις Παραστατικές Τέχνες στην Εκπαίδευση**. Πανελλήνιο δίκτυο εκπαιδευτικών για το θέατρο στην εκπαίδευση, Π.Τ.Π.Ε. του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και Π.Τ.Ν. του Πανεπιστημίου Πατρών. Αθήνα, 12-14/3/2004
4. «Το Θεατρικό Εργαστήρι ως τόπος διαπολιτισμικής συνάντησης». 2^ο Πανελλήνιο Συνέδριο «Δραματική Τέχνη στην Εκπαίδευση και Διαπολιτισμικότητα». Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Βόλος, 25-27/11/2005
5. «Το Θεατρικό Παιχνίδι ως μέσο κινητοποίησης ψυχικών και συμβολοποιητικών λειτουργιών στην περίπτωση ενός παιδιού με νοητική ανεπάρκεια». 11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογίας. Ελληνική Ψυχολογική Εταιρεία. Ιωάννινα, 1-4/12/2005
6. «Η Θεατροπαιδαγωγική στη σχολική πράξη και ζωή ως πεδίο ευέλικτων διαθεματικών προσεγγίσεων και πολιτισμικού γραμματισμού». **Επιστημονικό Διήμερο Η Τέχνη και ο Πολιτισμός ως ευέλικτο πεδίο Διαθεματικών Προσεγγίσεων**. Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης και Διδασκαλείο Δ.Ε., Σχολή Επιστημών Αγωγής, Πανεπιστήμιο Κρήτης. Ρέθυμνο, 13-14/5/2006
7. «Das Theater an den Schulen und Hochschulen Griechenlands». **Jahrestagung der Ständigen Konferenz Spiel und Theater an deutschen Hochschulen** mit dem Thema «Kunst als Prozess – Kreative Produktion in Spiel, Theater und Performance» an der Bundesakademie für kulturelle Bildung in Wolfenbüttel am 30/6-1/7/2006. [«Το θέατρο στα σχολεία και πανεπιστήμια της Ελλάδας»] (προσκεκλημένος ομιλητής)
8. «Η διαδραστική τηλεδιάσκεψη στην υπηρεσία της διαθεματικής διδασκαλίας στο Δημοτικό Σχολείο. Από την θεωρία στην πράξη: 'ΟΔΥΣΣΕΑΣ 2007'» (με Π. Αναστασιάδη, Ε. Μανούσου, Γ. Φιλιπούση, Ν. Κουκούλη, Α. Τομαζινάκη, Π. Γκίτζα, Ε. Μαστοράκη, & Λ. Καρβούνη). 4^ο **Διεθνές Συνέδριο Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης**, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης. Αθήνα, 23-25 Νοεμβρίου 2007.
9. «Το Θεατρικό Εργαστήρι ως 'τόπος' συνειδητοποίησης και καλλιέργειας κοινωνικής συμπεριφοράς: Μια ιστορική-διαχρονική θεώρηση» (με Τ. Μουδάτσάκι). 5^ο Συνέδριο Ιστορίας Εκπαίδευσης με **διεθνή** συμμετοχή με θέμα «Εκπαίδευση και Κοινωνική Δικαιοσύνη». Πανεπιστήμιο Πατρών, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Εργαστήριο Ιστορικού Αρχείου Νεοελληνικής και Διεθνούς Εκπαίδευσης. Πάτρα, 4-5/10/2008
10. «Theatre and Drama in Education and Interculturalism: An Invitation for Exploring myself and the Other». International Conference entitiled «Intercultural Education: Paideia, Polity, Demoi». **International Association of Intercultural Education (I.A.I.E.) and Hellenic Migration Policy Institute (I.ME.PO.)**. 24th-26th June 2009, Athens. [«Θεατροπαιδαγωγική και Διαπολιτισμικότητα: Μια πρό(σ)κληση εξερεύνησης του Εγώ και του Άλλου»]
11. «Η μετάβαση του παιδιού από το Νηπιαγωγείο στο Δημοτικό Σχολείο ως πρόκληση για τον δάσκαλο της Α΄ τάξης: Μια θεατροπαιδαγωγική προσέγγιση». Επιστημονικό Συνέδριο με τίτλο "Μετάβαση και συνέχεια

στην εκπαίδευση: Αναζητώντας το πλαίσιο για τη συνεργασία παιδιών, νέων, οικογένειας, εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και κοινωνικών υπηρεσιών". Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης. Ρέθυμνο, 15-18/10/2009

12. «Ξεκινώντας το ταξίδι στην παραγωγή γραπτού λόγου με τη Θεατροπαιδαγωγική». 5^ο **Διεθνές** Συνέδριο με τίτλο «Γραφή και Γραφές στον 21^ο αιώνα. Η πρόκληση για την εκπαίδευση». Ελληνική Εταιρεία Γλώσσας και Γραμματισμού και Τομέας Παιδαγωγικής του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Πατρών. Πάτρα, 13-14/11/2009
13. «Οι αντιστάσεις μας οι ελπίδες μας: Η αναγνώριση της 'γλώσσας' του 'άλλου' στο Θεατρικό Εργαστήριο». 1ο **Διεθνές** Συνέδριο με τίτλο «Σταυροδρόμι Γλωσσών και Πολιτισμών: Μαθαίνοντας εκτός σχολείου». Ομάδα «Πολύδρομο», Παιδαγωγική Σχολή Α.Π.Θ. και Π.Τ.Δ.Ε. Παν/μίου Θεσσαλίας. Πύργος Παιδαγωγικής Σχολής, 8-10/4/2011
14. «Μήπως είδατε το Διογένη μας; Η δύναμη της κούκλας στην παραγωγή λόγου σε μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας». **Διεθνές** Συνέδριο με τίτλο «Τέχνες και Εκπαίδευση: Δημιουργικοί τρόποι εκμάθησης γλωσσών». Εργαστήριο Τέχνης και Λόγου του Π.Τ.Δ.Ε. του Ε.Κ.Π.Α. & Ένωση Εκπαιδευτικών Μουσικής Αγωγής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Αθήνα, 6-8/5/2011
15. «Η θεατροπαιδαγωγική ομάδα ως τόπος συνεχών συναντήσεων μοναδικοτήτων και αναζήτησης οπτικών και αλληλεγγύων δράσεων. Ζητήματα θεατροπαιδαγωγικής έρευνας και επίδρασης». 7η **Διεθνής** Συνδιάσκεψη 'θέατρο & εκπαίδευση: δεσμοί αλληλεγγύης'. Πανελλήνιο Δίκτυο για το θέατρο στην εκπαίδευση. Αθήνα, 23-25/11/2012
16. «Polydromo: Actions for the cultural and linguistic encounter in education». 5th **Workshop** "Immigrant Integration Policy in Southern Europe: Lessons Learnt and Future Challenges". Immigration Mediterranean Network. Harokopio University of Athens. Athen, 29/6/2013
17. «Using Theatre of the Oppressed of Augusto Boal in Environmental Education», σε συνεργασία με Aramptzidou, F., Bakirtzis, K., & Georgopoulos, A. 8th IDEA (**International** Drama in Education Association) World Congress, "From one world to another: arts education for tomorrow", Paris, 2013, July, 8th to 13th
18. «Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στο Κουκλοθέατρο». 15^ο **Διεθνές** Φεστιβάλ Κουκλοθέατρου και Παντομίμας Κιλκίς – 6^η Ημερίδα για το κοινωνικό θέατρο με τίτλο «Το Κουκλοθέατρο στην εκπαίδευση». Κιλκίς 30/9-14/10/2013. <http://www.kilkis-festival.gr/festival/index.php/el/10-130-festival/150-festival-2013?id=211>
19. «Το Κουκλοθέατρο στην εκπαίδευση: Ερευνητικά σχέδια από τη θεατροπαιδαγωγική ομάδα της Παιδαγωγικής Σχολής Α.Π.Θ. Paedagogus Ludens» (με Ι. Αργυροπούλου, Μ. Λουλά, Β. Μπαλή, Μ.-Ε. Παπαδημητρίου-Βογιατζή, Μ. Πένκη, Χ. Σιδηροπούλου, και Ι. Τσολάκη). 15^ο **Διεθνές** Φεστιβάλ Κουκλοθέατρου και Παντομίμας Κιλκίς – 6^η Ημερίδα για το κοινωνικό θέατρο με τίτλο «Το Κουκλοθέατρο στην εκπαίδευση». Κιλκίς 30/9-14/10/2013. <http://www.kilkis-festival.gr/festival/index.php/el/10-130-festival/150-festival-2013?id=211>
20. «Θεατροπαιδαγωγική και κοινωνικός γραμματισμός». Συνέδριο «Διά βίου μάθηση και ευπαθείς κοινωνικές ομάδες». ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ και ΓΓΔΒΜ. Πύργος Παιδαγωγικής ΑΠΘ, 30-31/5/2014
21. «Πέντε Συναντήσεις με όχημα... τη θεατρική σύμβαση» (μαζί με Ε. Κομπιάδου, Μ. Τσιτουρίδου και Ρ. Τσοκαλίδου). Συνέδριο «Διά βίου μάθηση και ευπαθείς κοινωνικές ομάδες». ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ και ΓΓΔΒΜ. Πύργος Παιδαγωγικής ΑΠΘ, 30-31/5/2014
22. «The Miltos Kountouras pedagogical principle and its pedagogical and artistic dimension on children and youngster education today» (με Σ. Τσιπούρα). 4th **International** Conference on Critical Education: Critical Education in the era of crisis. 23-26 June 2014. School of Primary Education, Aristotle University of Thessaloniki
23. «Socio-cultural and educational dimension of theatre interactive forms in periods of crisis» (με Α. Κοντογιάννη). 4th **International** Conference on Critical Education: Critical Education in the era of crisis. 23-26 June 2014. School of Primary Education, Aristotle University of Thessaloniki
24. «Paedagogus Ludens – Zu einer Erweiterung des Berufsverständnisses von Lehrerinnen und Lehrern durch die Spiel- und Theaterpädagogik». **Fachtagung** «Theatrale Wege in der PädagogInnenbildung. Beiträge theatraler Wege und Arbeitsweisen in der PädagogInnenbildung Neu und Implementierung in den Curricula». Kirchliche Pädagogische Hochschule Wien-Krems και Bundeszentrum für Schulische Kulturarbeit, Wien 23-24/9/2014 (προσκεκλημένος ομιλητής)

25. «Κούκλες και Κουκλοθέατρο στην Εκπαίδευση» (συμπόσιο, με συνεργάτες). Πανελλήνιο Συνέδριο με **Διεθνή** Συμμετοχή «[Αναστοχασμοί για την παιδική ηλικία](#)». 31/10 – 1/11/2014, ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ
26. «'Το παιδί, ο αγαπητός προλετάριος': Η προφητική και διαχρονικά επίκαιρη ρήση του Μίλτου Κουντουρά» (με Σ. Τσιπούρα). Πανελλήνιο Συνέδριο με **Διεθνή** Συμμετοχή «[Αναστοχασμοί για την παιδική ηλικία](#)». 31/10 – 1/11/2014, ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ
27. «Εκπαίδευση στο Κουκλοθέατρο και Κουκλοθέατρο στην Εκπαίδευση» (με Μ. Λουλά). 2^ο Forum Νέων Επιστημόνων: Θέατρο και Θεατρικές Τεχνικές στην Αγωγή και την Εκπαίδευση». 21-23/11/2014, ΠΤΔΕ ΕΚΠΑ & Θαλής
28. «Κουκλοθέατρο και δημιουργικότητα στο γλωσσικό μάθημα. Μια ερευνητική προσέγγιση» (με Μ. Λουλά). 5^ο Πανελλήνιο Συνέδριο «Η δημιουργικότητα στην Εκπαίδευση», Εταιρεία Επιστημών Αγωγής Δράμας, 28-29/11/2014 Δράμα
29. «Δημιουργικότητα και Τέχνες στην Εκπαίδευση. Το παράδειγμα του Διδασκαλείου Θηλέων Θεσσαλονίκης ως Σχολείου Δημιουργίας» (με Σ. Τσιπούρα). 5^ο Πανελλήνιο Συνέδριο «Η δημιουργικότητα στην Εκπαίδευση», Εταιρεία Επιστημών Αγωγής Δράμας, 28-29/11/2014 Δράμα
30. «Εμπειρίες μάθησης σε ένα Εργαστήρι Πολιτισμού, Τέχνης και Δημιουργίας στο Χωριό και τη Φύση». Συμπόσιο «Τόποι για εμπειρίες μάθησης: Έρευνα, Δημιουργία, Αλλαγή». 9-10/1/2015, ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ
31. «Puppetry and Diversity: A research approach with elementary school students» (με συνεργάτες). [7th International Research College of Theatre Arts for Children and Young People held](#). 18-19 May 2015 in Subotica, Serbia
32. «Κουκλοθέατρο και Φυσικές Επιστήμες» (με Ι. Τσολάκη). Συνέδριο «Τέχνη και Πολιτισμός στο Σχολείο του 21^{ου} αιώνα». 13-14/6/2015, ΠΤΔΕ ΕΚΠΑ & Πρόγραμμα Θαλής
33. «Η κούκλα ως εργαλείο στη διδακτική των Φυσικών Επιστημών» (με Ι. Τσολάκη). 9^ο Πανελλήνιο Συνέδριο «Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση». 27-29/5/2016, ΠΤΠΕ Πανεπιστήμιο Κρήτης
34. «Θέατρο και Αναπηρία» (με Μ. Κολτσιδά). 6^ο Πανελλήνιο Θεατρολογικό Συνέδριο «Θέατρο και ετερότητα. Θεωρία, Δραματουργία & Θεατρική Πρακτική». Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου. 17-20/5/2017, Ναύπλιο. <http://tsconference6.uop.gr/#ΕΙΣΟΔΟΣ>
35. «Μεταμορφώσεις του Χώρου στο Χωριό και τη Φύση με επίκεντρο το Παιδί». Διεπιστημονικό Συνέδριο με **Διεθνή** Συμμετοχή «Χώροι για το παιδί ή χώροι του παιδιού;». Αρχιτεκτονική Σχολή και ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ. 19-21/5/2017, Θεσσαλονίκη. <http://childspace2017.web.auth.gr/>
36. «Η συμβολή της persona doll στην καλλιέργεια διαπολιτισμικής ενσυναίσθησης» (με Α. Χρίστου). 6^ο Πανελλήνιο Συνέδριο της Εταιρείας Επιστημών Αγωγής Δράμας «Σύγχρονες τάσεις και πρακτικές στη Διαχείριση της Σχολικής Τάξης». 24-25/11/2017, Δράμα. <http://eteadramas.weebly.com/6o-pialphanuepsilonlambdalambdaetanuiotaomicron-sigmaupsilonnuepsilonpsilonlondeltarhoiotaomicron.html>
37. «Δραματική Τέχνη και Αναπηρία: Διερεύνηση των σύγχρονων τάσεων στην έρευνα και τη διδακτική» (με Μ. Κολτσιδά). 1^ο Διεπιστημονικό Συνέδριο Ειδικής Αγωγής «Ειδική Αγωγή & Συνεκπαίδευση: Παιδαγωγικές Διαστάσεις και Συμβουλευτικές Προσεγγίσεις». Σχολές Επιστημών Αγωγής, Ψυχολογίας και Υγείας του Mediterranean College. 22-23/9/2017, Θεσσαλονίκη. <https://www.medcollege.edu.gr/synedrio-eidikhs-agwghs/>
38. «Το θεατροπαιδαγωγικό εργαστήριο ως τόπος κοινωνικής και πολιτικής εξάσκησης» (με Μ. Κολτσιδά). 1^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Κριτικής Εκπαίδευσης «Η Κριτική Εκπαίδευση για το Σχολείο των Κοινωνικών Αλλαγών». ΠΤΔΕ ΑΠΘ. 20-22/4/2018, Θεσσαλονίκη. <http://mylessonplan.net/1st Panhellenic Conference on Critical Education/>
39. «Η συμβολή του θεατροπαιδαγωγικού εργαστηρίου στην ανάπτυξη της διαπολιτισμικής δεξιοτήτας των εκπαιδευτικών» (με Α. Χολέβα και Ε. Κρητικού). 4^ο **Διεθνές** Επιστημονικό Συνέδριο «Δημοκρατία, δικαιώματα και ανισότητες στην εποχή της κρίσης. Προκλήσεις στον χώρο της έρευνας και της εκπαίδευσης». Ινστιτούτο Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών (ΙΑΚΕ). 27-29/04/2018, Ηράκλειο Κρήτης. <http://www.iake.gr/#>
40. «ΣΑΡΕΒ θα πει φίλια: Ένα πολύτεχνο πρόγραμμα συνάντησης πολιτισμών» (με Α. Καστρινάκη και Ε. Παυλίδου). Πανελλήνιο Συνέδριο «Σχολείο ανοικτό στις κοινωνικές και παιδαγωγικές προκλήσεις». Περιφέρεια Διεύθυνσης Εκπαίδευσης Κεντρικής Μακεδονίας. 4-6/5/2018, Θεσσαλονίκη. <http://www.anoixtosxoleio.kmaked.eu/>

41. «Η βελτίωση της δημοτικότητας των μαθητών/ριών μεταναστευτικής καταγωγής σε ένα θεατροπαιδαγωγικό πρόγραμμα» (με Α. Προυσανίδου). 5^ο **Διεθνές** Συνέδριο Σταυροδρόμι Γλωσσών και Πολιτισμών «Γλώσσες και Πολιτισμοί στο Σχολείο και στην Οικογένεια». Εργαστήριο Διαπολιτισμικών και Μεταναστευτικών Μελετών (Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ) του ΠΤΔΕ του Πανεπιστημίου Κρήτης σε συνεργασία με το «Πολίδρομο». 1-3/6/2018, Ρέθυμνο. <https://clc5.ediamme.edc.uoc.gr/el/>
42. «'White dystopias' and 'fish in the fish bowl': Issues of stage representation of disability» (με Μ. Κολτσιδα). **International** Conference «Theatre and Migration. Theatre, nation and identity: between Migration and Stasis». International Federation for Theatre Research. 9-13/7/2018, Belgrade, Serbia. <https://www.iftr.org/conference>
43. «Ο Ελντιβάνο: Ένα πολύτεχνο πρόγραμμα σε νηπιαγωγεία με παιδιά Ρομά» (με Ε. Κομπιάδου). 2ο Πανελλήνιο Συνέδριο Δικτύου Πρακτικών Ασκήσεων "Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών & Παιδαγωγικά Τμήματα, 30 χρόνια μετά. Αντιμετωπίζοντας τις νέες προκλήσεις". Δίκτυο Πρακτικών Ασκήσεων Παιδαγωγικών Τμημάτων Προσχολικής Εκπαίδευσης και Αγωγής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. 28-30/9/2018, Βόλος. <http://hpnconf2018.uth.gr/node/15>
44. «Η επαγγελματική ανάπτυξη της νηπιαγωγού-ερευνήτριας σε μια έρευνα δράσης με στόχο την ιστορική εκπαίδευση μέσω της θεατροπαιδαγωγικής» (με Ε. Βαλή). 2ο Πανελλήνιο Συνέδριο Δικτύου Πρακτικών Ασκήσεων "Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών & Παιδαγωγικά Τμήματα, 30 χρόνια μετά. Αντιμετωπίζοντας τις νέες προκλήσεις". Δίκτυο Πρακτικών Ασκήσεων Παιδαγωγικών Τμημάτων Προσχολικής Εκπαίδευσης και Αγωγής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. 28-30/9/2018, Βόλος. <http://hpnconf2018.uth.gr/node/15>
45. «Θεατροπαιδαγωγική έρευνα και δράσεις». Εισήγηση σε ομάδα εργασίας με τίτλο «Θέατρο στην Εκπαίδευση: Έρευνα και πρακτική», στο πλαίσιο της 8^{ης} **Διεθνούς** Συνδιάσκεψης για το θέατρο στην εκπαίδευση «Θέατρο και παραστατικές τέχνες στην εκπαίδευση: Ουτοπία ή αναγκαιότητα;». Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση. 23-25/11/2018, Αθήνα. <https://goo.gl/7fdiJi>
46. «Η επίδραση της θεατροπαιδαγωγικής στην αυτοαντίληψη παιδιών Ε' και Στ' τάξης δημοτικού σχολείου» (με Κ. Βεντούλη και Κ. Βουγιούκα). 8^η **Διεθνής** Συνδιάσκεψη για το θέατρο στην εκπαίδευση «Θέατρο και παραστατικές τέχνες στην εκπαίδευση: Ουτοπία ή αναγκαιότητα;». Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση. 23-25/11/2018, Αθήνα. <https://goo.gl/7fdiJi>
47. «Η συμβολή ενός θεατροπαιδαγωγικού προγράμματος στην ενδυνάμωση των δικτύων σχέσεων μεταξύ των νηπίων. Μια πειραματική έρευνα» (με Μ. Μπουμπλέκα και Κ. Σιρώκα). 8^η **Διεθνής** Συνδιάσκεψη για το θέατρο στην εκπαίδευση «Θέατρο και παραστατικές τέχνες στην εκπαίδευση: Ουτοπία ή αναγκαιότητα;». Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση. 23-25/11/2018, Αθήνα. <https://goo.gl/7fdiJi>
48. «Ένοιωσα και έμαθα! Εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα μέσω θεατροπαιδαγωγικών πρακτικών. Μια έρευνα με εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης» (με Α. Χολέβα). 8^η **Διεθνής** Συνδιάσκεψη για το θέατρο στην εκπαίδευση «Θέατρο και παραστατικές τέχνες στην εκπαίδευση: Ουτοπία ή αναγκαιότητα;». Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση. 23-25/11/2018, Αθήνα. <https://goo.gl/7fdiJi>
49. «Μνήμες ενηλίκων από ήρωες-κούκλες. Γυρνώντας πίσω τον χρόνο» (με Α. Παρούση). **Διεθνές** Επιστημονικό Συνέδριο "Ο χρόνος στο θέατρο. Θεατρική μνήμη ενός άχρονου παρόντος". Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης ΕΚΠΑ & Ερευνητικό Πρόγραμμα «Θεατρική μνήμη μαθητών Ε' Δημοτικού» (MIS 5006824). 23-25/05/2019, Αθήνα.
50. «Η αναπηρία στο σύγχρονο θέατρο: Από τις πολιτισμικά κυρίαρχες απεικονίσεις σε νέα και διαφορετικά σενάρια στη σκηνή και τη ζωή» (με Μ. Κολτσιδα). 1^ο **Διεθνές** Συνέδριο «Σπουδές για την αναπηρία: Αποδομώντας τον μισαναπηρισμό». Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών ΠΤΔΕ ΑΠΘ. 28-29/10/2019, Θεσσαλονίκη. t.ly/bvvY7
51. "Teaching human rights through educational drama; How difficult can it be? A quantitative research with in-service teachers in Greece" (με Α. Choleva και Μ. Pingou-Repousi) [virtual presentation]. 2nd **World** Conference on Research in Social Sciences. 19 - 21 March, 2021, Budapest, Hungary. <https://www.socialsciencesconf.org/>
52. «Δημιουργώντας ψηφιακούς 'κόμβους' συνεργασίας και δημιουργικότητας ανάμεσα σε Μουσεία Τέχνης και σχολεία της Ευρώπης» (με Χ. Κανάρη, Μ. Κολτσιδα και Α. Χολέβα) [αναρτημένη ανακοίνωση]. 2ο Πανελλήνιο Συνέδριο «Το εκπαιδευτικό παιχνίδι και η τέχνη στην εκπαίδευση και στον πολιτισμό». Συνδιοργάνωση: Μουσείο Σχολικής Ζωής και Εκπαίδευσης του ΕΚΕΔΙΣΥ, Εργαστήριο Ψυχοπαιδαγωγικών Εφαρμογών στην Προσχολική Αγωγή, Laboratory for Research on Early Childhood Psychopedagogy, Τμήμα Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, Greek Cultural Institute και Μητροπολιτικό Κολλέγιο. 29-31/10/2021, Αθήνα. <https://tinyurl.com/yqajtnjs>

53. «“It felt so real; now I understand what the news talk about!”. A case of Human Rights Education approach of in-service training, focusing on refugee issues, through Drama/Theatre Pedagogy» [with A. Choleva and M. Pigkou-Repousi]. 74th **World Assembly and OMEP International Conference**, 12-15 July 2022, Athens, Greece. <https://www.omep2022.org/en/>
54. «“Why do bats hang upside down?” Initiating prospective preschool educators in Drama/Theatre pedagogy and human rights education» (with A. Choleva and M. Koltsida). 74th **World Assembly and OMEP International Conference**, 12-15 July 2022, Athens, Greece. <https://www.omep2022.org/en/>
55. «Το παιχνίδι ρόλων με έργα τέχνης στην αρχική εκπαίδευση και στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών» (μαζί με Χ. Κανάρη, Μ. Κολτσιδά και Ν. Χολέβα). 13^ο Πανελλήνιο συνέδριο της ΟΜΕΡ με τίτλο «Κατανοώντας και προωθώντας το παιδικό παιχνίδι στον 21 αιώνα για ένα καλύτερο μέλλον», 26, 27 & 28 Μαΐου 2023, ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ. <https://www.omep.gr/13-συνέδριο.html>
56. «Κουκλοθέατρο/θέατρο αντικειμένων: μια έρευνα σε μαθητές Δ' Δημοτικού» (με Π. Γιαννοπούλου). 7^ο Πανελλήνιο Θεατρολογικό συνέδριο με τίτλο «Το θέατρο και οι τέχνες του: ιστορία, θεωρία και πράξη», Θεσσαλονίκη, 27 Σεπτεμβρίου – 1 Οκτωβρίου 2023, Τμήμα Θεάτρου ΑΠΘ. <https://www.thea.auth.gr/theatrologiko-synedrio/>
57. «Θέατρο, εικαστικά και μουσείο: διαθεματικές παιδαγωγικές συνέργειες με επίκεντρο τη δημιουργικότητα και την κοινωνική ευαισθητοποίηση» (με Χ. Κανάρη, Ν. Χολέβα και Μ. Κολτσιδά). 7^ο Πανελλήνιο Θεατρολογικό συνέδριο με τίτλο «Το θέατρο και οι τέχνες του: ιστορία, θεωρία και πράξη», Θεσσαλονίκη, 27 Σεπτεμβρίου – 1 Οκτωβρίου 2023, Τμήμα Θεάτρου ΑΠΘ. <https://www.thea.auth.gr/theatrologiko-synedrio/>
58. «Εκμετάλλευση του φυσικού περιβάλλοντος και πατριαρχία: Διερεύνηση της σχέσης τους μέσω της αξιοποίησης της Θεατροπαιδαγωγικής στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση/Εκπαίδευση για την Αειφορία» (poster με Α. Ασλάνη). 8^ο Περιβαλλοντικό Συνέδριο Μακεδονίας, 6-8 Οκτωβρίου 2023. <http://persynmak.blogspot.com/>
59. «Ο αλυσοδεμένος ελέφαντας: Η ενίσχυση της γενικής αυτοπεποίθησης των εφήβων στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση μέσα από τη χρήση βιωματικών-διαλογικών θεατροπαιδαγωγικών μεθόδων» (βιωματ. Εργαστ. με Κ. Ασημίδου) Διεπιστημονικό-Καλλιτεχνικό Συμπόσιο με τίτλο «Δημιουργώντας πολυφωνικούς τόπους νοήματος, μάθησης και ανάπτυξης: Παιγνιώδεις εναλλακτικές-βιωματικές και ενσώματες-πολυτροπικές ψυχοπαιδαγωγικές προσεγγίσεις». Ρέθυμνο, 3-6 Νοεμβρίου 2023. <https://tinyurl.com/ykwvhl7r>
60. «Και θέλω και μπορώ...»: Προσέγγιση της αυτοπεποίθησης των εφήβων μέσω θεατροπαιδαγωγικών τεχνικών (με Αι. Ασημίδου). 4^ο πανελλήνιο συνέδριο με τίτλο «Το εκπαιδευτικό παιχνίδι και η τέχνη στην εκπαίδευση και στον πολιτισμό». Αθήνα, 4-5 Νοεμβρίου 2023. <https://conferencedu.weebly.com/>
61. «Η διερεύνηση των έμφυλων στερεοτύπων μέσω της αξιοποίησης της Θεατροπαιδαγωγικής στην Εκπαίδευση για την Αειφορία» (ασύγχρονη εισήγηση με Α. Ασλάνη). 4^ο πανελλήνιο συνέδριο με τίτλο «Το εκπαιδευτικό παιχνίδι και η τέχνη στην εκπαίδευση και στον πολιτισμό». Αθήνα, 4-5 Νοεμβρίου 2023. <https://conferencedu.weebly.com/>
62. «Η σκηνική δομή των freak shows και οι πολιτισμικές αναπαραστάσεις τους στη σύγχρονη βιομηχανία του θεάματος» (εισήγηση με Μ. Κολτσιδά). 2^ο **Διεθνές** Συνέδριο Σπουδών για την Αναπηρία με τίτλο «Οι ζωές των αναπήρων μετράνε. Εξετάζοντας κριτικά τον μισαναπηρισμό και την εξιδανικευμένη κανονικότητα». Θεσσαλονίκη, 19-21 Απριλίου 2024. <https://disabilitystudies.web.auth.gr/>
63. “The guided visioning method as an educational tool in environmental and sustainability education for future sustainable communities with low ecological footprint” (with P. Stefanou & A. Dimitriou). 10^ο **Διεθνές** Επιστημονικό Συνέδριο με τίτλο «Κοινωνική και εκπαιδευτική προσαρμοστικότητα. Μετανάστευση, ένταξη, αειφορία και ψηφιακές τεχνολογίες». Ηράκλειο Κρήτης, 16-19 Μαΐου 2024. <https://www.iake.gr/>
64. “Weaving the Social Engagement of Students Through Art Practices: In the Wake of Project CARE/SS” (εισήγηση με Μ. Ιωαννίδου & Μ. Χριστοδούλου). The **Paris** Conference on Education (PCE2024), IAFOR – The international academy forum. Paris, 13-17 June 2024. <https://pce.iafor.org/>
65. “From foreign to familiar: Approaching the arts as the new potential second language in socially aware education” (με Μ. Ιωαννίδου και Χ. Μητακίδου). The **Paris** Conference on Education (PCE2024), IAFOR – The international academy forum. Paris, 13-17 June 2024. <https://pce.iafor.org/>
66. “AI-generated art: A cornucopia of creative opportunities or a threat to education” (with M. Ioannidou & A. Ioannidou). EDULEARN24 – 16th annual **International** Conference on Education and New Learning Technologies. Palma/Spain, 1-3 July 2024. <https://iated.org/edulearn/>

8.2 ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΣΕ ΔΙΗΜΕΡΙΔΕΣ ΚΑΙ ΗΜΕΡΙΔΕΣ [ως προσκεκλημένος εισηγητής]

1. «Zur jüngeren Geschichte Kretas». (Korreferat). *Kreta – der 'griechische Subkontinent'. Vier Jahrtausend Kreuzweg der Geschichte*. Bildungsakademie der Volkssolidarität. Landesverband Berlin e.V. Berlin, 16. Dezember 1998
2. «Ο εκπαιδευτικός ως εμψυχωτής στο σχολείο;». *Διημερίδα για τα Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία*. Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Ρεθύμνης. Ρέθυμνο, 18-19/11/2003
3. «Methodische Ansätze zur Erforschung der Spiel- und Theaterpädagogik». *Symposium zur Spiel- und Theaterpädagogik*. Institut für Theaterpädagogik der Universität der Künste Berlin. Berlin, 16-17/4/2004
4. «Το παιχνίδι και το θέατρο ως μέσα ενίσχυσης της ικανότητας συγκέντρωσης της προσοχής». *Διημερίδα με θέμα τα Προβλήματα Μάθησης και Συμπεριφοράς – Αντιμετώπιση*. Φιλανθρωπικό Σωματείο – Εταιρεία Στήριξης ΑμΕΑ Περιφέρειας Κρήτης «Άγιος Τίτος». Ιεράπετρα, 18-19/3/2005
5. «Από τον Αυτοσχεδιασμό στη σκηνή». *Διημερίδα για τα Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία*. Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Ρεθύμνης. Ρέθυμνο, 13-14/4/2005
6. «Θεατροπαιχνίδια και Λαϊκός πολιτισμός». *Ημερίδα για το Οικομυσείο Αγροτικής ζωής ορεινής Ρεθύμνης – Η εμπειρία μέσα από τη βιωματική διαντίδραση*. Πολιτιστικός Οργανισμός «Το Σπίτι των Κοιμητών» και Ελληνική Εταιρία Προστασίας Περιβάλλοντος και Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Μαργαρίτες Ρεθύμνης, 8/4/2006
7. «Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Συνεργατικών Δραστηριοτήτων από Απόσταση μέσω Τηλεδιάσκεψης: Από τη θεωρία στην πράξη». *Ημερίδα για το Δημοτικό Σχολείο στην Κοινωνία της Πληροφορίας. Από τη Θεωρία στην Πράξη. «Οδυσσέας 2005-2006»*. Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Συνεργατικών Δραστηριοτήτων από Απόσταση μέσω Τηλεδιάσκεψης. Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης και Διδασκαλείο Δ.Ε., Σχολή Επιστημών Αγωγής, Πανεπιστήμιο Κρήτης. Ρέθυμνο, 9/5/2006
8. «Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Συνεργατικών Δραστηριοτήτων από Απόσταση μέσω Τηλεδιάσκεψης: Από τη θεωρία στην πράξη». *Ημερίδα για την Τηλεδιάσκεψη στο Δημοτικό Σχολείο. Από τη Θεωρία στην Πράξη. «Οδυσσέας 2007»*. Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Συνεργατικών Δραστηριοτήτων από Απόσταση μέσω Τηλεδιάσκεψης. Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης και Διδασκαλείο Δ.Ε., Σχολή Επιστημών Αγωγής, Πανεπιστήμιο Κρήτης. Ρέθυμνο, 29/5/2007
9. «Οι Τέχνες και το Θέατρο ως τόποι αισθητικής διαπαιδαγώγησης και διαπολιτισμικής ενσυναίσθησης». Σειρά Ημερίδων και Διημερίδων (συνολικά 20 ωρών) με θέμα «Η διαχείριση της πολυπολιτισμικότητας στο σχολείο», του Προγράμματος ΕΠΕΑΕΚ «Εκπαίδευση παιδιών παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών για την Α'θμια εκπαίδευση», με επιστημονικούς υπεύθυνους το Δημήτρη Καραγιώργο και την Άσπα Χατζηδάκη. Οι Ημερίδες και Διημερίδες διεξήχθησαν στις 12-13/10/2007 και 9/12/2007 στο Ηράκλειο, στις 24-25/11/2007 στο Ρέθυμνο και στις 2/12/2007 στα Χανιά
10. «Το θέατρο στην εκπαίδευση». Ημερίδα με θέμα «Θεατρική Αγωγή». Σχολική Σύμβουλος 2^{ης} Εκπαιδευτικής Περιφέρειας Π.Ε. Ν. Χανίων. 12/3/2008, Χανιά
11. «Το θέατρο και η πρό(σ)κληση της διαφορετικότητας». Ημερίδα με θέμα: «Ένα σχολείο, μια αγκαλιά για όλα τα παιδιά». Σχολική Σύμβουλος 9^{ης} Εκπαιδευτικής Περιφέρειας Π.Ε. Ν. Ηρακλείου. 13/3/2008, Μάλια Ηρακλείου Κρήτης
12. «Η συμβολή της Θεατρικής Τέχνης και Αγωγής στην ολόπλευρη καλλιέργεια του μαθητή». Ημερίδα με θέμα «Η Μουσική, το Θέατρο και τα Εικαστικά ως εκδηλώσεις έκφρασης και δημιουργικότητας του ανθρώπου». Σχολικός Σύμβουλος 3ης Εκπαιδευτικής Περιφέρειας Π.Ε. Ν. Χανίων. 20/2/2009, Χανιά
13. «Η Θεατροπαιδαγωγική και ο εμψυχωτικός ρόλος του εκπαιδευτικού σήμερα». Ημερίδα με θέμα: «Τρόποι εκπαιδευτικής παρέμβασης για την αποτελεσματικότερη διαχείριση της σχολικής πραγματικότητας». Σχολική Σύμβουλος 1ης Εκπαιδευτικής Περιφέρειας Π.Ε. Ν. Λασιθίου. 13/3/2009, Άγιος Νικόλαος
14. «Αναζητώντας το Διογένη: Εναλλακτικές προτάσεις παραγωγής γραπτού λόγου». Ημερίδα με θέμα: «Από το Σκέφτομαι και Γράφω στην Παραγωγή Γραπτού Λόγου. Μια διαδικαστική πρόταση». Σχολική Σύμβουλος 5ης Εκπαιδευτικής Περιφέρειας Π.Ε. Ν. Ηρακλείου. 5/5/2009, Ηράκλειο Κρήτης
15. «Θεατροπαιδαγωγική και πρώτη ανάγνωση και γραφή: εναλλακτικές διδακτικές παρεμβάσεις για τον/την δάσκαλο/α της Α' τάξης». Ημερίδα με θέμα: «Μάθηση και διδασκαλία της πρώτης ανάγνωσης

και γραφής με γλωσσικές και θεατρικές επικοινωνιακές δραστηριότητες-παιχνίδια». Σχολική Σύμβουλος 11ης Εκπαιδευτικής Περιφέρειας Π.Ε. Ν. Θεσσαλονίκης, 21/10/2009, Θεσσαλονίκη

16. «Δυνατότητες και όρια της Θεατροπαιδαγωγικής στο σχολείο». Ημερίδα με θέμα: «Δραματική Τέχνη στην Εκπαίδευση». Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστημίου Θεσσαλίας σε συνεργασία με το Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων του Δ.Σ. Ξηροκαμπίου Λακωνίας. Ξηροκάμπι-Σπάρτη, 5/6/2010
17. «Το θέατρο στην εκπαίδευση» (εισήγηση σε στρογγυλή τράπεζα). Ημερίδα με θέμα: «Θέατρο και τέχνες στην εκπαίδευση: Ύαυτογραφώντας το τοπίο, φωτίζοντας τις προοπτικές», με αφορμή την παγκόσμια Ημέρα για το θέατρο στην εκπαίδευση. Πανελλήνιο Δίκτυο για το θέατρο στην εκπαίδευση. Θεσσαλονίκη, 28/11/2010
18. «Θεατρική Τέχνη και Αγωγή στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: Ο πολιτισμικά εγγράμματος δάσκαλος» (2 ώρες), με εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, στο πλαίσιο επιμορφωτικής ημερίδας του Προϊσταμένου Επιστημονικής-Παιδαγωγικής Καθοδήγησης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Κρήτης, στις 25/1/2011 στο Ηράκλειο Κρήτης
19. «Θεατρική Τέχνη και Αγωγή στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: Ο εκπαιδευτικός της ειδικότητας» (2 ώρες), με εκπαιδευτικούς θεατρικής αγωγής, στο πλαίσιο επιμορφωτικής ημερίδας του Προϊσταμένου Επιστημονικής-Παιδαγωγικής Καθοδήγησης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Κρήτης, στις 26/1/2011 στο Ηράκλειο Κρήτης
20. «Εναλλακτικές προσεγγίσεις στη μάθηση και διδασκαλία μέσω της κούκλας: Η κούκλα από αντικείμενο σε υποκείμενο διδασκαλίας». Ημερίδα με θέμα: «Κούκλες, Κουκλοθέατρο και Εκπαίδευση». Διδασκαλείο Δ.Ε. του Α.Π.Θ. «Δημήτρης Γληνός» & Διεθνές Φεστιβάλ Κουκλοθεάτρου και Παντομίμας του Κιλκίς. Πύργος Παιδαγωγικής Σχολής Α.Π.Θ., 21/3/2011
21. «Ταξίδια μεταξύ, του Εγώ και του Εσύ: Δραματική Τέχνη και Διαπολιτισμικότητα», 4 ωρών, με εκπαιδευτικούς, στο πλαίσιο εκπαιδευτικής Ημερίδας που διοργάνωσε η Σχολική Σύμβουλος της 7ης Περιφέρειας Π.Ε. Ν. Αττικής Σοφία Καλογριδής με θέμα «Δραματικές Τέχνες στην Εκπαίδευση και Διαπολιτισμικότητα», στις 19/3/2012, στο 26ο Δ.Σ. Αθήνας, Φωκίωνος Νέγρη 63
22. «Παιδί, Παιχνίδι και Παιδαγωγική Σχολή». Ημερίδα με θέμα: «Εθιμα του κόσμου. Customs of the world. Ημερολόγιο Πολύδρομο 2013» με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα για τα Δικαιώματα του Παιδιού στις 20/11/2012 στον Πύργο της Παιδαγωγικής Σχολής του Α.Π.Θ. Διοργανωτές: Ομάδα Πολύδρομο και Παιδαγωγική Σχολή του Α.Π.Θ.
23. «Παιδί και κούκλα: Συσχετίσεις και δυναμικές για αυθεντικά επικοινωνιακά περιβάλλοντα μάθησης», 4 ωρών, με εκπαιδευτικούς Α΄ και Β΄ τάξεων της 1ης και 3ης Περιφέρειας Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Σερρών, στο πλαίσιο επιμορφωτικής Ημερίδας των Σχολικών Συμβούλων Ν. Σερρών, στις 15/4/2013 στις Σέρρες
24. «Θεατροπαιδαγωγική και πολυπολιτισμική ετερότητα στο σχολείο». Εισήγηση και Εργαστήριο 4 ωρών, με Νηπιαγωγούς, στο πλαίσιο Ημερίδας της Σχολικής Συμβούλου της 60ής Περιφέρειας Προσχολικής Αγωγής νομού Θεσσαλονίκης Αρετής Μποταίτη με θέμα «Καινοτόμες προσεγγίσεις για τη γλωσσική και πολυπολιτισμική ετερότητα στο Νηπιαγωγείο, στις 14/3/2014 στη Θεσσαλονίκη
25. «Η κούκλα και το κουκλοθέατρο στην εκπαίδευση: Δημιουργώντας επικοινωνιακά-πολυτροπικά περιβάλλοντα μάθησης και διδασκαλίας». Εισήγηση με εργαστήριο 3 ωρών στο πλαίσιο ημερίδας του σχολικού συμβούλου της 3^{ης} εκπαιδευτικής περιφέρειας νομού Θεσσαλονίκης Δημήτρη Σιδηρόπουλου, στις 9/9/2013 στη Θεσσαλονίκη
26. «Θεατροπαιδαγωγική και καινοτόμες διδακτικές προσεγγίσεις». Εισήγηση με εργαστήριο κατασκευής και εμπύχωσης κούκλας κουκλοθεάτρου, 2 ωρών, στο πλαίσιο ημερίδας του σχολικού συμβούλου της 1^{ης} εκπαιδευτικής περιφέρειας νομού Θεσσαλονίκης Στέλιου Τσιπούρα με θέμα «Καινοτόμες προσεγγίσεις στη διδακτική των γνωστικών αντικειμένων του δημοτικού σχολείου», στις 29/11/2013 στη Θεσσαλονίκη
27. «Θεατροπαιδαγωγική και Πολυπολιτισμικότητα: Δυναμικές και συσχετίσεις με επίκεντρο τον Άλλον». Εισήγηση και εργαστήριο 2 ωρών στο πλαίσιο Ημερίδας της σχολικής συμβούλου της 59^{ης} εκπαιδευτικής περιφέρειας νομού Θεσσαλονίκης Ευσταθίας Τσιριδίου με θέμα «Αξιοποίηση της γλωσσικής και πολυπολιτισμικής ετερότητας στο Νηπιαγωγείο», στις 12/12/2013 στη Θεσσαλονίκη
28. «Παιχνίδι; Γιατί;». Διημερίδα του ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ με θέμα «Παιχνίδι & Μάθηση στην παιδική ηλικία», στις 27-28/3/2014 στη Θεσσαλονίκη
29. «Θεατροπαιδαγωγική στην Προσχολική Αγωγή και Εκπαίδευση». Εισήγηση και Εργαστήριο 3 ωρών, με νηπιαγωγούς του νομού Χαλκιδικής, στο πλαίσιο Κύκλου επιμορφωτικών ημερίδων της Σχολικής

Συμβούλου της 37^{ης} Εκπαιδευτικής περιφέρειας Π.Α. νομού Χαλκιδικής, Ραχήλ Μαρτίδου, στις 8/5/2014 στον Πολύγυρο Χαλκιδικής

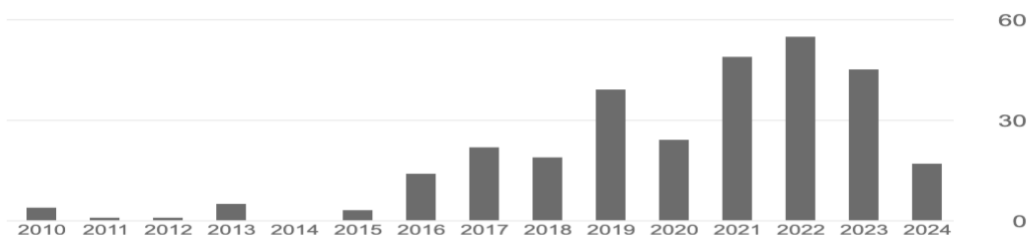
30. «Προσεγγίζοντας τις αρχές της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης... θεατροπαιδαγωγικά». Εισήγηση και εργαστήριο 3 ωρών σε εκπαιδευτικούς, στο πλαίσιο ημερίδας που διοργάνωσε η υπεύθυνη σχολικών δραστηριοτήτων της Διεύθυνσης ΠΕ Πέλλας, Ελισάβετ Φράγκου, στις 7/11/2014 στην Έδεσσα
31. «Θεατροπαιδαγωγική και πολυπολιτισμική εταιρότητα στο σχολείο». Εισήγηση και εργαστήριο 4 ωρών σε εκπαιδευτικούς, στο πλαίσιο ημερίδας της Σχολικής Συμβούλου της 60ής Εκπαιδευτικής περιφέρειας Π.Α. Δυτικής Θεσσαλονίκης, Αρετής Μποταίτη, στις 14/3/2014 στη Θεσσαλονίκη
32. «Εκπαιδευτικές δραστηριότητες του Προγράμματος ΘΑΛΗΣ». Εισήγηση στο πλαίσιο εκδήλωσης με αφορμή την κυκλοφορία του ειδικού αφιερώματος του περιοδικού ΓΡΑΜΜΑ/GRAMMA στο αρχαίο θέατρο, η οποία διοργανώθηκε από το Τμήμα Αγγλικής Φιλολογίας του ΑΠΘ και το πρόγραμμα ΘΑΛΗΣ, στις 18-5-2015 στη Θεσσαλονίκη
33. «Εκδηλώσεις Πολιτισμού στο σχολείο: Παιδαγωγικά και καλλιτεχνικά ζητήματα και προτάσεις εφαρμογής». Εισήγηση και εργαστήριο 4 ωρών στο πλαίσιο κύκλου επιμορφωτικών ημερίδων της σχολικής συμβούλου Προσχολικής Αγωγής Χανίων Πόπης Κασσωτάκη-Ψαρουδάκη, στις 5/12/2015 στα Χανιά
34. «Η κούκλα κουκλοθέατρο στη Διδακτική της Γλώσσας». Ημερίδα «Θέατρο, Λογοτεχνία και Γλωσσική Διδασκαλία». Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση, γραφείο Β. Ελλάδας. 21/4/2018, Θεσσαλονίκη
35. «Κούκλα κουκλοθέατρο και λόγος στο Νηπιαγωγείο». Εισήγηση και εργαστήριο 2 ωρών στο πλαίσιο επιμορφωτικής ημερίδας της 35^{ης} Περιφέρειας Σχολικής Συμβούλου Προσχολικής Αγωγής (Πέλλας) Μαρίας Ζωγράφου-Τσαντάκη, στις 16/5/2018 στα Γιαννιτσά
36. «Θεατροπαιδαγωγική έρευνα». Ημερίδα με στόχο την προβολή του ερευνητικού έργου μελών ΔΕΠ του ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ. Επιτροπή Ερευνητικής Πολιτικής ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ. 23/05/2018, Πύργος Παιδαγωγικής Σχολής ΑΠΘ
37. «Θεατροπαιδαγωγικές πρακτικές στις πρώτες τάξεις του δημοτικού σχολείου». Ημερίδα της Συντονίστριας Εκπαιδευτικού Έργου κ. Μ. Αναγνωστοπούλου. 9/9/2019, 18^ο Δημοτικό Σχολείου Καλαμαριάς Θεσσαλονίκης
38. «Κουκλοθέατρο: Μια άτυπη μορφή εκπαίδευσης» (με Β. Τσελφέ και Α. Παρούση). Διημερίδα με θέμα τις «Σύγχρονες τάσεις στο ελληνικό κουκλοθέατρο. Μια άτυπη μορφή μάθησης;», στο πλαίσιο της Θεματικής Εβδομάδας στο ΤΕΑΠΗ ΕΚΠΑ, σε συνεργασία με το Ελληνικό Κέντρο Κουκλοθέατρο UNIMA Hellas. 17/1/2020 – 22/1/2020, Αθήνα.
39. «Θέατρο αντικειμένων στην προσχολική εκπαίδευση». Τηλεημερίδα για τη θεατρική αγωγή στο νηπιαγωγείο από τη Συντονίστρια Εκπαιδευτικού Έργου ΠΕ60 του 1^{ου} ΠΕ.Κ.Ε.Σ. Κεντρικής Μακεδονίας, κα. Ε. Ζησοπούλου, τη Δευτέρα 8-3-3021, 18.00-20.00.
40. «Η θεατρική κούκλα ως εργαλείο στη διδακτική της γλώσσας». Διαδικτυακό Σεμινάριο επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων στη διδακτική της ελληνικής γλώσσας στα σχολεία της Αλβανίας. Διοργανώθηκε από το Πανεπιστήμιο «Λόγος» των Τιράνων Αλβανίας στις 13-3-2021, 17.00-20.00.
41. «Η ακαδημαϊκή έρευνα στο 'Κουκλοπαίζουμε': Μέθοδοι αξιολόγησης της ποιότητας ενός κουκλοθεατροπαιδαγωγικού προγράμματος». Ημερίδα Κουκλοπαίζουμε 2020-21. Διοργάνωση: Εικαστικό Θέατρο Κούκλας «Πράσσειν Άλογα». Αθήνα, 16-09-2021. www.prasinaloga.gr
42. «Θεατροπαιδαγωγικές πρακτικές στην Πρώτη τάξη του Δημοτικού». Επιμορφωτικό Σεμινάριο Εκπαιδευτικών Α' τάξης 1^{ου} ΠΕΚΕΣ Θεσσαλονίκης. Διοργάνωση: Συντονίστρια ΕΕ ΠΕ70, κα Αιμιλία Κέκια. Θεσσαλονίκη, 23-11-2021, 18.00-20.00 μέσω webex.
43. «Drama/Theatre Pedagogy and the creation of a performance using digital media (Online-Blended Learning)». Εισήγηση σε **διεθνή** ημερίδα στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus+ KA220-HED – Cooperation partnerships in higher education με τίτλο «CARE/ss Critical Arts Education for Sustainable Societies», με συμμετοχή της Μάλτας, της Πολωνίας, της Κύπρου, της Ισπανίας και της Ελλάδας. Βαρκελώνη, 26-01-2023.
44. «Το πρόγραμμα 'Get Creative with Art Online': Πάλι για τέχνη στην εκπαίδευση; Και μάλιστα διαδικτυακά;». Ημερίδα με διεθνή συμμετοχή με τίτλο «Τέχνη, Δημιουργικότητα και Διαδίκτυο: 'Δια-

συνδέοντας' τη σχολική τάξη με Μουσεία Τέχνης». 3^ο Δ.Σ. Θεσσαλονίκης, 29-11-2022. <https://www.auth.gr/news/imerida-me-diethni-symmetochi-tech/>

45. «Τέχνες και πολιτισμός στη σχολική μάθηση και ζωή: μία εκπαιδευτική παρέμβαση για την ανάπτυξη ατομικών και κοινωνικών δεξιοτήτων (δεξιοτήτων ζωής)». Εισήγηση στο ομότιτλο τρίωρο επιμορφωτικό σεμινάριο/ημερίδα προς τους εκπαιδευτικούς των Α', Β' και Γ' τάξεων του 8^{ου} Δ.Σ. Θεσσαλονίκης, στις 13-02-2023. Διοργάνωση: Συντονίστρια ΕΕ ΠΕ70, κα Αιμιλία Κέκια.
46. «Τέχνες στην εκπαίδευση: Δυνατότητες και προοπτικές σε περιόδους κρίσης – Το πρόγραμμα GCAO». Εισήγηση στο πλαίσιο εσπερίδας με τίτλο «Τέχνες στην εκπαίδευση: Ψηφιακή πρόσβαση και δημιουργική έκφραση» στο 8^ο Δ.Σ. Θεσσαλονίκης, στις 26-4-2023. <http://8dim-thess.thess.sch.gr/?p=1413>
47. «Theatre pedagogy in the context of social engagement arts». Εισήγηση σε **διεθνή** ημερίδα στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus+ KA220-HED – Cooperation partnerships in higher education με τίτλο «CARE/ss Critical Arts Education for Sustainable Societies», με συμμετοχή της Μάλτας, της Πολωνίας, της Κύπρου, της Ισπανίας και της Ελλάδας. Μάλτα, 14-12-2023.
48. «Η χρήση της κούκλας-αντικειμένου στο νηπιαγωγείο». Εισήγηση/εργαστήριο τριών ωρών στο 9^ο Νηπιαγωγείο Θεσσαλονίκης. Δευτέρα, 15-4-2024.
49. «Θεατροπαιδαγωγική και κοινωνικά εμπλεκόμενες τέχνες». Εισήγηση και εργαστήριο στην ημερίδα με **διεθνή** συμμετοχή με τίτλο «Κριτική εκπαίδευση στις τέχνες για βιώσιμες κοινωνίες» που διοργανώθηκε από το ΠΤΔΕ ΑΠΘ. 23-05-2024, Πύργος Παιδαγωγικής Σχολής ΑΠΘ. <https://tinyurl.com/2b5v9qg6>

9 ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΣΤΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ-ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ Α.Λ. [\[ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ CV\]](#)

- Google Scholar: h-index=**10** , citations: **315** (10/05/2024)

B ' ΜΕΡΟΣ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ [ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ CV]

I. ΒΙΒΛΙΑ

1. **[7.I.01] Lenakakis, A., & Nickel, H.-W. (Eds.). (2002). *Theorie und Empirie der Spiel- und Theaterpädagogik. Materialien aus dem Berliner Fachkongress und dem Symposium vom Februar 2001*. Institut für Spiel- und Theaterpädagogik. Universität der Künste Berlin (213 σελίδες) [Θεωρία και πράξη της θεατροπαιδαγωγικής. Πρακτικά Συνδιάσκεψης και Συμποσίου] (**ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΤΟΜΟΥ**)**

Ο τόμος των 213 σελίδων περιλαμβάνει 33 θεωρητικά και εμπειρικά άρθρα των σημαντικότερων Γερμανών θεατροπαιδαγωγών και θεατρανθρώπων, τα οποία πραγματεύονται ποικίλες όψεις και πεδία εφαρμογής της Θεατροπαιδαγωγικής στη Γερμανία, ενώ αποτελεί επεξεργασμένη μορφή των πρακτικών του *Berliner Fachkongress zur Analyse von spiel- und theaterpädagogischer Praxis* (Berlin, 21.-23. April 2001) και του *Symposium zur Theorie der Spiel- und Theaterpädagogik* (Berlin, 23.-25. Februar 2001). Η εκδοτική επιμέλεια ξεκίνησε τον Μάρτιο του 2001 και, κατόπιν κρίσης από ομάδα κριτών, και επεξεργασίας των κειμένων, ολοκληρώθηκε τον Απρίλιο του 2002. Ειδικότερα, ο τόμος χωρίζεται σε δύο μέρη. Το πρώτο αφορά σε μια θεωρητική διαπραγμάτευση των εννοιών παιχνίδι, θεατροπαιδαγωγική, ετερογένεια, παιδαγωγική του παιχνιδιού, παιδαγωγική του πολιτισμού. Το δεύτερο μέρος περιέχει ερευνητικά σχέδια και αντανάκλασεις της θεατροπαιδαγωγικής πράξης και οι ειδικότεροι τομείς που συζητούνται είναι οι εξής: θεατροπαιδαγωγικές πρακτικές (αφηγηματικό θέατρο και αφηγηματικές τεχνικές, θέατρο playback, θεατρικός ρόλος), θέατρο και νέα μέσα (το αντικείμενο στις παραστατικές τέχνες, οπτικές τέχνες και παραστατικές τέχνες, ταυτότητες στο θέατρο και στο διαδίκτυο, θεατροπαιδαγωγικό λογισμικό), βασικές θεατροπαιδαγωγικές αρχές (αυτοσχεδιασμός, ατομικότητα και ομάδα, το άγνωστο ως πρόκληση), επαγγελματικό θέατρο (αισθητικές θεωρίες στο θέατρο, θεατρικό κείμενο), σχολείο (εξελικτικά στάδια του θεάτρου στο σχολείο, θεατροπαιδαγωγός/εκπαιδευτικός), ειδικοί χώροι εφαρμογής της θεατροπαιδαγωγικής (φυλακές, άτομα με αναπηρία, επιχειρήσεις), μεθοδολογικά σχέδια διερεύνησης της θεατροπαιδαγωγικής πράξης, θεωρητικά και φιλοσοφικά μοντέλα, διεθνείς πρακτικές στο χώρο. Η ίδια μελέτη εκδόθηκε από το Ινστιτούτο Θεατροπαιδαγωγικής του Πανεπιστημίου Καλών Τεχνών Βερολίνου σε περιορισμένο αριθμό αντιτύπων και αποτελεί σημείο αναφοράς σε μεταγενέστερες μελέτες και έρευνες. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

2. **[7.I.02] Lenakakis, A. (2004). *Paedagogus ludens. Erweiterte Handlungskompetenz von Lehrer(inne)n durch Spiel- und Theaterpädagogik. Eine qualitativ-empirische Untersuchung. Mit einem Vorwort von Hans-Wolfgang Nickel*. Schibri (242 σελ.). ISBN: 3-933978-90-4**

[*Paedagogus ludens*. Διεύρυνση των τρόπων δράσης των εκπαιδευτικών μέσω της Θεατροπαιδαγωγικής. Μια ποιοτική έρευνα. Με έναν πρόλογο από τον Hans-Wolfgang Nickel, 242 σελ.]. (**ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΑ**)

Διευκρίνιση:

Η μελέτη αποτελεί επεξεργασμένη μορφή της *διδακτορικής διατριβής* του υποψηφίου, η οποία υποβλήθηκε τον Ιούλιο του 2003 στην Επιτροπή Κρίσης της Σχολής των Επιστημών της Αγωγής και των Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Καλών Τεχνών Βερολίνου

με τον τίτλο: «Paedagogus ludens. Eine qualitativ-empirische Untersuchung der Spiel- und Theaterpädagogik in der Schule am Beispiel Berliner Lehrer(innen)» [Paedagogus ludens. Μια ποιοτική-εμπειρική έρευνα για το παιχνίδι και τη θεατροπαιδαγωγική στο σχολείο με εκπαιδευτικούς του Βερολίνου]. Η διδακτορική διατριβή (252 σελ.) βρίσκεται στο Ινστιτούτο Θεατροπαιδαγωγικής του ίδιου Πανεπιστημίου μαζί με ένα παράρτημα 173 σελίδων, το οποίο περιλαμβάνει το πλήρες πρωτογενές υλικό των συνεντεύξεων της έρευνας. Το πλήρες κείμενο της διατριβής βρίσκεται [εδώ](#).

Κριτικές:

«Μια καλογραμμένη και αναγκαία εμπειρική μελέτη, μέσω της οποίας καταδεικνύεται η επίδραση της Θεατροπαιδαγωγικής για την αισθητική μόρφωση, την προσωπική και σχολική ανάπτυξη. ... (Η μελέτη) φωτίζει όλες τις πτυχές του εκπαιδευτικού συστήματός μας σήμερα, σχολιάζει τις κοινωνικές αλλαγές και μαζί τις αλλαγές στις συνθήκες ανάπτυξης των παιδιών και νέων, καθώς επίσης πραγματεύεται τη νέα 'μαθησιακή κουλτούρα', η οποία στοιχειοθετείται με δεξιότητες όπως αυτοδιαχείριση, αυτενέργεια και αυτοπροσανατολισμό. ... (Σαφές καθίσταται, τέλος, ότι) η αισθητική μόρφωση και η Θεατροπαιδαγωγική θα πρέπει να αποτελούν συστατικά στοιχεία στο πρόγραμμα του νέου σχολείου του μέλλοντος». [Gerhard Lippert (2005), στο *Spiel und Theater*, 174, σ. 41κ.εξ.].

«Με τη μελέτη του Αντώνη Λενακάκη αποκτά η Θεατροπαιδαγωγική μια θεωρητική βάση, όπου το αντικείμενο μελέτης παρουσιάζεται και αναλύεται με σαφήνεια και επιστημονική εγκυρότητα. Είναι η πρώτη μελέτη που δίνει μια έγκυρη και εμπειρικά θεμελιωμένη γνώση για τον εκπαιδευτικό-εμψυχωτή, ο οποίος δρα αφενός στην πρωτοβάθμια αφετέρου στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, είτε στο πλαίσιο του μαθήματος 'Παραστατικό Παιχνίδι' είτε μιας θεατρικής ομάδας ή ακόμα κατά τη διδασκαλία άλλων μαθημάτων με θεατροπαιδαγωγικές πρακτικές. ... Δεν πρόκειται για έλεγχο υποθέσεων, αλλά για ανακάλυψη νέων οπτικών. Μέσα από μια δημιουργική επιστημονική ανάλυση (των δεδομένων) επιτυγχάνεται η σύλληψη των στρατηγικών ζωής και επαγγελματικής δράσης (των επιμορφωμένων στη Θεατροπαιδαγωγική εκπαιδευτικών). ... (Η μελέτη αποτελεί) μια ενθάρρυνση για τον Paedagogus ludens, τον παίζοντα παιδαγωγό, συγχρόνως μια ουσιαστική πρόταση για την κατάρτιση ενός αντίστοιχου προγράμματος επιμόρφωσης και μια θεμελιώδης συμβολή στην ανάπτυξη μιας εμπειρικά grounded-θεωρίας της Θεατροπαιδαγωγικής» (Hans-Wolfgang Nickel στον πρόλογο της μελέτης, σ. 7κ.εξ.).

Περίληψη:

Οι μεθοδολογικές και εννοιολογικές αποκλίσεις στο νεότευκτο οικοδόμημα της Θεατροπαιδαγωγικής, οι ποικίλες προσεγγίσεις μεταξύ διαφορετικών χώρων εφαρμογής της και μεταξύ των εκπροσώπων της και, τέλος, η έλλειψη μιας ενιαίας και τεκμηριωμένης ορολογίας στη νέα επιστημονική και καλλιτεχνική κατηγορία χρήζουν συστηματικής έρευνας. Η παρούσα μελέτη φιλοδοξεί να συνδράμει αφενός στην εξεύρεση και τεκμηρίωση ενός κοινού επιστημονικού κώδικα επικοινωνίας ανάμεσα στους ειδικούς, στην περιγραφή και ανάλυση του θεατροπαιδαγωγικού φαινομένου, αφετέρου στην οργάνωση ενός μεθοδολογικού σχεδίου, μιας ερευνητικής πρότασης για τη μελέτη της Θεατροπαιδαγωγικής. Πεδίο έρευνας της παρούσας μελέτης είναι το σχολείο και αντικείμενο έρευνας οι τρόποι δράσης, τα κίνητρα αυτής της δράσης και τα αποτελέσματά της από τη σκοπιά του επιμορφωμένου στη Θεατροπαιδαγωγική εκπαιδευτικού, ο οποίος εφαρμόζει συστηματικά θεατροπαιδαγωγικές μεθόδους είτε ως βασική αρχή της διδασκαλίας του είτε με στόχο την οργάνωση και ανάδειξη ενός αυτόνομου και ανεξάρτητου σκηνικού αποτελέσματος με μια ομάδα μαθητών και μαθητριών. Κεντρική φιγούρα στην έρευνα κατέχει ο εκπαιδευτικός-εμψυχωτής, ο **Paedagogus ludens**, ο οποίος έχει καταστήσει συνειδητά και εμπεριστατωμένα τις αρχές του Παιχνιδιού και του Θεάτρου αναπόσπαστο μέρος της διδασκαλίας του και, όπως καταδεικνύει η παρούσα έρευνα, ένα ερμηνευτικό μέσο προσώπων και καταστάσεων του κόσμου που ζει. Μέσα από την ποιοτική ανάλυση των αντικειμενικών συνθηκών δράσης του στην τάξη του και το σχολείο και των επιχειρημάτων που θεμελιώνουν αυτή τη δράση διαφαίνονται οι βαθύτερες στάσεις και η

ποιότητα της παιδαγωγικής δράσης και αποτελεσματικότητάς του, καθώς και η σχέση και επίδραση μιας θεατροπαιδαγωγικής επιμόρφωσης στη διαμόρφωση του προσωπικού και επαγγελματικού του προφίλ.

Η μελέτη παρακολουθεί στο **πρώτο κεφάλαιο** το πλαίσιο μέσα στο οποίο (μπορεί ή πρέπει να) δρα ο σημερινός εκπαιδευτικός. Αφού συζητηθούν οι κοινωνικές αλλαγές, η θέση και κατάσταση του παιδιού στη σύγχρονη κοινωνία, πραγματεύονται με άξονα τις σύγχρονες παιδαγωγικές αλλά και κοινωνικο-πολιτικές συζητήσεις, ο ρόλος του εκπαιδευτικού και η αποστολή του σχολείου σήμερα. Στις νέες αυτές προκλήσεις ο εκπαιδευτικός απαιτείται να διαθέτει διευρυμένες δεξιότητες: Όχι τόσο η παρέμβασή του ως ειδικού για τη διαμεσολάβηση της γνώσης, πολύ περισσότερο ο συνοδευτικός, υποστηρικτικός και εμπυχωτικός του ρόλος στη μαθησιακή διαδικασία αποκτά καταλυτική σημασία. Στη νέα αυτή πρόκληση επιχειρεί η παρούσα μελέτη να δώσει μια απάντηση για το ρόλο που μπορεί να παίξει η Θεατροπαιδαγωγική. Στο **δεύτερο κεφάλαιο** παρουσιάζονται και αναλύονται οι βασικές αρχές και μεθοδολογίες της Θεατροπαιδαγωγικής, η εξέλιξή της στη Γερμανία ανά τον χρόνο και το στάδιο που βρίσκεται έως το 2003. Πρόκειται δηλ. για μια αναγκαία βιβλιογραφική επισκόπηση και κριτική, η οποία πέραν της αξίας της για τη θέση που βρίσκεται η Θεατροπαιδαγωγική στη Γερμανία, προοικονομεί επιπλέον την έρευνα και τους συμμετέχοντες σ' αυτή επιμορφωμένους εκπαιδευτικούς. Η ιστορική εξέλιξη και παρουσίαση του Ινστιτούτου Θεατροπαιδαγωγικής του Πανεπιστημίου Καλών Τεχνών Βερολίνου και του μοντέλου επιμόρφωσης που υιοθετεί καταλαμβάνουν ξεχωριστή θέση σ' αυτό το κεφάλαιο, αφού το εν λόγω Ινστιτούτο έθεσε σε εφαρμογή το πρώτο επιμορφωτικό σχέδιο στον τομέα σε πανεπιστημιακό επίπεδο. Επιπλέον, έχει καταρτιστεί στο τρίτο μέρος του κεφαλαίου ένας συγκεντρωτικός πίνακας, όπου ο αναγνώστης μπορεί να παρακολουθήσει ολόκληρη τη γερμανική θεατροπαιδαγωγική σκηνή με τους κυριότερους εκπροσώπους της, τους όρους που χρησιμοποιούν και το εννοιολογικό και θεωρητικό υπόβαθρό τους. Το κεφάλαιο ολοκληρώνεται με μια κριτική ανασκόπηση των αναλυτικών προγραμμάτων για τη θέση που καταλαμβάνει η Θεατροπαιδαγωγική σε όλες τις βαθμίδες του γερμανικού σχολείου. Το **τρίτο κεφάλαιο** αποτελεί τον μεθοδολογικό πυρήνα της έρευνας, με τη διεξαγωγή της οποίας εγκαινιάζεται και κατατίθεται στον χώρο της Θεατροπαιδαγωγικής ένα νέο μεθοδολογικό σχήμα για την προσέγγιση του ερευνητικού αντικειμένου. Το επιστημολογικό υπόβαθρο της επιλεχθείσας μεθόδου έρευνας συνίσταται στην ανάπτυξη της γνώσης και μιας συγκεκριμένης θεωρίας μέσω απαγωγικών και επαγωγικών νοητικών σχημάτων με εμπειρικό αντίκρισμα. Η βασική θέση που κυριαρχεί στη μελέτη είναι ότι η ποιοτική αποτίμηση των εμπειρικών δεδομένων θα πρέπει να νοείται όχι ως υποθετικο-ελεγκτική αλλά υποθετικο-παραγωγική διαδικασία ή αλλιώς: Επιδίωξη μιας κοινωνικής και εκπαιδευτικής έρευνας δεν μπορεί να είναι η σύλληψη της αντικειμενικής πραγματικότητας αλλά μια διεύρυνση των δυνατοτήτων σκέψης και δράσης! Στο ίδιο πνεύμα κινείται και το **τέταρτο κεφάλαιο**, όπου κατατίθενται το χρονικό της έρευνας, τα εργαλεία συλλογής των δεδομένων, η μέθοδος ανάλυσης και παρουσίασης των αποτελεσμάτων. Παράλληλα δίνεται με μορφή πινάκων και σχεδιαγραμμάτων μια ποσοτική αποτίμηση των δεδομένων του ερωτηματολογίου, που αφορούν στο προφίλ του δείγματος, το οποίο αποτελούν εκπαιδευτικοί της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η κοινοποίηση και η λεπτομερής παρουσίαση της μεθοδολογίας και της μεθόδου έρευνας (δύο ολόκληρα κεφάλαια της εργασίας είναι αφιερωμένα σ' αυτό, σσ. 80-120) καθιστούν στον αναγνώστη δυνατή την κατανόηση των μεθοδολογικών αποφάσεων και ερμηνειών και εξασφαλίζουν το διαλογικό χαρακτήρα της μελέτης και των αποτελεσμάτων της. Στο πέμπτο και έκτο κεφάλαιο παρουσιάζονται και αναλύονται τα αποτελέσματα της έρευνας. Το **πέμπτο κεφάλαιο** αφορά στους παράγοντες εκείνους που ανθίστανται ή υποστηρίζουν την προσπάθεια του εκπαιδευτικού να εφαρμόσει θεατροπαιδαγωγικές μεθόδους στο σχολικό πρόγραμμά του. Στους υποστηρικτικούς παράγοντες κορυφαία θέση καταλαμβάνουν η θεατροπαιδαγωγική επιμόρφωση, τα προσωπικά βιώματα των ίδιων των εκπαιδευτικών κατά την εμπύχωση θεατροπαιδαγωγικών δρώμενων, ο ίδιος ο μαθητής/η μαθήτρια και το ανοιχτό σχολικό πλαίσιο. Στους ανασχετικούς παράγοντες

συγκαταλέγονται, μεταξύ άλλων, οι λεγόμενες αντικειμενικές συνθήκες που επιβάλλει ένα στενό και άκαμπτο σχολικό πλαίσιο. Ενδιαφέρον παρουσιάζει στην ανάλυση αυτών των περιοριστικών παραγόντων ο τρόπος που διαχειρίζονται οι συνεντευξιαζόμενοι τα εμπόδια και οι δράσεις και αντιδράσεις που αναπτύσσουν, προκειμένου να υλοποιήσουν καινοτόμα σχέδια μέσα στο υπάρχον πλαίσιο και στις δεδομένες συνθήκες. Και ενώ στο πέμπτο κεφάλαιο δίνεται μια κατηγοριοποίηση, παρουσίαση και ανάλυση περισσότερο των αντικειμενικών παραγόντων που δρουν ανασχετικά ή υποστηρικτικά στο παιδαγωγικό έργο των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών και των συγκεκριμένων κάθε φορά δράσεων και συμπεριφορών τους, το **έκτο κεφάλαιο** κινείται σε ένα μεταεπίπεδο των δράσεων αυτών. Επιχειρείται δηλ. να διακριβωθούν και να αναλυθούν οι βαθύτερες στάσεις των εκπαιδευτικών αυτών, το κίνητρο και η φιλοσοφία δράσης τους, η θεωρία τους για το μαθησιακό γεγονός, την εκπαίδευση και τη ζωή. Η παρουσίαση και ανάλυση βασίζεται, όπως και στο προηγούμενο κεφάλαιο, στο μεθοδολογικό μοντέλο που αναπτύσσεται διεξοδικά στο τρίτο και τέταρτο κεφάλαιο της μελέτης, και αφορά στη σύλληψη του ανομοιογενούς, της ετερότητας, της πολυμορφίας στάσεων και δράσεων. Για την ανάλυση και παρουσίαση των αποτελεσμάτων αξιοποιήθηκε το μεταφορικό σχήμα του ριζώματος, της φύσης δηλ. και του τρόπου ανάπτυξης ενός ριζώματος. Η εικόνα του ριζώματος δεν στοιχειοθετείται με βάση ένα ιεραρχικό και γραμμικό τρόπο (αρχή-τέλος, αίτιο-αποτέλεσμα), όπως η εικόνα του δέντρου ή της ρίζας με ξεκάθαρη προέλευση και εκβλάστηση. Το ρίζωμα δεν μπορούμε να το ανάγουμε σε μια πηγή, αλλά θα πρέπει να το κατανοήσουμε ως ποικιλομορφία. Η ποικιλομορφία διασφαλίζεται όχι με τη μορφή οντοτήτων αλλά με τη μορφή διαστάσεων και συναφών επιπέδων. Έτσι, γίνεται λόγος στη μελέτη για ριζωματικότητα θεμελιωδών στάσεων και συμπεριφορών των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών και αφορά αφενός στην ποικιλομορφία των δράσεων και στάσεων των εκπαιδευτικών αυτών, οι οποίες διαφαίνονται μέσα από την ανάλυση των δεδομένων, αφετέρου στον τρόπο παρουσίασης των δεδομένων της έρευνας. Ο επαγγελματισμός των εκπαιδευτικών της έρευνας συνίσταται στις δημιουργικές δράσεις τους να διαμορφώνουν τις προϋποθέσεις για την υλοποίηση καινοτόμων σχεδίων. Το πολυσχιδές των αναλαμβανόμενων δράσεων και των τρόπων συμπεριφοράς, συστατικά των οποίων είναι ο πειραματισμός, μια συνειδητή αφέλεια, το ανοιχτό πνεύμα, η ανάδειξη και ο σεβασμός στο διαφορετικό, η καλλιτεχνική ευαισθησία, η αίσθηση για το ωραίο, στοιχειοθετεί την έννοια του επαγγελματισμού των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών, και αποτελεί ένα σημαντικό παράγοντα μιας εσωτερικής εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης. Στον **επίλογο** συνοψίζονται τα αποτελέσματα της έρευνας και πραγματεύονται τρόποι αξιοποίησής τους αφενός στην οργάνωση ενός προγράμματος επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, αφετέρου στην υλοποίηση νεωτεριστικών σχεδίων στο σχολείο. Στην εκτενή **βιβλιογραφική λίστα** συμπεριλαμβάνονται όλες σχεδόν οι δημοσιεύσεις στη γερμανική γλώσσα που αφορούν στα καινοτόμα σχέδια διδασκαλίας και μάθησης, ενώ από το χώρο της Θεατροπαιδαγωγικής επικαιροποιήθηκαν μελέτες, οι οποίες για λόγους ελλιπούς δεοντολογίας δημοσίευσης δεν ήταν προσβάσιμες στο ευρύ αναγνωστικό κοινό. [\[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ\]](#) [\[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV\]](#)

- 3. [7.1.03]** Γραμματάς, Θ., **Λενακάκης, Α.**, Μπεκιάρης, Γ., Τζαμαριάς, Π., Φραγκή, Μ., & Χολέβα, Α. (2011). *Νέα προγράμματα σπουδών. Επιστημονικό πεδίο: Πολιτισμός και τέχνες στην υποχρεωτική εκπαίδευση*. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ebook). <http://repository.edulll.gr/edulll/handle/10795/2014> (**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ**)

Ο παρών τόμος, ο οποίος εκδόθηκε το 2011 σε ηλεκτρονική μορφή από το πρώην Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, αποτελεί το προϊόν συνεργασίας του υποψηφίου ως μέλους της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων στο επιστημονικό πεδίο «Πολιτισμός» του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, για την ανάπτυξη νέων προγραμμάτων σπουδών, στο Πλαίσιο της πράξης "ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα) - Νέο πρόγραμμα σπουδών, στους Άξονες Προτεραιότητας 1,2,3 - Οριζόντια Πράξη". Επιστημονικός υπεύθυνος του πεδίου ήταν ο Μ. Θεοδωρίδης. Ο ίδιος τόμος περιλαμβάνει (1) συνοπτικό σκεπτικό του πεδίου «Πολιτισμός -

Δραστηριότητες Τέχνης», (2) φυσιογνωμία των δραστηριοτήτων μιας ενιαίας ζώνης Αισθητικής Παιδείας στην Α'βάθμια Εκπαίδευση (Μουσική, Εικαστικά, Θέατρο, Οπτικοακουστικές Τέχνες, Χορός-Κίνηση), (3) επιλογές μαθημάτων Τέχνης στο Γυμνάσιο και (4) παράρτημα για τη θεατρική και οπτικοακουστική παιδεία. Ειδικότερα, η συμμετοχή του υποψηφίου έγκειται στο σχεδιασμό και τη σύνταξη του Προγράμματος Σπουδών για τη Θεατρική Παιδεία (Ενότητες 2.3.3 και 3.3.3) στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων Αισθητικής Αγωγής για όλες τις βαθμίδες της Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης (Νηπιαγωγείο, Δημοτικό και Γυμνάσιο). Στην υποομάδα του πεδίου «Θέατρο» συμμετείχαν επίσης οι: Θ. Γραμματάς, Γ. Μπεκιάρης, Τ. Τζαμαριάς, Μ. Φραγκή, Α. Χολέβα. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ 1](#) ΚΑΙ [2](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

4. **[7.I.04]** Καλογρίδη, Σ., Αναστόπουλος, Χ., Δακοπούλου, Α., Κουτρομάνος, Γ., **Λενακάκης, Α.**, Μανούσου, Ε., Παρασκευόπουλος, Μ., Πήλιουρας, Π., Σοφός, Α., & Τερεζάκη, Χ. (2011). *Εκπαίδευση και διά βίου μάθηση: Βασικό επιμορφωτικό υλικό του Μείζονος Προγράμματος Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών. Τόμος Β: Ειδικό μέρος - ΠΕ 70*. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (104 σελίδες) Βλ. ebook στο <https://goo.gl/qpLKBd> (**ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ**)

Ο παρών τόμος, ο οποίος εκδόθηκε το 2011 σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή από το πρώην Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, αποτελεί το προϊόν συνεργασίας του υποψηφίου ως μέλους της Επιτροπής Εμπειρογνομών Εκπαιδευτικής Πρακτικής και Εφαρμογών (Επιμορφωτής Α1), και λειτούργησε ως βασικό επιμορφωτικό υλικό για τον κλάδο Εκπαιδευτικών ΠΕ 70 που επιλέχθηκαν να συμμετάσχουν στο Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης. Επιστημονικός υπεύθυνος της πράξης ήταν ο Π. Αναστασιάδης. Ο ίδιος τόμος περιλαμβάνει (1) το εισαγωγικό μέρος όπου κατατίθενται οι αρχές και η φιλοσοφία του Νέου Σχολείου και η σκοπιμότητα του εγχειριδίου, (2) τις βασικές αρχές και τις μεθόδους διδασκαλίας των γνωστικών αντικειμένων (α) της Γλώσσας, (β) των Μαθηματικών, (γ) των Φυσικών Επιστημών, (δ) της Ιστορίας, (ε) της Μελέτης Περιβάλλοντος, (στ) των Θρησκευτικών και (ζ) των Καλλιτεχνικών μαθημάτων στο Δημοτικό Σχολείο, (3) Διδακτικά Σενάρια/Σχέδια με διδακτικά αντικείμενα από διαφορετικές τάξεις του δημοτικού σχολείου και με ποικιλία μεθόδων και τεχνικών διδασκαλίας.

Η συμμετοχή του υποψηφίου στη συγγραφή του τόμου αφορά σε όλες τις ενότητες, αφού η συγγραφή τους έγινε από κοινού. Η θεματοποίηση και η έμφαση, ωστόσο, που δίνεται αφενός στο θεωρητικό μέρος της μελέτης αφετέρου στην παρουσίαση των Σχεδίων διδασκαλίας των γνωστικών αντικειμένων σε μεθόδους και εργαλεία από το πλούσιο ρεπερτόριο των Τεχνών και του Θεάτρου παραπέμπει σε εισηγήσεις του υποψηφίου. Οι θεωρητικές και μεθοδολογικές επισημάνσεις και οι διδακτικές προτάσεις του υποψηφίου για πολυαισθητηριακές, βιωματικές, πολύτεχνες, διαφοροποιημένες διδακτικές προσεγγίσεις μετουσιώθηκαν σε πράξη αφενός από την ομάδα των υπόλοιπων Εμπειρογνομών αλλά και από το ίδιο το Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης στο σύνολό του. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

5. **[7.I.05]** Καλογρίδη, Σ., Αναστόπουλος, Χ., Δακοπούλου, Α., Κουτρομάνος, Γ., **Λενακάκης, Α.**, Μανούσου, Ε., Παρασκευόπουλος, Μ., Πήλιουρας, Π., Σοφός, Α., & Τερεζάκη, Χ. (2012). *Εκπαίδευση και διά βίου μάθηση: Συμπληρωματικό επιμορφωτικό υλικό του Μείζονος Προγράμματος Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών - ΠΕ 70*. Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (296 σελίδες). Ebook στο <https://goo.gl/WzrRRS> (**ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ**)

Ο παρών τόμος αποτελεί συνέχεια του πρώτου τόμου (βλ. τη Δημοσίευση υπ' αριθμό 4) και αποτελεί κι αυτός προϊόν συνεργασίας του υποψηφίου ως μέλους της Επιτροπής Εμπειρογνομών Εκπαιδευτικής Πρακτικής και Εφαρμογών (Επιμορφωτής Α1) του Μείζονος Προγράμματος Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών. Στα περιεχόμενα του τόμου συμπεριλαμβάνονται: (1) Θεωρητικές εισηγήσεις και προτάσεις εφαρμογής για την

αξιοποίηση των Τεχνολογιών Επικοινωνίας και Πληροφορίας στην εκπαιδευτική διαδικασία, (2) Εισηγήσεις και Διδακτικά Σενάρια/Σχέδια Διδασκαλίας για το Περιβάλλον, τη Διαπολιτισμικότητα, τη Θεατρική Αγωγή, τη Γλώσσα, τη Λογοτεχνία, τα Θρησκευτικά και τις Φυσικές Επιστήμες, (3) Βασικές έννοιες, αρχές και τεχνικές του αναστοχασμού και της έρευνας δράσης στην εκπαίδευση, (4) Θεωρητικό κείμενο για τους στόχους της καλλιτεχνικής αγωγής και της Διδακτικής των Τεχνών στο σχολείο, και (5) έναν οδηγό με βιβλιογραφικές προτάσεις για περαιτέρω εμβάθυνση σε θέματα καινοτομιών στην εκπαίδευση. Και ενώ η επιμέλεια του παρόντος τόμου αναλήφθηκε από όλη την ομάδα των Α1, η συγγραφή, ωστόσο, των παραπάνω ενότητων έγινε χωριστά από κάθε μέλος της ομάδας. Η συμβολή του υποψηφίου αφορά στα κεφάλαια που αναφέρονται στη Διαπολιτισμικότητα, τη Θεατρική Αγωγή, τη Διδακτική των Τεχνών και τις μελέτες που σχετίζονται με την καινοτομία στην εκπαίδευση. Η συγγραφή και η επιμέλεια του παρόντος τόμου ολοκληρώθηκαν τον Φεβρουάριο 2012. Τον ίδιο μήνα δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα του νέου πλέον Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής, στο οποίο ενσωματώθηκε το πρώην Παιδαγωγικό Ινστιτούτο που είχε αναλάβει το έργο. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

6. [7.1.06] Λενακάκης, Α., & Παρούση, Α. (2019). *Η τέχνη του κουκλοθέατρου στην εκπαίδευση: Παιχνίδι συγκλίσεων και αποκλίσεων*. Gutenberg (ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΑ)

Το ιδιαίτερο ερευνητικό ενδιαφέρον των συγγραφέων –το οποίο αποτελεί συγχρόνως και τη συμβολή του βιβλίου– εστιάζεται στο κουκλοθέατρο ως μορφή καλλιτεχνικής έκφρασης και στους τρόπους με τους οποίους η τέχνη αυτή (α) διείσδυσε στους χώρους της ελληνικής εκπαίδευσης –με έμφαση στην προσχολική–, εγκαθιστώντας σχήματα σχέσεων εκπαίδευσης-κουκλοθέατρου· (β) λειτουργεί σήμερα μέσα στον σχετικά ρευστό εκπαιδευτικό-κοινωνικό χώρο και διαμορφώνει απόψεις και πρακτικές εκπαιδευτικών, καλλιτεχνών-κουκλοπαιχτών/τριών και εκπαιδευτών/τριών εκπαιδευτικών και (γ) θα μπορούσε να παρέμβει στον χώρο της εκπαίδευσης, με κεντρικό στόχο την ενίσχυση της δημιουργικής συνιστώσας της έντασης που διαχειρίζονται οι εκπαιδευτικοί καθημερινά στις τάξεις τους.

Με βάση τα παραπάνω, συζητούνται, στην **Εισαγωγή** του βιβλίου, το πλαίσιο συγγραφής του και οι δύο κεντρικές οπτικές με βάση τις οποίες μελετώνται τα ερευνητικά ερωτήματα. Η πρώτη προσέγγιση είναι κατά βάση (θεατρο)παιδαγωγική, επηρεασμένη από την καλλιτεχνική διάσταση του θεατρικού αντικειμένου (του κουκλοθέατρου) στο οποίο εστιάζει. Η δεύτερη προσέγγιση είναι περισσότερο κοινωνικο-πολιτισμική, δεδομένου ότι ο χώρος της (προσχολικής) εκπαίδευσης είναι ένας χώρος που συγκροτεί μια κοινωνική-πολιτισμική υποδομή· για μια δομή, δηλαδή, που ρυθμίζεται από την αναπόφευκτα πολύπλοκη ή και διαλεκτική δυναμική του κοινωνικού χώρου και που, ταυτόχρονα, ρυθμίζει το ιστορικά μεταβαλλόμενο σχήμα-διάκριση: «Πρώιμη παιδική ηλικία». Στο ίδιο πνεύμα συζητούνται τα *σχήματα* που προσδιορίζουν την πρώιμη παιδική ηλικία στις μέρες μας και η δυναμική της εκπαιδευτικής σχέσης κουκλοθέατρου-προσχολικής εκπαίδευσης με έμφαση σε μία δημιουργική και σε μία οργανωτική συνιστώσα.

Το κύριο μέρος του βιβλίου απαρτίζεται από τρία επιμέρους μέρη. Στο πρώτο μέρος περιγράφονται και συζητούνται οι τρεις συνιστώσες της σχέσης του κουκλοθέατρου με την ελληνική εκπαίδευση, και δη την προσχολική, ως εξής:

α) Το γενικότερο πλαίσιο που διαμορφώνεται σήμερα, διεθνώς, κάτω από τον τίτλο «Οι τέχνες στην εκπαίδευση» (**κεφ. 1**), όπου εντάσσονται και το κουκλοθέατρο και η προσχολική εκπαίδευση. Εδώ, με αναφορά στην ιστορία της σχέσης των τεχνών με την εκπαίδευση υποστηρίζεται ότι η δυναμική αυτής της σχέσης έχει, όπως και η συνολική εκπαίδευση, επιρροές από τα κοινωνικά-πολιτισμικά και πολιτικά ρεύματα της κάθε εποχής. Για το θέμα αυτό και για την εποχή μας, αναδεικνύεται η μάλλον ριζοσπαστική εκπαιδευτική πρόταση της UNESCO (2010) και σκιαγραφούνται τα χαρακτηριστικά μιας παιδαγωγικής

των τεχνών προσανατολισμένης προς το σύγχρονο αίτημα της εκπαίδευσης στη δημιουργικότητα.

β) Το καλλιτεχνικό σκέλος της σχέσης (**κεφ. 2**), που αναφέρεται στο κουκλοθέατρο ως θεατρική τέχνη, με συνδέσεις προς άλλες τέχνες· θεατρική τέχνη με παράδοση, διεθνή και ελληνική αλλά και σύγχρονη θεατρική τέχνη με προοπτικές.

γ) Το εκπαιδευτικό σκέλος (**κεφ. 3**), με βάση την εκτίμηση ότι η θεατροπαιδαγωγική προσέγγιση επιτρέπει να αναδειχτούν τα χαρακτηριστικά του *παίζοντος παιδαγωγού*, ως εκπαιδευτικού που διαχειρίζεται ένα καλλιτεχνικό αντικείμενο αλλά και ως *εκπαιδευτικού τάξης*. Ο παίζων παιδαγωγός καλείται να αναζητήσει και να βρει την ισορροπία ανάμεσα στην κανονικότητα και τη δημιουργικότητα, *τη σύγκλιση και την απόκλιση* και να αποκαλύψει και να καθιερώσει το *νέο σταθερό έδαφος* στο σύγχρονο απροσδιόριστο εκπαιδευτικό τοπίο.

Στο δεύτερο μέρος του βιβλίου παρατίθενται και συζητούνται τα ευρήματα από τρεις εκτεταμένες εμπειρικές έρευνες που πραγματοποιήθηκαν στον ελληνικό χώρο· ερευνών που προσπαθούν να ανιχνεύσουν σχήματα διαχείρισης του κουκλοθέατρου στην προσχολική εκπαίδευση (α) στην ιστορική τους διαδρομή (**κεφ. 4**), (β) στην τρέχουσα διαχείριση του κουκλοθέατρου από τους/τις εκπαιδευτικούς (**κεφ. 5**) και (γ) στις τρέχουσες παρεμβάσεις των καλλιτεχνών-κουκλοπαιχτών/τριών (**κεφ. 6**). Τα ευρήματα των τριών αυτών ερευνών αναλύονται στην κατεύθυνση της ανάδειξης των χαρακτηριστικών που διατρέχουν αφενός την τρέχουσα παιδαγωγική σχέση και αφετέρου την κοινωνική δόμηση της σχέσης του κουκλοθέατρου με την προσχολική εκπαίδευση, εστιάζοντας στην αναπόφευκτη ένταση: εκπαιδευτική ελευθερία-αυτονομία-αυτοέκφραση έναντι της κανονιστικής εκπαιδευτικής οργάνωσης και της συμβολικής χειραγώγησης των παιδιών. Η πρώτη έρευνα στα θεσμικά και προγραμματικά κείμενα και στα προγράμματα σπουδών από το 1834 έως σήμερα αναδεικνύει αφενός την αντοχή του κουκλοθέατρου στην εκπαίδευση και αφετέρου τη δυνατότητά του να διαβαίνει δρόμους ασφαλούς διαχείρισης της εξελικτικής λειτουργίας της εκπαίδευσης, χωρίς να αγνοεί τον αναπαραγωγικό και κανονιστικό ρόλο της. Την ίδια όμως εικόνα εξασφαλίζει και η δεύτερη έρευνα με τους/τις 977 ελληνίδες και έλληνες νηπιαγωγούς. Η σημερινή δυναμική του κουκλοθέατρου στην προσχολική εκπαίδευση τείνει να διαμορφώνεται κάτω από την πίεση κυρίως της κοινωνικά και θεσμικά αναγνωρισμένης αυτονομίας των εκπαιδευτικών στην οργάνωση του καθημερινού σχολικού τους προγράμματος, καθώς και στην επίσης καθιερωμένη ανάπτυξη του προγράμματος αυτού με βάση τη μονάδα «δραστηριότητα». Με άλλα λόγια, ο χώρος του νηπιαγωγείου δείχνει έναν πραγματικά αποτελεσματικό τρόπο διάχυσης των αποκαλούμενων «δημιουργικών» ή και «καινοτόμων» εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων. Η τρίτη έρευνα με τους 31 έλληνες/ίδες επαγγελματίες κουκλοπαίχτες/τριες επιβεβαιώνει τη δυναμική σχέση της τέχνης του κουκλοθέατρου με την εκπαίδευση και διαγράφει ένα πολύμορφο τοπίο όπου στο επίκεντρο βρίσκεται η συζήτηση για τη διπλή σχέση του δημιουργού με το δημιούργημά του και με το κοινό του. Παράλληλα αποκαλύπτει ότι στις διαστάσεις και στις ποιότητες αυτής της σχέσης εδράζεται η μορφοπαιδευτική αξία του κουκλοθέατρου στην εκπαίδευση.

Στο τρίτο μέρος του βιβλίου (**κεφ. 7**) παρουσιάζονται και συζητούνται δύο προτάσεις εκπαίδευσης στο κουκλοθέατρο, του ΑΠΘ και του ΕΚΠΑ, οι οποίες αναδεικνύουν τις εντάσεις που διαχειρίζεται γενικότερα η εκπαίδευση και συγχρόνως ανοίγουν διαδρομές δημιουργικής «ποίησεως» μεταξύ εκπαίδευσης και τέχνης. Πρόκειται, δηλαδή, για πρακτικές προτάσεις για την εκπαίδευση των εκπαιδευτικών, κατά το δυνατόν συντονισμένες προς τις πρακτικές του *παίζοντος παιδαγωγού*, ο οποίος κινείται μέσα στο ευρύτερο πλαίσιο της παιδαγωγικής των τεχνών αλλά και της εκπαίδευσης για τη δημιουργικότητα.

Στον **Επίλογο** του βιβλίου συνοψίζονται τα αποτελέσματα των ερευνών που εκπονήθηκαν και διατυπώνεται από τους συγγραφείς η πεποίθηση/ελπίδα για την επιβίωση της σχέσης κουκλοθέατρου και εκπαίδευσης λόγω αφενός της ίδιας της φύσης της θεατρικής κούκλας

να ζει ανάμεσα στο άψυχο και το έμψυχο και αφετέρου της βαθιά προσωπικής και ταυτόχρονα λυτρωτικής ανάγκης των ανθρώπων να πιστεύουν και να ζούνε με την πίστη ότι όλα είναι εφικτά και δυνατά. [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 7. [7.1.07]** Παρούση, Α., & Λενακάκης, Α. (Επιμ.). (2021). *Σύγχρονες τάσεις στο ελληνικό κουκλοθέατρο. Μια άτυπη μορφή εκπαίδευσης;* (ebook). ΤΕΑΠΗ ΕΚΠΑ (451 σελίδες). <https://doi.org/10.12681/ecdnkua.75> (**ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΤΟΜΟΥ**)

Σε μια χρονική περίοδο όπου ανατροπές κοινωνικών και πολιτικών αυτονόητων βάζουν σε δοκιμασία την τέχνη του κουκλοθέατρου, την εκπαίδευση και κατά μείζονα λόγο τη σχέση του θεάτρου με την εκπαίδευση, η ψηφιακή έκδοση αυτού του τόμου των 450 σελίδων, φιλοδοξεί να παρουσιάσει προς ένα ευρύ κοινό το «σήμερα» του ελληνικού κουκλοθέατρου, το οποίο διαφέρει κατά πολύ από τη στερεοτυπική εικόνα που κυκλοφορεί σε μεγάλο μέρος του εκπαιδευτικού κόσμου. Ο τόμος φιλοδοξεί να αποτυπώσει, κατά το δυνατόν, τη δυναμική της ύπαρξής του και της ιστορίας του, μια ιστορία που πείθει ότι όσο κι αν υποτιμήθηκε ως θεατρικό είδος, όσους αποκλεισμούς και αν δέχτηκε, είναι εδώ και συνεχίζει να ψυχαγωγεί αλλά και να «διαβρώνει» με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του τόσο τους χώρους της εκπαίδευσης όσο και αυτούς των άλλων τεχνών.

Στο πρώτο μέρος του ο τόμος συγκεντρώνει δεκατρείς (13) εισηγήσεις από ερευνητές της εν λόγω καλλιτεχνικής έκφρασης, οι οποίοι συζητούν και αναδεικνύουν τις τρέχουσες τάσεις στο πεδίο. Στο δεύτερο μέρος, ο λόγος δίνεται σε δεκαπέντε (15) σημαντικούς καλλιτέχνες του κουκλοθέατρου, οι οποίοι δίνουν –ίσως για πρώτη φορά– τη δική τους ματιά για την τέχνη που θεραπεύουν, σημειώνουν τάσεις και αποκαλύπτουν στάσεις, ενώ, απενίζοντας προς το μέλλον, σκιαγραφούν τις προοπτικές εξέλιξης της εν λόγω τέχνης. Στο τρίτο μέρος του τόμου οι επιμελητές με τους συνεργάτες συζητούν αφενός για το κέρδος αυτού του εγχειρήματος της θεματικής εβδομάδας αλλά και αντιστοιχών συμπράξεων επιστήμης και τέχνης –στο υλικό της οποίας στηρίχτηκε και ο τόμος– και αφετέρου για τη δύναμη εν τέλει του κουκλοθέατρου ως μορφής μη τυπικής/άτυπης εκπαίδευσης. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 8. [7.1.08]** Λενακάκης, Α., & Κανάρη, Χ. (Επιμ.). (2023). *Πολιτισμός, τέχνες και συμπερίληψη: Θεωρητικές προσεγγίσεις και εφαρμογές.* Σοφία. ISBN: 978-960-633-069-8 (728 σελίδες) (**ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΤΟΜΟΥ**)

Σκοπός του τόμου είναι να αποτυπώσει τον παλμό και τις τάσεις στο εδώ και τώρα των ποικίλων πολιτισμικών, καλλιτεχνικών, επιστημονικών, εκπαιδευτικών και κοινωνικών φορέων στην Ελλάδα και διεθνώς, και να συζητήσει τα πορίσματα της διεθνούς έρευνας και πρακτικής σε σχέση με τις συμπεριληπτικές πολιτικές που οι φορείς πολιτισμού, επιστήμης, εκπαίδευσης και τέχνης επιλέγουν, και τις πρακτικές που εφαρμόζουν. Μέσω αυτής της διαπραγμάτευσης επιδιώκεται να απαντηθεί το ερώτημα με ποιους τρόπους διαφορετικοί φορείς πολιτισμού και εκπαίδευσης, επιστήμονες, επαγγελματίες, καλλιτέχνες, υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής, συμβάλλουν στην ανάδειξη των τεχνών και των πολιτιστικών πρακτικών και δράσεων ως κινητήριας δύναμης συμπερίληψης για μια πιο δίκαιη και δημοκρατική κοινωνία.

Οι τριάντα εννέα συγγραφείς του τόμου που συγγράφουν τα είκοσι έξι κεφάλαιά του και οι δύο επιμελητές που συγγράφουν το εισαγωγικό κεφάλαιο –ερευνητές, ακαδημαϊκοί, επαγγελματίες από τον χώρο του πολιτισμού, της εκπαίδευσης, της κοινωνίας των πολιτών, υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής– επιβεβαιώνουν και τεκμηριώνουν αυτήν ακριβώς την πολυσχιδία του νέου πεδίου που διαμορφώνεται, το οποίο ο παρών τόμος επιχειρεί να αναδείξει παράλληλα με τη σημασία και την αναγκαιότητα συνεργειών. Στα κεφάλαια του τόμου –ποικίλης δομής και μορφής, θεωρητικά, ερευνητικά, καινοτόμων εφαρμογών, προγραμμάτων και δράσεων πολιτισμού, εκπαίδευσης και τεχνών– οι αναγνώστες ανακαλύπτουν ποικίλες πτυχές και διασυνδέσεις, όπως νοηματοδοτήσεις της έννοιας της συμμετοχής, καινοτόμες δράσεις πρόσβασης σε πολιτιστικά αγαθά στην τυπική, μη τυπική

εκπαίδευση, άτυπη και διά βίου εκπαίδευση, μικτών καλλιτεχνικών ομάδων και δράσεων, δράσεις συνδημιουργίας και συνεισφοράς, διαπολιτισμικά προγράμματα και προγράμματα τέχνης, ζητήματα τεχνών και εκπαίδευσης παιδιών με και χωρίς αναπηρία, κατάρτισης εκπαιδευτικών, διαπολιτισμικά προγράμματα, προγράμματα ψηφιακής προσβασιμότητας και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στον πολιτισμό, δράσεις ενδυνάμωσης ποικίλων κοινωνικών ομάδων, πολιτικές κ.λπ., με έναν ενιαίο και κοινό στόχο: την ανάδειξη της πολυμορφίας και της ποικιλομορφίας, τη δύναμη της τέχνης και τη συμπερίληψη διαφορετικών κοινωνικών ομάδων, παιδιών και ενηλίκων, αναπήρων, προσφύγων, ατόμων μεταναστευτικής βιογραφίας, μικτών ομάδων, διαφορετικής ταυτότητας κ.ά., που αποτελεί πλούτο για όλους μας.

Το εγχείρημα να συγκεντρώσεις από τόσους και διαφορετικούς χώρους τόσους και διαφορετικούς εκπροσώπους –ατομικότητες και συλλογικότητες– κάτω από ένα κοινό θέμα δεν ήταν εύκολο. Τα διαφορετικά στιλ γραφής τα οποία παραπέμπουν σε διαφορετικές ακαδημαϊκές και πολιτισμικές βιογραφίες των συγγραφέων μας και σε διαφορετικά θεωρητικά και μεθοδολογικά παραδείγματα καθιστούσαν την επιμέλεια του τόμου μια απαιτητική διαδικασία. Η εν λόγω δυσκολία όμως αναδεικνυε έναν πλούτο σε επιστημολογικά, επιστημονικά, ερευνητικά, καλλιτεχνικά και πολιτισμικά παραδείγματα, και εκτιμούμε ότι εμπλουτίζουν τις ματιές όλων μας, ανοίγοντας παράλληλα νέους δρόμους σκέψης και αναστοχασμού. [\[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV\]](#)

- 9. [7.I.09]** Parousi, A., & Lenakakis, A. (Eds.). (2023). *Current trends in Greek puppet theatre. An unformal educational approach?* (ebook). DECE NKUA. ISBN: 978-618-80640-8-9 (415 σελίδες). <https://doi.org/10.12681/ecdnkua.192> **(ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΟΜΟΥ ΣΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ)**

Η εν λόγω έκδοση είναι σε μεγάλο βαθμό η μετάφραση στα αγγλικά του υπ' αριθμ. 7.I.7 τόμου, όμως σε μια εκ νέου επιμελημένη και αναθεωρημένη μορφή.

Σκοπός αυτής της ξενόγλωσσης ψηφιακής έκδοσης του τόμου είναι να παρουσιάσει στο διεθνές κοινό το «εδώ και τώρα» του ελληνικού κουκλοθέατρου, όταν οι κοινωνικές και πολιτικές αναταραχές δοκιμάζουν διεθνώς την τέχνη του κουκλοθέατρου, την εκπαίδευση και, κυρίως, τη σχέση μεταξύ θεάτρου και εκπαίδευσης. Γιατί το είδος αυτό της καλλιτεχνικής έκφρασης διαφέρει πολύ από τη στερεοτυπική εικόνα που κυκλοφορεί σε μεγάλο μέρος του εκπαιδευτικού κόσμου διεθνώς. Ο τόμος φιλοδοξεί να αποτυπώσει τη δυναμική της ύπαρξης και της ιστορίας του ελληνικού κουκλοθέατρου, μια ιστορία που πείθει ότι όσο κι αν υποτιμήθηκε ως θεατρικό είδος, όσο κι αν δέχτηκε πολλούς αποκλεισμούς. Ως παιδαγωγικό εργαλείο και ως τέχνη είναι εδώ και συνεχίζει να ψυχαγωγεί και να «διαβρώνει» με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του τόσο τα στεγανά της εκπαίδευσης όσο και εκείνα των άλλων τεχνών. [\[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ\]](#) [\[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV\]](#)

- 10. [7.I.10]** Λενακάκης, Α. (Επιμ.). (2024). *Τέχνη, διαδίκτυο και δημιουργικότητα: Εκπαιδευτικές προσεγγίσεις και εφαρμογές*. ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ. ISBN: 978-960-243-747-6 (410 σελίδες). <https://doi.org/10.12681/sece-auth.209> **(ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΤΟΜΟΥ)**

Σκοπός του τόμου είναι να δρομολογήσει μέσα από συγκεκριμένες διδακτικές προτάσεις που αξιοποιούν τα ψηφιακά μέσα τη σύνδεση του εκπαιδευτικού και του μαθητή με την τέχνη και την καλλιτεχνική δημιουργία. Οι θεωρήσεις και οι καλές πρακτικές που αναπτύσσονται εμπλουτίζουν τις σχετικές με την τέχνη παιδαγωγικές πρακτικές και δημιουργούν γέφυρες ανάμεσα στην τέχνη, τα νέα μέσα και την εκπαίδευση για καθολικές αξίες και θέματα που αφορούν όλους τους ανθρώπους διαχρονικά. Η εν λόγω εστίαση αποσκοπεί στην ανάδειξη των απεριόριστων δυνατοτήτων προσωπικής και συλλογικής εμπειρίας και έκφρασης που προσφέρουν οι τέχνες, επιτυγχάνοντας την υπέρβαση της σύντομης αισθητικής απόλαυσης ή και της συγκίνησης των συμμετεχόντων από την επαφή τους με την καλλιτεχνική δημιουργία.

Στους στόχους του τόμου είναι, εντέλει, να ενθαρρυνθούν και να εμπνευστούν οι επαγγελματίες της εκπαίδευσης να αναλαμβάνουν πολύτεχνες συνέργειες και δράσεις και να συνεχίζουν να δημιουργούν συναρπαστικές εμπειρίες μέσω των τεχνών για τους μαθητές τους και τους ίδιους. Σε αυτού του είδους την αισθητική και μαθησιακή εμπειρία υποστηρίζεται πως ο ρόλος των εκπαιδευτικών, ειδικά εκείνων που αξιοποιούν καλλιτεχνικά εργαλεία και πρακτικές στο μάθημά τους, είναι καταλυτικός στη δημιουργία κοινωνικά εμπλεκόμενων μαθησιακών περιβαλλόντων και στην καλλιέργεια πολιτισμικά ενήμερων και ευαίσθητων πολιτών, ειδικά όταν πρόκειται για εξ αποστάσεως, υβριδικές μορφές μάθησης.

Η εισαγωγή και το πρώτο μέρος του τόμου περιλαμβάνουν τα απαραίτητα θεωρητικά στηρίγματα, πάνω στα οποία χτίστηκαν οι καλές πρακτικές που παρουσιάζονται στο δεύτερο μέρος του τόμου. Στα κείμενα αυτά γίνεται λόγος για τις σχέσεις τεχνών, δημιουργικότητας και ψηφιακών μέσων, για τις βασικές αρχές εμπύχωσης πολύτεχνων-θεατροπαιδαγωγικών δράσεων σε πλαίσιο εκπαιδευτικό και αναδεικνύεται ο ρόλος του θεάτρου και των παραστατικών τεχνών στη δημιουργία εκπαιδευτικών προγραμμάτων που αξιοποιούν περιεχόμενα από ή λαμβάνουν χώρα σε χώρους μουσείων και πολιτισμικής αναφοράς. Στο δεύτερο μέρος του τόμου περιλαμβάνονται δράσεις και υλικά που εκπονήθηκαν και δοκιμάστηκαν στο πλαίσιο ενός ευρωπαϊκού προγράμματος στο οποίο συμμετείχαν τέσσερις χώρες, η Αγγλία, η Σουηδία, η Ιταλία και η Ελλάδα. Στις δράσεις και στα υλικά του προγράμματος που παρουσιάζουμε στο δεύτερο μέρος του τόμου συμπεριλαμβάνονται μεταξύ άλλων οκτώ σχέδια μαθημάτων με έργα τέχνης από μουσεία και πινακοθήκες των χωρών που συμμετείχαν στο πρόγραμμα σχετικά με τις αντίστοιχες οκτώ θεματικές: (1) αγάπη και οικογένεια, (2) σθένος και δύναμη, (3) φύση, (4) εργασία και βιομηχανία, (5) ο κόσμος μας, (6) επιστήμη και τεχνολογία, (7) ελευθερία και (7) μετανάστες και πρόσφυγες. Στο παράρτημα καταχωρούνται κάποιες από τις δράσεις του εν λόγω προγράμματος και παρατίθεται μια λίστα με χρήσιμες πηγές για περαιτέρω μελέτη. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

II. ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΒΙΒΛΙΑ

1. **[7.II.01] Lenakakis, A.** (2003). Zu Geschichte und Entwicklung der Spiel- und Theaterpädagogik unter dem Einfluss von Hans-Wolfgang Nickel. Eine persönliche Würdigung und eine bibliografische Synopsis [Ιστορία και εξέλιξη του παιχνιδιού και της θεατροπαιδαγωγικής υπό την επίδραση του Hans-Wolfgang Nickel και μια βιβλιογραφική σύνοψη του έργου του]. In U. Hentschel & H. M. Ritter (Eds.), *Entwicklungen und Perspektiven der Spiel- und Theaterpädagogik* (pp. 312-327). Schibri.

Δεν μπορεί ο μελετητής της Θεατροπαιδαγωγικής του γερμανόφωνου χώρου να μη συναντήσει το όνομα του Hans Wolfgang Nickel στις έρευνές του. Η συμβολή του στην εξέλιξη της καλλιτεχνικής αυτής επιστήμης θεωρείται αναμφισβήτητη.

Το μελέτημα εστιάζει στο συγγραφικό πλούτο του μεγάλου αυτού Γερμανού Θεατροπαιδαγωγού και είναι αποτέλεσμα μακράς και ενδελεχούς βιβλιογραφικής έρευνας. Μέσω της επικαιροποίησης, ακόμα και των πιο δύσκολα προσβάσιμων πανεπιστημιακών Papers που δεν είδαν ποτέ το φως της δημοσιότητας, αναδεικνύονται διαχρονικά τα στάδια εξέλιξης της Θεατροπαιδαγωγικής, ενώ σχολιάζονται οι υποστηρικτικοί και ανασχετικοί παράγοντες αυτής της εξέλιξης. Οι συνθήκες, κάτω από τις οποίες η καλλιτεχνική αυτή επιστήμη έπρεπε να επιβιώσει και να διαμορφώσει το επιστημονικο-καλλιτεχνικό προφίλ της, ήταν δύσκολες. Δυστοκία από πλευράς εκπαιδευτικής πολιτικής, αμφιβολία από πλευράς εκπροσώπων συγγενών επιστημονικών και καλλιτεχνικών τομέων, δεν αποτέλεσαν τροχοπέδη στην αυτονόμηση της νέας αυτής καλλιτεχνικής επιστήμης. Τα εμπόδια και οι αντιστάσεις παρακινούσαν όλο και περισσότερο τους Θεατροπαιδαγωγούς να διαβαίνουν νέους δρόμους και να διακηρύσσουν μέσω του επιστημονικού και θεατροπαιδαγωγικού τους

έργου, κάθε στιγμή, την επίδραση του παιχνιδιού και του θεάτρου στην εκπαίδευση για τα παιδιά και τους νέους. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 2. [7.II.02] Λενακάκης, Α.** (2008). Η θεατροπαιδαγωγική ως νέο μοντέλο παρέμβασης στην αγωγή ατόμων με εμπόδια στην ζωή και στη μάθηση. Στο Η. Κουρκούτας & J. P. Chaertier (Επιμ.), *Παιδιά και έφηβοι με ψυχοκοινωνικές και μαθησιακές διαταραχές* (σσ. 455-470). Τοπίο.

Το μελέτημα καταδεικνύει τη διαλεκτική σχέση διαδικασίας και στόχων της Θεατροπαιδαγωγικής με τις σύγχρονες απόψεις για την Αγωγή ατόμων με εμπόδια στη ζωή και στη μάθηση. Αφού οριοθετηθεί εξαρχής το θεωρητικό υπόβαθρο της νέας καλλιτεχνικής επιστήμης, της Θεατροπαιδαγωγικής, με τις βασικές θεατροπαιδαγωγικές έννοιες, το αντικείμενο και τις λειτουργίες της, το μελέτημα διερευνά, μέσω της Τέχνης και του Θεάτρου, δυνατότητες συνειδητοποίησης του πολιτισμικού κώδικα της κοινωνίας μας και παιδείας των παιδιών και νέων. Η θέση που υποστηρίζεται θεωρητικά είναι, ότι, ενώ στην κοινωνία και στη διαμόρφωση της κοινωνικής ταυτότητας ο «άλλος» αποτελεί συνήθως απειλή του «κανονικού» και του «υγιούς», στο παιχνίδι και το θέατρο συνιστά μια αναγκαία συνθήκη και πηγή εμπλουτισμού και δημιουργικότητας. Το μελέτημα εστιάζει, τέλος, στο ρόλο του ειδικού παιδαγωγού-εμπυχωτή και στη θεατροπαιδαγωγική επιμόρφωσή του: Μαζί με τις τεράστιες διδακτικές δυνατότητες που προσφέρει, μπορεί, επιπλέον, να ευαισθητοποιήσει το υποκείμενο στην υποκειμενικότητά του, να αναδείξει και να ανασκευάσει τη σχέση του με την αντικειμενική πραγματικότητα και παράλληλα να καλλιεργήσει νέα αντιληπτικά και εκφραστικά σχήματα. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 3. [7.II.03] Λενακάκης, Α.** (2012). Η διδακτική των τεχνών στο δημοτικό σχολείο. Στο Σ. Καλογριδίη et al., *Εκπαίδευση και διά βίου μάθηση: Συμπληρωματικό επιμορφωτικό υλικό του μείζονος προγράμματος επιμόρφωσης εκπαιδευτικών – ΠΕ 70*. Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (σσ. 267-275).

Το μελέτημα εκπονήθηκε στο πλαίσιο του Μείζονος Προγράμματος Επιμόρφωσης ως μέρος του Συμπληρωματικού Επιμορφωτικού Υλικού για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών του κλάδου ΠΕ 70 και περιλαμβάνει τους στόχους, το περιεχόμενο και τις μεθόδους διδασκαλίας των Τεχνών στο Δημοτικό Σχολείο. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στον φιλόμουσο εκπαιδευτικό και στην επιμόρφωσή του. Συνοδεύεται από πλούσια βιβλιογραφία για τη Διδακτική των Καλλιτεχνικών Μαθημάτων, του Θεάτρου, των Εικαστικών, της Μουσικής και της Ρυθμικής-Κινητικής Αγωγής. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 4. [7.II.04] Λενακάκης, Α.** (2013). Η μορφοπαιδευτική αξία του παιχνιδιού και του θεάτρου στην εκπαίδευση. Στο Θ. Γραμματάς (Επιμ.), *Το θέατρο ως μορφοπαιδευτικό αγαθό και καλλιτεχνική έκφραση στην εκπαίδευση και την κοινωνία* (σσ. 58-77). ΕΚΠΑ.

Το μελέτημα παρακολουθεί, διαβάζει, συζητά και αποκαλύπτει την αξία του παιχνιδιού και του θεάτρου ως μορφοπλαστικών αγαθών στην εκπαίδευση. Τα θεωρητικά του στηρίγματα εδράζονται στις σύγχρονες προσεγγίσεις περί μάθησης και διδασκαλίας, τις οποίες αντιπαραβάλλει και διερευνά με τη θεατροπαιδαγωγική θεωρία και πράξη. Ιδιαίτερη μνεία γίνεται για το ρόλο του παιχνιδιού στην εξέλιξη του ανθρώπου και του πολιτισμού, και, για το σκοπό αυτό, επικαιροποιούνται απόψεις γνωστών ανθρωπολόγων και φιλοσόφων όπως του Αριστοτέλη, του Schiller, του Adorno και του Huizinga. Το μελέτημα, το οποίο εκπονήθηκε στο πλαίσιο του Προγράμματος «Θαλής» με τίτλο «Το θέατρο ως μορφοπαιδευτικό αγαθό και μορφή καλλιτεχνικής έκφρασης στην εκπαίδευση και την κοινωνία» με επιστημονικό υπεύθυνο το Θ. Γραμματά, αναδεικνύει τη σημασία της θεατροπαιδαγωγικής επιμόρφωσης του εκπαιδευτικού στην ευδοκίμηση ενός πολύτεχνου,

πολυαισθητηριακού και εν-διαφέροντος μαθήματος στο σχολείο. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

5. **[7.II.04] Λενακάκης, Α.** (2014). Ο θεατροπαιδαγωγός: Το προφίλ ενός καινοτόμου εκπαιδευτικού. Στο Θ. Γραμματάς (Επιμ.), *Το θέατρο στην εκπαίδευση. Καλλιτεχνική έκφραση και παιδαγωγία* (σσ. 172-215). Διάδραση.

Προπομπός για τη συγγραφή του παρόντος μελετήματος αποτέλεσε η μελέτη του υποψηφίου για το ρόλο και την επιμόρφωση του εκπαιδευτικού/θεατροπαιδαγωγού (βλ. Δημοσίευση υπ' αριθμό 7.I.02). Στηριζόμενοι στο μεθοδολογικό άξονα και τα ευρήματα της προγενέστερης αυτής έρευνας, η παρούσα ερευνητική εργασία επιδιώκει αφενός να επικαιροποιήσει και να αναδιατυπώσει την αξία της θεατροπαιδαγωγικής επιμόρφωσης και κατάρτισης του εκπαιδευτικού, αφετέρου να αναδείξει τη Θεατροπαιδαγωγική ως βασική αρχή διδασκαλίας και μάθησης που ανταποκρίνεται στις σύγχρονες απαιτήσεις της αγωγής και παιδείας των παιδιών και νέων σήμερα. Μέσα από τη διεύρυνση των μεθοδολογικών εργαλείων και του δείγματος αλλά και της συζήτησης σχετικών ευρημάτων από νεότερες έρευνες, η παρούσα εργασία καταθέτει ένα μεθοδολογικά συγκροτημένο και έγκυρο ερευνητικό σχέδιο απόδοσης μιας διαφοροποιημένης αλλά σαφούς εικόνας του θεατροπαιδαγωγού. Οι διευρυμένες δυνατότητες σκέψης και δράσης του θεατροπαιδαγωγού και η ποιότητα της παιδαγωγικής του προσέγγισης που βασίζεται στο ανοικτό, ευέλικτο και πολυσχιδές πνεύμα, στην ανάδειξη και αξιοποίηση του διαφορετικού και στην καλλιτεχνική ευαισθησία, είναι από τα κυρίαρχα πορίσματα της έρευνας. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

6. **[7.II.06] Κομπιάδου, Ε., & Λενακάκης, Α.** (2014). Πολιτισμική και γλωσσική ετερογένεια υπό το πρίσμα διαδραστικών και πολυαισθητηριακών πρακτικών. Στο Α. Κυρίδης (Επιμ.), *Ευπαθείς κοινωνικές ομάδες και διά βίου μάθηση* (σσ. 280-302). Gutenberg.

Στους κεντρικούς στόχους του μελετήματος καθίσταται η διερεύνηση μαθησιακών περιβαλλόντων που αναδεικνύουν την ετερογένεια της σχολικής τάξης. Εξαρχής συζητούνται βιβλιογραφικά η πολιτισμική και γλωσσική ετερογένεια, η πολυτροπικότητα, τα κείμενα ταυτότητας και η πολυαισθητηριακή-βιωματική ευαισθητοποίηση, προκειμένου να διαμορφωθούν οι θεωρητικοί άξονες της έρευνας και να σχεδιαστεί το πρόγραμμα παρέμβασης. Για την εξασφάλιση ευκαιριών διάδρασης και πολυαισθητηριακής έκφρασης στους συμμετέχοντες στο πρόγραμμα (παιδιά και ενήλικες μεταναστευτικής καταγωγής) στηριχτήκαμε στις αρχές και πρακτικές της θεατροπαιδαγωγικής, και με τον τρόπο αυτό δοκιμάσαμε τις συγγένειες των δύο πειθαρχιών: της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και της θεατροπαιδαγωγικής.

Στα συμπεράσματα της έρευνας συγκαταλέγεται η ανάγκη κατάρτισης και ενίσχυσης των εκπαιδευτικών, ώστε να εμπλουτίσουν το ρεπερτόριο μεθόδων τους και να βελτιώσουν τις επικοινωνιακές τους δεξιότητες σε σχέση με τα παιδιά μεταναστευτικής καταγωγής καθώς και τις οικογένειές τους, οι οποίοι έρχονται από διαφορετικό πολιτισμικό, κοινωνικό και γλωσσικό περιβάλλον. Μέσω του εκπονούμενου προγράμματος της έρευνας διαπιστώθηκε ότι σε ένα πολυαισθητηριακό περιβάλλον δράσης δημιουργείται η βάση για την αξιοποίηση της γλωσσικής και πολιτισμικής ετερότητας και την εμπέδωση της κοινωνικής ισότητας και συνοχής. Ειδικότερα, η αξιοποίηση θεατροπαιδαγωγικών πρακτικών διαπιστώθηκε ότι συμβάλλει στη συνειδητοποίηση και οπτικοποίηση των διαφορετικών φωνών και μάλιστα σε ένα ασφαλές πλαίσιο, όπου καθένας και καθεμιά μπορεί ελεύθερα να καταθέτει τις δικές του/της προτάσεις επίλυσης ενός προβλήματος και να δοκιμάζει την επίδρασή της δικής του/της παρέμβασης και παρουσίας. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

7. **[7.II.07] Λενακάκης, Α.** (2014). Θεατροπαιχνίδια και αντικείμενα στο νηπιαγωγείο. Σχεδιασμός, υλοποίηση, αναστοχασμός και θεωρητική υποστήριξη εκπαιδευτικού προγράμματος. Στο Α. Καρακίτσιος (Επιμ.), *Εκπαιδευτικές*

παρεμβάσεις μέσω του θεάτρου, της μουσικής, των εικαστικών και της παιδικής λογοτεχνίας σε νηπιαγωγεία με παιδιά Ρομά (σσ. 193-225). Πρόγραμμα Εκπαίδευσης Παιδιών Ρομά.

Στο μελέτημα παρουσιάζονται και συζητούνται τα αποτελέσματα από την υλοποίηση ενός εκπαιδευτικού προγράμματος σε μια τάξη Νηπιαγωγείου με παιδιά Ρομά. Η έμφαση δίνεται στις διδακτικές και μεθοδολογικές αποφάσεις κατά την πορεία διδασκαλίας, σε όλες τις φάσεις. Το μελέτημα κλείνει με μια εκτενή αξιολόγηση για τον αντίκτυπο του προγράμματος και τη δύναμη των θεατροπαιδαγωγικών πρακτικών κατά τη διδασκαλία σε μια πολυπολιτισμική τάξη. Με εργαλείο μια κούκλα, τον Λιούμπο, στην ουσία ένα 'μεταβατικό' αντικείμενο, προσφέρθηκαν σε όλα τα παιδιά οχήματα εξόρυξης ενός φόβου και κατάθεσης ενός αποθέματος. Μέσω της σμίκρυνσης των μεγάλων μεγεθών, το παιδί οικειοποιήθηκε το περιβάλλον του, τα υλικά, τις σχέσεις, κυριάρχησε πάνω τους, τα τιθάσευσε, τα γνώρισε. Παράλληλα, αυτός ο μεταβατικός χώρος/αντικείμενο προσέφερε στα παιδιά ευκαιρίες να ανακαλύψουν και να συνειδητοποιήσουν την ιδιομορφία τους και τη μοναδικότητά τους. Αυτόματα αποκαλύφθηκαν προεκτάσεις του εαυτού τους. Δυνατότητες που βρίσκονταν σε λανθάνουσα μορφή αποκαλύφθηκαν, έγιναν πράξη και δημιουργικό μέγλωμα, σε ένα περιβάλλον χαράς, παιχνιδιού, σεβασμού, αλληλογνωριμίας, πολυαισθητηριακής επικοινωνίας και δράσης. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 8. [7.II.08] Lenakakis, A.** (2015). *Unbekannte Lebenswelten - Milaronia, ein Zentrum der Kultur, der Künste und des Schaffens im Dorf und in der Natur* [Άγνωστοι κόσμοι – Μηλαρόνια, ένα κέντρο πολιτισμού, τεχνών και δημιουργίας στο χωριό και τη φύση]. In H.-W. Nickel (Ed.), *Spiel-Theater-Medien in Kindheitspädagogik und sozialer Arbeit* (pp. 50-57). Schibri.

Στο παρόν μελέτημα παρουσιάζεται και διερευνάται το Εργαστήρι Πολιτισμού, Τέχνης και Δημιουργίας στο Χωριό και τη Φύση «Μηλαρόνια», το οποίο λειτούργησε στο Ρέθυμνο από το 2011 έως το 2015 και υποδέχτηκε παιδιά ηλικίας από 4 έως 14 χρονών την περίοδο του καλοκαιριού και των γιορτών. Η έρευνα βασίστηκε στο ποιοτικό παράδειγμα της θεμελιωμένης θεωρίας και τα ερευνητικά ερωτήματα αφορούσαν στις ποιότητες και τα χαρακτηριστικά της μάθησης και της εμπειρίας στο συγκεκριμένο Εργαστήρι, στις σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ των μελών της ομάδας και των προσώπων που εμπλέκονται, εν τέλει, στη μορφοπαιδευτική αξία της εμπειρίας στο χωριό και τη φύση. Η ανάλυση των αποτελεσμάτων έδειξε μια δυναμική παρέμβαση των παιδιών στο χώρο, δημιουργώντας τα δικά τους μικροπεριβάλλοντα και τους δικούς τους τρόπους εμπειριών και μάθησης. Τα χαρακτηριστικά των τόπων αυτών αφορούσαν σε μια προσωπική και συνάμα ομαδική, καθημερινή-συγκεκριμένη αλλά και συμβολική χρήση και προοπτική, και σε κάθε περίπτωση σε μια βιωματική, ευέλικτη και συνεχώς εξελισσόμενη προσέγγιση. Οι εμπειρίες μάθησης στον αυθεντικό τόπο του χωριού και της φύσης εξασφάλισαν στα παιδιά ευκαιρίες διάδρασης των ίδιων με τον χώρο και κίνητρα ενεργητικής συμμετοχής στη ζωή του χωριού, με γνώση, ενσυναίσθηση και σεβασμό. Η άμεση αισθητηριακή εμπειρία σε αυθεντικά περιβάλλοντα του χωριού και της φύσης, η παρατήρηση και η καταγραφή των υποκειμενικών εμπειριών του τόπου μέσω των εικόνων, των ακουσμάτων και των μαρτυριών, επιπλέον, ο αναστοχασμός πάνω σ' αυτές τις βιωμένες εμπειρίες και η ανάληψη πολύτεχνων και άλλων δράσεων είναι βασικές αρχές μιας Αγωγής που φιλοδοξεί να δημιουργήσει στέρεες γέφυρες ανάμεσα στο παιδί, τη φύση και τον πολιτισμό. Οι εμπειρίες μάθησης στο χωριό και τη φύση είναι ικανές να καταστήσουν το παιδί συμμετοχο στη συνεχώς ανανεούμενη δημιουργία του ανθρώπινου σύμπαντος με κατανόηση, ενσυναίσθηση και όραμα. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 9. [7.II.09] Λενακάκης, Α.** (2015). Θεατροπαιδαγωγική και διαπολιτισμικότητα. Στο Κ. Μπίκος & Ε. Ταρατόρη (Επιμ.), *Μελετήματα και ερωτήματα της παιδαγωγικής επιστήμης* (σσ. 347-364). Κυριακίδης.

Η εργασία πραγματεύεται και διερευνά θεωρητικές και ερευνητικές γέφυρες και διασυνδέσεις της Θεατροπαιδαγωγικής με τη Διαπολιτισμική Παιδαγωγική. Αφού προσδιοριστούν και συζητηθούν οι τρέχουσες θεωρητικές έννοιες που εμφανίζονται στη διαπολιτισμική βιβλιογραφία (πολυπολιτισμικότητα, διαπολιτισμική δεξιότητα, διαπολιτισμική ενσυναίσθηση και διαπολιτισμικός διάλογος), το μελέτημα εστιάζει στη διαπραγμάτευση της έννοιας της διαπολιτισμικότητας στο θέατρο και τη Θεατροπαιδαγωγική, πώς δηλαδή το θέμα της πολιτισμικής ποικιλομορφίας και του διαπολιτισμικού διαλόγου και οι έννοιες του διαφορετικού και ξένου προσλαμβάνονται και αποδίδονται σκηνικά/θεατροπαιδαγωγικά. Κατά την αναγκαία αναδρομή στην ιστορία και θεωρία του θεάτρου και της Θεατροπαιδαγωγικής και την καταγραφή των σύγχρονων θεατρικών/θεατροπαιδαγωγικών τάσεων, γίνεται σαφές ότι το θέατρο ήταν και είναι ένα καθαρά διαπολιτισμικό φαινόμενο με διαστάσεις πολιτισμικής παγκοσμιοότητας. Η αποδοχή και η φροντίδα της ποικιλίας των πολιτισμών και του διαφορετικού και ξένου είναι όχι μόνο βασικές αρχές κάθε θεατροπαιδαγωγικής διαδικασίας αλλά και οι προϋποθέσεις επιβίωσής της. Ως τόπος αισθητικής και κοινωνικής μάθησης, η Θεατροπαιδαγωγική συναντάται με τη Διαπολιτισμική Παιδαγωγική, αφού φέρνει στην επιφάνεια κρυμμένες/ξεχασμένες πτυχές της ατομικότητας, αποκαλύπτει την ετερότητα και διαφορά ως συστατικά στοιχεία της, και υποδέχεται τη συνάντηση με τον άλλο ως ευκαιρία συνάντησης με το χειραφετημένο εγώ με διαφορετικό τρόπο. Η βίωση έτσι της διαφορά αποτελεί θετική εμπειρία πολιτισμού για το άτομο και την ομάδα και ο άλλος μπορεί να επιβιώνει ελεύθερα ως διαφορετικός.

Σημείωση: Το μελέτημα αποτελεί επικαιροποιημένη και εμπλουτισμένη έκδοση της υπ' αριθμό 7.IV.5 εργασίας. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 10. [7.II.10] Λενακάκης, Α.** (2016). Παιχνίδι και παιδαγωγός. Στο Ρ. Μαρτίδου (Επιμ.), *Σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις στην προσχολική και πρωτοσχολική εκπαίδευση* (σσ. 30-38). Δίσιγμα.

Μετά από μια σύντομη αλλά αναγκαία ιστορική επισκόπηση της εμφάνισης και της σημασίας του παιχνιδιού για το παιδί και τον άνθρωπο, η εστίαση στο μελέτημα γίνεται στον παιδαγωγό/εμπυχωτή του παιχνιδιού των παιδιών. Η προσέγγιση του παιχνιδιού ως μια κατασκευασμένη καθημερινότητα από τα μέλη της ομάδας του παιχνιδιού, ως κοινωνικά υποκείμενα, έχει συνέπειες για τον ρόλο που καλούνται να αναλάβουν ο εμπυχωτής ή/και ο ερευνητής. Η διάσταση που επισημαίνει το μελέτημα –και η οποία δεν συζητείται στη συναφή βιβλιογραφική σκηνή– αφορά σε μια αναγκαία προσωπική/βιωματική σχέση του παιδαγωγού/ερευνητή με το παιχνίδι. Η βιωματική εμπλοκή του παιδαγωγού σε Εργαστήρια παιχνιδιού διευρύνει τους αντιληπτικούς του ορίζοντες, εμπλουτίζει τα εκφραστικά του μέσα, καθιστά την επικοινωνία με τους άλλους πιο ελκυστική και πολυαισθητηριακή και ισχυροποιεί το προσωπικό και μαζί το διδακτικό του ρεπερτόριο. Οι εν λόγω επικαιροποιήσεις, εναλλαγές, τροποποιήσεις και μεταμορφώσεις του προσωπικού ρεπερτορίου του παιδαγωγού είναι σε θέση να φέρουν τον παιδαγωγό πιο κοντά στη φύση του παιχνιδιού, να γεφυρώσουν το χάσμα ανάμεσα στην τυποποίηση και στον αυτοσχεδιασμό της διδακτικής διαδικασίας, να ενεργοποιήσουν τα κίνητρα και τη διαισθητική σκέψη των συμμετεχόντων και να αξιοποιήσουν τον πλούτο εμπειριών στην αισθητική-διδακτική-μαθησιακή εμπειρία. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 11. [7.II.11] Λενακάκης, Α.,** Βασαρμίδου, Δ., & Σπαντιδάκης, Γ. (2016). Ο ρόλος και η σημασία της θεατροπαιδαγωγικής στη δημιουργία περιβαλλόντων κοινωνικο-πολιτισμικής και γνωστικής μαθητείας για την παραγωγή γραπτού λόγου. Στο Ε. Χοντολίδου, Ρ. Τσοκαλίδου, Φ. Τεντολούρης, Α. Κυρίδης, & Κ. Βακαλόπουλος (Επιμ.), *Μνήμη Σωφρόνη Χατζησαββίδη. Γλωσσ(ολογ)ικές & παιδαγωγικές προσεγγίσεις* (σσ. 529-551). Gutenberg.

Στο συλλογικό αυτό μελέτημα αναζητούνται τρόποι με τους οποίους θα κοινωνηθεί από τον εκπαιδευτικό στους μαθητές και τις μαθήτριες και θα γίνει ρητή η συνθετότητα των νοητικών

διαδικασιών της συγγραφής. Το μοντέλο που προτείνεται βασίζεται αφενός στις αρχές της Θεατροπαιδαγωγικής αφετέρου σε προσεγγίσεις για τον κοινωνιογνωστικό και κοινωνικοπολιτισμικό χαρακτήρα του γραπτού λόγου. Στόχος του εν λόγω συγκερασμού είναι μια εναλλακτική και δημιουργική μορφή διδασκαλίας που αφενός διευκολύνει τη διαμεσολάβηση του εκπαιδευτικού μεταξύ του μαθητή/της μαθήτριας και του πλαισίου μάθησης και αφετέρου παρέχει στους μαθητές/τις μαθήτριες κίνητρα εμπλοκής και δέσμευσης στη συγγραφή ως δραστηριότητα με νόημα και σκοπό. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 12. [7.II.12]** Kompiadou, E., **Lenakakis, A.**, & Tsokolidou, R. (2017). Diadrisis: An interactive project on language teaching to immigrant families in a Greek school. In J. Crutchfield & M. Schewe (Eds.), *Going performative in intercultural education. International contexts, theoretical perspectives and models of practice* (pp. 41-58). Multilingual Matters.

Το μελέτημα διερευνά τον ρόλο των θεατροπαιδαγωγικών πρακτικών, των πολυτροπικών κειμένων και των κειμένων ταυτότητας στην ενίσχυση της ταυτότητας των μαθητών/ριών και των γονέων τους και στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας. Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε σε σχολείο της Θεσσαλονίκης κατά το σχ. έτος 2013-14 και σ' αυτό συμμετείχαν μαθητές/ριες μεταναστευτικής και ελληνικής καταγωγής μαζί με τους γονείς τους. Η ανάλυση των δεδομένων της έρευνας έδειξε την εδραίωση ενός διαγενεακού και διπολιτισμικού πλαισίου επικοινωνίας, αλληλεπίδρασης και εμπιστοσύνης μεταξύ των μελών της ομάδας. Οι θεατροπαιδαγωγικές πρακτικές και το παραστατικό παιχνίδι δημιούργησαν ένα ασφαλές, ελεύθερο και πολυαισθητηριακό περιβάλλον θεματοποίησης και έκφρασης της κοινωνικο-πολιτισμικής και γλωσσικής διαφορετικότητας και μοναδικότητας. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 13. [7.II.13]** **Lenakakis, A.**, Argyropoulou, I., Loula, M., Papadimitriou-Vogiatzi, M.-E., Sidiropoulou, Chr., & Tsolaki, I. (2017). Puppet theatre and diversity: A research conducted with elementary school students / Lutkarsko pozoriste I ranznolikost: Istrazivanje sprovedeno s ucenicima osnovne škole. In S. Jelusic & M. Radonjic (Eds.), *Theatre for children – Artistic phenomenon. A collection of papers / Pozoriste za decu – Umetnicki fenomen. Zbornik radova* (pp. 43-67). International Festival of Children's Theatres, Subotica, Serbia (στα αγγλικά και σερβικά).

Η παρούσα έρευνα δράσης μελετά μια θεατροπαιδαγωγική πρακτική, το κουκλοθέατρο, στην προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου και την εξοικείωση των μαθητών/τριών δημοτικού σχολείου με τον διαφορετικό «άλλο». Στην έρευνα συμμετείχαν εβδομήντα πέντε (75) μαθητές/τριες Δημοτικού σχολείου της Θεσσαλονίκης. Τα παιδιά διδάχτηκαν στο διάστημα έξι (6) δώρων συναντήσεων την κατασκευή και την εμπύχωση θεατρικών κουκλών, στη βάση αυτοσχέδιων σεναρίων. Το ερευνητικό ερώτημα που διέτρεχε την παρέμβαση επικεντρώθηκε στη συμβολή του κουκλοθέατρου στην ανάπτυξη δεξιοτήτων διαχείρισης της διαφορετικότητας στους μαθητές/τριες και στην προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου. Η συλλογή και επεξεργασία των ερευνητικών δεδομένων ανέδειξε στάσεις και συμπεριφορές των μαθητών/τριών προς τον «άλλο», οι οποίες εντοπίστηκαν σε δύο επίπεδα: α) στη διάδραση των μαθητών/τριών με τις κούκλες που δημιούργησαν και εμπύχωσαν και β) στη διάδραση των μαθητών/τριών μεταξύ τους, επιβεβαιώνοντας τη συμβολή της παιδαγωγικής χρήσης του κουκλοθέατρου στην ανάπτυξη του διαπολιτισμικού διαλόγου. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 14. [7.II.14]** **Λενακάκης, Α.** (2018). Θεατροπαιδαγωγική και ετερότητα κάτω από την ίδια στέγη. Στο Στ. Τσιπλάκου (Επιμ.), *Οδηγός διαχείρισης κοινωνικοπολιτισμικής ετερότητας στο σχολείο* (σσ. 157-173). Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου.

Το παρόν κεφάλαιο διαπραγματεύεται ζητήματα διαχείρισης της κοινωνικο-πολιτισμικής ετερότητας με τη συνδρομή της θεατροπαιδαγωγικής. Ειδικότερα, διερευνώνται και συζητούνται (α) το θέατρο ως διαπολιτισμικό φαινόμενο, (β) η αναγκαιότητα για μια πολυαισθητηριακή διδασκαλία στο σχολείο σήμερα, (γ) η θεατροπαιδαγωγική και η σχέση της με τη διαπολιτισμική εκπαίδευση, (δ) το θεατροπαιδαγωγικό εργαστήριο ως τόπος κοινωνικού και (δια)πολιτισμικού γραμματισμού και (ε) ο ρόλος του εκπαιδευτικού στην επιτυχία ενός θεατροπαιδαγωγικού εργαστηρίου. Κάθε υποενότητα περιλαμβάνει θεωρητικό υπόβαθρο και ενδεικτικές προτάσεις εφαρμογής θεατροπαιδαγωγικών πρακτικών σε πολυπολιτισμικό πλαίσιο. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 15.[7.II.15]** Χολέβα, Ν., & **Λενακάκης, Α.** (2019). Η συμβολή της βασικής θεατροπαιδαγωγικής επιμόρφωσης του προγράμματος «Κι αν ήσουν εσύ;» στην καθημερινή πρακτική των εκπαιδευτικών για μια εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα. Στο Ν. Χολέβα (Επιμ.), «Κι αν ήσουν εσύ;». *Θεατροπαιδαγωγικές δραστηριότητες για την ευαισθητοποίηση στα ανθρώπινα δικαιώματα και σε θέματα προσφύγων* (σσ. 49-65). Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση & UNHCR.

Μέσα από αριθμούς και ποσοτικά δεδομένα στο συγκεκριμένο κεφάλαιο διερευνώνται οι ανάγκες, οι αντιλήψεις, η πρόσληψη της επιμόρφωσης του θεατροπαιδαγωγικού προγράμματος «Κι αν ήσουν εσύ», καθώς και η επιρροή που μπορεί να ασκήσει στη διδασκαλία των εκπαιδευτικών οι οποίοι λαμβάνουν μέρος στην εν λόγω επιμόρφωση. Το παρόν κεφάλαιο αποτελεί επικαιροποιημένη και συντομευμένη έκδοση της υπ' αριθμ. 7.IV.19 δημοσίευσης, και βασίζεται σε μέρος της υπ' αριθμ. 7.IV.15 έρευνας. Στην παρούσα δημοσίευση οι συγγραφείς συστηματοποιούν και αναλύουν τα ερευνητικά δεδομένα που συλλέχθηκαν από πλήθος ερωτηματολογίων σε τρεις φάσεις έρευνας σε διάστημα δύο ετών. Με ένα ευρύτατο δείγμα, που ξεπερνάει τους εννιακόσιους εκπαιδευτικούς από είκοσι πόλεις, η παρούσα έρευνα δίνει ένα στίγμα της βασικής επιμόρφωσης του προγράμματος και της θετικής επίδρασής της πάνω στους εκπαιδευτικούς οι οποίοι έχουν συμμετάσχει στο πρόγραμμα όλα αυτά τα χρόνια. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 16.[7.II.16]** Choleva, N., & **Lenakakis, A.** (2021). The contribution of basic theatre/drama-in-education training offered through the It Could Be Me – It Could Be You project in teachers' daily practice for human rights education. In N. Choleva (Ed.), *"It Could Be Me – It Could Be You" - Drama/theatre in education methodologies and activities for raising awareness on human rights and refugees* (pp. 49-65). Hellenic Theatre/Drama & Education Network (TENet-Gr)

Η παρούσα έρευνα αποτελεί στο μεγαλύτερο μέρος της τη μετάφραση στα αγγλικά και μια επικαιροποιημένη διαπραγμάτευση της υπ' αριθμ. 7.II.16 εργασίας μας, δύο χρόνια μετά τη δημοσίευση της δεύτερης. Η πρωτοβουλία για την έκδοση του εν λόγω τόμου, στον οποίο περιέχεται και το αγγλικό μας κείμενο, προέκυψε λόγω της επικαιρότητας του θέματος της εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα μέσω θεατροπαιδαγωγικών πρακτικών. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 17.[7.II.17]** Παρούση, Α., & **Λενακάκης, Α.** (2021). Μνήμες ενηλίκων από ήρωες-κούκλες: Γυρνώντας πίσω τον χρόνο. Στο Θ. Γραμματάς (Επιμ.), *Ο χρόνος στο θέατρο. Θεατρική μνήμη ενός άχρονου παρόντος* (σσ. 305-321). Παπαζήσης.

Τι θυμάται άραγε ένας ενήλικας από την παιδική του ηλικία σε σχέση με βιωμένες εμπειρίες από τις κουκλοθεατρικές παραστάσεις που έχει παρακολουθήσει; Με ποιους τρόπους μια προσωπικότητα-κούκλα παραμένει στη μνήμη του; Πόσο συχνά, γιατί και με ποιες ποιότητες οι ενήλικες ανακαλούν εμπειρίες από παραστάσεις που παρακολούθησαν όσο ήταν παιδιά ή από εμψυχωμένες κούκλες που συνδέθηκαν με τη μορφή της παιδικής τους ζωής; Εντέλει, γιατί οι ενήλικες (πρέπει να) αποχωρίζονται τους αγαπημένους τους κουκλοθεατρικούς

ήρωες καθώς μεγαλώνουν ή μήπως δεν συμβαίνει αυτό; Στο κείμενο πραγματοποιήσαμε ένα πρώτο βήμα στην κατεύθυνση του να διερευνήσουμε και να αναδείξουμε τις διαστάσεις της ιδιαίτερης σχέσης που αναπτύσσεται ανάμεσα στην κούκλα-κουκλοθέατρο και το παιδί στην πορεία του χρόνου. Συλλέξαμε τα δεδομένα μας με σύντομα ανοιχτά ερωτηματολόγια που απάντησαν ενήλικες και αναλύσαμε το περιεχόμενο των απαντήσεων θεματικά. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι ο πολιτισμός του κουκλοθέατρου φαίνεται να επιβιώνει οριακά στους παιδικούς τόπους που κατασκευάζουν οι αναμνήσεις, καταλαμβάνοντας, ταυτόχρονα, μια διακριτή και μάλλον περιορισμένη θέση μέσα στην κατακερματισμένη και ταυτόχρονα «εμπεριστατωμένη» αμηχανία της «δικτυωμένης κοινωνίας» των αρχών του νέου αιώνα· και αυτό, ακόμη και αν η ενήλικη λογική, με τους μετασχηματισμούς της, αφήνει χώρο επιβίωσης στη «μαγεία της κούκλας». [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

18.[7.II.18] Παρούση, Α., **Λενακάκης, Α.**, & Τσελφές, Β. (2021). Σύγχρονες τάσεις στο ελληνικό κουκλοθέατρο. Ανιχνεύοντας τα άτυπα εκπαιδευτικά χαρακτηριστικά τους. Στο Α. Παρούση & Α. Λενακάκης (Επιμ.), *Σύγχρονες τάσεις στο ελληνικό κουκλοθέατρο. Μια άτυπη μορφή εκπαίδευσης;* (ebook) (σσ. 426-442). ΕΚΠΑ. <https://doi.org/10.12681/ecdnkua.75>

Το κουκλοθέατρο είναι μια μορφή θεατρικής τέχνης και ως τέτοιο είναι απολύτως αναμενόμενο ότι συμβάλλει, όπως κάθε μορφή τέχνης, σε αυτό που αντιλαμβανόμαστε σήμερα ως άτυπη εκπαίδευση. Ένα σήμερα, όμως, που το απροσδιόριστο αύριο του πιέζει τις δομές της τυπικής εκπαίδευσης να μετακινηθούν από τον ρόλο της «κοινωνικής και πολιτισμικής αναπαραγωγής» και να αποδεχτούν έναν ρόλο δημιουργού οραμάτων για το μέλλον. Στο πλαίσιο αυτής της μετατόπισης, οι Τέχνες έχουν διαχυθεί στην τυπική εκπαίδευση και δοκιμάζουν να καθοδηγήσουν τους εκπαιδευτικούς της στα άτυπα μονοπάτια της καλλιτεχνικής επικοινωνίας. Το κείμενο δοκιμάζει να διαβάσει αυτά τα άτυπα μονοπάτια μέσα από τα μάτια των κουκλοπαικτών και των εκπαιδευόμενων νηπιαγωγών που τους παρακολούθησαν, στο πλαίσιο της Θεματικής Βδομάδας στο ΤΕΑΠΗ ΕΚΠΑ. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι ματιές κουκλοπαικτών και εκπαιδευτικών συναντιούνται μέσα από κατηγορίες τέχνης, αποκλίνουν μέσα από κατηγορίες εκπαίδευσης και προσβλέπουν σε ένα σκηνικό ενοποίησης. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

19.[7.II.19] Parousi, Α., **Lenakakis, Α.**, & Tselfes, V. (2023). Contemporary trends in Greek puppetry. Detecting their informal educational characteristics. In Α. Parousi & Α. Lenakakis (Eds.), *Current trends in Greek puppet theatre. An informal educational approach?* (pp. 390-404). DECE NKUA. <https://doi.org/10.12681/ecdnkua.192>

Η παρούσα διερεύνηση αποτελεί στο μεγαλύτερο μέρος της τη μετάφραση στα αγγλικά και μια επικαιροποιημένη διαπραγμάτευση της υπ' αριθμ. 7.II.18 εργασίας μας, δύο χρόνια μετά τη δημοσίευση της δεύτερης. Η πρωτοβουλία για την έκδοση και αυτού του τόμου στα αγγλικά, στον οποίο περιέχεται και το εν λόγω κείμενο, προέκυψε λόγω των συστηματικών εκκλήσεων από τους συναδέλφους μας μελετητές του κουκλοθέατρου στην αλλοδαπή, προκειμένου να διαμεσολαβήσουμε με συστηματικό τρόπο στο διεθνές κοινό τις διαστάσεις της μορφής καλλιτεχνικής έκφρασης στην Ελλάδα. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

20.[7.II.20] **Λενακάκης, Α.**, & Κανάρη, Χ. (2023). Προωθώντας τον διάλογο πολιτισμού, τέχνης και συμπερίληψης: Μια εισαγωγή. Στο Α. Λενακάκης & Χ. Κανάρη (Επιμ.), *Πολιτισμός, τέχνες και συμπερίληψη. Θεωρητικές προσεγγίσεις και εφαρμογές* (σσ. 6-42). Σοφία.

Το σχετικά εκτενές αυτό κεφάλαιο των περίπου 40 σελίδων αποτελεί την εισαγωγή σε έναν τόμο που συνεπιμελήθηκε ο υποψήφιος για τον πολιτισμό, τις τέχνες και τη συμπερίληψη. Η συζήτηση για τον πολιτισμό, τις τέχνες και τη συμπερίληψη αποτελεί μια δημιουργική

πρόσκληση σε έναν αέριο και ανοιχτό διάλογο με συνεχώς διευρυνόμενα όρια. Στο κεφάλαιο αυτό οι συγγραφείς επιχειρούν να ονοματίσουν το νέο πεδίο που διαμορφώνεται διεθνώς, να το προσδιορίσουν θεωρητικά και πρακτικά και να αναδείξουν την πολυσχιδή φύση του. Ο στόχος του κεφαλαίου αλλά και ολόκληρου του τόμου είναι να ευαισθητοποιήσει στο εξής κεντρικό ερώτημα: Πώς αντιλαμβανόμαστε τη συμπερίληψη, τις τέχνες, τον πολιτισμό και την εκπαίδευση σε όλες τις μορφές της και υπό αυτή την έννοια ποια κοινωνία οραματιζόμαστε; Στην εισαγωγή του τόμου συζητούνται στη βάση των πιο πρόσφατων ερευνητικών ευρημάτων αλλά και των πιο πρόσφατων προγραμματικών κειμένων οι τρεις κεντρικές έννοιες του συλλογικού έργου, για να οδηγηθούμε στη διαπίστωση ότι σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία η τέχνη, ο πολιτισμός καθώς και η εκπαίδευση στην τέχνη και τον πολιτισμό αποδεικνύονται όλο και πιο σημαντικές παράμετροι για την προώθηση της συμπερίληψης και την ανάδειξη του πλούτου της πολιτισμικής πολυμορφίας και της μοναδικής αξίας και συνεισφοράς κάθε ανθρώπου. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

21.[7.II.21] Lenakakis, A. (2024). The contribution of drama/theatre pedagogy in revealing and enhancing the social role of art in education. In V. Pavlou (Ed.), *Critical arts education for sustainable societies*. Frederick University, Cyprus (υπό έκδοση)

Το κεφάλαιο διερευνά τον ρόλο της θεατροπαιδαγωγικής στην αποκάλυψη και ενίσχυση του κοινωνικού ρόλου της τέχνης στην εκπαίδευση. Η θεατροπαιδαγωγική ως καλλιτεχνική επιστήμη δημιουργεί πεδία ανάπτυξης μιας διαδραστικής, κριτικής, στοχαστικής και χωρίς αποκλεισμούς σχέσης μεταξύ εκείνων που εμπλέκονται σε καλλιτεχνικές δραστηριότητες και του κοινού. Αυτή η προσέγγιση μπορεί να λειτουργήσει ως πεδίο κοινωνικής και πολιτικής εξάσκησης για άτομα που συμμετέχουν σε ένα παιχνίδι ρόλων στις κοινωνικά εμπλεκόμενες τέχνες. Η έρευνα αντλεί από τις καλλιτεχνικές θεωρίες και πρακτικές βασικών επαγγελματιών του θεάτρου, από την ιστορία του θεάτρου ως πρακτικής τέχνης, καθώς και από το κριτικό παιδαγωγικό παράδειγμα του προγράμματος CARESS. Ο γόνιμος διάλογος που προέκυψε στα θεατροπαιδαγωγικά εργαστήρια του εν λόγω ευρωπαϊκού προγράμματος διευρύνει τον προβληματισμό σχετικά με τις δυνατότητες και τα όρια των τεχνών στη διαμεσολάβηση κοινωνικών ζητημάτων και του κοινωνικού χαρακτήρα της τέχνης. Επιπλέον, το κεφάλαιο εμβαθύνει σε συγκεκριμένα ζητήματα που αφορούν τον κριτικό λόγο, όπως το αν η θεατροπαιδαγωγική ως διδακτική προσέγγιση και το θέατρο ως τέχνη ενισχύουν τον διαδραστικό χαρακτήρα των κοινωνικά εμπλεκόμενων τεχνών. Επιπλέον, εξετάζει κατά πόσο τα θεατροπαιδαγωγικά δρώμενα και οι περφόρμανς αποτελούν κατάλληλες παιδαγωγικές πρακτικές για τη μετατροπή του υποκειμένου σε συνειδητό στοχαστή και ενεργό κοινωνικό πολίτη που μπορεί ελεύθερα και δημιουργικά να συνομιλήσει με κρίσιμα κοινωνικά ζητήματα όπως η ισότητα, η αλληλεγγύη, η δημοκρατία, η κοινωνική συνοχή και δικαιοσύνη. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

22.[7.II.22] Λενακάκης, Α. (2024). Τέχνες, διαδίκτυο και δημιουργικότητα στην εκπαίδευση: Μια εισαγωγή. Στο Α. Λενακάκης (Επιμ.), *Τέχνες, διαδίκτυο και δημιουργικότητα: Εκπαιδευτικές προσεγγίσεις και εφαρμογές* (ebook) (σσ. 5-20). ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ. <https://doi.org/10.12681/sece-auth.209>

Το κεφάλαιο αποτελεί την εισαγωγή ενός τόμου με τίτλο *Τέχνες, διαδίκτυο και δημιουργικότητα*, στο οποίο παρουσιάζονται και συζητούνται καλές πρακτικές διασύνδεσης με ψηφιακά μέσα της εκπαιδευτικής πραγματικότητας με τις τέχνες. Στην εισαγωγή του τόμου τεκμηριώνονται στη βάση των πρόσφατων ερευνών οι δυναμικές σχέσεις των κεντρικών αξόνων του τόμου: τέχνες, δημιουργικότητα και διαδίκτυο, στοχεύοντας σε μια παιδαγωγική των τεχνών και της δημιουργικότητας και αξιοποιώντας τις πολλές νέες προκλήσεις που δημιουργούν οι τεχνολογίες πληροφίας και επικοινωνίας. Η εξέταση των παραπάνω θεωρητικών αξόνων είναι απαραίτητη για να υποστηρίξει μέσω των καλών πρακτικών που παρουσιάζονται στον τόμο τη σύνδεση του εκπαιδευτικού και του μαθητή με την τέχνη και την καλλιτεχνική δημιουργία. Οι θεωρητικές γέφυρες που δημιουργεί το εισαγωγικό κεφάλαιο ανάμεσα στους κεντρικούς άξονες του τόμου βρίσκονται σε διάλογο

με τις καλές πρακτικές που αναπτύσσονται στον τόμο και εμπλουτίζουν τις σχετικές με την τέχνη παιδαγωγικές πρακτικές. Δημιουργούν, δηλαδή, γέφυρες και διασυνδέσεις στη βάση συγκεκριμένων διδακτικών παραδειγμάτων και θεματικών ανάμεσα στην τέχνη, τα νέα μέσα και την εκπαίδευση για καθολικές αξίες και θέματα που αφορούν όλους τους ανθρώπους διαχρονικά. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 23. [7.II.23]** Ασημίδου, Αι., & Λενακάκης, Α. (2024). «Ο αλυσοδεμένος ελέφαντας»: Θεατροπαιδαγωγικές πρακτικές για την ενίσχυση της γενικής αυτοπεποίθησης των εφήβων στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Στο Μ. Πουρκός (Επιμ.), *Δημιουργώντας πολυφωνικούς τόπους νοήματος, μάθησης και ανάπτυξης: Παιγνιώδεις εναλλακτικές-βιωματικές και ενσώματες-πολυτροπικές ψυχοπαιδαγωγικές προσεγγίσεις*. ΠΤΠΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης (υπό έκδοση)

Λαμβάνοντας υπόψη μας τις ριζικές αλλαγές που υφίσταται ο έφηβος σε βιολογικό, ψυχικό, συναισθηματικό και πνευματικό τομέα και την επίπτωση αυτή στον ψυχισμό του και σε μια χαμηλή αυτοπεποίθηση, αναδεικνύουμε στην εργασία τον ρόλο των θεατροπαιδαγωγικών πρακτικών στην ενίσχυση και βελτίωση της αυτοπεποίθησης των εφήβων στο νέο σχολικό περιβάλλον. Στη διαπραγμάτευσή μας αυτή εστιάζουμε σε ένα αντίστοιχο βιωματικό εργαστήριο, το οποίο έχουμε σχεδιάσει με στόχους αφενός την κατανόηση του περιεχομένου της αυτοπεποίθησης και αφετέρου την ενίσχυση της άποψης που επικρατεί στη συναφή βιβλιογραφική κινητικότητα ότι η χαμηλή αυτοπεποίθηση συχνά οφείλεται σε εσφαλμένες αντιλήψεις που δημιουργούνται από το περιβάλλον του εφήβου. Το εργαστήριο που συζητούμε πλαισιώνεται από θεωρητική εισαγωγή η οποία (α) καθορίζει το περιεχόμενο και τη σχέση της αυτοπεποίθησης με τις συναφείς αλλά όχι συνώνυμες έννοιες της αυτοεκτίμησης και αυτοαντίληψης, (β) σκιαγραφεί τις μεταβολές της εφηβείας και τα προβλήματα χαμηλής αυτοπεποίθησης που αντιμετωπίζουν οι έφηβοι και (γ) προβάλλει τον σημαντικό ρόλο της θεατροπαιδαγωγικής και των πρακτικών της ως μέσων βελτίωσης και ψυχοπνευματικής ανάπτυξης των μαθητών. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 24.[7.II.24]** Λενακάκης, Α. (2024). Αρχές και πρακτικές εμπύχωσης ενός πολύτεχνου-θεατροπαιδαγωγικού εργαστηρίου. Στο Α. Λενακάκης (Επιμ.), *Τέχνες, διαδίκτυο και δημιουργικότητα: Εκπαιδευτικές προσεγγίσεις και εφαρμογές* (ebook) (σσ. 21-39). ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ. <https://doi.org/10.12681/sece-auth.209>

Το κεφάλαιο αυτό είναι αναδημοσίευση της υπ' αριθμ. 7.II.14 εργασίας με τις δέουσες βέβαια επικαιροποιήσεις και προσαρμογές. Η αναδημοσίευση της εν λόγω εργασίας κρίθηκε αναγκαία, γιατί αποτελεί απαραίτητο θεωρητικό στήριγμα των καλών πρακτικών που παρουσιάζονται στο δεύτερο μέρος του τόμου όπου φιλοξενείται. Στο επικαιροποιημένο κείμενο παρουσιάζονται οι βασικές θεωρητικές αρχές και διδακτικές πρακτικές για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση πολύτεχνων προγραμμάτων σε εκπαιδευτικό πλαίσιο [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 25.[7.II.25]** Λενακάκης, Α. (2024). Η θεατροπαιδαγωγική στο μουσείο. Στο Α. Λενακάκης (Επιμ.), *Τέχνες, διαδίκτυο και δημιουργικότητα: Εκπαιδευτικές προσεγγίσεις και εφαρμογές* (ebook) (σσ. 40-68). ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ. <https://doi.org/10.12681/sece-auth.209>

Το κεφάλαιο αυτό είναι αναδημοσίευση της υπ' αριθμ. 7.II.14 εργασίας με τις δέουσες βέβαια επικαιροποιήσεις και προσαρμογές. Και αυτή η εργασία κρίθηκε αναγκαία να αναδημοσιευτεί, γιατί αποτελεί μαζί με την υπ' αριθμ. 7.IV.24 αναδημοσίευση απαραίτητο θεωρητικό στήριγμα των καλών πρακτικών που παρουσιάζονται στο δεύτερο μέρος του τόμου όπου φιλοξενείται. Στο επικαιροποιημένο κείμενο συζητείται η σχέση του μουσείου και εν γένει των χώρων πολιτισμικής αναφοράς με τις αρχές και πρακτικές της θεατροπαιδαγωγικής για μια πολυαισθητηριακή διαπραγμάτευση του έργων τέχνης και των πολιτισμικών τεκμηρίων

σε πλαίσιο εκπαιδευτικό τυπικής και μη τυπικής μάθησης. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

III. ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

- 1. [7.III.01] Λενακάκης, Α.** (1999). Σκέψεις για ένα πρόγραμμα θεάτρου στην εκπαίδευση. *Διαβάζω*, 393, 40-43

Το μελέτημα διαπιστώνει μια σύγχυση σε θέματα θεάτρου στην εκπαίδευση στην Ελλάδα, αφενός ως προς την ορολογία αφετέρου ως προς την οργάνωση μιας μεθόδου για την εφαρμογή των αρχών του θεάτρου στην εκπαίδευση. Η προσπάθεια άκριτου επιδανεισμού όρων και πρακτικών από συγγενείς τομείς και η εμμονή ορισμένων αυτοδίδακτων σε θέματα θεάτρου εκπαιδευτικών να λειτουργούν ως (παραδοσιακοί) σκηνοθέτες του θεάτρου, δημιουργούν εμπόδια τόσο κατά την εφαρμογή και τον ρόλο του θεάτρου στην εκπαίδευση όσο και για τον ρόλο της Τέχνης του Θέσπη στον άνθρωπο, το παιδί και το νέο, εν γένει. Το μελέτημα, ωστόσο, αναγνωρίζει τη συμβολή πρόσφατων ερευνών στην Ελλάδα για μια μεθοδολογική και επιστημολογική οριοθέτηση του ζητουμένου, επισημαίνει όμως την ανάγκη να καταδειχθεί η ειδοποιός διαφορά ανάμεσα στο θέατρο με (ή για) παιδιά και το θέατρο που απευθύνεται σε κοινό ενηλίκων. Οι διαφορετικές προσλαμβάνουσες αλλά και οι διαφορετικές εμπειρίες των ανηλίκων επιτάσσουν την κατάρτιση ενός προγράμματος για το θέατρο στην εκπαίδευση με μεθόδους και πρακτικές, οι οποίες θα σέβονται, θα αξιοποιούν και θα καλλιεργούν το θεατρικό ορμέμφυτο των μαθητών. Ασκήσεις με τα αισθητήρια, θεατρικό παιχνίδι και δραματοποίηση, εφόσον οργανωθούν από τον ευαίσθητο εκπαιδευτικό-εμπυχωτή παιδαγωγικά κατάλληλα, μπορούν να προοικονομήσουν σκηνικά δρώμενα, να καταστήσουν τη μάθηση ταξίδι και να μεταμορφώσουν το σχολείο σε χώρο χαράς και δημιουργίας. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 2. [7.III.02] Lenakakis, A.** (2001). Spielerische Freiheit und theatrales Disziplinieren [Ελευθερία στο παιχνίδι και κανόνες στο θέατρο]. *blz. Zeitschrift der GEW Berlin*, 10, 28-29

Η παρατήρηση και ερμηνεία της δράσης των παιδιών (αλλά και των ενηλίκων που διατηρούν την παιδικότητά τους) στο πλαίσιο των καθημερινών τους αλληλεπιδράσεων αποτελούν μια σημαντική μεθοδολογική πρόταση για την κατανόηση της παιδικής ηλικίας. Με εργαλείο έρευνας την ακριβή παρατήρηση παιδιών που παίζουν χωρίς εμπυχωτή καταγράφονται και αναλύονται: οι συνθήκες λειτουργίας του αυθόρμητου παιδικού παιχνιδιού, το δυναμικό που επιστρατεύεται κάθε φορά, η συμβολική χρήση αντικειμένων, η μη λεκτική έκφραση του παιδιού που παίζει, τα υπόρρητα νοήματα που αναδεικνύονται και, εν τέλει, η επίδραση που το αυθόρμητο παιχνίδι ασκεί στο παιδί. Μια από τις πιο καίριες διαπιστώσεις που καταθέτει το μελέτημα είναι ότι τα παιδιά, ενώ παίζουν, διαπραγματεύονται τις θέσεις τους στο παιχνίδι, ορίζοντας τους εαυτούς τους ως κάτι άλλο από αυτό που είναι (μπαμπάς, μαμά κ.ά.) και αυτό, μάλιστα, με το να επιστρατεύουν κάθε εκφραστικό μέσο που διαθέτουν στην απόδοση του σημανόμενου. Η ανάγκη αυτή του παιδιού για παιχνίδι παραπέμπει ότι και στην περίπτωση του κατευθυνόμενου παιχνιδιού (όπως για παράδειγμα το θεατρικό παιχνίδι, το θεατρικό δρώμενο, η θεατρική παράσταση) ο εμπυχωτής οφείλει να δημιουργεί κλίμα ευφορίας, να ενισχύει τις πρωτοβουλίες των παιδιών και να γονιμοποιεί τα ευρήματά τους. Το θέατρο οφείλει να είναι, προπάντων, παιχνίδι. Προκειμένου να κατανοηθεί η άποψη αυτή, δηλ. του εκπαιδευτικού-θεατροπαιδαγωγού και όχι του εκπαιδευτικού-σκηνοθέτη, επιχειρείται μια επιστροφή στις συνθήκες δημιουργίας παραδοσιακών σκετς, των οποίων τα αποτελέσματα ήταν αναμφίβολα, τόσο από παιδαγωγικής όσο και από αισθητικής/καλλιτεχνικής σκοπιάς. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

3. **[7.III.03] Λενακάκης, Α.** (2001). Το παιχνίδι και το θέατρο στη διδασκαλία της (ελληνικής ως) ξένης γλώσσας. Μια διδακτική πρόταση. *Παιδαγωγικός Λόγος*, 3, 81-105

Η ιδιαιτερότητα του μαθήματος της ξένης γλώσσας συνίσταται στη μάθηση μιας νέας γλώσσας και μαζί μιας νέας κουλτούρας και, τις περισσότερες φορές μάλιστα, σε ένα περιβάλλον που είναι ξένο με τη γλώσσα και την κουλτούρα αυτή. Μια αντίστοιχη Διδακτική, λοιπόν, χρήζει τέτοιων μεθόδων που θα συμβάλλουν, μεταξύ άλλων, στη δημιουργία βιωματικών καταστάσεων μάθησης. Το μελέτημα καταθέτει μια θεωρητικά και εμπειρικά τεκμηριωμένη διδακτική πρόταση στη διδασκαλία της ξένης γλώσσας μέσω θεατροπαιδαγωγικών πρακτικών και φιλοδοξεί να ανοίξει ένα διάλογο μεταξύ θεατροπαιδαγωγών και δασκάλων της ξένης γλώσσας. Εξαρχής, παρακολουθεί τις εξελίξεις που έχουν καταγραφεί μέχρι σήμερα στον τομέα της Διδακτικής της ξένης γλώσσας και αναζητεί τις σχέσεις παιχνιδιού και θεάτρου με τη διδασκαλία και μάθηση του εν λόγω γνωστικού αντικειμένου. Από την ανασκόπηση διαφαίνεται εμφανώς μια τάση αξιοποίησης στοιχείων από το παιχνίδι και το θέατρο, με στόχο τη δημιουργία ενός πλασματικού μαθησιακού περιβάλλοντος. Σε τέτοια περιβάλλοντα, υποστηρίζεται, δραστηριοποιείται η φαντασία και η δημιουργικότητα των μαθητών και εξασφαλίζεται το ενδιαφέρον και η συμμετοχή τους στη μάθηση. Εκείνο, όμως, που απουσιάζει από τη σχετική ειδική βιβλιογραφία είναι μια ολοκληρωμένη διδακτική πρόταση, η οποία θα σέβεται τις βασικές αρχές του παιχνιδιού και του θεάτρου ως πρακτικής τέχνης. Σπάνιες και ανακόλουθες είναι, επίσης, οι αναφορές για το ρόλο του εκπαιδευτικού της ξένης γλώσσας που εφαρμόζει θεατροπαιδαγωγικές πρακτικές στο μάθημά του. Το μελέτημα καταθέτει βασικές αρχές κάθε θεατροπαιδαγωγικής διαδικασίας (αυτεξούσιο, υποθετικό «εάν», ολόπλευρη δραστηριοποίηση, ψυχαγωγία), προκειμένου να οριοθετηθεί το θεωρητικό πλαίσιο της προτεινόμενης μεθόδου. Ασκήσεις και παιχνίδια από το ρεπερτόριο της Θεατροπαιδαγωγικής, ταξινομημένα σε πέντε κατηγορίες και με παραδείγματα εφαρμογής τους στο μάθημα της ξένης γλώσσας, παρέχουν, στη συνέχεια, ένα ευέλικτο εργαλείο στη διάθεση του εκπαιδευτικού για άμεσα αποτελέσματα: Ασκήσεις χαλάρωσης, Ασκήσεις άρθρωσης φθόγγων και λέξεων, Ασκήσεις ταυτόχρονης κίνησης, Παιχνίδια και Ασκήσεις ομιλίας, Σκηνικό παιχνίδι, αντιμετωπίζουν τη γλώσσα, εξαρχής, ως μέσο επικοινωνίας και δημιουργίας ενός «γλωσσικού αισθήματος». Το μελέτημα κλίνει με παρατηρήσεις που αφορούν στη μορφή μιας θεατροπαιδαγωγικής επιμόρφωσης, η οποία συνίσταται, προπάντων, στον εργαστηριακό-βιωματικό της χαρακτήρα. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

4. **[7.III.04] Lenakakis, A.** (2003). Zur Wirkung der Spiel- und Theaterpädagogik auf Lehrer(innen) [Η επίδραση του παιχνιδιού και της θεατροπαιδαγωγικής σε εκπαιδευτικούς]. *Korrespondenzen. Zeitschrift für Theaterpädagogik*, 43, 25-28

Το μελέτημα καταθέτει για πρώτη φορά στη γερμανόφωνη αρθρογραφία μια σαφή και επιστημονικά τεκμηριωμένη απάντηση για τον τρόπο που ο επιμορφωμένος στη Θεατροπαιδαγωγική εκπαιδευτικός βιώνει το έργο του. Σημείο αναφοράς αποτελεί μια έρευνα με εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων, οι οποίοι είχαν ολοκληρώσει τη δίχρονη φοίτησή τους στο Ινστιτούτο Θεατροπαιδαγωγικής του Πανεπιστημίου Καλών Τεχνών Βερολίνου. Εστιάζει στις κοινωνικές και επικοινωνιακές ικανότητες αυτού του εκπαιδευτικού, στον εμψυχωτικό και συνοδευτικό της μαθησιακής διαδικασίας ρόλο, στην ικανότητά του δηλ. να εγκαρδιώνει, να αφυπνίζει, να ξυπνάει συνειδήσεις, να εμπνέει τις μαθήτριες και μαθητές του για μέθεξη στο ταξίδι της γνώσης. Παράλληλα, προτείνεται ένα ερευνητικό και ερμηνευτικό μοντέλο προσέγγισης της Θεατροπαιδαγωγικής και των διαδικασιών που δρομολογούνται μέσω αυτής. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

5. **[7.III.05] Lenakakis, A.** (2006). Entwicklungen und Perspektiven des Theaters in der Schule in Griechenland. Eine kritische Betrachtung und ein Plädoyer für den

Paedagogus ludens [Εξελιξεις και προοπτική του θεάτρου στην εκπαίδευση στην Ελλάδα. Μια κριτική ματιά κι ένα plädoyer για τον παίζοντα παιδαγωγό]. *Korrespondenzen. Zeitschrift für Theaterpädagogik*, 49, 20-25

Οι τελευταίες εξελίξεις στον τομέα του Θεάτρου στην εκπαίδευση στην Ελλάδα αποτέλεσαν την αφορμή για τη συγγραφή του μελετήματος αυτού, το οποίο συνιστά μια πρώτη παρουσίαση, με τη δέουσα κριτική, της ελληνικής θεατροπαιδαγωγικής σκηνής σε γερμανόφωνο κοινό. Στόχος είναι να ευδοκιμήσει ένας αντίστοιχος επιστημονικός διάλογος με τις γερμανόφωνες χώρες, ο οποίος μέχρι τώρα είναι ανύπαρκτος.

Το μελέτημα αρχίζει με μια σύντομη εισαγωγή στη δομή του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος με επισημάνσεις στα διαφοροποιητικά δομικά του στοιχεία, προκειμένου να προσανατολιστεί ο αναγνώστης στο γεωγραφικό και πολιτισμικό συγκείμενο του προς διαπραγμάτευση θέματος. Παρακολουθεί την ιστορική εξέλιξη της Θεατροπαιδαγωγικής στην Ελλάδα και εστιάζεται στα μεθοδολογικά και εννοιολογικά περιεχόμενα των δύο σχολικών εγχειριδίων για το Θέατρο στην Εκπαίδευση, της Α΄ τάξης Ενιαίου Λυκείου «Στοιχεία Θεατρολογίας» και της Ε΄ και ΣΤ΄ Δημοτικού «Θεατρική Αγωγή». Η διαπραγμάτευση της έννοιας του Θεάτρου, κυρίως από θεατρολογικής και λογοτεχνικής σκοπιάς, ιδιαίτερα στο πρώτο εγχειρίδιο, καλύπτει επάξια και με σαφήνεια τους στόχους μιας θεατρικής παιδείας των νέων σήμερα. Και ενώ μια τέτοια προσέγγιση του Θεάτρου φαίνεται να είναι επαρκής, στην περίπτωση, όμως, του Θεάτρου ως πρακτικής τέχνης στην εκπαίδευση υπεισέρχονται κι άλλες μεταβλητές. Αυτό που καθορίζει την επιτυχία ενός αντίστοιχου προγράμματος, πέρα από την ανάγκη για ένα ευέλικτο αναλυτικό πρόγραμμα, είναι ο επιμορφωμένος εκπαιδευτικός. Αφού σχολιαστούν τα θεατροπαιδαγωγικά επιμορφωτικά δεδομένα στην Ελλάδα και καταδειχτεί η ανεπάρκεια σε ολοκληρωμένους κύκλους σπουδών στο εν λόγω αντικείμενο, το μελέτημα κλίνει με παρατηρήσεις για την επίδραση μιας τέτοιας επιμόρφωσης στη Θεατροπαιδαγωγική, η οποία αντιμετωπίζει το Θέατρο ως πρακτική τέχνη, ως παιχνίδι. Παράλληλα, επισημαίνεται, με βάση τα αποτελέσματα εμπειρικών μελετών, η σπουδαιότητα μιας τέτοιας επιμόρφωσης, όχι μόνο για τον εκπαιδευτικό που θα αναλάβει να διδάξει το αντίστοιχο μάθημα, αλλά και για κάθε εκπαιδευτικό. Η ευελιξία της σκέψης, ο σεβασμός στο διαφορετικό, η ικανότητα να αξιοποιεί το τυχαίο και το απρόοπτο είναι μερικά από τα οφέλη μιας τέτοιας θεατροπαιδαγωγικής επιμόρφωσης, τα οποία συνάδουν με το πνεύμα και τις σύγχρονες τάσεις (διαθεματικότητα, βιωματική προσέγγιση, ολοήμερο, διαπολιτισμικότητα κ.ά.) του σχολείου σήμερα. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 6. [7.III.06] Λενακάκης, Α.** (2013). Η θεατροπαιδαγωγική ομάδα της Παιδαγωγικής Σχολής του Α.Π.Θ. *Paedagogus Ludens*: Το μικρό αδερφάκι του *Πολύδρομου*. *Πολύδρομο*, 6, 43-53

Το μελέτημα εκθέτει, για πρώτη φορά στα μάτια των αναγνωστών ενός περιοδικού, τη θεατροπαιδαγωγική ομάδα της Παιδαγωγικής Σχολής του Α.Π.Θ. "Paedagogus Ludens". Και ενώ ο *Paedagogus Ludens* συνηθίζει μέσω των δράσεών του να προβάλλεται, η διαπραγμάτευση αποκαλύπτει τι κρύβεται πίσω από τη σκηνή, τι συμβαίνει στα παρασκήνια. Στο πρώτο κεφάλαιο, συζητούνται η φιλοσοφία της ομάδας, οι αρχές που την διέπουν και οι στόχοι που επιδιώκει: Η ανάπτυξη της διαπολιτισμικής επικοινωνίας, η αναγνώριση της αξίας και του πλούτου που είναι εγκιβωτισμένος στην πολιτισμική και γλωσσική ετερογένεια αλλά και οι απεριόριστες δυνατότητες πολυαισθητηριακής έκφρασης και σκηνικής παρουσίασης των προσωπικών ιστοριών μέσω θεατροπαιδαγωγικών πρακτικών διατρέχουν σύσσωμο τον *Paedagogus Ludens*. Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται το αποτέλεσμα μιας έρευνας, στην οποία συμμετείχαν 47 μέλη της ομάδας. Μέσω των αυτοβιογραφικών και αναστοχαστικών κειμένων των μελών του *Paedagogus Ludens* διερευνήσαμε τις δυναμικές που αναπτύσσονται πριν και κατά τη διάρκεια των δράσεών και αξιολογήσαμε τη δύναμη της Θεατροπαιδαγωγικής, των εργαλείων και των μεθόδων της. Η έρευνα έδειξε τους ισχυρούς δεσμούς αλληλεγγύης και γειτονίας που αναπτύσσονται μεταξύ των μελών της

ομάδας μας, οι οποίοι εκφράζονται ως μοίρασμα, ανοικτότητα, αλληλοβοήθεια, διάλογο, φιλία, ενσυναίσθηση, κατανόηση, αποδοχή, αγάπη, αλλά και δημιουργική διαχείριση συγκρούσεων, ευεξία, ενθουσιασμό και συγκίνηση. Στο τρίτο κεφάλαιο παραθέτουμε ενδεικτικά μερικές από τις συνεργασίες και τις δράσεις της ομάδας. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 7. [7.III.07] Λενακάκης, Α.** (2013). Η διεθνής συμφωνία περί δεοντολογίας και συμπεριφοράς του θεατροπαιδαγωγού ως αφορμή για διάλογο και προτάσεις. *Εκπαίδευση & Θέατρο, 14*, 127-134

Η μεγάλη ερευνητική, βιβλιογραφική και επιμορφωτική κινητικότητα σε ζητήματα Θεατροπαιδαγωγικής τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα, σε συνδυασμό με το συστηματικό ενδιαφέρον πολλών εκπαιδευτικών να εφαρμόζουν θεατροπαιδαγωγικές αρχές και μεθόδους, δημιούργησαν την ανάγκη εκπόνησης του παρόντος μελετήματος. Στόχος του είναι να προταθεί σε διάλογο ένα πλαίσιο βασικών αρχών και δεοντολογίας του ειδικευμένου στη Θεατροπαιδαγωγική, του Θεατροπαιδαγωγού, μιας ειδικότητας αναγνωρισμένης σε πολλές χώρες. Αφορμή για την πρωτοβουλία αυτή αποτέλεσε η δημοσίευση στα γερμανικά, αγγλικά και τουρκικά η *Διεθνής Συμφωνίας για τη Δεοντολογία και τη Συμπεριφορά του Θεατροπαιδαγωγού* από τη *Γερμανική Ομοσπονδιακή Ένωση Εκπαιδευτικού Δράματος και Θεάτρου* και την *Τουρκική Ένωση Σύγχρονου Δράματος*. Η μετάφραση της εν λόγω συμφωνίας στα ελληνικά και η δέουσα συζήτησή της αλλά και των συναφών εξελίξεων στο γερμανόφωνο χώρο που τη δημιούργησαν αποσκοπεί στην έναρξη ενός διαλόγου μεταξύ των θεατροπαιδαγωγών στην Ελλάδα για τον προσδιορισμό και το επαγγελματικό προφίλ του Θεατροπαιδαγωγού διεθνώς. Παράλληλα, το μελέτημα επιδιώκει να δώσει ώθηση στην εκπόνηση και υλοποίηση πτυχιακών ή/και μεταπτυχιακών κύκλων στην ειδικότητα, και προς την κατεύθυνση αυτή παρουσιάζεται και συζητείται το μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών του Πανεπιστημίου Καλών Τεχνών Βερολίνου, ως ικανή επιμορφωτική πρόταση. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 8. [7.III.08] Kondoyianni, A., Lenakakis, A., & Tsiotsos, N.** (2013). Intercultural and lifelong learning based on educational drama. Propositions for multidimensional research projects. *Scenario, 7*(2), 27-46. <https://doi.org/10.33178/scenario.7.2.3>

Η συλλογική αυτή εργασία διερευνά και προτείνει θεωρητικές και ερευνητικές γέφυρες και διασυνδέσεις της Θεατροπαιδαγωγικής με φορείς και ιδρύματα της τυπικής, μη τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης. Εξαρχής συζητούμε τη μορφοπαιδευτική δύναμη του θεάτρου στην εκπαίδευση, βασιζόμενοι σε ερευνητικά πορίσματα από την ιστορία και τη θεωρία της Θεατροπαιδαγωγικής, των Επιστημών της Αγωγής, των Κοινωνικών Επιστημών και της Ψυχολογίας, ενώ παρακολουθούμε συστηματικά τις βασικές θέσεις και τη φιλοσοφία των προγραμματικών κειμένων εθνικών, ευρωπαϊκών και διεθνών οργανισμών σε θέματα πολιτισμού, τεχνών, καινοτομίας και διά βίου μάθησης. Μετά την αναγκαία αυτή διαπραγμάτευση, στο δεύτερο μέρος, προτείνουμε ερευνητικά σχέδια προς υλοποίηση, τα οποία φέρνουν σε διάλογο διαφορετικούς ερευνητικούς, πολιτιστικούς, κοινωνικούς και εκπαιδευτικούς φορείς. Ιδιαίτερη έμφαση δίνουμε στον πολυπολιτισμικό διάλογο, στον πολιτισμικό τουρισμό, στο ρόλο της γλώσσας και του τοπικού-λαϊκού πολιτισμού. Παράλληλα, προτείνουμε ερευνητικά σχέδια που αξιοποιούν την τέχνη του κουκλοθεάτρου, το οποίο λόγω της ιδιαιτερότητάς του συνδέει διαφορετικούς λαούς και ηλικίες, ενώ στις προτεινόμενες δράσεις συμπεριλαμβάνουμε την τρίτη ηλικία, ως πηγή εμπειριών και γνώσεων του παρελθόντος και της παράδοσης. Τέλος, οι ερευνητικές προτάσεις που καταθέτουμε στηρίζονται σε ένα σαφές και τεκμηριωμένο μεθοδολογικό πλαίσιο, το οποίο συζητούμε εκτενώς και το οποίο βασίζεται στις αρχές της *βασικής έρευνας* και της *πειραματικής ανάπτυξης*. Στο ίδιο πλαίσιο, εκτός από τα ερευνητικά εργαλεία συλλογής δεδομένων που καταθέτουμε, λαμβάνουμε υπόψη μας και συζητούμε τις βασικές αρχές και τον *κύκλο ποιότητας* στη διά βίου μάθηση, ενώ για τη μέθοδο έρευνας, λόγω της ιδιομορφίας του ερευνώντος πεδίου, προτείνουμε τη διερεύνηση (α) με *επιστημονικά ευέλικτα*

ερευνητικά σχέδια, (β) με επιστημονικά καθορισμένα ερευνητικά σχέδια, (γ) με ποσοτικά δεδομένα και στατιστικές γενικεύσεις και (δ) με σχέδια μεικτών μεθόδων. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 9. [7.III.09] Λενακάκης, Α.** (2013). Η θεατροπαιδαγωγική στην εκπαίδευση: Τάσεις και στάσεις. Μια έρευνα με αφορμή τα σενάρια για τη συνέντευξη των υποψηφίων σχολικών συμβούλων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. *Παιδαγωγικά Ρεύματα στο Αιγαίο*, 6(1), 69-81. <https://doi.org/10.12681/revmata.31130>

Το μελέτημα διερευνά τις θεατροπαιδαγωγικές στάσεις και τάσεις στην ελληνική εκπαίδευση με αφορμή τα σενάρια που αναρτήθηκαν στο διαδικτυακό τόπο του Υπουργείου Παιδείας, στα οποία οι υποψήφιοι σχολικοί σύμβουλοι πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης επρόκειτο να εξεταστούν κατά τη διαδικασία της συνέντευξης. Αναγνωρίζοντας το θεσμικό και ουσιαστικό ρόλο του σχολικού συμβούλου στην ευδοκίμηση της εκπαιδευτικής πράξης και καινοτομίας, μελετούμε μέρος των κριτηρίων επιλογής του, και συγκεκριμένα αυτά που αφορούν στα περιεχόμενα των εν λόγω σεναρίων, ενώ εστιάζουμε στις έννοιες και τους όρους που σχετίζονται με το παιχνίδι και το θέατρο στην εκπαίδευση. Με τα πορίσματα της έρευνας αλλά και με τις θεωρητικές αναλύσεις και τοποθετήσεις που τα συνοδεύουν επιδιώκουμε κυρίως την ευαισθητοποίηση της θεατροπαιδαγωγικής αλλά και της εκπαιδευτικής κοινότητας εν γένει σε ζητήματα διδακτικής και επίδρασης των θεατροπαιδαγωγικών πρακτικών στο σχολείο. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 10. [7.III.10] Λενακάκης, Α.** (2014). Ο Hans-Wolfgang Nickel και η θεατροπαιδαγωγική: Η ιστορία και η εξέλιξη του παιχνιδιού και του θεάτρου στην εκπαίδευση στη Γερμανία. *Εκπαίδευση & Θέατρο*, 15, 35-43.

Είναι η πρώτη φορά που ένας από του σημαντικότερους Γερμανούς εκπροσώπους της Θεατροπαιδαγωγικής συστήνεται σε ελληνόγλωσσο περιοδικό.

Δεδομένης της παντελούς απουσίας στην ελληνική βιβλιογραφία μελετών που διερευνούν όρους και έννοιες από τη θεατροπαιδαγωγική ιστορία και θεωρία στο γερμανόφωνο χώρο κρίθηκε απαραίτητη η χρήση υποσημειώσεων και επεξηγήσεων. Το μελέτημα, το οποίο έχει τη μορφή συνέντευξης με τον Hans-Wolfgang Nickel, σκιαγραφεί μέσα σε εννιά σελίδες την ιστορία και την εξέλιξη του παιχνιδιού και του θεάτρου στην εκπαίδευση στη Γερμανία, αφού το όνομα του Nickel θεωρείται συνώνυμο του κλάδου και εκτός γερμανικών συνόρων. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 11. [7.III.11] Αραμπατζίδου, Φ., Γεωργόπουλος, Α., Λενακάκης, Α., & Μπακιρτζής, Κ.** (2015). Το θέατρο του καταπιεσμένου στην περιβαλλοντική εκπαίδευση. *Εκπαίδευση & Θέατρο*, 16, 124-131.

Το παρόν άρθρο παρουσιάζει και συζητά τα αποτελέσματα μιας έρευνας δράσης, κατά την οποία διερευνήθηκε η δυνατότητα αξιοποίησης των αρχών και των μεθόδων από το θέατρο του καταπιεσμένου του Αουγούστο Μπόάλ στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Στην έρευνα ελέγχθηκε ο βαθμός ενσυναίσθησης των εμπλεκόμενων μαθητών/τριών που εμπυχώθηκαν με τις παραπάνω μεθόδους σε ένα πρόγραμμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, καθώς και η επίδραση που το θέατρο του καταπιεσμένου επιδρά στην ανάληψη φιλοπεριβαλλοντικών δράσεων από τους μαθητές και τις μαθήτριες.

Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν μια σημαντική αύξηση της ενσυναίσθησης των μαθητών/τριών που μπήκαν σε ρόλο πρωταγωνιστή κατά το θέατρο φόρουμ, καθώς και μια μετατόπιση του σημείου ελέγχου αναφορικά με την ανάληψη δράσης από τους μαθητές και τις μαθήτριες που έλαβαν μέρος στην έρευνα. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 12. [7.III.12] Giotaki, M., & Lenakakis, A.** (2016). Theatre pedagogy as an area of negotiating and understanding complex concepts by kindergartners in times of

crisis: an intervention-based research study. *Preschool & Primary Education*, 4(2), 323-334. <http://dx.doi.org/10.12681/ppej.8837>

Στους στόχους της παρούσας έρευνας ήταν να διερευνηθούν, μέσω θεατροπαιδαγωγικών πρακτικών, αφενός οι αντιλήψεις των νηπίων για την οικονομική κρίση και οι συναφείς διαστάσεις της στην καθημερινή ζωή, και αφετέρου η εξασφάλιση ευκαιριών για μια θετική και δυναμική νοηματοδότηση των καταστάσεων της κρίσης από τα νήπια.

Μέσα από ένα θεατροπαιδαγωγικό πρόγραμμα που υλοποιήσαμε, επιδιώξαμε να τοποθετήσουμε ένα κοινωνικό ζήτημα στο επίπεδο της τάξης του νηπιαγωγείου και να δημιουργήσουμε με αισθητικά εργαλεία συνθήκες, προκειμένου να προκαλέσουμε την αναζήτηση λύσεων και εύρεσης νοήματος.

Τα αποτελέσματα της έρευνας επιβεβαιώνουν την αξία της Θεατροπαιδαγωγικής και των πρακτικών της στη διαπραγμάτευση, έκφραση και κατανόηση περίπλοκων εννοιών, όπως της οικονομικής κρίσης και των συναφών διαστάσεων της, αλλά και στην ανάπτυξη της ενσυναισθητικής ικανότητας των μικρών παιδιών απέναντι στο ανοίκειο, το διαφορετικό και το φαινομενικά μακρινό και ασύνδετο. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 13. [7.III.13] Lenakakis, A., & Koltsida, M. (2017).** Disabled and non-disabled actors working in partnership for a theatrical performance: A research on theatrical partnerships as enablers of social and behavioural skills for persons with disabilities. *Research in Drama Education: The Journal of Applied Theatre and Performance*, 22(2), 251-269. <http://dx.doi.org/10.1080/13569783.2017.1286975>

Η παρούσα μελέτη περίπτωσης σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε με σκοπό τη διερεύνηση των συνθηκών εργασίας σε μία θεατρική ομάδα και της επίδρασης που επιφέρει η σύμπραξη ανάμεσα σε ανάπηρους και μη ανάπηρους ηθοποιούς στα ανάπηρα μέλη της. Βασικός στόχος της ποιοτικής έρευνας είναι να διερευνήσει την επίδραση της εν λόγω σύμπραξης, μέσω των θεατρικών δραστηριοτήτων, των προβών και των παραστάσεων, στις κοινωνικές δεξιότητες και στις συμπεριφορικές και συναισθηματικές δυσκολίες των ανάπηρων μελών. Εργαλεία συλλογής των δεδομένων αποτέλεσαν οι ημι-δομημένες συνεντεύξεις με τους είκοσι τρεις συμμετέχοντες της θεατρικής ομάδας, το οπτικοακουστικό υλικό τόσο της παράστασης όσο και καθημερινών αλληλεπιδράσεων της ομάδας τα τελευταία δύο έτη, και η συμμετοχική παρατήρηση σε διάστημα τεσσάρων μηνών κατά τις πρόβες, τη σκηνική ανάδειξη του έργου, καθώς και τις καθημερινές τυπικές συζητήσεις και αλληλεπιδράσεις που είχαν μεταξύ τους τα μέλη ως θεατρική ομάδα. Τα ευρήματα καταδεικνύουν πως η δημιουργική σύμπραξη μέσω των χρησιμοποιούμενων θεατροπαιδαγωγικών πρακτικών σηματοδότησε μετακινήσεις στις κοινωνικές και συμπεριφορικές δεξιότητες των ανάπηρων μελών, ενώ ταυτόχρονα ανέδειξε το δημιουργικό και ενταξιακό χαρακτήρα της τέχνης του θεάτρου. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 14. [7.III.14] Koltsida, M., & Lenakakis, A. (2017).** Contemporary performance by and for those with disabilities: the case of Greece. *Research in Drama Education: The Journal of Applied Theatre and Performance*, 22(3), 339-344. <http://dx.doi.org/10.1080/13569783.2017.1326809>

Το μελέτημα καταγράφει και συζητά ενδεικτικά παραδείγματα παραστάσεων της σύγχρονης ελληνικής θεατρικής πραγματικότητας από αναπήρους ή από μεικτές θεατρικές ομάδες ανάπηρων και μη ανάπηρων ηθοποιών. Στο ίδιο πλαίσιο, συζητούνται αφενός οι τάσεις στα επίσημα θεσμικά κείμενα σε σχέση με την τυπική, μη τυπική και άτυπη εκπαίδευση που παρέχεται στα άτομα με αναπηρία και αφετέρου το κοινωνικο-πολιτισμικό πλαίσιο που ενθαρρύνει ή αποθαρρύνει τη συμμετοχή τους σε καλλιτεχνικές και πολιτιστικές δραστηριότητες. Η συλλογή των δεδομένων έγινε με έρευνα στις πρωτογενείς και δευτερογενείς ηλεκτρονικές και έντυπες πηγές, τις βάσεις δεδομένων και τα αρχεία, τα οποία διατηρούν είτε οι ίδιες οι ομάδες είτε οι βιβλιοθήκες της Ελλάδας. Στα αποτελέσματα της έρευνάς μας διακρίνουμε μια συστηματική παρουσία σε επίπεδο παραστασιογραφίας των εν

λόγω θιάσων, οι οποίες αν και εμφανίζουν στην πλειονότητά τους έντονο ερασιτεχνισμό, ωστόσο, εμπλουτίζουν με τις καλλιτεχνικές προτάσεις τους την ελληνική θεατρική σκηνή και δρομολογούν έναν διαφορετικό κοινωνικό προβληματισμό για την αναπηρία και τις δυνατότητες των αναπήρων. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 15. [7.III.15] Lenakakis, A.,** Howard, J. L., & Felekidou, K. (2018). Play and inclusive education: Greek teachers' attitudes. *European Journal of Special Education Research*, 3(3), 129-163. <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.1243040>

Η έρευνα μελετά τις στάσεις των Ελλήνων εκπαιδευτικών για το συμπεριληπτικό μοντέλο εκπαίδευσης και για τον ρόλο και τη σημασία του παιχνιδιού ως συμπεριληπτικής στρατηγικής στην εκπαίδευση. Εργαλείο συλλογής των δεδομένων αποτέλεσε ένα ερωτηματολόγιο με κλειστού και ανοικτού τύπου ερωτήσεις, το οποίο διανεμήθηκε σε σαράντα οκτώ συμμετέχοντες. Η ανάλυση των δεδομένων ανέδειξε τρεις κεντρικές διαστάσεις του ζητουμένου. Η πρώτη διάσταση αφορά σε αντικειμενικές δυσκολίες του συστήματος σχολείο με ένα σχεδόν αποκλειστικά γνωσιοκεντρικό αναλυτικό πρόγραμμα και έναν αυστηρό κατακερματισμό/οριοθέτηση του χρόνου και των περιεχομένων του. Μια τέτοια κλειστή οργάνωση δεν επιτρέπει την καλλιέργεια μιας κουλτούρας συνεργασίας μεταξύ των εμπλεκόμενων σ' αυτό και επομένως δημιουργεί εμπόδια στην ευδοκίμηση ενός μοντέλου συμπεριληπτικής του διαφορετικού. Η δεύτερη διάσταση που ανέδειξε η έρευνα αφορά σε ζητήματα ορολογίας και ορισμών του ζητουμένου, τα οποία σχετίζονται με τη γενικότερη ασάφεια σε επίπεδο αφενός θεσμικών κειμένων αφετέρου ακαδημαϊκής συζήτησης/συναφούς βιβλιογραφίας. Η εν λόγω ασάφεια και πολλές φορές σύγχυση ανάμεσα σε όρους όπως π.χ. συμπεριληπτική εκπαίδευση και ειδική αγωγή, καθώς και μια μη οικειοποιημένη γνώση των εκπαιδευτικών για την κοινωνική φύση της αναπηρίας προβάλλονται ως τροχοπέδη για την ευδοκίμηση του μοντέλου της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης και οδηγούν στη μετάθεση αρμοδιοτήτων των εκπαιδευτικών γενικής εκπαίδευσης σε «ειδικούς παιδαγωγούς». Η τρίτη διάσταση που ανέδειξε η έρευνα αφορά σε μια ρευστή και καθ' όλα επιφανειακή σχέση του ίδιου του εκπαιδευτικού με τα εργαλεία και τις μεθόδους που ο ίδιος χρησιμοποιεί, εν προκειμένω με το παιχνίδι. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 16. [7.III.16] Λενακάκης, Α., & Παναγή, Α.** (2018). Η θεατροπαιδαγωγική στο μουσείο: Ζητήματα έρευνας, θεωρίας και πράξης. *Εκπαίδευση & Θέατρο*, 19, 88-101 / Lenakakis, A., & Panaghi, A. (2018). Drama/theatre pedagogy in museum: Research, theory and practice issues. *Education & Theatre*, 19, 88-101 [στα ελληνικά και αγγλικά].

Το μελέτημα διερευνά τον ρόλο που διαδραματίζει η θεατροπαιδαγωγική για την πραγμάτωση του εκπαιδευτικού ρόλου του μουσείου, μέσα από μια βιβλιογραφική και κριτική ανασκόπηση ελληνικών και ξένων ερευνών της τελευταίας εικοσαετίας. Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να συμβάλει στη μελέτη και στην ανάδειξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε μουσεία που είτε αξιοποιούν θεατροπαιδαγωγικές πρακτικές είτε αποτελούν εξ ολοκλήρου θεατροπαιδαγωγικά προγράμματα. Στα αποτελέσματα της έρευνας διακρίνονται τρεις κεντρικές τάσεις που διερευνούν και επιβεβαιώνουν τη μορφοπλαστική αξία της θεατροπαιδαγωγικής στην ενίσχυση του μουσείου αφενός ως τόπου μάθησης και γνώσης και αφετέρου ως τόπου ενεργητικής συμμετοχής του επισκέπτη και κοινωνικής εξάσκησής του. Το μελέτημα κλείνει με παρατηρήσεις για τον καθοριστικό ρόλο του επιμορφωμένου θεατροπαιδαγωγού/μουσειοπαιδαγωγού στην ευδοκίμηση κάθε μουσειοπαιδαγωγικού προγράμματος που αξιοποιεί θεατροπαιδαγωγικές πρακτικές. [[ΠΛΗΡΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΠΛΗΡΕΣ ΑΓΓΛΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 17. [7.III.17] Lenakakis, A.,** Kousi, D., & Panges, I. (2019). 'Do women know how to drive?' A research on how theatre pedagogy contributes to dealing with gender

stereotypes. *Preschool & Primary Education*, 7(1), 19-36.
<http://dx.doi.org/10.12681/ppej.19347>

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση της επίδρασης ενός θεατροπαιδαγωγικού προγράμματος στη διαχείριση των στερεοτυπικών αντιλήψεων για το φύλο και στην καλλιέργεια μιας κουλτούρας συνεργασίας και επικοινωνίας μεταξύ των μελών μιας ομάδας παιδιών ΣΤ΄ τάξης δημοτικού σχολείου. Αναγνωρίζοντας την αξία του θεάτρου ως παιχνιδιού και ως τόπου ελεύθερης και δημιουργικής έκφρασης, επιδιώξαμε να φωτίσουμε μέσω ποιοτικών και ποσοτικών εργαλείων τις αντιλήψεις των μαθητών/τριών της ομάδας μας για το φύλο, τις υποσυνείδητες σκέψεις και προκαταλήψεις τους, τα συναισθήματα και τους φόβους τους. Η ανάλυση του κοινωνιομετρικού τεστ και η θεματική ανάλυση των δεδομένων από τις ομαδικές συνεντεύξεις με τους/τις μαθητές/τριες, τις αναφορές του κριτικού φίλου και των αναστοχαστικών ημερολογίων των ερευνητών έδειξε σαφείς μετακινήσεις στις στερεοτυπικές αντιλήψεις των μαθητών/τριών για το φύλο και μια διεύρυνση των κοινωνικών δικτύων μεταξύ κοριτσιών και αγοριών στην ομάδα μας. Οι θεατροπαιδαγωγικές πρακτικές του προγράμματός μας εξασφάλισαν στους/στις μαθητές/τριες της ομάδας μας ένα ασφαλές, ελεύθερο και δημιουργικό κλίμα θεματοποίησης, πολυαισθητηριακής έκφρασης και διαπραγμάτευσης των προσωπικών αναπαραστάσεων, αξιών, στάσεων και στερεοτύπων τους για τα φύλα. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 18.[7.III.18] Λενακάκης, Α.,** Παρούση, Α., & Τσελφές, Β. (2018). Θεσμικά και πολιτισμικά σχήματα που περιγράφουν τη μεταβαλλόμενη παρουσία του κουκλοθέατρου στον εκπαιδευτικό χώρο των ελληνικών Νηπιαγωγείων. *Μέντορας*, 16, 48-94. <https://tinyurl.com/246vpstd>

Πρόκειται για προδημοσίευση του κεφαλαίου 4 του βιβλίου *Η τέχνη του κουκλοθέατρου στην εκπαίδευση (7.Ι.06)* με τίτλο «Η πορεία του κουκλοθέατρου στην ελληνική εκπαίδευση». Στην εν λόγω έρευνα επιχειρείται να κατανοηθούν η θέση και η λειτουργία του κουκλοθέατρου εντός του θεσμού της σημερινής Προσχολικής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα. Η έρευνα εστιάζεται σε θεσμικά και μη κείμενα, τα οποία καταγράφουν τις γενικευμένες διαδικασίες που εισηγήθηκαν εκπαιδευτικοί θεσμοί, παιδαγωγοί ή και καλλιτέχνες προωθώντας την κανονικοποίηση και την αναπαραγωγή της κοινωνικής ζωής στις τάξεις των Νηπιαγωγείων μέσω της κούκλας και του κουκλοθέατρου. Τα σχήματα που ανασύρονται χρησιμοποιούνται για την κατασκευή ενός «χάρτη», ο οποίος μπορεί να αποτελεί μια αξιόπιστη βάση παραγωγής υποθέσεων σχετικών με τις αξίες, πεποιθήσεις ή και στάσεις των Ελλήνων εκπαιδευτικών για τη θέση και τη χρήση του κουκλοθέατρου στη σημερινή Προσχολική Εκπαίδευση. Ταυτόχρονα, ο ίδιος χάρτης, με τα ιστορικά του χαρακτηριστικά, είναι δυνατόν να περιγράψει και τη δυναμική της σχέσης του κουκλοθέατρου με την ελληνική εκπαίδευση. Τα αποτελέσματα δείχνουν τη διαχρονικότητα και την πολυμορφία της ερευνώμενης σχέσης. Δείχνουν, επίσης, ότι τα αναδυόμενα σχήματα, που τείνουν να την κανονικοποιούν, διαμορφώνονται τελικά στη βάση παιδαγωγικών αξιών. Αυτό όμως φαίνεται ότι, στην περίπτωση της Ελλάδας, δεν προέκυψε ως αποτέλεσμα παιδαγωγικών προβληματισμών ή θεσμικών αποφάσεων· προέκυψε, μάλλον, από αλληλοεπιδράσεις σχημάτων κοινωνικής και καλλιτεχνικής-πολιτισμικής προέλευσης με την εκπαιδευτική πράξη, που καθοδήγησαν σε κάποιο βαθμό τη συμμόρφωση τόσο των θεσμικών εκπαιδευτικών αποφάσεων όσο και των παιδαγωγικών θεωρήσεων. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 19.[7.III.19] Κολτσιδά, Μ., & Λενακάκης, Α.** (2019). «Λευκές δυστοπίες» και «ψάρια στη γυάλα»: Ζητήματα σκηνικής αναπαράστασης της αναπηρίας. *Εκπαίδευση & Θέατρο*, 20, 52-63.

Σκοπός του μελετήματος είναι να διερευνήσει νέα και διαφορετικά σενάρια ζωής κατά τη σκηνική επεξεργασία και αναπαράσταση της αναπηρίας σε σχέση με τις κοινωνικά σκηνοθετημένες ταυτότητες. Το υλικό της έρευνας αντλείται από την παράσταση *Το «Άλλο»*

σπίτι της καλλιτεχνικής ομάδας Εν Δυνάμει, που αποτελείται από ανάπηρους και μη ανάπηρους ηθοποιούς. Η ανάλυση της παράστασης ανέδειξε ως κεντρικές κατηγορίες για τον ανάπηρο: (α) την κοινωνικά υπαγορευόμενη «μετανάστευσή» του από την οικογένεια στο ίδρυμα και την κατάργηση του προσωπικού του χώρου στις ιδρυματικές δομές, (β) την αντιμετώπισή του ως «αιώνιου» παιδιού, (γ) τις αέναες σχέσεις εξάρτησής του από την οικογένεια, τους ειδικούς και την κοινωνία και (δ) έναν «ειδικό» τρόπο διαβίωσής του ως «ασθενή». Η μελέτη καταλήγει με τη διαπίστωση πως η επί σκηνής θεματοποίηση των παραπάνω σχημάτων στην εν λόγω παράσταση, αλλά και σε αντίστοιχες σκηνικές δοκιμές, μπορεί να *ξεβολέψει* τους συμμετέχοντες και τους θεατές από μια μονόδρομη και κοινωνικά παγιωμένη και στερεοτυπική πρόσληψη και να δρομολογήσει νέες *συν-κινήσεις* και αναπαραστάσεις του ανάπηρου σώματος και των επιλογών-δυνατοτήτων που μπορεί να έχει στη σκηνή αλλά και στη ζωή. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

20.[7.III.20] Χολέβα, Α., **Λενακάκης, Α.**, & Πίγκου-Ρεπούση, Μ. (2021). Κίνητρα συμμετοχής και ικανοποίηση των εκπαιδευτικών σε μια θεατροπαιδαγωγική επιμόρφωση. *Εκπαίδευση & Θέατρο*, 22, 15-23 / Choleva, N., **Lenakakis, A.**, & Pigkou-Repousi, M. (2021). Teachers' participations motivations and satisfaction in drama-in-education training. *Education & Theatre*, 22, 16-23.

Το άρθρο, γραμμένο στα ελληνικά και αγγλικά, διερευνά τα κίνητρα εκπαιδευτικών για συμμετοχή σε ένα θεατροπαιδαγωγικό εργαστήριο επιμόρφωσης. Οι εκπαιδευτικοί τα ιεραρχούν και αξιολογούν την επιμόρφωση σύμφωνα με αυτά. Βασικό ερευνητικό ερώτημα είναι αν η αξιολόγηση αμέσως μετά την επιμόρφωση παραμένει σταθερή μετά το πέρας της σχολικής χρονιάς. Επιπλέον αξιολογούνται τα δεδομένα που αφορούν το πλαίσιο αξιοποίησης στοιχείων της επιμόρφωσης και πιθανές δράσεις διάχυσης. Επιπρόσθετες δοκιμασίες (tests) διερευνούν τυχόν διαφοροποιήσεις στις απαντήσεις του δείγματος ανάλογα με τη βαθμίδα διδασκαλίας, καθώς και το φύλο τους. Η έρευνα διεξήχθη σε δείγμα 170 εκπαιδευτικών από οχτώ πόλεις της Ελλάδας το σχολικό έτος 2019-2020, κατά τη διάρκεια του οποίου προκλήθηκαν σοβαρές αναστατώσεις λόγω της πανδημίας (Covid-19). Διαπιστώθηκε πως ο βαθμός ικανοποίησης του δείγματος μετά από μήνες, παρότι πολύ υψηλός, παρουσίασε στατιστικά σημαντική πτώση σε σχέση με τις αρχικές μετρήσεις. Επιπλέον στατιστικοί έλεγχοι ανέδειξαν πως το φύλο και η βαθμίδα διδασκαλίας δεν διαφοροποιούν τον βαθμό ικανοποίησης των εκπαιδευτικών, εντοπίστηκε όμως μια στατιστικά σημαντική διαφορά ως προς τα κίνητρα συμμετοχής μεταξύ ανδρών και γυναικών. Τα ευρήματα της μελέτης συγκρίνονται με τη διεθνή έρευνα και οδηγούν σε μια σειρά σημαντικών παραμέτρων που προτείνεται να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη κατά τον σχεδιασμό επιμορφωτικών προγραμμάτων. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ](#)] [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ ΣΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

21.[7.III.21] Asimidou, A., **Lenakakis, A.**, & Tsiaras, A. (2021). The contribution of drama pedagogy in developing adolescents' self-confidence: A case study. *NJ: Drama Australia Journal*, 45(1), 45-58. <https://doi.org/10.1080/14452294.2021.1978145>

Το άρθρο διερευνά τη συμβολή των τεχνικών της Δραματικής Τέχνης στην Εκπαίδευση (ΔΤΕ) με στόχο την ανάπτυξη της αυτοπεποίθησης των εφήβων. Ειδικότερα, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας που πραγματοποιήθηκε σε μια ομάδα μαθητών της Β' τάξης Λυκείου του Μουσικού Σχολείου Πειραιά και περιελάμβανε τον σχεδιασμό και την υλοποίηση ενός θεατροπαιδαγωγικού προγράμματος δεκαέξι παρεμβάσεων διάρκειας 90 λεπτών. Για τη συλλογή των δεδομένων εφαρμόστηκε η μικτή μέθοδος συλλογής δεδομένων αφενός μέσω της χρήσης του Ερωτηματολογίου Προσωπικής Αξιολόγησης (Personal Evaluation Inventory) του J. S. Shrauger, αφετέρου μέσω ημερολογίου παρατήρησης και διενέργειας ημιδομημένων συνεντεύξεων των μαθητών. Διερευνήθηκε τόσο η βελτίωση της γενικής αυτοπεποίθησης των συμμετεχόντων όσο και η βελτίωσή τους στους επτά, επιμέρους τομείς της ειδικής αυτοπεποίθησης (διάθεση, αθλητισμός, έκθεση στο κοινό, εξωτερική εμφάνιση,

προσωπικές σχέσεις, σχολική επίδοση, κοινωνική αλληλεπίδραση). Με εξαίρεση τον τομέα του αθλητισμού, για τον οποίο δεν προέκυψαν αξιόπιστα αποτελέσματα, οι υπόλοιποι έξι τομείς παρουσίασαν βελτίωση. Τέλος διαπιστώθηκε ότι η συμβολή των τεχνικών της ΔΤΕ ήταν σημαντική και στην ανάπτυξη της γενικής αυτοπεποίθησης των μαθητών της πειραματικής ομάδας. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 22.[7.III.22]** Choleva, N., **Lenakakis, A.**, & Pingou-Repousi, M. (2021). Communicating vessels: Drama and human rights education in in-service teacher training. *Human Rights Education Review*, 4(3), 65-88. <http://doi.org/10.7577/hrer.4186>

Το άρθρο υποστηρίζει μια κοινή βάση μεταξύ των μεθοδολογιών της εκπαίδευσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα (ΕΑΔ) και του εκπαιδευτικού δράματος, προτείνοντας ότι οι τρεις θεμελιώδεις διαστάσεις της ΕΑΔ (μάθηση για τα ανθρώπινα δικαιώματα, μέσω αυτών και υπέρ αυτών) θα μπορούσαν να εξυπηρετηθούν μέσω του θεατροπαιδαγωγικού εργαστηρίου. Η ποσοτική έρευνα επικεντρώνεται σε ένα αντίστοιχο θεατροπαιδαγωγικό εργαστήριο σε εν ενεργεία εκπαιδευτικούς με θέμα τα ανθρώπινα δικαιώματα και τους πρόσφυγες. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν μέσω ερωτηματολογίων και αναλύθηκαν στη βάση έξι υποθέσεων, που αφορούν τα επίπεδα κατανόησης των εκπαιδευτικών, ετοιμότητάς τους για τη διδασκαλία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τη χρήση μεθοδολογιών εκπαιδευτικού δράματος σε αυτό το πλαίσιο. Τα δεδομένα έδειξαν στατιστικά σημαντική αύξηση σε όλες τις παραπάνω υποθέσεις μετά την επιμόρφωση. Τα επίπεδα ετοιμότητας αποδείχθηκαν επίσης σημαντικά υψηλά ακόμη και μετά το τέλος του σχολικού έτους, υποδεικνύοντας τον αντίκτυπο της κατάρτισης με θεατροπαιδαγωγικές πρακτικές στις πτυχές της εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών για τα ανθρώπινα δικαιώματα. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 23.[7.III.23]** **Lenakakis, A.**, Paroussi, A., & Tselfes, V. (2022). Puppet theatre in Greek preschool education: Kindergarten teacher views. *International Journal of Education & the Arts*, 23(12). <http://doi.org/10.26209/ijea23n12>

Το άρθρο παρουσιάζει τα αποτελέσματα μιας έρευνας στον τομέα της ελληνικής προσχολικής εκπαίδευσης σχετικά με τη χρήση του κουκλοθέατρου από τους εκπαιδευτικούς. Το κεντρικό ερώτημα είναι: με ποιους τρόπους, αλλά και με βάση ποιες παιδαγωγικές εκτιμήσεις, οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν μορφές κουκλοθέατρου στην εκπαίδευση των παιδιών προσχολικής ηλικίας. Η έρευνα διεξήχθη σε αντιπροσωπευτικό δείγμα 977 εκπαιδευτικών. Τα αποτελέσματα δείχνουν μια εκτεταμένη χρήση του κουκλοθέατρου από τους έλληνες νηπιαγωγούς στο καθημερινό τους πρόγραμμα με τα νήπια, η οποία δικαιολογείται από τους ίδιους είτε ως ένα ανιμιστικό εργαλείο επικοινωνίας, πρόκλησης ενδιαφέροντος και αύξησης της συμμετοχής είτε ως θετρικό μέσο αισθητικής καλλιέργειας και ψυχαγωγίας. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 24.[7.III.24]** Φελεκίδου, Κ., & **Λενακάκης, Α.** (2022). Παιχνιδοποίηση στην εκπαίδευση: Μια βιβλιογραφική έρευνα. *Επιστήμες της Αγωγής*, 2/2002, 225-250. https://elocus.lib.uoc.gr//dlib/7/c/6/attached-metadata-dlib-148886900-665149-23391/EPISTHMES_AGOGIS_2_2022.pdf

Το άρθρο αποτελεί μια βιβλιογραφική έρευνα στο πεδίο της παιχνιδοποίησης στην εκπαίδευση. Γραμμένο με βάση τα κριτήρια του Torracco (2016), επιχειρεί να αποδομήσει την έννοια της παιχνιδοποίησης στις βασικές αρχές που τη διέπουν, και να την επανασυνθέσει αναδεικνύοντας τις θεωρητικές, ψυχολογικές και παιδαγωγικές βάσεις της, που την κατατάσσουν ως ένα ανερχόμενο εκπαιδευτικό εργαλείο. Αρχικά, συζητάται ο ορισμός της παιχνιδοποίησης, και τονίζεται η σημαντικότητά της ως καινοτόμου παιδαγωγικού μέσου. Στη συνέχεια υπογραμμίζεται ο ρόλος της παιχνιδοποίησης στην ενίσχυση του κινήτρου, και καταγράφονται τα στοιχεία της που επηρεάζουν το κίνητρο των μαθητών/τριών, όπως αυτά απορρέουν από την υπάρχουσα βιβλιογραφία. Τέλος,

προβάλλονται συνοπτικά τα συμπεράσματα ερευνών ως προς την αποτελεσματικότητα της παιχνιδοποίησης στο εκπαιδευτικό πλαίσιο, και γίνονται προτάσεις για επιπλέον έρευνα. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

25.[7.III.25] Lenakakis, A., & Sarafi, S. (2023). Drama/theatre pedagogy, bullying at school and team spirit building among teenagers. *International Journal of Education and the Arts* (υπό έκδοση)

Η έρευνα εξετάζει τον αντίκτυπο των πρακτικών και μεθοδολογιών της θεατροπαιδαγωγικής στον εφηβικό εκφοβισμό στα σχολεία. Δεκαπεντάχρονοι μαθητές από ένα γυμνάσιο της υπαίθρου στη Βόρεια Ελλάδα συμμετείχαν σε μια μικτή έρευνα που περιλάμβανε ως εργαλεία συλλογής των δεδομένων της ένα σταθμισμένο ερωτηματολόγιο, τη συμμετοχική παρατήρηση, τα αναστοχαστικά ημερολόγια του ερευνητή και τον κριτικό φίλο. Το ερευνητικό μας ερώτημα ήταν αν οι συμμετέχοντες μαθητές στο θεατροπαιδαγωγικό εργαστήριο θα ενδυναμωθούν συναισθηματικά, θα επαναπροσδιορίσουν τη στάση τους απέναντι στον σχολικό εκφοβισμό, θα δημιουργήσουν πιο εντατικούς δεσμούς συνεργασίας με τους συμμαθητές τους. Τα ευρήματα της έρευνας δείχνουν σημαντικές μετακινήσεις στους παραπάνω τομείς και τεμηριώνουν τη συμβολή του θεατροπαιδαγωγικού εργαστηρίου στην ανάπτυξη σχέσεων μεταξύ των μελών μιας ομάδας εφήβων και στη διαχείριση συγγορούσεων και εκφοβιστικών συμπεριφορών στην ομάδα. Οι έφηβοι κατάφεραν να επικοινωνήσουν αποτελεσματικότερα σε αυτό το ασφαλές πλαίσιο που εξασφάλισε το θεατροπαιδαγωγικό εργαστήριο, αποκτώντας μεγαλύτερη επίγνωση του εαυτού τους και της πραγματικότητάς τους. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

26.[7.III.26] Lenakakis, A., Christodoulou, M., Koltsida, M., Choleva, N., & Kanari, Ch. (2024). Arts-based professional development. Enhancing teachers' critical reflexivity and creativity. *International Journal of Education Through Art* (υπό έκδοση)

Το άρθρο διερευνά τα αποτελέσματα ενός διεπιστημονικού προγράμματος εκπαίδευσης εκπαιδευτικών με βάση τις τέχνες, το οποίο σχεδιάστηκε για να βελτιώσει τη δημιουργικότητα, τον κριτικό προβληματισμό και τα κίνητρα για τη χρήση τεχνικών που βασίζονται στις τέχνες στις διδακτικές πρακτικές. Το πρόγραμμα παρακολούθησαν εν ενεργεία και εν δυνάμει εκπαιδευτικοί. Η έρευνα βασίστηκε σε έναν ερευνητικό σχεδιασμό διατομής και συνέλεξε δεδομένα μέσω ερωτηματολογίων. Τα αποτελέσματα καταδεικνύουν ότι οι βιωματικές και καλλιτεχνικά υποστηριζόμενες μαθησιακές διαδικασίες μπορούν να προωθήσουν το ενδιαφέρον, τη δημιουργικότητα και τον κριτικό στοχασμό των συμμετεχόντων, που είναι απαραίτητα για την προσωπική και επαγγελματική τους ανάπτυξη. Υπάρχει μια ισχυρή θετική σχέση μεταξύ των προαναφερθέντων τριών αξόνων, με τους εν ενεργεία εκπαιδευτικούς να παρουσιάζουν σημαντικότερη πρόοδο στα επίπεδα κριτικού στοχασμού σε σύγκριση με τους εν δυνάμει εκπαιδευτικούς. Τα ευρήματα της παρούσας μελέτης συμβάλλουν στη συζήτηση σχετικά με εμπειρικά ερευνητικά έργα και μελέτες βασισμένες σε ποσοτικά δεδομένα για την ενσωμάτωση των τεχνών στην εκπαίδευση και την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Επιπλέον, ο αντίκτυπος της μελέτης υπερβαίνει τον τομέα των τεχνών και τονίζεται πως οι εκπαιδευτικοί και οι φοιτητές μπορούν να ενσωματώσουν τις τέχνες και να τις χρησιμοποιήσουν ως εργαλείο για την ενίσχυση της δημιουργικότητας και της κριτικής σκέψης στο πρόγραμμα σπουδών. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

27.[7.III.27] Lenakakis, A., & Partsakoulaki, V. (2024). Puppet theatre and creativity. *NJ: Drama Australia Journal* (υπό έκδοση)

Σκοπός του άρθρου είναι να διερευνήσει την επίδραση ενός εργαστηρίου κουκλοθέατρου με νήπια, στο πλαίσιο του οποίου παρακολούθησαν κουκλοθεατρικές παραστάσεις, κατασκεύασαν σκηνικά και κούκλες και αυτοσχεδίαζαν κατά την εμφύκωση των δικών τους

κουκλοθεατρικών δρώμενων. Το τεστ TCAM (Thinking Creatively in Action and Movement) χρησιμοποιήθηκε για τη μέτρηση της δημιουργικότητας στην ομάδα ελέγχου και στην πειραματική ομάδα πριν και μετά τις οιονεί πειραματικές παρεμβάσεις μας. Τα ποιοτικά δεδομένα συλλέχθηκαν μέσω της συμμετοχικής παρατήρησης, της καθημερινής έκθεσης του παρατηρητή, των αποδεικτικών στοιχείων (όπως οι χειροτεχνίες των παιδιών) και των βίντεο, φωτογραφιών και ηχογραφήσεων που έγιναν με τη συγκατάθεση των γονέων. Εξετάσαμε τη φαντασία, την πρωτοτυπία και την ευχέρεια και τα ερευνητικά μας ευρήματα έδειξαν θετική συσχέτιση μεταξύ της συμμετοχής σε ένα εργαστήριο κουκλοθέατρου και των προαναφερθέντων παραμέτρων. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

IV. ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ

1. **[7.IV.01] Lenakakis, A.** (2002). Untersuchung zu Alltagstheorien von Lehrer(inne)n / Spielleiter(inne)n: Wie verstehen sie Pädagogik, Fachtheorie und ihre eigene Praxis? [Έρευνα πάνω στις προσωπικές θεωρίες των εκπαιδευτικών / εμπυχωτών παιχνιδιού και θεάτρου: Ποιες είναι οι αντιλήψεις τους για την παιδαγωγική, τη θεωρία του παιχνιδιού και της θεατροπαιδαγωγικής και πώς ερμηνεύουν τη διδακτική τους πράξη;]. In A. Lenakakis & H.-W. Nickel (Eds.), *Theorie und Empirie der Spiel- und Theaterpädagogik. Materialien aus dem Berliner Fachkongress und dem Symposion vom Februar 2001* (pp. 142-149). Institut für Spiel- und Theaterpädagogik, Universität der Künste Berlin

Η έρευνα διερευνά τον ρόλο της προσωπικής θεωρίας του επιμορφωμένου στη Θεατροπαιδαγωγική εκπαιδευτικού και στο περιεχόμενό της για τη σχολική τάξη. Μέσω συνεντεύξεων με εκπαιδευτικούς και των δύο βαθμίδων εκπαίδευσης επιχειρείται η ανάλυση και αξιολόγηση των προσωπικών θεωριών των εν λόγω εκπαιδευτικών, με κριτήρια που αναφέρονται στις θεωρητικές παραδοχές τους, στη λειτουργικότητά τους και στα απώτερα αποτελέσματά τους. Στα ευρήματα της έρευνας είναι ότι η προσωπική θεωρία βοηθά τον εκπαιδευτικό να ενοποιήσει σε οργανωμένο σχήμα στοιχεία της διδακτικής πραγματικότητας. Η ίδια η προσωπική θεωρία καθιστά τη γνώση που προκύπτει από την ανάλυση της διδακτικής πραγματικότητας εφαρμόσιμη, ενώ παρέχει τη δυνατότητα στον εκπαιδευτικό να προβαίνει σε προβλέψεις για την εξέλιξη των διδακτικών καταστάσεων. Η έρευνα διαπιστώνει, όμως, ότι η προσωπική θεωρία των πρακτικών της Θεατροπαιδαγωγικής είναι αუსστηματοποίητη και όχι σπάνια αντιφατική. Μέσα από την περαιτέρω ανάλυση των συνεντεύξεων προκύπτει η ανάγκη για εμπειριστωμένα προγράμματα εκπαίδευσης και επιμόρφωσης στον τομέα αυτό με στόχο τη συνειδητοποίηση, συστηματοποίηση και τον εμπλουτισμό της προσωπικής θεωρίας, καθώς και την άμεση συσχέτισή της με τη διδακτική πράξη. Η έλλειψη, τέλος, ερευνητικών μελετών πάνω στη νέα καλλιτεχνική επιστήμη, καθώς επίσης και η εννοιολογική σύγχυση που επικρατεί σε επίπεδο θεωρητικού λόγου, αφενός δυσχεραίνουν την επικοινωνία και το διάλογο μεταξύ των θεατροπαιδαγωγών, αφετέρου λειτουργούν ως τροχοπέδη για τη χειραφέτηση και την αυτονόμηση της Θεατροπαιδαγωγικής μεταξύ των συγγενών επιστημονικών και καλλιτεχνικών κλάδων. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

2. **[7.IV.02] Λενακάκης, Α.** (2003). Θεατρική παιδαγωγική και διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας. Στα *Πρακτικά 1ου διεθνούς συνεδρίου για τη διδασκαλία της νέας ελληνικής ως ξένης γλώσσας* (σσ. 391-396). Φιλοσοφική Σχολή ΕΚΠΑ

Για τη Διδακτική των ξένων γλωσσών υπάρχουν εργασίες ήδη από τον 19ο αι., οι οποίες, αναγνωρίζοντας τη σημασία της «άμεσης δράσης» του μαθητή στο μαθησιακό γεγονός, εμπλέκουν στη διδασκαλία στοιχεία από το θέατρο και το παιχνίδι ρόλων. Το μελέτημα επικεντρώνεται στις τελευταίες εξελίξεις και καταγράφει τις διδακτικές δυνατότητες που

προσφέρει η Θεατροπαιδαγωγική στο μάθημα της Ελληνικής ως ξένης γλώσσας. Η μέθοδος που προτείνεται εστιάζει στον επικοινωνιακό χαρακτήρα της γλώσσας, ενώ η διδασκαλία της γραμματικής και του συντακτικού έχει, εξ αρχής, δευτερεύουσα σημασία. Με βάση την προτεινόμενη μέθοδο η γλώσσα αντιμετωπίζεται σε τρία επίπεδα: Ευαισθητοποίηση στη μη-λεκτική επικοινωνία με παντομιμικές ασκήσεις και παιχνίδια και τη μέθοδο της μάσκας, επιτονισμός και προσωδία σε διαλογικά κείμενα και χρήση λογοτεχνικών – αφηγηματικών ή διαλογικών – κειμένων ως αφορμή για δραματοποίηση. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 3. [7.IV.03] Λενακάκης, Α.** (2004). Θεατροπαιδαγωγική επιμόρφωση και μεταμόρφωση του εκπαιδευτικού. Μια πρόκληση δημιουργικότητας στην εκπαίδευση. Στο Ν. Γκόβας (Επιμ.), *Δημιουργικότητα και μεταμορφώσεις. Πρακτικά της 4ης διεθνούς συνδιάσκεψης για το θέατρο και τις παραστατικές τέχνες στην εκπαίδευση* (σσ. 110-116). Πανελλήνιο δίκτυο για το θέατρο στην εκπαίδευση

Με βάση τα ερευνητικά ευρήματα και την εμπειρία στην εμπύχωση Θεατρικών Εργαστηρίων με εκπαιδευτικούς επιχειρείται να διερευνηθούν και να καταδειχθούν οι στρατηγικές και οι στάσεις του επιμορφωμένου στη Θεατροπαιδαγωγική εκπαίδευτικού, ο οποίος χρησιμοποιεί και εφαρμόζει συστηματικά και εφισταμένα εργαλεία και μεθόδους της Θεατροπαιδαγωγικής είτε ως βασική αρχή στη διδασκαλία του γνωστικού του αντικειμένου είτε υπό το πρίσμα της δημιουργικής σύνθεσης και εξέλιξης του παιχνιδιού και των ασκήσεων σε σκηνικό αποτέλεσμα.

Και ενώ οι γνώσεις γύρω από το Θέατρο ως θεωρία θεωρούνται εξίσου σημαντικές, το μελέτημα επιμένει να τονίζει το βιωματικό χαρακτήρα μιας αντίστοιχης επιμόρφωσης και της σημασίας της στην (μετα/ανα)μόρφωση του ίδιου του εκπαιδευτικού. Το Θεατρικό Εργαστήριο προσφέρει σε κάθε εμπλεκόμενο δυνατότητες (ανα)βίωσης του παιχνιδιού, δημιουργίας, (αυτο)ανακάλυψης μιας καινούριας αίσθησης, εμπειρίας και γνώσης. Ενθουσιασμός, παιδική περιέργεια, διάθεση για το καινούριο, αυτοκριτική, φαντασία, εφευρετικότητα, ικανότητα αξιοποίησης του τυχαίου και απρόοπτου συνθέτουν το αλφαβητάρι όχι μόνο μιας επιτυχούς εμπύχωσης θεατροπαιδαγωγικών δρώμενων αλλά και κάθε διδασκαλίας στην προοπτική του σύγχρονου σχολείου.

Στόχος του μελετήματος είναι να συμβάλει εν τέλει στον εμπλουτισμό και στη διεύρυνση των συνθηκών μάθησης και διδασκαλίας στη συνείδηση του κάθε εκπαιδευτικού και να τονίσει την ιδιαίτερη αξία μεθοδολογιών που αναδεικνύονται και ανθούν στους δυναμικούς ιστούς θεατροπαιδαγωγικών πρακτικών. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 4. [7.IV.04] Αναστασιάδης, Π., Μανούσου, Ε., Λενακάκης, Α., Φιλιπούσης, Γ., Κουκούλης, Ν., Τομαζινάκης, Α., Γκίζα, Π., Μαστοράκη, Ε., & Καρβούνης, Λ.** (2007). Η διαδραστική τηλεδιάσκεψη στην υπηρεσία της διαθεματικής διδασκαλίας στο Δημοτικό Σχολείο. Από την θεωρία στην πράξη: «ΟΔΥΣΣΕΑΣ 2007» Στο Α. Λιοναράκης (Επιμ), *Πρακτικά του 4ου Διεθνούς Συνεδρίου Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης*, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης. Αθήνα 23-25 Νοεμβρίου 2007

Η διδακτική αξιοποίηση της Διαδραστικής Τηλεδιάσκεψης στο δημοτικό σχολείο υπό παιδαγωγικές προϋποθέσεις συνεισφέρει σημαντικά στην δημιουργία συνεργατικών περιβαλλόντων οικοδόμησης της γνώσης από απόσταση, στην ανάπτυξη κρίσιμων κοινωνικών δεξιοτήτων, στην εξοικείωση μαθητών και δασκάλων με τις ΤΠΕ, στο άνοιγμα της σχολικής τάξης στην πραγματική ζωή και στην εμπλοκή των μαθητών σε αυθεντικά περιβάλλοντα μάθησης. Το μελέτημα παρουσιάζει και συζητά τις συνεργατικές πολυαισθητηριακές δραστηριότητες μάθησης από απόσταση μέσω τηλεδιάσκεψης τεσσάρων δημοτικών σχολείων από το Ρέθυμνο, τα Χανιά, την Αίγινα και την Αθήνα. Οι εν λόγω δράσεις έλαβαν χώρα στο πλαίσιο του προγράμματος «ΟΔΥΣΣΕΑΣ 2007», την σχολική περίοδο 2006-2007 με τη συμμετοχή 120 μαθητών και 8 δασκάλων. Η θεματολογία των

συναφών δράσεων σχετίζεται με την προστασία της θάλασσας και τις σύγχρονες τοπικές βιογραφίες. Φορείς Υλοποίησης του προγράμματος «ΟΔΥΣΣΕΑΣ 2007» είναι το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης και το Διδασκαλείο Δ.Ε. «Μαρία Αμαριώτου» [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

5. **[7.IV.05] Λενακάκης, Α.** (2012). Οι αντιστάσεις μας στο ανοίκειο ως πρόκληση: Ευκαιρίες διαπολιτισμικής συνάντησης και επικοινωνίας μέσω θεατροπαιδαγωγικής. Στο Γ. Ανδρουλάκης, Σ. Μητακίδου, & Ρ. Τσοκαλίδου (Επιμ.), *Σταυροδρόμι γλωσσών & πολιτισμών: Μαθαίνοντας εκτός σχολείου. Πρακτικά 1ου διεθνούς συνεδρίου* (σσ. 114-128). Πολύδρομο & Παιδαγωγική Σχολή Α.Π.Θ. Προσβάσιμο στο <https://goo.gl/xF7YyY>

Είναι δυνατή η διαπολιτισμική ενσυναίσθηση και επικοινωνία μόνο μέσω των γνώσεων που θα κατακτήσουμε για τον άλλο πολιτισμό; Με ποιους τρόπους θα μπορέσει να γίνει πράξη το μοντέλο του διαπολιτισμικού διαλόγου, όπου μια σειρά παραγόντων δημιουργούν εμπλοκές και οι επαφές μεταξύ ατόμων που εκπροσωπούν διαφορετικά πολιτισμικά πρότυπα συνοδεύονται συχνά με προκατάληψη και φόβο για το ξένο;

Σκοπός του μελετήματος είναι να καταδειχτεί πως η Θεατροπαιδαγωγική εξασφαλίζει ένα γόνιμο και εξαιρετικό πλαίσιο μάθησης βασισμένο στις αρχές της διαπολιτισμικότητας, όπου η «γλώσσα» του άλλου αντιμετωπίζεται ως πρόκληση και εμπλουτισμός, και η διερεύνησή της με θεατροπαιδαγωγικές πρακτικές ανοίγει δρόμους διαπολιτισμικής συνάντησης και επικοινωνίας. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

6. **[7.IV.06] Λενακάκης, Α., & Τσιπούρας, Σ.** (2014). Δημιουργικότητα και τέχνες στην εκπαίδευση. Το παράδειγμα του Διδασκαλείου Θηλέων Θεσσαλονίκης. Στο Κ. Σαραφίδου (Επιμ.), *Δημιουργικότητα στην εκπαίδευση. Πρακτικά 5ου πανελληνίου συνεδρίου εταιρείας επιστημών αγωγής Δράμας* (σσ. 1082-1105). Εταιρεία Επιστημών Αγωγής Δράμας.

Το μελέτημα επικαιροποιεί και συζητά τα πρόσφατα ερευνητικά πορίσματα περί δημιουργικότητας και καλλιτεχνικής αγωγής, και εστιάζει στο παιδαγωγικό και καλλιτεχνικό έργο του Μίλτου Κουντουρά ως Διευθυντή του Διδασκαλείου Θηλέων Θεσσαλονίκης την περίοδο 1927-1930. Το μεθοδολογικό υπόβαθρο του άρθρου στηρίζεται αφενός στην κριτική μελέτη της σχετικής βιβλιογραφίας αφετέρου σε έρευνα στο έργο του Κουντουρά, ειδικά σε αδημοσίευτα δικά του κείμενα. Η μελέτη του έργου του Κουντουρά, ειδικά στους τομείς της δημιουργικότητας και της καλλιτεχνικής εκπαίδευσης, καταδεικνύει την επικαιρότητα των απόψεών του και των πρακτικών που υιοθέτησε στην εκπαίδευση στην Τέχνη και διά μέσου της Τέχνης. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

7. **[7.IV.07] Λενακάκης, Α., & Λουλά, Μ.** (2014). Κουκλοθέατρο και δημιουργικότητα. Μια ερευνητική προσέγγιση. Στο Κ. Σαραφίδου (Επιμ.), *Δημιουργικότητα στην εκπαίδευση. Πρακτικά 5ου πανελληνίου συνεδρίου εταιρείας επιστημών αγωγής Δράμας* (σσ. 1069-1081). Εταιρεία Επιστημών Αγωγής Δράμας.

Η εργασία διερευνά τις δράσεις του εκπαιδευτικού που αξιοποιεί το κουκλοθέατρο στη γλωσσική διδασκαλία, καθώς και το είδος και τις ποιότητες ανταπόκρισης των μαθητών που συμμετέχουν σε μια αντίστοιχη διαδικασία. Η ανάλυση των γραπτών κειμένων των συμμετεχόντων στην έρευνα μαθητών δείχνει τη θετική επίδραση της κούκλας στην ανάπτυξη της δημιουργικής σκέψης και στην κατάκτηση θεμελιωδών γνωστικών στόχων του γλωσσικού μαθήματος. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

8. **[7.IV.08] Λενακάκης, Α.,** Αργυροπούλου, Ι., Λουλά, Μ., Μπαλλή, Β., Παπαδημητρίου-Βογιατζή, Μ.-Ε., Πένκη, Μ.,... Τσολάκη, Ι. (2014). Κούκλες και κουκλοθέατρο στην εκπαίδευση. Στο Μ. Τζεκάκη & Μ. Κανατσούλη (Επιμ.), *Πρακτικά του πανελληνίου συνεδρίου με διεθνή συμμετοχή «Ανα-στοχασμοί για την παιδική*

ηλικία» (ebook) (σσ. 148-166). ΤΕΠΑΕ, ΑΠΘ. Προσβάσιμο στο <https://goo.gl/Usuk1s>

Βασικός σκοπός του ερευνητικού προγράμματος που παρουσιάζει και συζητά το παρόν μελέτημα ήταν να διερευνηθούν, στη βάση ενός αντίστοιχου θεατροπαιδαγωγικού προγράμματος, οι διαστάσεις και οι ποιότητες από τη χρήση του κουκλοθεάτρου στη σχολική πράξη και ζωή. Στους στόχους του προγράμματος συμπεριλάβαμε την ανάπτυξη κινήτρων για μάθηση, την εξοικείωση με τις επικοινωνιακές, αισθητικές και γνωστικές διαστάσεις του κουκλοθεάτρου, την καλλιέργεια συνεργατικού κλίματος και δημιουργικής σκέψης των 75 μαθητών/τριών μιας Γ΄ τάξης δημοτικού σχολείου που έλαβαν μέρος στο πρόγραμμα. Τέλος, διερευνήσαμε τη σχέση της κούκλας και του κουκλοθεάτρου με την παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου, τη βελτίωση του φωνητικού, οπτικού και κινητικού συντονισμού και την καλλιέργεια δυνατοτήτων πολυαισθητηριακής έκφρασης και επικοινωνίας. Η ανάλυση των δεδομένων έγινε με βάση το μεθοδολογικό παράδειγμα της θεμελιωμένης θεωρίας και έδειξε ότι η κούκλα και το κουκλοθέατρο στο σχολείο εξασφαλίζουν αυθεντικά επικοινωνιακά πλαίσια, δημιουργούν κίνητρα και διάθεση για δημιουργία και ενεργό συμμετοχή στη μάθηση, ενδυναμώνουν και συμβάλλουν στην ανάπτυξη δεσμών αλληλεγγύης και συνεργασίας μεταξύ των μαθητών/τριών. Σημαντικές ήταν όμως και οι μετακινήσεις των μαθητών/τριών σε επίπεδο παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 9. [7.IV.09]** Τσιπούρας, Σ., & **Λενακάκης, Α.** (2014). 'Το παιδί, ο αγαπητός προλετάριος': Η προφητική και διαχρονικά επίκαιρη ρήση του Μίλτου Κουντουρά. Στο Μ. Τζεκάκη & Μ. Κανατσούλη (Επιμ.), *Πρακτικά του πανελληνίου συνεδρίου με διεθνή συμμετοχή: Ανα-στοχασμοί για την παιδική ηλικία* (ebook) (σσ. 1496-1499). ΤΕΠΑΕ, ΑΠΘ. Προσβάσιμο στο <https://goo.gl/Usuk1s>

Με αφορμή τη φράση του εμπνευσμένου παιδαγωγού Μίλτου Κουντουρά «το παιδί, ο αγαπητός προλετάριος» διερευνώνται οι φιλοσοφικές προϋποθέσεις και ο κοινωνικός αντίκτυπος του παιδαγωγικού έργου του κορυφαίου μελετητή της των παιδών αγωγής. Η έρευνα βασίζεται ως επί το πλείστον σε πρωτογενείς πηγές από το προσωπικό αρχείο του Κουντουρά και επιδιώκει να επικαιροποιήσει τις απόψεις και το καινοτόμο έργο του: Ο ρόλος ενός ευχάριστου και δημιουργικού σχολικού περιβάλλοντος, η σημασία του πολιτισμού, των τεχνών και του παιχνιδιού για την ολόπλευρη ανάπτυξη του μαθητή και της μαθήτριας, η σπουδαιότητα της παιδικής και νεανικής ηλικίας για την μελλοντική ανάπτυξη και δράση του ατόμου, είναι για τον Κουντουρά οι πυλώνες μιας σύγχρονης ανθρωπιστικής παιδαγωγικής που σέβεται και αναγνωρίζει τις ανάγκες του αναπτυσσόμενου με γνώση, ειλικρίνεια και αγάπη. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 10. [7.IV.10]** **Λενακάκης, Α.**, & Τσιπούρας, Σ. (2015). Αγωγή προς δημιουργούσα τέχνη: Το παιδαγωγικό αξίωμα του Μίλτου Κουντουρά και οι παιδαγωγικές και καλλιτεχνικές διαστάσεις του στην αγωγή και παιδεία των παιδιών και νέων σήμερα. Στο Γ. Γρόλλιος, Α. Λιάμπας, & Π. Παυλίδης (Επιμ.), *Πρακτικά 4^{ου} διεθνούς συνεδρίου για την κριτική εκπαίδευση με θέμα: «Η κριτική εκπαίδευση στην εποχή της κρίσης»* (σσ. 667-689). Προσβάσιμο στο <https://goo.gl/oyoC84>

Το μελέτημα συζητά τις θεωρητικές προϋποθέσεις και το εφαρμοσμένο έργο του παιδαγωγού και συγγραφέα Μίλτου Κουντουρά και εστιάζει στο παιδαγωγικό/χειραφετικό αξίωμά του για την Αγωγή προς δημιουργούσα Τέχνη. Το μεθοδολογικό υπόβαθρο της παρούσας εργασίας αφορά σε έρευνα αφενός στις πηγές - ειδικά σε εκείνα τα έργα του Κουντουρά που δεν έχουν δει ακόμη το φως της δημοσιότητας - αφετέρου στη σύγχρονη βιβλιογραφία για τη Διδακτική της Τέχνης. Οι ιδέες και οι πράξεις του Κουντουρά για τη σπουδαιότητα όλων των μορφών καλλιτεχνικής έκφρασης (θέατρο, μουσική, εικαστικά, λογοτεχνία) στην εκπαίδευση παραμένουν επίκαιρες, καθιστώντας τον ίδιο μια από τις πιο σημαντικές προσωπικότητες της νεοελληνικής εκπαίδευσης. Ο ίδιος θεωρούσε την Τέχνη - και ιδιαιτέρως

το θέατρο ως σημείο συνάντησης όλων των Τεχνών - «ένα πραγματικό μαγνητικό πεδίο και τόπο συγκινήσεων για κάθε άνθρωπο». Τόσο οι απόψεις του για τη σπουδαιότητα της Τέχνης όσο και οι συναφείς μεθοδολογικές και διδακτικές επιστημονικές που συνοδεύουν τα βαθυστόχαστα θεωρητικά κείμενά του, συνιστούν ένα στέρεο και επίκαιρο εκπαιδευτικό μοντέλο σύγχρονης διδακτικής (όχι μόνο της Τέχνης). Προϋπόθεση κάθε επιτυχημένης εκπαιδευτικής παρέμβασης (ειδικότερα: μέσω Τέχνης και στην Τέχνη) είναι, σύμφωνα με τον Κουντουρά, η παροχή της απόλυτης ελευθερίας - ως του μοναδικού προσοδοφόρου πεδίου άσκησης της αρετής - και το φυσικό ξύπνημα του ενδιαφέροντος σε κάθε μαθήτρια και σε κάθε μαθητή, ενώ ύψιστος στόχος της αγωγής οφείλει να είναι η χειραφέτηση του ατόμου. Συνολικά, η έρευνα στις πρωτογενείς πηγές αναδεικνύει την επικαιρότητα των απόψεων και του σύνολου έργου του Κουντουρά, όχι μόνο στην εκπαίδευση στην Τέχνη και διά μέσου της Τέχνης αλλά και ευρύτερα σε μια χειραφετική εκπαίδευση και αγωγή των παιδιών και νέων σήμερα. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 11. [7.IV.11] Λενακάκης, Α., & Λουλά, Μ. (2015).** Κουκλοθέατρο και επικοινωνία. Μια ερευνητική προσέγγιση για τον ρόλο της θεατρικής κούκλας στην προώθηση της επικοινωνιακής χρήσης της γλώσσας. Στο Σ. Παπαδόπουλος (Επιμ.), *Θέατρο και θεατρικές τεχνικές στην αγωγή και την εκπαίδευση. 2ο Forum Νέων Επιστημόνων* (σσ. 357-373). Θαλής-ΕΚΠΑ. <http://goo.gl/IXJrqb>

Το μελέτημα διερευνά την επίδραση της θεατρικής κούκλας και του κουκλοθεάτρου στην κατάκτηση της επικοινωνιακής-λειτουργικής χρήσης της γλώσσας σε μαθητές/τριες δημοτικού σχολείου. Η ανάλυση των δεδομένων ανέδειξε τον καθοριστικό ρόλο της κούκλας στη γλωσσική διδασκαλία και μάθηση. Το αυθεντικό επικοινωνιακό περιβάλλον που δημιουργήθηκε κατά την υλοποίηση ενός αντίστοιχου θεατροπαιδαγωγικού προγράμματος εξασφάλισε κίνητρα στις μαθήτριες και τους μαθητές να αξιοποιήσουν και να καλλιεργήσουν τις γλωσσικές τους δεξιότητες, αντιλαμβάνοντάς τες ως εργαλεία έκφρασης και επικοινωνίας με τον κόσμο. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 12. [7.IV.12] Λενακάκης, Α., & Τσολάκη, Ι. (2016).** Κουκλοθέατρο και φυσικές επιστήμες. Στο Σ. Παπαδόπουλος (Επιμ.), *Τέχνη και πολιτισμός στο σχολείο του 21^{ου} αιώνα. Πρακτικά επιστημονικής ημερίδας* (σσ. 91-103). ΘΑΛΗΣ-ΕΚΠΑ

Η εργασία πραγματεύεται θεωρητικά και ερευνητικά τη σχέση της θεατρικής κούκλας με έννοιες των Φυσικών επιστημών, με εστίαση στο φαινόμενο της εναλλαγής μέρας και νύχτας. Η ανάλυση των δεδομένων της έρευνας έδειξε μια σημαντική μετακίνηση στις υπάρχουσες γνωστικές δομές των νηπίων, η οποία σχετίστηκε με τη χρήση της θεατρικής κούκλας. Η απόλυτη εμπιστοσύνη που έδειξαν τα νήπια στην κούκλα, τα ασφαλή αντιληπτικά και εκφραστικά *διάκενα* που τους παρασχέθηκαν ώστε να κινούνται από το πραγματικό στο φανταστικό και από το φαίνεσθαι στο είναι και αντίστροφα, αποτέλεσαν και τα εισιτήρια για ένα συναρπαστικό γνωστικό ταξίδι στον κόσμο της επιστήμης, των φυσικών φαινομένων και της επιστημονικής γνώσης που τα εξηγεί. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 13. [7.IV.13] Λενακάκης, Α., & Χρίστου, Α. (2017).** Η συμβολή της persona doll στην καλλιέργεια διαπολιτισμικής ενσυναίσθησης. Στο Κ. Σαραφίδου (Επιμ.), *Σύγχρονες τάσεις και πρακτικές στη διαχείριση της σχολικής τάξης* (σσ. 475-487). Εταιρεία Επιστημών Αγωγής Δράμας.

Το μελέτημα εστιάζει στη συμβολή της κούκλας persona σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα και ειδικότερα στην ανάπτυξη διαπολιτισμικής ενσυναίσθησης και διαπολιτισμικού διαλόγου, και παρουσιάζονται τα αποτελέσματα αντίστοιχης έρευνας σε μια τάξη νηπιαγωγείου. Για τον σκοπό αυτό σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε ένα θεατροπαιδαγωγικό πρόγραμμα δεκαπέντε διώρων συναντήσεων. Εργαλεία συλλογής των ερευνητικών δεδομένων αποτέλεσαν οι ημιδομημένες συνεντεύξεις με νήπια, η συμμετοχική παρατήρηση και τα αναστοχαστικά

ημερολόγια, μέσω των οποίων διερευνήθηκαν αφενός φαινόμενα κοινωνικού αποκλεισμού σε παιδιά μεταναστευτικής καταγωγής αφετέρου δυνατότητες ανάπτυξης διαπολιτισμικού διαλόγου με τη χρήση της θεατρικής κούκλας, και πιο συγκεκριμένα της *persona doll*. Η ανάλυση των δεδομένων αποκάλυψε συμπεριφορές κοινωνικού αποκλεισμού των νηπίων ελληνικής καταγωγής προς τους συμμαθητές τους από άλλες χώρες, ενώ η χρήση της κούκλας στο πρόγραμμα που υλοποιήθηκε λειτούργησε υποστηρικτικά στην καλλιέργεια της διαπολιτισμικής ενσυναίσθησης των νηπίων. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 14. [7.IV.14]** Κασρινάκη, Α, Παυλίδου, Ε., & **Λενακάκης, Α.** (2018). ΣΑΡΕΒ θα πει φιλία: Ένα πολύτεχνο πρόγραμμα συνάντησης πολιτισμών. Στο Σ. Γρόσδος & Α. Τσιβάς (Επιμ.), *Σχολείο ανοικτό στις κοινωνικές και παιδαγωγικές προκλήσεις. Πρακτικά Συνεδρίου* (ebook) (σσ. 272-285). Περιφερειακή Διεύθυνση Π.Ε. & Δ.Ε. Κεντρικής Μακεδονίας. Προσβάσιμο στο <https://goo.gl/2EdYyQ>

Τα νέα κοινωνικοπολιτισμικά δεδομένα στη σύνθεση των τάξεων στα ελληνικά σχολεία έχουν απαιτούν νέες διδακτικές προσεγγίσεις και μεθοδολογίες που να δραστηριοποιούν όλους τους μαθητές και όλες τις μαθήτριες. Στο μελέτημα παρουσιάζεται και αναλύεται ένα παρεμβατικό πρόγραμμα κινητικού και θεατρικού παιχνιδιού και χορού, που στόχο είχε την ενίσχυση της ικανοποίησης των μεταναστών και προσφύγων μαθητών μιας Τάξης Υποδοχής Δημοτικού Σχολείου εντός του σχολικού πλαισίου. Στο πρόγραμμα συμμετείχαν δώδεκα μαθητές και μαθήτριες πρόσφυγες και μετανάστες, οι οποίοι/ες φοιτούσαν σε δημοτικό σχολείο της Κεντρικής Μακεδονίας, κατά το πρώτο τρίμηνο του έτους 2017, και ολοκληρώθηκε με τη συνεργατική σύνθεση και παρουσίαση πολύτεχνου δρώμενου στην ολομέλεια των (έξι) τάξεων των συμμετεχόντων. Η ανάλυση της δράσης στηρίχτηκε στα αναστοχαστικά ημερολόγια των ερευνητών και στην ανταπόκριση των μαθητών/ριών κατά τις ασκήσεις και τα παιχνίδια. Τα αποτελέσματα έδειξαν σαφή ενίσχυση του αισθήματος ικανοποίησης της πλειονότητας των συμμετεχόντων μαθητών/ριών στο πρόγραμμα, της αυτοέκφρασης και της κοινωνικής αποδοχής τους από το σύνολο των συμμαθητών/ριών τους. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 15. [7.IV.15]** Χολέβα, Α., **Λενακάκης, Α.**, & Ε. Κρητικού (2018). Η συμβολή του θεατροπαιδαγωγικού εργαστηρίου στην ανάπτυξη της διαπολιτισμικής δεξιότητας των εκπαιδευτικών. Στο Σ. Πανταζής, Ε. Μαράκη, Μ. Καδιανάκη, Ε. Μπελαδάκης, Γ. Στριλιγκάς, Ι. Τζωρτζάκης, Π. Σιφακάκης, & Χ. Ντρουμπογιάννης (Επιμ.), *Δημοκρατία, δικαιώματα και ανισότητες στην εποχή της κρίσης. Προκλήσεις στον χώρο της έρευνας και της εκπαίδευσης. Πρακτικά 4^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου Ι.Α.Κ.Ε.*, τ. Α' (σσ. 387-397). Ινστιτούτο Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών (ΙΑΚΕ). <https://iake.weebly.com/praktika2018.html#>

Το μελέτημα εστιάζει στον τρόπο που ο εκπαιδευτικός σήμερα παρακολουθεί και διαχειρίζεται στη διδακτική του πρακτική τις νέες κοινωνικο-πολιτικές αλλαγές, ειδικά εκείνες που προέκυψαν από την άνοιξη του 2015 με το μεγάλο προσφυγικό κύμα στην Ελλάδα. Το ερευνητικό ερώτημα που θέτουμε είναι αν σ' αυτές τις νέες προ(σ)κλήσεις οι βιωματικές/θεατροπαιδαγωγικές πρακτικές μπορούν να συμβάλουν στον εμπλουτισμό του μεθοδολογικού ρεπερτορίου και μ' αυτό στην ανάπτυξη της διαπολιτισμικής δεξιότητας του εκπαιδευτικού. Στην έρευνά μας συμμετείχαν 941 εκπαιδευτικοί, οι οποίοι παρακολούθησαν ένα εικοσάωρο επιμορφωτικό σεμινάριο του θεατροπαιδαγωγικού προγράμματος «κι αν ήσουν εσύ;», που υλοποιήθηκε από το *Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση* και την *Ύπατη Αρμοστεία του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες*. Η ανάλυση των δεδομένων που συλλέχθηκαν από ερωτηματολόγια δύο φάσεων με κλειστού και ανοικτού τύπου ερωτήσεις έδειξε σημαντικές μετακινήσεις σε επίπεδο διαπολιτισμικών δεξιοτήτων των συμμετεχόντων, ευαισθητοποίησης στα ανθρώπινα δικαιώματα και διεύρυνσης του προσωπικού και διδακτικού ρεπερτορίου τους. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 16. [7.IV.16] Λενακάκης, Α., & Κολτσιδά, Μ. (2019).** Το θεατροπαιδαγωγικό εργαστήριο ως τόπος κοινωνικής και πολιτικής εξάσκησης. Στο Γ. Κατσιαμούρα, Α. Λιάμπας, & Π. Παυλίδης (Επιμ.), *Η κριτική εκπαίδευση για το σχολείο των κοινωνικών αλλαγών*. (σσ. 422-433). Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, ΑΠΘ.

Η τάση για ποσοτικοποίηση της εκπαίδευσης σήμερα και η εμμονή στην αποτελεσματικότητα και στα μετρήσιμα μαθησιακά και διδακτικά αποτελέσματα έχουν δημιουργήσει νέα δεδομένα και μέσα στη σχολική τάξη. Τα περιθώρια για δημιουργική, κριτική και ελεύθερη σκέψη των μαθητών/ριών και των εκπαιδευτικών στενεύουν και εξασθενίζει ο αμφίδρομος και διαδραστικός χαρακτήρας της σχέσης μεταξύ διδασκαλίας και μάθησης. Στο ίδιο πλαίσιο, το σκεπτόμενο και μετασχηματιστικό υποκείμενο αποδυναμώνεται, αφού οι γρήγοροι ρυθμοί και οι απαιτήσεις για αξιολόγηση με ποσοτικούς δείκτες αποδυναμώνουν τα φανταστικά και ελεύθερα –και γι’ αυτό ωφέλιμα– ταξίδια του νου. Το μελέτημα εστιάζει στον ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει η θεατροπαιδαγωγική στα μέλη της ομάδας αλλά και στην αλληλεπίδραση θεατροπαιδαγωγού και παίχτη/ριας στο πλαίσιο ενός θεατροπαιδαγωγικού εργαστηρίου. Οι βασικές αρχές του εγχειρήματος αντλούνται από το θεωρητικό και πρακτικό έργο τεσσάρων σημαντικών θεατρικών ανθρωπών και στοχαστών, του Μέγιερχολντ, του Αρτώ, του Μπρεχτ και του Μπόαλ. Στόχος είναι να αναδειχθούν οι κοινωνικοπολιτικές διαστάσεις ενός θεατροπαιδαγωγικού εργαστηρίου ως τόπου κοινωνικής και πολιτικής εξάσκησης για τους συμμετέχοντες σ’ αυτό. Η έρευνα στρέφεται εν μέρει στα εργαλεία και τις πρακτικές, κυρίως στον τρόπο με τον οποίο ο θεατροπαιδαγωγός τα χρησιμοποιεί για να δρομολογήσει την υποκειμενική έκφραση. Σ’ αυτή την κίνηση ερευνάται εν τέλει η μορφή του πλαισίου επικοινωνίας και των σχέσεων που δημιουργούνται και αν μια τέτοια προσέγγιση συνομιλεί με τις αρχές του σύγχρονου κριτικού παραδείγματος της ισότητας, της αλληλεγγύης, της δημοκρατίας και της κοινωνικής απελευθέρωσης και δικαιοσύνης. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 17. [7.IV.17] Βεντούλη, Κ., Λενακάκης, Α., & Βουγιούκας, Κ. (2019).** Η επίδραση της θεατροπαιδαγωγικής στην αυτοαντίληψη παιδιών Ε’ και ΣΤ’ τάξης δημοτικού σχολείου. Στο Π. Γιαννούλη & Μ. Κουκουάρης-Λιάγκης (Επιμ.), *Θέατρο και παραστατικές τέχνες στην εκπαίδευση: Ουτοπία ή αναγκαιότητα;* (σσ. 141-147). Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση.

Στόχος της παρούσας έρευνας είναι να διερευνηθεί η επίδραση που ασκεί ένα θεατροπαιδαγωγικό εργαστήριο στην καλλιέργεια της αυτοαντίληψης, της αυτοεκτίμησης και της προσωπικής ανάπτυξης παιδιών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σε πλαίσιο μη τυπικής εκπαίδευσης. Οι συμμετέχοντες στην έρευνα ήταν δεκατέσσερα παιδιά Ε’ και ΣΤ’ τάξης δημοτικού σχολείου, που συμμετείχαν σε δώδεκα συναντήσεις του εργαστηρίου στη Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Σερρών. Για τη συλλογή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν ερωτηματολόγια αυτοαναφοράς, που συμπληρώθηκαν από τα παιδιά στην αρχή και στο τέλος του εργαστηρίου, καθώς και οι καταγραφές των παιδιών στο αναστοχαστικό ημερολόγιο με την ολοκλήρωση του εργαστηρίου. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι το θεατροπαιδαγωγικό εργαστήριο φαίνεται να είχε θετικό αντίκτυπο στην αυτοαντίληψη των συμμετεχόντων, τόσο ως προς το σύνολό της όσο και ως προς τις επιμέρους διαστάσεις της, δηλαδή τη σχολική ικανότητα, τις σχέσεις με τους συνομηλίκους, την αθλητική ικανότητα, τη φυσική εμφάνιση, τη διαγωγή-συμπεριφορά και την αυτοεκτίμηση. Επιπλέον, παρατηρήθηκαν αλλαγές στην προσωπική ανάπτυξη των συμμετεχόντων, καθώς τα παιδιά είχαν την ευκαιρία να ανακαλύψουν τις δυνατότητες και αδυναμίες τους και να καλλιεργήσουν την αίσθηση επάρκειας. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 18. [7.IV.18] Choleva, A., & Lenakakis, A. (2019).** ‘I felt and learned!’. Education on human rights through drama: A research on primary and secondary education teachers. In B. Giannouli & M. Koukounaras-Liagkis (Eds.), *Theatre/drama and*

performing arts in education: Utopia or necessity? (pp. 264-273). Hellenic Theatre/Drama Education Network

Η παρούσα έρευνα, ως συνέχεια της υπ' αριθμό 7.IV.15 εργασίας μας, διερευνά τις παραμέτρους μέσω των οποίων ένα θεατροπαιδαγωγικό εργαστήριο είναι σε θέση να επηρεάσει τον τρόπο που οι εκπαιδευτικοί διδάσκουν ζητήματα που σχετίζονται με τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η έρευνα διεξήχθη σε τρεις φάσεις, μεταξύ Φεβρουαρίου 2015 και Οκτωβρίου 2017. Στις δύο πρώτες φάσεις (πριν και μετά το σεμινάριο) συμμετείχαν 941 εκπαιδευτικοί που παρακολούθησαν ένα θεατροπαιδαγωγικό σεμινάριο είκοσι ωρών, ενώ στην τρίτη φάση συμμετείχαν 375 εκπαιδευτικοί της πρώτης και δεύτερης φάσης, μετά από τουλάχιστον ένα σχολικό έτος. Τα δεδομένα συγκεντρώθηκαν μέσω ανώνυμων ερωτηματολογίων και αναλύθηκαν ποσοτικά. Η ανάλυση ανέδειξε, αφενός, σημαντικές μετατοπίσεις των εκπαιδευτικών σε επίπεδο ευαισθητοποίησής τους απέναντι στα ανθρώπινα δικαιώματα και σε επίπεδο διεύρυνσης του διδακτικού ρεπερτορίου τους, και, αφετέρου, μια αύξηση της ετοιμότητάς τους να εφαρμόζουν θεατροπαιδαγωγικές προσεγγίσεις στην τάξη τους. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 19.[7.IV.19]** Κομπιάδου, Ε., & **Λενακάκης, Α.** (2020). Ο Ελντιβάνο: Ζητήματα πολυαισθητηριακής επικοινωνίας και έκφρασης στη βάση ενός πολύτεχνου προγράμματος σε νηπιαγωγεία με παιδιά Ρομά. Στο Ε. Γουργιώτου, Δ. Κακανά, Μ. Μπιρμπίλη, & Κ.-Α. Χατζοπούλου (Επιμ.), *Πρακτικά 2^{ου} πανελληνίου συνεδρίου του δικτύου πρακτικών ασκήσεων. Έκπαίδευση εκπαιδευτικών και παιδαγωγικά τμήματα, 30 χρόνια μετά: Αντιμετωπίζοντας τις νέες προκλήσεις* (σσ. 678-692). Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας.

Η μελέτη εκπονήθηκε στο πλαίσιο του έργου «Ένταξη και εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» στις περιφέρειες της Κεντρικής, Δυτικής και Ανατολικής Μακεδονίας και της Θράκης. Η παρέμβαση που παρουσιάζεται έγινε στη βάση μιας επιτόπιας έρευνας σε επιλεγμένα τμήματα νηπιαγωγείων του προγράμματος με στόχο την αξιοποίηση και ανάδειξη του κοινωνικού και πολιτισμικού ρεπερτορίου των συμμετεχόντων νηπίων. Η παρέμβαση σχεδιάστηκε με βάση τις αρχές της πολυαισθητηριακής, πολύτεχνης και βιωματικής μάθησης και διδασκαλίας. Η ανάλυση των δεδομένων της έρευνας αποκάλυψε αφενός μετακινήσεις σε επίπεδο δυναμικής της ομάδας, διαπολιτισμικής επικοινωνίας και πολυαισθητηριακής έκφρασης, αφετέρου χρήσιμες διαπιστώσεις για τη γόνιμη και δημιουργική αξιοποίηση του διαφορετικού. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 20.[7.IV.20]** **Λενακάκης, Α.,** & Κολτσιδά, Μ. (2021). Θεατροπαιδαγωγική και αναπηρία: Μια έρευνα για τον ρόλο της θεατρικής σύμπραξης ανάπηρων και μη ανάπηρων ηθοποιών στη δημιουργία μιας θεατρικής παράστασης. Στο Μ. Βελιώτη-Γεωργοπούλου, Β. Γεωργοπούλου, Ι. Καραμάνου, Μ. Κοτζαμάνη, Θ. Μπλέσιος, & Α. Τσιάρας (Επιμ.), *Θέατρο και ετερότητα. Θεωρία, δραματουργία & θεατρική πρακτική. Πρακτικά 6^{ου} Πανελληνίου Θεατρολογικού Συνεδρίου, 17-20 Μαΐου 2017, Τόμος Γ'* (σσ. 509-523). Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Η εργασία εντάσσεται στη θεματική ενότητα της Θεατροπαιδαγωγικής και των Σπουδών για την Αναπηρία και διερευνά τις συνθήκες και τις ποιότητες δημιουργίας μιας θεατρικής παράστασης σε μια μικτή θεατρική ομάδα ανάπηρων και μη ανάπηρων παικτών. Τα ερευνητικά δεδομένα αντλήθηκαν στο πλαίσιο προηγούμενης έρευνάς μας (βλ. Δημοσίευση υπ' αριθμό III. 13) και αναλύθηκαν εκ νέου, στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας, με στόχο την αποκάλυψη των σκηνικών αναπαραστάσεων της αναπηρίας. Η ανάλυση των δεδομένων έδειξε πως η δημιουργική σύμπραξη μέσω των χρησιμοποιούμενων θεατροπαιδαγωγικών πρακτικών είχε σημαντικά αποτελέσματα στις κοινωνικές και συμπεριφορικές δεξιότητες των ανάπηρων μελών, ενώ ταυτόχρονα επιβεβαίωσε τον δημιουργικό και ενταξιακό χαρακτήρα της τέχνης του θεάτρου. Στις κεντρικές κατηγορίες που αναδείχθηκαν από την ανάλυση των δεδομένων είναι η αποδεσμευμένη από στερεοτυπικές απεικονίσεις σκηνική αναπαράσταση

της ετερότητας, το διαφορετικό σώμα επί σκηνής ως όχημα σημασιών και σημαινόντων και οι προσωπικές αφηγήσεις/ιστορίες ως υλικό σκηνικής επεξεργασίας και επικοινωνίας με το κοινό. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 21.[7.IV.21]** Choleva, N., **Lenakakis, A.**, & Pingou-Repousi, M. (2021). Teaching human rights through educational drama; How difficult can it be? A quantitative research with in-service teachers in Greece. *Proceedings of the 2nd World Conference on Research in Social Sciences, Budapest, Hungary* (pp. 75-89). Diamond Scientific Publishing <https://www.dpublication.com/wp-content/uploads/2021/03/28-5388.pdf>

Σκοπός της εργασίας είναι να διερευνήσει τη σχέση της εκπαίδευσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα με τη θεατροπαιδαγωγική προσέγγιση. Πρόκειται για μια έρευνα που έλαβε χώρα κατά τη διάρκεια του πρώτου εξαμήνου του 2019-2020, στην οποία συμμετείχαν 170 εν ενεργεία εκπαιδευτικοί όλων των ειδικοτήτων και βαθμίδων. Οι εν λόγω εκπαιδευτικοί δέχτηκαν μια 20ωρη θεατροπαιδαγωγική εκπαίδευση με θέμα τα ανθρώπινα δικαιώματα και πιο συγκεκριμένα τους πρόσφυγες. Η διερεύνηση του θέματος διεξήχθη σε τρεις φάσεις (α. πριν την επιμόρφωση, β. μετά την επιμόρφωση και γ. μετά το τέλος του σχολικού έτους), με ερωτηματολόγια που αποτελούνταν από κλειστές ερωτήσεις. Η παρούσα εργασία επικεντρώνεται στην ανάλυση των αξιολογήσεων που έδωσαν οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί σε σχέση με τη θεματική, τον τρόπο διερεύνησης του θέματος και σε σχέση με τα επιλεχθέντα θεατροπαιδαγωγικά εργαλεία που εφαρμόστηκαν. Στα πιο σημαντικά ευρήματα της έρευνας συμπεριλαμβάνονται οι κριτικές εκτιμήσεις των εκπαιδευτικών για την καταλληλότητα των θεατροπαιδαγωγικών εργαλείων σε προγράμματα εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς και οι παράγοντες που κατά την εκτίμησή τους επέτρεψαν ή αποθάρρυναν την εφαρμογή, λαμβάνοντας μάλιστα υπόψη και τους περιορισμούς που επέβαλε η πανδημία λόγω Covid-19. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 22.[7.IV.22]** Ασλάνη, Α., & **Λενακάκης, Α.** (2024). Η διερεύνηση των έμφυλων στερεοτύπων μέσω της αξιοποίησης της θεατροπαιδαγωγικής στην εκπαίδευση για την αειφορία. Στο Ευ. Κανταρτζή & Θ. Φουργκατσιώτης (Επιμ.), *Το εκπαιδευτικό παιχνίδι και η τέχνη στην εκπαίδευση και στον πολιτισμό. Πρακτικά 4^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου, τ. Α'* (σσ. 143-154). Μουσείο Σχολικής Ζωής και Εκπαίδευσης του ΕΚΕΔΙΣΥ.

Οι παραδοσιακές στερεότυπες αντιλήψεις για τα φύλα υπαγορεύουν ένα ευρύ φάσμα διακρίσεων και ανισοτήτων για το γυναικείο φύλο, διαμορφώνοντας και συντηρώντας τους έμφυλους ρόλους. Η ισότητα των φύλων εξακολουθεί να αποτελεί κοινωνικό ζητούμενο καθώς και τον πέμπτο από τους 17 στόχους της αειφόρου ανάπτυξης στην Ατζέντα 2030 των Ηνωμένων Εθνών. Η παρούσα εργασία μέσω της αξιοποίησης της Θεατροπαιδαγωγικής στην Εκπαίδευση για την Αειφορία επιχειρεί να διερευνήσει τα έμφυλα στερεότυπα και να αναδείξει χαρακτηριστικά παιδαγωγικών πρακτικών που δύνανται να συμβάλλουν στην ανάλυση και στην αποδόμησή τους. Η ερευνητική προσέγγιση του θέματος βασίστηκε στην έρευνα δράσης. Ως κύρια ερευνητικά εργαλεία παραγωγής δεδομένων αξιοποιήθηκαν οι ατομικές ημιδομημένες συνεντεύξεις που διεξήχθησαν πριν και μετά την πραγματοποίηση ενός θεατροπαιδαγωγικού προγράμματος διαγενεακής μάθησης διάρκειας 34 ωρών. Η συλλογή, η οργάνωση και η ανάλυση των δεδομένων πραγματοποιήθηκαν με τη μέθοδο της θεμελιωμένης θεωρίας. Τα ευρήματα της έρευνας φανέρωσαν αλλαγές των συμμετεχόντων στις στερεότυπες αντιλήψεις που είχαν για το γυναικείο και το αντρικό φύλο. Οι αλλαγές αφορούσαν τα στερεότυπα για τα χαρακτηριστικά ικανοτήτων τους, τα χαρακτηριστικά ιδιοσυγκρασίας τους, τα δυναμικά χαρακτηριστικά τους, καθώς και για τους ρόλους τους στον οικιακό και στον επαγγελματικό χώρο. Ως δραστικά στοιχεία του θεατροπαιδαγωγικού προγράμματος, που συνέβαλαν σε αυτές τις αλλαγές, αναδείχθηκαν η συνύπαρξη των δύο γενεών, το κλίμα της μάθησης, η θεατρική δράση και ο βιωματικός χαρακτήρας του. Από τα αποτελέσματα φαίνεται πως η Θεατροπαιδαγωγική, συνδυάζοντας τη βιωματική μάθηση με

την κριτική οπτική και ανάλυση, μπορεί να οδηγήσει στη συνειδητοποίηση, την επεξεργασία και την αποδόμηση των έμφυλων στερεοτύπων ακόμη και εντός ομάδων ηλικιακά ανομοιογενών. Το γεγονός αυτό ενισχύει ιδιαίτερα την ιδέα της αξιοποίησής της στην Εκπαίδευση για την Αειφορία. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 23. [7.IV.23]** Choleva, A., **Lenakakis, A.**, & Koltsida, M. (2024). "Why do bats hang upside down?" Initiating prospective preschool educators in drama/theatre pedagogy and human rights education. In I. Engdahl, E. Katsikonouri, V. Pliogou, A. Vellopoulou, S. Saiti, E. Paschalidou, V. Mantzouratou, & K. Fragki (Eds.), *Proceedings of the 74th OMEP World Conference Early Childhood Education in the 21st century: new perspectives and dilemmas* (pp. 14-23). OMEP Greece. <https://www.omep.gr>

Η εργασία διερευνά τις διδακτικές και μεθοδολογικές δυνατότητες που μπορεί να προσφέρει η θεατροπαιδαγωγική στον μελλοντικό παιδαγωγό προσχολικής ηλικίας για τη διδασκαλία και τη διευκόλυνση θεμάτων που σχετίζονται με τα ανθρώπινα δικαιώματα. Τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν ήταν εάν οι πρακτικές του Εκπαιδευτικού Δράματος μπορούν να συμβάλλουν α) στην εξοικείωση του παιδαγωγού με τα ανθρώπινα δικαιώματα/δικαιώματα των παιδιών, β) στην ενδυνάμωση του εν δυνάμει εκπαιδευτικού να αξιοποιήσει αντίστοιχες πρακτικές. Στην έρευνα συμμετείχαν 226 τεταρτοετείς φοιτητές Τμήματος Προσχολικής Αγωγής κατά το χειμερινό εξάμηνο 2019-2020. Οι φοιτητές συμμετείχαν σε ένα εντατικό μάθημα θεατροπαιδαγωγικής διάρκειας 3 εβδομάδων, βασισμένο στο σουδανικό παραμύθι *Γιατί οι νυχτερίδες κρέμονται ανάποδα*. Τα εργαλεία συλλογής δεδομένων ήταν ανώνυμα ερωτηματολόγια και αναστοχαστικές εκθέσεις. Η ανάλυση έδειξε σημαντικές αλλαγές στα επίπεδα πληροφόρησης των συμμετεχόντων για τα ανθρώπινα δικαιώματα, τα δικαιώματα των παιδιών και την εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς, καθώς και θετικές αλλαγές όσον αφορά την άμεση εφαρμογή θεατροπαιδαγωγικών μεθόδων. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 24. [7.IV.24]** Γιαννοπούλου, Π., & **Λενακάκης, Α.** (2024). «Την αγάπησα την κούκλα μου· εννοώ το δημιούργημά μου!». Μια έρευνα για την επίδραση ενός προγράμματος κουκλοθέατρου/θεάτρου αντικειμένων σε μαθητές/τριες δημοτικού σχολείου Στο Μ. Πίγκου-Ρεπούση, Μ. Φράγκου, & Κωνσταντινάκου, Π. (Επιμ.), *«Το θέατρο και οι τέχνες του: ιστορία, θεωρία και πράξη»*, *Πρακτικά του 7^{ου} Πανελληνίου Θεατρολογικού συνεδρίου (27 Σεπτεμβρίου – 1 Οκτωβρίου 2023)*. Τμήμα Θεάτρου ΑΠΘ [[ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗΣ](#)]

Το μελέτημα διερευνά την επίδραση του κουκλοθέατρου/θεάτρου αντικειμένων σε μαθητές/τριες Δ' τάξης δημοτικού σχολείου σε επίπεδο (α) συμμετοχής των παιδιών σε μια ομάδα εργασίας στο πλαίσιο του μαθήματος της θεατρικής αγωγής, εξυπηρετώντας τον επιμέρους στόχο της «αλληλεπίδρασης κάθε μαθητή/τριας με το περιβάλλον (έμφυχο, άψυχο) και με τους 'άλλους' στην ομάδα», όπως διατυπώνεται στο Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα της Θεατρικής Αγωγής στο Δημοτικό και (β) σχέσεων του παιδιού ως κουκλοπαίκτη-χειριστή με την κούκλα/φιγούρα/αντικείμενο. Στα αποτελέσματα της έρευνας διαπιστώνονται σημαντικές μετακινήσεις σε επίπεδο ποιότητας της σχέσης που ανέπτυξαν τα παιδιά με τις ιδιαίτερες κούκλες που δημιούργησαν. Η έρευνα επιβεβαιώνει τη δύναμη της διαδικασίας που εμπεριέχεται στο κουκλοθέατρο ως παιδαγωγική και καλλιτεχνική πρακτική, δηλαδή, της «μεταμόρφωσης» ενός αντικειμένου ή υλικού σε κάτι άλλο, σε μια οντότητα με χαρακτήρα με την οποία τα παιδιά συνδέονται, αισθάνονται, συναισθάνονται, συνδράμουν το κοινό έργο, μαθαίνουν, αναπτύσσονται, εκφράζονται και δημιουργούν. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

- 25. [7.IV.25]** Stefanou, P., Dimitriou, A., & **Lenakakis, A.** (2024). The guided visioning method as an educational tool in environmental and sustainability education for future sustainable communities with low ecological footprint. Στο E.

Μαράκη (Επιμ.), Κοινωνική και εκπαιδευτική προσαρμοστικότητα. Μετανάστευση, ένταξη, αειφορία και ψηφιακές τεχνολογίες. Πρακτικά 10^{ου} Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου. ΙΑΚΕ (υπό έκδοση). <https://www.iake.gr/> [ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗΣ]

Το μελέτημα εξετάζει τη μέθοδο του καθοδηγούμενου οραματισμού, μιας πρακτικής από τις παραστατικές τέχνες και το θέατρο στην εκπαίδευση, ως έναν τρόπο για την εκπαίδευση των ατόμων σχετικά με περιβαλλοντικά θέματα και θέματα βιωσιμότητας. Ειδικότερα, εξετάζεται η αποτελεσματικότητα της εν λόγω πρακτικής στην κατανόηση περιβαλλοντικών προβλημάτων στις σύγχρονες πόλεις και στη δυνατότητα που εξασφαλίζει στα άτομα να δημιουργούν βιώσιμες κοινότητες με χαμηλό οικολογικό αποτύπωμα. Οι συμμετέχοντες στην έρευνα κατέγραψαν τις σκέψεις, τις ιδέες και τις προτάσεις τους και αποτύπωσαν το ατομικό και συλλογικό τους όραμα προφορικά και μέσω σχεδιαστικών αναπαραστάσεων. Η ανάλυση των δεδομένων δείχνει πως ο καθοδηγούμενος οραματισμός μπορεί να αποτελέσει ένα κατάλληλο εκπαιδευτικό εργαλείο για την εκπαίδευση των ανθρώπων σχετικά με το περιβάλλον και τη βιωσιμότητα, ενισχύοντας τις δεξιότητές τους στην επίλυση προβλημάτων, εμβαθύνοντας στην κατανόηση των λειτουργιών της κοινωνίας και του περιβάλλοντος και βοηθώντας τους να ενδυναμωθούν ώστε να συμμετέχουν ως ενεργοί πολίτες στη δημιουργία βιώσιμων πόλεων. [ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ] [ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV]

V. ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΛΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ

1. **[7.V.01]** Λενακάκης, Α. (2012). Ρομ σο σουκάρ ντε πενέντουκε ή τόσο διαφορετικοί και τόσο όμοιοι. Στο Σ. Καλογρίδη et al., *Εκπαίδευση και διά βίου μάθηση: Συμπληρωματικό επιμορφωτικό υλικό του μείζονος προγράμματος επιμόρφωσης εκπαιδευτικών – ΠΕ 70*. Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (σσ. 186-204).

Η εργασία αυτή αποτελεί διδακτικό σχέδιο μαθήματος, το οποίο εκπονήθηκε στο πλαίσιο του Μείζονος Προγράμματος Επιμόρφωσης και αποτέλεσε κεφάλαιο του Συμπληρωματικού Επιμορφωτικού Υλικού για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών του κλάδου ΠΕ 70. Η προσέγγιση είναι διαθεματική και διαπολιτισμική, αφού για το κεντρικό θέμα του Σχεδίου (Οι Ρομά) αξιοποιούνται περιεχόμενα εκτός από τη Θεατρική Αγωγή και από τα εξής γνωστικά αντικείμενα: τη Γλώσσα, τη Λογοτεχνία, τα Εικαστικά, τη Μουσική, τη Μελέτη Περιβάλλοντος, τη Γεωγραφία και την Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή. Εκτός από τους στόχους, τις μεθόδους και την πορεία διδασκαλίας και αξιολόγησης υπάρχει εισαγωγικό θεωρητικό μέρος, όπου παρουσιάζονται και συζητούνται οι αρχές της διαπολιτισμικής παιδαγωγικής, της θεατροπαιδαγωγικής και των βιωματικών πρακτικών στο σχολείο αλλά και της σύγχρονης διδακτικής. [ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ] [ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV]

2. **[7.V.02]** Λενακάκης, Α. (2012). Οδηγός περαιτέρω μελέτης. Στο Σ. Καλογρίδη et al., *Εκπαίδευση και διά βίου μάθηση: Συμπληρωματικό επιμορφωτικό υλικό του μείζονος προγράμματος επιμόρφωσης εκπαιδευτικών – ΠΕ 70*. Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (σσ. 285-296). (**ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΕ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ**)

Πρόκειται για παρουσίαση και συζήτηση βιβλίων, άρθρων και ιστοτόπων που αφορούν σε σύγχρονες, βιωματικές, πολυαισθητηριακές, καινοτόμες διδακτικές θεωρήσεις και πρακτικές και λειτουργεί ως οδηγός περαιτέρω μελέτης και εμβάθυνσης σε ζητήματα σύγχρονης διδακτικής των γνωστικών αντικειμένων στο σχολείο. Το μελέτημα αποτελεί μέρος του Συμπληρωματικού Επιμορφωτικού Υλικού για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών του κλάδου ΠΕ 70, το οποίο εκπονήθηκε στο πλαίσιο του Μείζονος Προγράμματος Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών του πρώην Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. [ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ] [ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV]

3. **[7.V.03]** Κανάρη, Χ., **Λενακάκης, Α.**, Χολέβα, Ν., & Κολτσιδά, Μ. (2024). Μουσεία, διαδίκτυο και δημιουργικές δράσεις και εφαρμογές. Στο Α. Λενακάκης (Επιμ.), *Τέχνες, διαδίκτυο και δημιουργικότητα: Εκπαιδευτικές προσεγγίσεις και εφαρμογές* (ebook) (σσ. 198-213). ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ. <https://doi.org/10.12681/sece-auth.209> (ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΣΕ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ ΤΟΜΟ)

Η δημοσίευση αποτελεί ένα πανόραμα πρακτικών και εφαρμογών με θέμα την ψηφιακή πρόσβαση σε χώρους και τεκμήρια πολιτισμικής αναφοράς και είναι ένα από τα παραδοτέα του ευρωπαϊκού προγράμματος «Get creative with art online» στο οποίο συμμετείχε ως επιστημονικά υπεύθυνος ο υποψήφιος. Η εκπόνησή του έγινε από την ελληνική ομάδα του προγράμματος και ο στόχος αυτής της ενότητας είναι να ενθαρρύνει τους εκπαιδευτικούς να αξιοποιήσουν το υλικό αυτό στις τάξεις τους, αφού θα βρουν, ενδεικτικά, συνδέσμους μουσείων τέχνης στην Ελλάδα και στο εξωτερικό και χρήσιμες πληροφορίες για τη σύνδεση μουσείου και σχολείου, την αξιοποίηση τεχνών στην τυπική και μη τυπική εκπαίδευση και μέσω του διαδικτύου. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

4. **[7.V.04]** **Λενακάκης, Α.**, Κανάρη, Χ., Κολτσιδά, Μ., & Χολέβα, Ν.(2024). Ελευθερία. Στο Α. Λενακάκης (Επιμ.), *Τέχνες, διαδίκτυο και δημιουργικότητα: Εκπαιδευτικές προσεγγίσεις και εφαρμογές* (ebook) (σσ. 166-181). ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ. <https://doi.org/10.12681/sece-auth.209> (ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΣΕ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ ΤΟΜΟ)

Η δημοσίευση αποτελεί διδακτικό σχέδιο μαθήματος με θέμα την ελευθερία και είναι ένα από τα παραδοτέα του ευρωπαϊκού προγράμματος «Get creative with art online» στο οποίο συμμετείχε ως επιστημονικά υπεύθυνος ο υποψήφιος. Η εκπόνησή του έγινε από την ελληνική ομάδα του προγράμματος με την υποστήριξη και των άλλων τριών ομάδων των χωρών που συμμετείχαν στο πρόγραμμα (Αγγλίας, Σουηδίας και Ιταλίας) όπως συνέβηκε αντίστοιχα με την εκπόνηση των άλλων έξι σχεδίων που την ευθύνη της συγγραφής είχαν οι άλλοι εταίροι. Το σχέδιο ξεκινά με ένα θεωρητικό μέρος όπου παρουσιάζονται οι κεντρικές έννοιες και οι καθολικές αξίες που θεραπεύονται, στην περίπτωση του σχεδίου αυτού, η ελευθερία. Στη συνέχεια εμπλέκονται επιλεγμένα εικαστικά έργα από όλες τις συμμετέχουσες χώρες και προτείνεται ένας τρόπος διαμεσολάβησής τους με ενδεικτικές ερωτήσεις και με γλωσσικές, εικαστικές και θεατροπαιδαγωγικές δραστηριότητες. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

5. **[7.V.05]** **Λενακάκης, Α.**, Κανάρη, Χ., Χολέβα, Ν., & Κολτσιδά, Μ. (2024). Πρόσφυγες και μετανάστες. Στο Α. Λενακάκης (Επιμ.), *Τέχνες, διαδίκτυο και δημιουργικότητα: Εκπαιδευτικές προσεγγίσεις και εφαρμογές* (ebook) (σσ. 182-197). ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ. <https://doi.org/10.12681/sece-auth.209> (ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΣΕ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ ΤΟΜΟ)

Και αυτή η δημοσίευση, όπως και η υπ' αριθμ. 7.V.04, αποτελεί διδακτικό σχέδιο μαθήματος με θέμα τους μετανάστες και πρόσφυγες και είναι ένα από τα παραδοτέα του ευρωπαϊκού προγράμματος «Get creative with art online» στο οποίο συμμετείχε ως επιστημονικά υπεύθυνος ο υποψήφιος. Η εκπόνησή του έγινε από την ελληνική ομάδα του προγράμματος με την υποστήριξη και των άλλων τριών ομάδων των χωρών που συμμετείχαν στο πρόγραμμα (Αγγλίας, Σουηδίας και Ιταλίας) όπως συνέβηκε αντίστοιχα με την εκπόνηση των άλλων έξι σχεδίων που την ευθύνη της συγγραφής είχαν οι άλλοι εταίροι. Το σχέδιο ξεκινά με ένα θεωρητικό μέρος όπου παρουσιάζονται οι κεντρικές έννοιες και οι καθολικές αξίες που θεραπεύονται, στην περίπτωση του σχεδίου αυτού, η μετανάστευση και η προσφυγιά. Στη συνέχεια εμπλέκονται επιλεγμένα εικαστικά έργα από όλες τις συμμετέχουσες χώρες και προτείνεται ένας τρόπος διαμεσολάβησής τους με ενδεικτικές ερωτήσεις και με γλωσσικές, εικαστικές και θεατροπαιδαγωγικές δραστηριότητες. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

6. **[7.V.06]** Ioannidou, M., **Lenakakis, A.**, & Mitakidou, S. (2024). Aristotle University of Thessaloniki - Socially engaged arts. In R. Vella (Ed.), *Socially engaged arts curricula for teacher training programmes* (pp. 67-73, 119-123, & 184-193). Frederick University, Cyprus (**ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΚΑΛΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ**) [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)]

Η εργασία αυτή αποτελείται από τρία διακριτά μέρη που δημοσιεύτηκαν σε ένα διεθνές εγχειρίδιο καλών πρακτικών. Το εγχειρίδιο εκπονήθηκε στο πλαίσιο ενός ευρωπαϊκού προγράμματος με τίτλο «Critical ARtsEducation for Sustainable Societies» (ΕΛΚΕ 72717), στο οποίο ο υποψήφιος συμμετέχει ως μέλος της ελληνικής επιστημονικής ομάδας.

Το πρώτο μέρος (σσ. 67-73) αφορά τρία σχέδια εργασίας σε θέματα αλληλεγγύης, ανθρωπίνων δικαιωμάτων και συμπερίληψης. Στο δεύτερο μέρος (σσ. 119-123) προτείνεται ένα σχέδιο μαθήματος / επιμόρφωσης για υλοποίηση στο πλαίσιο του τρίτου παραδοτέου, που είναι και το κύριο ζητούμενο του εν λόγω ευρωπαϊκού προγράμματος. Το εν λόγω μάθημα 39 ωρών σχεδιάστηκε για φοιτητές-εν δυνάμει εκπαιδευτικούς της Παιδαγωγικής Σχολής του ΑΠΘ και η θεματική του αφορούσε τις κοινωνικά εμπλεκόμενες τέχνες. Στο τρίτο μέρος (σσ. 184-193) παρουσιάζονται τέσσερις δράσεις-στρατηγικές διδασκαλίας σε θέματα συνεργατικών δεξιοτήτων, δυνατοτήτων μεταμόρφωσης υλικών αξιοποίησης του δημόσιου χώρου και διαφορετικότητας, ακολουθώντας τις πέντε μεγάλες ιδέες που αναλύονται στο R. Vella (Ed.). *Socially engaged arts curricula for teacher training programmes*. Frederick University, Cyprus. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

7. **[7.V.07]** Ioannidou, M., Mitakidou, S., **Lenakakis, A.**, Christodoulou, M., & Bougatzeli E. (2024). Training and implementation - Aristotle University of Thessaloniki, Greece. In M. Ioannidou (Ed.), *Teacher education delivery. Case studies* (pp. 65-115). Frederick University, Cyprus. [**ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΣΕ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ ΤΟΜΟ**]

Η δημοσίευση αυτή παρουσιάζει το πλήρες εκπαιδευτικό πρόγραμμα που εκπονήθηκε και υλοποιήθηκε από μέλη της Παιδαγωγικής Σχολής του ΑΠΘ και τον υποψήφιο και υλοποιήθηκε σε διάρκεια ενός εξαμήνου σε φοιτητές/τριες της Σχολής. Το εν λόγω εκπαιδευτικό πρόγραμμα / μάθημα έλαβε χώρα στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος Erasmus+ KA220-HED – Cooperation partnerships in higher education με τίτλο «CARE/ss Critical Arts Education for Sustainable Societies» (Κριτική εκπαίδευση στις τέχνες για βιώσιμες κοινωνίες – ΕΛΚΕ 72717). Στο κείμενο των πενήντα περίπου σελίδων, η ερευνητική ομάδα του ΑΠΘ παρουσιάζει ένα αναλυτικό νέο τρόπο διδασκαλίας των κοινωνικά εμπλεκόμενων τεχνών σε πλαίσιο κριτικής παιδαγωγικής. Το μάθημα έλαβε χώρα το χειμ. εξ. 2022-23 και περιλάμβανε ενότητες από τις εικαστικές τέχνες, τη μουσειακή εκπαίδευση, τις νέες τεχνολογίες, τις τεχνολογίες τέχνης, το θέατρο στην εκπαίδευση και τη δημιουργική γραφή. [[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ](#)] [[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV](#)]

VI. ΛΟΙΠΕΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

1. **[7.VI.01]** Λενακάκης, Α. (2001). Ο επιστήμονας και άνθρωπος Johannes Irmscher. Στο T. C. Lounghis & A. G. C. Savvidès (Επιμ.), *Homage à Johannes Irmscher* (σσ. 295-303). Paris [βλ. επίσης *Mésogeios*, 13-14]. (**ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΕ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ ΤΟΜΟ-ΑΦΙΕΡΩΜΑ**)

Το αφιέρωμα σκιαγραφεί το πορτρέτο του παγκοσμίου φήμης ελληνιστή, ιστορικού της λογοτεχνίας και βυζαντινολόγου Johannes Irmscher. Το πρώτο μέρος του μελετήματος εστιάζει στην πλούσια συγγραφική δραστηριότητα του ελληνιστή, κατά τα έτη 1998 και 1999. Η πλευρά του ανθρώπου Johannes Irmscher, που παρουσιάζεται στο δεύτερο μέρος, βασίζεται στη δίχρονη συνεργασία που είχε ο υποψήφιος με τον καθηγητή, ως επιστημονικός βοηθός στη διεκπεραίωση των χειρογράφων και της αθρόας αλληλογραφίας, που κατέφτανε

καθημερινά από κάθε μεριά της γης. Το μέρος αυτό περιλαμβάνει πολλά υποκειμενικά στοιχεία, τα οποία τιμής ένεκεν κατατίθενται. Το επιστημονικό ύφος του Βυζαντινολόγου του Πανεπιστημίου Humboldt zu Berlin, σε συνδυασμό με την ικανότητά του να εξασφαλίζει ένα ανώτερο περιβάλλον δημιουργίας, τον καθιστούν όχι μόνο ένα μεγάλο επιστήμονα αλλά και έναν σημαντικό παιδαγωγό. [\[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ\]](#) [\[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV\]](#)

2. **[7.VI.02]** Λενακάκης, Α. (2001). Νίκος Καζαντζάκης: Μια κρητική και παγκόσμια μορφή. *Hellenic Themes*, 13 (Ιούν. 2001: Α' μέρος, σ. 3) και 14 (Σεπτ. 2001: Β' μέρος, σ. 4) (**ΜΕΛΕΤΗΜΑ ΣΕ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΜΟΓΕΝΕΙΑΣ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ**)

Το μελέτημα παρουσιάζει το συγγραφικό πλούτο του Νίκου Καζαντζάκη, με μια σύντομη περίληψη για το περιεχόμενο του κάθε έργου, ενώ κλίνει με επιλεγμένα χωρία από την *Αναφορά στον Γκρέκο*, όπου ο συγγραφέας καταθέτει, για μια ακόμα φορά, τις απόψεις του για την Κρήτη, την Ελλάδα και τους νέους. [\[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ\]](#) [\[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV\]](#)

3. **[7.VI.03]** Λενακάκης, Α. (2002). Ολυμπιακή παιδεία. *Hellenic Themes*, 15 (Μάρτιος 2002), σ. 2κ.εξ. (**ΔΙΑΤΥΠΩΣΗ ΑΠΟΨΗΣ ΣΕ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΜΟΓΕΝΕΙΑΣ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ**)

Το μελέτημα παρουσιάζει το Πρόγραμμα Ολυμπιακής Παιδείας στα σχολεία, που ανακοίνωσε το Υπουργείο Παιδείας και θέτει ερωτήματα για τις συνθήκες και, κυρίως, τους συντελεστές υλοποίησής του. Παρόλο που το πρόγραμμα δεν είναι νέο – το εγχείρημα ξεκίνησε από το Σύδνεϋ -, ωστόσο, η Ελλάδα έχει περισσότερους λόγους να είναι πιο ευαίσθητη σε θέματα αναβίωσής των Ολυμπιακών αγώνων στη χώρα που γεννήθηκαν. Το γεγονός, όμως, αυτό δεν απαγορεύει να τεθούν ορισμένα θέματα, με τη μορφή ερωτημάτων, αφενός για την παιδαγωγική κατάρτιση αυτών που θα κληθούν να διδάξουν το νέο μάθημα, αφετέρου για τις συνέπειες που θα έχει η εισαγωγή ενός νέου μαθήματος στο καθημερινό πρόγραμμα των μαθητών. [\[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ\]](#) [\[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV\]](#)

4. **[7.VI.04]** Λενακάκης, Α. (2003, Δεκ. 24). Η θεατροπαιδαγωγική στο 1ο ειδικό δημοτικό σχολείο Ρεθύμνου. *Ρεθεμνιώτικα Νέα*, 4 (**ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΔΡΑΣΗΣ ΣΕ ΤΟΠΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ**)

Η ευκαιρία που δίνεται στον οποιονδήποτε «παίχτη» κατάθεσης και πραγμάτωσης στο παιχνίδι συγκεκριμένων ουτοπιών δεν εξαντλεί τις δυνατότητες που μπορεί να προσφέρει το θέατρο ως πρακτική τέχνη στην εκπαίδευση. Μαζί με την αυτοθέαση και κοινωνική ενσωμάτωση συμπορεύεται και η αισθητική-καλλιτεχνική εμπειρία του ατόμου, οποιουδήποτε ατόμου. Με αφορμή ένα χριστουγεννιάτικο δρώμενο, το οποίο παρουσιάστηκε από τους μαθητές, τους εκπαιδευτικούς και τον υποψήφιο του Ειδικού Σχολείου Ρεθύμνου, επιχειρείται, μέσω της σύντομης αυτής αναφοράς στον τοπικό τύπο, να ευαισθητοποιηθεί ο αναγνώστης στο ότι το θέατρο ατόμων με εμπόδια δεν μπορεί σε καμιά περίπτωση να στερείται αισθητικής ποιότητας. Ο ρόλος του εμψυχωτή είναι και σ' αυτή την περίπτωση καταλυτικός. Ο ίδιος καλείται, με καλλιτεχνική και παιδαγωγική ευαισθησία και γνώση, να δραστηριοποιεί, να καλλιεργεί και να αξιοποιεί σκηνικά ευφυσώς τη διαφορετικότητα, τις κλίσεις, τα ενδιαφέροντα αλλά και τα εμπόδια, ως συστατικά στοιχεία της παράστασης. Το χειροκρότημα της πλατείας στην περίπτωση μιας παράστασης με άτομα με εμπόδια δεν πρέπει να προκαλείται λόγω συναισθημάτων οίκτου και συμπάθειας για τα άτομα αυτά αλλά λόγω της (αισθητικής) συγκίνησης που δημιουργεί η ομορφιά του διαφορετικού. [\[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ\]](#) [\[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV\]](#)

5. **[7.VI.05]** Λενακάκης, Α. (2004). Παρουσίαση και κριτική του συλλογικού τόμου των U. Hentschel και H. M. Ritter (Επιμ.) (2003), *Entwicklungen und Perspektiven der Spiel- und Theaterpädagogik. Festschrift für Hans Wolfgang Nickel*. Berlin: Schibri. Εκπαίδευση & Θέατρο, 5, 57 9 (**ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥ ΤΟΜΟΥ**)

Από την πλούσια γερμανόφωνη θεατροπαιδαγωγική βιβλιογραφία επιλέχθηκε να παρουσιαστεί και να συζητηθεί ο συλλογικός τόμος με τίτλο «Εξελίξεις και προοπτικές της Θεατροπαιδαγωγικής», γιατί αφενός αποτελεί ένα σύγγραμμα-παζλ της θεατροπαιδαγωγικής σκηνης στο γερμανόφωνο χώρο αφετέρου αφιερώνεται στον κορυφαίο Γερμανό θεατροπαιδαγωγό Hans-Wolfgang Nickel, επόπτη της διατριβής του υποψηφίου. [\[ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ\]](#) [\[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV\]](#)

6. [7.VI.06] Επιμέλεια των εξής δύο προγραμμάτων θεάτρου:

1. Θέατρο των ViVi (2006). *Ευριπίδου 'Ηρακλής Μαινόμενος'*. Ρέθυμνο: Γραφοτεχνική Κρήτης Α.Ε.Ε. (80 σελ.) [\[ΠΑΡΑΣΤΑΤΙΚΟ\]](#)

2. Θέατρο των ViVi (2007). *Ν. Καζαντζάκη 'Μέλισσα'*. Ηράκλειο: Δετοράκης Γ. ΑΕΒΕ (80 σελ.) [\[ΠΑΡΑΣΤΑΤΙΚΟ\]](#)

Οι παραπάνω δύο μελέτες/προγράμματα των αντίστοιχων παραστάσεων, των 80 σελίδων η καθεμιά, περιλαμβάνουν διανομή και συντελεστές των παραστάσεων, σημειώματα του σκηνοθέτη, μελετήματα του σκηνοθέτη/θεατρολόγου πάνω στις θεματικές δομές των έργων και δραματουργική επεξεργασία-προσαρμογή των έργων. [\[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV\]](#)

VII. ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΕΣ ΔΕΙΓΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΕΣ

Οι πέντε δειγματικές διδασκαλίες που αναφέρονται παρακάτω ήταν ανακτήσιμες στο Ψηφιακό Εκπαιδευτικό Υλικό του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου του Κέντρου Επικοινωνιών και Δικτύων του Πανεπιστημίου Κρήτης έως και το έτος 2021. Παράλληλα, πριν από τη διεξαγωγή των διδασκαλιών υπήρχε θεωρητικό μέρος με εισήγηση του υποψηφίου στους εκπαιδευτικούς που παρακολουθούσαν τη δράση είτε διά ζώσης είτε εξ αποστάσεως μέσω της ταυτόχρονης αναμετάδοσης του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου. Επίσης, μετά τη διδασκαλία ακολούθησε εισήγηση του υποψηφίου και συζήτηση με τους εκπαιδευτικούς, στο πλαίσιο της οποίας αναπτύχθηκε το θεωρητικό υπόβαθρο των διδακτικών αποφάσεων που προηγήθηκαν. Τέλος, οι ίδιες πέντε ψηφιακές διδασκαλίες διανεμήθηκαν σε ψηφιακούς δίσκους σε όλα τα σχολεία της Κρήτης με την ευθύνη του Προϊστάμενου Επιστημονικής-Παιδαγωγικής Καθοδήγησης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης και του Περιφερειακού Διευθυντή Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Κρήτης.

Στην ίδια ενότητα συμπεριλαμβάνεται και η καταχώρηση υπ' αριθμό 6, η οποία προέκυψε με τον ίδιο τρόπο όπως περιγράφηκε παραπάνω.

1. Δειγματική διδασκαλία θεατρικής αγωγής με μαθητές/τριες Δ' τάξης δημοτικού σχολείου από 21/3/2007.

Η διδασκαλία ήταν διαθέσιμη έως το 2021 στη Βιντεοθήκη του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου (<http://vod.sch.gr/video/view/554>) και έως τις 12/3/2019 είχε συγκεντρώσει 9.544 προβολές [\[ΑΠΟΔΕΙΞΗ\]](#). Η διδασκαλία είναι διαθέσιμη στον εξής σύνδεσμο: <https://youtu.be/bcbpMsoavg>

2. Δειγματική διδασκαλία θεατρικής αγωγής με μαθητές/τριες Γ' τάξης δημοτικού σχολείου από 21/3/2007.

Η διδασκαλία ήταν διαθέσιμη έως το 2021 στη Βιντεοθήκη του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου (<http://vod.sch.gr/video/view/553>) και έως τις 12/3/2019 είχε συγκεντρώσει 10.168 προβολές [\[ΑΠΟΔΕΙΞΗ\]](#). Η διδασκαλία είναι διαθέσιμη τώρα στον εξής σύνδεσμο: <https://youtu.be/plfsUEA5rU4>

3. Δειγματική διδασκαλία θεατρικής αγωγής με μαθητές/τριες ΣΤ΄ τάξης δημοτικού σχολείου από 22/3/2007.

Η διδασκαλία ήταν διαθέσιμη έως το 2021 στη Βιντεοθήκη του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου (<http://vod.sch.gr/video/view/317>) και έως τις 12/3/2019 είχε συγκεντρώσει 10.168 προβολές [[ΑΠΟΔΕΙΞΗ](#)]. Η διδασκαλία είναι διαθέσιμη τώρα στον εξής σύνδεσμο: <https://youtu.be/eu8Qt06RukI>

4. Δειγματική διδασκαλία θεατρικής αγωγής με μαθητές/τριες Β΄ τάξης δημοτικού σχολείου από 25/1/2011.

Η διδασκαλία ήταν διαθέσιμη έως το 2021 στη Βιντεοθήκη του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου (<http://vod.sch.gr/video/view/876>) και έως τις 12/3/2019 είχε συγκεντρώσει 8.352 προβολές [[ΑΠΟΔΕΙΞΗ](#)]. Η διδασκαλία είναι διαθέσιμη τώρα στον εξής σύνδεσμο: <https://youtu.be/RsRsiqMrjRM>

5. Δειγματική διδασκαλία θεατρικής αγωγής με μαθητές/τριες Ε΄ τάξης δημοτικού σχολείου από 26/1/2011.

Η διδασκαλία ήταν διαθέσιμη έως το 2021 στη Βιντεοθήκη του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου (<http://vod.sch.gr/video/view/877>) και έως τις 12/3/2019 είχε συγκεντρώσει 9.533 προβολές [[ΑΠΟΔΕΙΞΗ](#)]. Η διδασκαλία είναι διαθέσιμη τώρα στον εξής σύνδεσμο: <https://youtu.be/rX4xzdJQNpM>

6. Θεατροπαιδαγωγικό εργαστήριο: Χτίζοντας ρόλους με υλικά ζωής και ονειρίου από 20/4/2013. Βλ. *Εγχειρίδιο σημειώσεων θεατρικής παιδείας για εκπαιδευτικούς α/βάθμιας και β/βάθμιας εκπαίδευσης σε ψηφιακή μορφή, στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος ΘΑΛΗΣ 'Το θέατρο ως μορφοπαιδαγωγικό αγαθό στην εκπαίδευση και την κοινωνία'*. Dvd2 [16'.05"-28'.50"]. Το εργαστήριο είναι διαθέσιμο και στον εξής σύνδεσμο: <https://youtu.be/BnTXQdpTC8c>

[\[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ CV\]](#)
